

**ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ
ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ:**

**ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ**

**CULTURAL EXPRESSIONS
AND PLURALISM:**

**ASPECTS OF CONTEMPORARY
CREATIVITY IN CYPRUS**

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ:

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Δράσεις της κοινωνίας των πολιτών
για την εφαρμογή της Σύμβασης 2005 της UNESCO

CULTURAL EXPRESSIONS AND PLURALISM: ASPECTS OF CONTEMPORARY CREATIVITY IN CYPRUS

Civil society practices for the implementation
of the 2005 Unesco Convention

“Ο πολιτισμός προσλαμβάνει διάφορες μορφές στο πέρασμα του χρόνου και από τόπο σε τόπο και αυτή η πολυμορφία αποτυπώνεται στην πρωτοτυπία και στον πλουραλισμό των ταυτοτήτων, καθώς επίσης και στις πολιτιστικές εκφράσεις των λαών και των κοινωνιών που αποτελούν την ανθρωπότητα ”

Προοίμιο της Σύμβασης της UNESCO του 2005

“ Culture takes diverse forms across time and space and this diversity is embodied in the uniqueness and plurality of the identities and cultural expressions of the peoples and societies making up humanity ”

Preamble of the 2005 UNESCO Convention

Εξώφυλλο / Cover:

Έλενα Τσιγαρίδου
Κολάζ βασισμένο στο έργο «Λευκά Περιστερία» (2017)
στο πλαίσιο της έκθεσης «Εφτά Ιστορίες. Δαντέλες και Σύγχρονη Τέχνη»,
στο Καλλινίκειο Δημοτικό Μουσείο Αθηνών.

Elena Tsigaridou
Collage based on the art work "White Doves" (2017)
in the framework of the exhibition "Seven Stories. Lace and Modern Art",
in the Kallinikeion Municipal Museum of Athienou.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Παύλος Παρασκευάς

GENERAL SUPERVISION

Pavlos Paraskevas

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Έλενα Θεοδούλου-Χαραλάμπους
Θέκλα Παπαντωνίου

EDITORS

Elena Theodoulou-Charalambous
Thekla Papantoniou

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

(ΕΛΛΗΝΙΚΑ)

Άντρη Κούλλη

TEXT EDITING

(GREEK)

Antri Koulli

ΑΓΓΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Γιόλα Κλείτου
Ειρήνα Χριστοδούλου-Πίπη

ENGLISH TRANSLATION

Yiola Klitou
Irina Christodoulou-Pipis

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Appios Communications

GRAPHIC DESIGN

Appios Communications

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Laser Graphics Ltd

PRINTING

Laser Graphics Ltd

ISBN 978-9963-0-0179-8

Την αποκλειστική ευθύνη για το περιεχόμενο των άρθρων και των κειμένων φέρουν οι συγγραφείς και οι Οργανισμοί που έχουν αποστείλει το σχετικό υλικό για τις δράσεις τους.

The authors and Organisations that have submitted relevant material shall be solely responsible for the content of the respective articles and texts.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ:

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Δράσεις της κοινωνίας των πολιτών
για την εφαρμογή της Σύμβασης 2005 της UNESCO

CULTURAL EXPRESSIONS AND PLURALISM: ASPECTS OF CONTEMPORARY CREATIVITY IN CYPRUS

Civil society practices for the implementation
of the 2005 Unesco Convention

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

12 ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

- Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού
- Πρόεδρος Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO
- Διευθυντής Πολιτιστικών Υπηρεσιών, Γενικός Γραμματέας Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO
- UNESCO Artist for Peace

22 ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

29 ΜΕΡΟΣ Α:

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- Πολιτιστικές εκφράσεις και πλουραλισμός:
Επαναπροσδιορίζοντας τη σύγχρονη πολιτιστική πολιτική μέσα από τη Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων (2005)
Έλενα Θεοδούλου-Χαραλάμπους
- Πολιτιστική πολιτική και κοινωνία των πολιτών:
Διανοίγοντας νέες προοπτικές μέσα από τον Στρατηγικό Σχεδιασμό και τα Προγράμματα Χρηματοδότησης για τον πολιτισμό στην Κύπρο.
Πάυλος Παρασκευάς
- «Δημιουργική Ευρώπη» 2014-2020: Προκλήσεις και ευκαιρίες για τους επαγγελματίες στον χώρο του πολιτισμού
Ανδρούλα Βασιλείου

71 ΜΕΡΟΣ Β:

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ: Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

73 Β1

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ

Εισαγωγικό σημείωμα

- Λογοτεχνικό Φεστιβάλ ΣΑΡΔΑΜ: Η λογοτεχνία αλλιώς
- Όψεις Αρμένικης Τέχνης από τη Συλλογή Καλφαγιάν
- Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής Φάρος
- Η πνευματική ιδιοκτησία είναι παντού!
- Make it New και Street Art Square: Εικαστικές παρεμβάσεις στο αστικό τοπίο
- Ορχήστρα Κουμανδάρια
- Πολυπολιτισμική Κύπρος-Η αρμενική κοινότητα
- Διεθνές Λογοτεχνικό Φεστιβάλ «Ες γην εναλίαν Κύπρον»
- Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής και Πρόγραμμα Europeana Food and Drink
- Διεθνές Φεστιβάλ Σινεμά Animation στην Ύπαιθρο «Όψεις του Κόσμου»

CONTENTS

12 **ADRESSES**

- Minister of Education and Culture
- President of the Cyprus National Commission for UNESCO
- Director of Cultural Services, Secretary-General of the Cyprus National Commission for UNESCO
- UNESCO Artist for Peace

22 **EDITORIAL NOTE**

29 **PART A: PROTECTION AND PROMOTION OF CULTURAL EXPRESSIONS: PROGRAMMES AND CULTURAL POLICY**

- **Cultural expressions and pluralism: Redefining contemporary cultural policy through the UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions (2005)**
Elena Theodoulou-Charalambous
- **Cultural policy and civil society:
Opening up new prospects through the Strategic Plan
and the Funding Programmes for culture in Cyprus**
Pavlos Paraskevas
- **“Creative Europe” 2014-2020: Challenges and opportunities
for professionals in the field of culture**
Androulla Vassiliou

71 **PART B: CULTURAL DIVERSITY AND CREATIVITY: CIVIL SOCIETY IN ACTION**

73 **B1 PROTECTION AND PROMOTION OF CULTURAL EXPRESSIONS**

Introductory note

- SARDAM Alternative Literary Readings Festival
- Aspects of Armenian Art-The Kalfayan Collection
- International Pharos Contemporary Music Festival
- “Intellectual Property is everywhere!”
- Make it New and Street Art Square: Visual interventions on urban landscape
- The Commandaria Orchestra
- Multicultural Cyprus-The Armenian Community
- International Literary Festival “To the sea-girt shores of Cyprus”
- Cyprus Food and Nutrition Museum and Europeana Food and Drink Project
- Countryside Animafest Cyprus “Views of the World”

97

B2

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Εισαγωγικό σημείωμα

- In Tempore Belli: Music against War
- Πρόγραμμα Δημιουργικές Συνεργασίες-Καλλιτέχνες στα Σχολεία
- Η ιστορία της τέχνης ψηφιοποιείται: Μια σειρά ψηφιακών εφαρμογών στη Λεβέντειο Πινακοθήκη
- Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «10+1 Κρυμμένα Μυστικά: Χρονοταξίδια με τη Λήδρα και τον Λέδρο»
- Παγκύπριος Διαγωνισμός Avantgarde για Νεαρούς Πιανίστες
- Εφτά Ιστορίες. Δαντέλες και Σύγχρονη Τέχνη
- Δυνητικό Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης

117

B3

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ

Εισαγωγικό σημείωμα

- Cyprus Rialto World Music Festival
- Terra Mediterranea-In Crisis: Διεθνές Εικαστικό Πρόγραμμα Σύγχρονης Τέχνης
- Ιστορίες της Γέννησης: Διεθνής Έκθεση
- Ethno Cyprus: εκπαιδευτική κατασκήνωση παραδοσιακής μουσικής
- Η Σκηνή που Ταξιδεύει
- Park in Progress: Πρόγραμμα Φιλοξενίας Καλλιτεχνών και Ευρωπαϊκή Νύχτα Νεανικής Δημιουργίας
- Compassion: on the phenomenology of being ill
- Wonderland Project
- MINSTREL: Μουσικό Δίκτυο που Υποστηρίζει Διακρατικές Ανταλλαγές και Διάχυση Μουσικής και Ανθρώπινου Δυναμικού σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο
- Léim Project

141

B4

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Εισαγωγικό σημείωμα

- Μουσικό Χωριό Φέγγαρος και Φεστιβάλ Φέγγαρος
- Στάδια του Μέλλοντος: Αναπτύσσοντας δεξιότητες, διευρύνοντας προοπτικές
- "Play Me, I'm Yours"
- Green Urban Lab: Ενεργοποίηση δημόσιων χώρων στην Κύπρο
- Μουσεία και πολιτιστική βιωσιμότητα
- Ετήσιο Φεστιβάλ Ξαρκής
- Συμβιώνοντας στο Σπίτι της Συνεργασίας: Το δικαίωμα στην τέχνη και τον πολιτισμό σε μια κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς
- METAPOLIS: Intervention in the City
- Συναυλίες Κοινωνικής Προσφοράς και Αποκέντρωσης
- Πολιτιστική Χαρτογράφηση Λεμεσού

97   **B2**
ARTS EDUCATION AND CULTURAL PARTICIPATION

Introductory note

- In Tempore Belli: Music against War
- Creative Partnerships–Artists in Schools Project
- History of art goes digital; A series of digital applications in the A. G. Leventis Gallery
- “10+1 Hidden Secrets: Time-traveling with Ledra and Ledros” Educational Programme
- Pancyprrian Avantgarde Competition for Young Pianists
- Seven Stories. Lace and Modern Art
- Virtual Museum of Modern and Contemporary Art

117   **B3**
INTERNATIONAL COOPERATION AND CULTURAL EXCHANGES

Introductory note

- Cyprus Rialto World Music Festival
- Terra Mediterranea–In Crisis: International Contemporary Art Programme
- The Nativity Stories: an international exhibition
- Ethno Cyprus: traditional youth music camp
- The Travelling Stage
- Park in Progress: Artist Residency and European Night of Young Creation
- Compassion: on the phenomenology of being ill
- Wonderland Project
- MINSTREL: Music Network Supporting Trans-national exchange and dissemination of music Resources at European Level
- Léim Project

141   **B4**
CULTURE AS A DRIVER FOR DEVELOPMENT

Introductory note

- Fengaros Music Village and Fengaros Festival
- Stages of the Future: Opening capacities
- “Play Me, I’m Yours”
- Green Urban Lab: (Re)Activating Cypriot Public Spaces
- Museums and Cultural Sustainability
- Xarkis Annual Festival
- Living together in the Home for Cooperation: The right to art and culture in an inclusive community
- METAPOLIS: Intervention in the City
- Community Outreach and Decentralisation Concerts
- Limassol Cultural Mapping

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΔΗΣ

Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση χαιρετίζω την παρούσα έκδοση, η οποία καταγράφει με τρόπο συνοπτικό και περιεκτικό βασικές τάσεις της σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής, όπως διατυπώνονται στη Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων (2005), και παρουσιάζει, ενδεικτικά, πολιτιστικές δραστηριότητες της κοινωνίας των πολιτών στην Κύπρο, οι οποίες αντανακλούν τις αρχές της εν λόγω Σύμβασης.

Η Κυπριακή Δημοκρατία συγκαταλέγεται ανάμεσα στα πρώτα 35 κράτη που κύρωσαν τη Σύμβαση, γεγονός ενδεικτικό της βαρύτητας που προσδίδει στα θέματα της πολιτιστικής πολυμορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου. Ως μέλος της UNESCO, ενός παγκόσμιου Οργανισμού για την προώθηση της ειρήνης μέσω της Εκπαίδευσης, του Πολιτισμού και των Επιστημών, η Κύπρος ενστερνίζεται το όραμα

για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, τη διατήρηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, την προαγωγή της εκπαίδευσης και τη διάδοση της επιστημονικής γνώσης. Ο πολιτισμός και ο σεβασμός των ποικίλων μορφών έκφρασης, αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της αρμονικής συνύπαρξης των ανθρώπων. Δεν είναι τυχαία η επιλογή του συνθήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης «*Ενωμένοι μέσα από τη διαφορετικότητα*», καθώς αντιπροσωπεύει ακριβώς το όραμα της ειρηνικής συμβίωσης, διατηρώντας, παράλληλα, την πολιτιστική πολυμορφία.

Ως συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης, η Κύπρος προωθεί τη δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων, οι οποίες ενθαρρύνουν την κοινωνία των πολιτών να δημιουργεί, να παράγει, να διανέμει και να έχει πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών εκφράσεων, επιδιώκοντας επίσης τη

διεθνή συνεργασία για τον σκοπό αυτό. Αναγνωρίζοντας «*τη σημαντική συμβολή των καλλιτεχνών και όλων εκείνων που συμμετέχουν στη δημιουργική διαδικασία, καθώς και των πολιτιστικών κοινοτήτων και των οργανώσεων που τις υποστηρίζουν*», το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα συνεχίσει να στηρίζει έμπρακτα τις προσπάθειές τους με συγκεκριμένα προγράμματα και πολιτικές. Η ανάδειξη της πολιτιστικής έκφρασης και δημιουργίας ως σημαντικού πυλώνα βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί μια ακόμα σημαντική πτυχή της Σύμβασης, καθώς μπορεί να συμβάλει στην επικράτηση της ειρήνης και της παγκόσμιας σταθερότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη στους τομείς της οικονομίας, του περιβάλλοντος και της κοινωνίας.

ADDRESS

COSTAS KADIS

Minister of Education and Culture

It is with particular pleasure that I welcome this publication which records in a succinct and comprehensive way the main trends of the contemporary cultural policy, as elaborated in the UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions (2005), and indicatively presents cultural activities by the civil society in Cyprus reflecting the principles of the said Convention.

The Republic of Cyprus is amongst the first 35 states that ratified the Convention, indicating the significance given to cultural diversity and intercultural dialogue. As a member of UNESCO, a world Organisation which promotes peace through education, culture and sciences, Cyprus embraces the vision to safeguard cultural heritage, preserve the diversity of cultural expressions, promote education and disseminate scientific knowledge. Culture and the respect of the

diverse forms it assumes around the world, constitutes the cornerstone of harmonious co-existence between human beings. It is not fortuitous that the European Union has adopted the motto *"United in diversity"* as this represents precisely the vision of peaceful co-existence whilst at the same time preserving cultural diversity.

As a party to the Convention, Cyprus is promoting the creation of the required conditions urging civil society to create, produce, distribute and access a broad spectrum of cultural expressions, as well as striving to achieve international cooperation to this aim. By acknowledging *"the substantial contribution of artists and all those participating in the creative process, as well as of the cultural communities and organisations that support their work"*, the Ministry of Education and Culture will carry on supporting their efforts in practice through specific programmes and policies. The promotion of cultural

expression and creation as an important pillar of sustainable development constitutes another vital aspect of the Convention, as it can contribute to the prevalence of peace and world stability, taking into account the modern challenges faced by states in the economic, environmental and social fields.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΛΟΥΚΙΑ ΛΟΥΪΖΟΥ - ΧΑΤΖΗΓΑΒΡΙΑΗ

Πρόεδρος Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Είναι ίσως κοινοτυπία να λέμε πως ο πολιτισμός δεν έχει σύνορα. Κι όμως, είναι μια διαπίστωση πέρα για πέρα αληθινή. Ιδιαίτερα σήμερα, σε μια ψηφιακή εποχή που έχει αλλάξει πολλά από τα δεδομένα στον τρόπο με τον οποίο διακινούνται εικόνες, ιδέες και πληροφορίες.

Στα τριάντα και πλέον χρόνια που εργάζομαι στον χώρο του πολιτισμού, στη θέση της Διευθύντριας δύο διαφορετικών μουσείων, διαπιστώνω, σήμερα όσο ποτέ, αυτή την αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο διαχειριζόμαστε πλέον την πολιτιστική πληροφορία. Το διαπιστώνω ακόμα και στον τρόπο με τον οποίο συμπράττουμε με άλλα μουσεία, πολιτιστικά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα και οργανισμούς, για τη δημιουργία, από κοινού, ενός πολιτιστικού προϊόντος. Αυτή η πολιτιστική συνεργασία είναι ακόμα εντονότερη τώρα, αφού η τεχνολογία μηδενίζει τις αποστάσεις και συμβάλλει σ' αυτή τη συνεύρεση.

Έχουμε περάσει, πια, από την εθνική βιβλιοθήκη στην ψηφιακή βιβλιοθήκη, όπου μπορούμε να συλλέξουμε, να αποθηκεύσουμε και να ανταλλάξουμε υλικό διαθέσιμο σε όλους. Έχουμε ξεπεράσει τα γεωγραφικά πλαίσια ή το μέγεθος μιας αίθουσας, αλλά και την ανάγκη, απλώς να φέρουμε το κοινό μέσα από τις πόρτες του μουσείου. Τώρα, προσφέρουμε και επιτρέπουμε στον επισκέπτη να πάρει το μουσείο μαζί του φεύγοντας, ή στο κινητό του τηλέφωνο, ή ακόμη καλύτερα μέσα από ειδικές εφαρμογές. Ξεπεράσαμε την επιλογή να φέρουμε κοντά τους συνεργάτες μας γύρω από ένα τραπέζι, τώρα μπορούμε να συναντηθούμε μέσα από μια οθόνη, ενώ, συχνά, βρισκόμαστε χιλιόμετρα μακριά.

Το μουσείο δεν καλείται πια να λειτουργήσει μόνο ως ο χώρος στον οποίο φυλάμε την πολιτιστική μας κληρονομιά, αλλά και ως ένας χώρος διαλόγου και πολιτιστικής ανταλλαγής, που συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή, που αμβλύνει τις

κοινωνικές αντιθέσεις, που φέρνει τους ανθρώπους κοντά, που προάγει τον διάλογο. Με ανάλογο τρόπο, οι ίδιοι οι δημιουργοί και ευρύτερα η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, στην ευαισθητοποίηση για ζητήματα που υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα και στην οικοδόμηση πνεύματος αλληλεγγύης και σεβασμού για τις διαφορετικές μορφές που προσλαμβάνει η σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία. Μιλάμε, πλέον, για τον πολιτισμό ως μια μορφή «ήπιας δύναμης» (αυτό που διεθνώς καλούμε soft power), η οποία επιτρέπει να χτίζουμε γέφυρες όχι μόνο μεταξύ των ανθρώπων και των κοινωνικών ομάδων, αλλά και μεταξύ των κρατών και των εθνών.

Αποδεικνύεται, έτσι, έμπρακτα και καθημερινά, πως δικαιολογημένα λέμε ότι ο πολιτισμός δεν έχει σύνορα, αλλά αντίθετα, ότι μας επιτρέπει να ταξιδεύουμε πέρα από αυτά, σε ευρύτερους, ανοικτούς ορίζοντες.

ADDRESS

LOUKIA LOIZOU - HADJIGAVRIEL

President of the Cyprus National Commission for UNESCO

Stating that culture has no borders is probably a cliché. Nevertheless, it is a consideration which is true in every respect. Especially nowadays, in the digital era, when so many of the ways in which images, ideas and information are shared, transferred and communicated have changed.

Having worked for more than three decades in the area of culture, as a Director of two different museums, I realise today, more than any other time in the past, that the way we handle cultural information has changed. This is also true about the way in which we interact with other museums, cultural foundations, research centres and organisations, in order to jointly produce what we would define as “a cultural good”. This cultural cooperation is all the more intense now, since technology eliminates distance and enables an –albeit digital– proximity.

We have shifted away from the national library to the digital one,

where we can collect, store and exchange material available to all. We have transcended geographical boundaries, but also the need to simply get the public through the museum doors. We can now allow visitors to take the museum with them once they leave, either on their mobile phones or –even better– through special applications. We have gone beyond the option of meeting with our associates around a table, to increasingly now meet via a screen, whilst being miles away from each other most of the time.

The museum is no longer called upon solely to function as a place to preserve our cultural heritage, but rather as an area of dialogue and cultural exchange, contributing to social cohesion, softening social inequality, bringing people closer, promoting dialogue. In a similar way, the creators of art, images and ideas, and, more broadly speaking, civil society organisations play an important role in preserving

diversity of cultural expressions, in raising awareness on issues that transcend national borders and in building a spirit of solidarity and respect for the various forms of contemporary cultural creation. We now refer to civilisation as a form of “soft power” which allows us to build bridges not simply between people and social groups, but also between states and nations.

It is therefore demonstrated in practice and on a daily basis that we can justifiably claim that culture has no borders, and even more importantly, that it enables us to travel beyond them reaching much broader and open horizons.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

*Διευθυντής Πολιτιστικών Υπηρεσιών Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
Γενικός Γραμματέας Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO*

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση χαιρετίζω την παρούσα έκδοση, η οποία λειτουργεί ως ένας ενημερωτικός οδηγός για την εφαρμογή της Σύμβασης της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων (2005), με ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στην Κύπρο, όπως διαφαίνεται μέσα από ενδεικτικές πολιτιστικές δράσεις.

Η προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου για έναν πολιτισμό ειρήνης αποτελούν διαχρονικούς σκοπούς της UNESCO και έχουν ενσωματωθεί στις εθνικές πολιτικές για την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό, στο πλαίσιο της υλοποίησης των δεσμεύσεων που αναλαμβάνει η Κυπριακή Δημοκρατία με την κύρωση ευρωπαϊκών και διεθνών Συμβάσεων. Πιο συγκεκριμένα, η Σύμβαση της UNESCO του 2005 κατευθύνει τα κράτη στη διαμόρφωση ενός

πλασίου πολιτιστικής διακυβέρνησης το οποίο να εξυπηρετεί πρωτίστως τις ανάγκες των δημιουργών και των επαγγελματιών του πολιτισμού και συγχρόνως να παρέχει στο κοινό την ευκαιρία να απολαμβάνει ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών αγαθών. Η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι θεμελιώδους σημασίας, καθώς η δική της οπτική γωνία συμβάλλει στη σφαιρική αποτίμηση των αναγκών στο πολιτιστικό πεδίο, ενώ οι απόψεις της τροφοδοτούν τον διάλογο για τη δημοκρατική διαμόρφωση μιας πιο συνεκτικής πολιτικής.

Όπως διαφαίνεται και στα κείμενα που ακολουθούν, οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού στηρίζουν δράσεις που διασυνδέουν την καλλιτεχνική πρακτική με την ευρύτερη κοινωνία, προωθούν την πολιτιστική αποκέντρωση, ενθαρρύνουν την καλλιτεχνική παιδεία και προωθούν

τη διακρατική συνεργασία. Όσον αφορά στην κοινωνία των πολιτών, δραστηριοποιείται ενεργά για την προώθηση της δημιουργικότητας, της καλλιτεχνικής συνεργασίας και της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων. Εύχομαι η παρούσα έκδοση να παράσχει πληροφόρηση και να δώσει ώθηση σε δημιουργούς και επαγγελματίες του πολιτισμού να εξακολουθήσουν να βάζουν το δικό τους λιθαράκι για τη διατήρηση ενός πλουραλιστικού πολιτιστικού τοπίου, το οποίο να αντανάκλα την πολυμορφία του ανθρώπινου είδους και του παγκόσμιου πολιτισμού.

ADDRESS

PAVLOS PARASKEVAS

*Director of Cultural Services of the Ministry of Education and Culture
Secretary-General of the Cyprus National Commission for UNESCO*

It is with particular pleasure that I welcome this publication which constitutes an information guide on the application of UNESCO's 2005 Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expression, with special emphasis on the role of the civil society in Cyprus as demonstrated by indicative cultural actions.

Promoting cultural diversity and intercultural dialogue for a culture of peace constitutes UNESCO's sustained and unfading goal inscribed into the national policies for Education and Culture in the context of fulfilling the commitments undertaken by the Republic of Cyprus with the ratification of European and international Conventions. More specifically, UNESCO's 2005 Convention provides guidelines to the states in order to create a framework of cultural governance which would first and foremost serve the needs of creators/ authors and cultural professionals and at the same time provide the public

with the opportunity to enjoy a broad range of cultural goods. To achieve these goals, cooperation with civil society is of paramount importance, as its standpoint contributes to making a global assessment of the needs in the cultural field whereas its views feed the dialogue for democratically forming a more coherent policy.

As demonstrated in the texts that follow, the Cultural Services of the Ministry of Education and Culture support actions connecting artistic practice with society at large, promote cultural decentralization, encourage artistic education and favour international cooperation. The civil society on its part is actively involved in promoting creativity, artistic cooperation and diversity of cultural expression. I hope that this publication will provide information and give an impetus to creators and cultural professionals to carry on playing their part in preserving a pluralistic cultural landscape reflecting the diversity of the human species and of global civilization.

ΜΗΝΥΜΑ

ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΚΑΤΣΑΡΗΣ

Πιανίστας - Συνθέτης, UNESCO Artist for Peace

Η Ιστορία έχει καταδείξει ότι, γενικά, η ανάμειξη των πολιτισμών είχε θετικές επιδράσεις, αν εξαιρέσει κανείς ορισμένες ακρότητες και κάποια ασυγχώρητα εγκλήματα, ιδιαίτερα εκεί όπου καλοπροαίρετοι άνθρωποι εκθείαζαν την ανοχή και τον σεβασμό των παραδόσεων και των θρησκειών των άλλων.

Η Παιδεία, ο Πολιτισμός και η Τέχνη ήταν ανέκαθεν ισχυροί φορείς επικοινωνίας, άρα ζωτικής σημασίας για την προσέγγιση των λαών, γιατί η πνευματική τους πτυχή βρίσκει κάποια απήχηση στον καθένα, ανεξαρτήτως προέλευσης, μιας και το κάθε άτομο είναι στην ουσία ένα πνευματικό ον, το οποίο υπάρχει μέσα σε ένα φυσικό σώμα.

Ο Άνθρωπος ποθεί το Ωραίο και η Τέχνη εκφράζει όλες τις πτυχές της ζωής μέσα από την Αισθητική. Όλοι αναγνωρίζουν ότι η Μουσική είναι η κατ' εξοχήν οικουμενική γλώσσα. Η κοινωνία χρειάζεται γενικά τους καλλιτέχνες και συγκεκριμένα

τους μουσικούς καθότι, όπως ένας γιατρός παρέχει ανακούφιση στο σώμα χορηγώντας μια ένεση με ένα αποτελεσματικό φάρμακο, όταν θαυμάζουμε ένα έργο τέχνης ή όταν ακούμε μουσική, αισθανόμαστε τις θετικές επιδράσεις. Και αν ο μουσικός κατορθώσει να μεταδώσει σωστά στο ακροατήριο το μουσικό συναίσθημα, οι ακροατές θα βιώσουν την ανακούφιση από τις καθημερινές τους έγνοιες και προβλήματα, και θα ανέλθουν όλοι, μαζί με τον μουσικό, σε ανυποψίαστες πνευματικές σφαίρες.

Εξ ου και τα λόγια του μεγάλου Αμερικανού φιλόσοφου L. Ron Hubbard : «*Η Τέχνη είναι μια λέξη η οποία συνοψίζει την ποιότητα της επικοινωνίας*». Στην ουσία, πρόκειται για το ύψιστο ποιοτικό επίπεδο επικοινωνίας.

Ως εκ τούτου, ο ρόλος του καλλιτέχνη είναι να συμβάλλει στην ευμερία του κοινού, μεταδίδοντάς του ή μάλλον χορηγώντας του μια «ένεση» του Ωραίου.

MESSAGE

CYPRIEN KATSARIS

Piano soloist-composer, UNESCO Artist for Peace

History has shown that the overall effect of civilisations coming together has been positive, despite certain unforgivable excesses and crimes, especially where people of goodwill have preached tolerance and respect for the traditions and religions of others.

Education, Culture and Art have always been powerful vectors of communication, and thus vital means of bringing peoples together, because the spiritual aspect that characterises them finds a resonance in every single person, regardless of their origins, as he or she is essentially a spiritual being who exists within a physical body.

Mankind aspires to Beauty, and Art expresses all of life through Aesthetics. Everyone acknowledges that Music is the universal language *par excellence*. Society needs its artists in general and its musicians in particular because, in the same way that a doctor provides relief to a body by injecting an efficacious product into it,

when we contemplate a work of art or listen to music, we feel the beneficial effect it exerts over us.

And if the musician succeeds in transmitting musical emotion to his or her public, the listeners will experience relief from their day-to-day concerns and problems for the duration of the concert, and they will all be elevated together, in conjunction with the musician, towards unsuspected higher spiritual spheres...

Hence the quotation attributed to the great American philosopher L. Ron Hubbard: "Art is a word which summarises the quality of communication". In fact it is the highest qualitative level of communication.

Consequently the role of the artist is to contribute to the well-being of the public by communicating with it, and "injecting" that which is Beautiful into it.

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων (2005) είναι μια νομικά δεσμευτική διεθνής Συμφωνία που διασφαλίζει ότι οι δημιουργοί, οι επαγγελματίες στον χώρο του πολιτισμού, οι καλλιτέχνες και οι πολίτες έχουν δικαίωμα να δημιουργούν, να παράγουν, να διανέμουν και να απολαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών αγαθών, υπηρεσιών και δραστηριοτήτων. Ως εκ τούτου, προτείνει ένα διεθνές πλαίσιο διακυβέρνησης και διαχείρισης του πολιτισμού, το οποίο διασφαλίζει την πρόσβαση του κοινού σε ποικίλες πολιτιστικές εκφράσεις και ενσωματώνει τον πολιτισμό στις εθνικές στρατηγικές αειφόρου ανάπτυξης, αξιοποιώντας τη συνολική συνεισφορά των πολιτιστικών βιομηχανιών στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Παράλληλα, προτρέπει στην υιοθέτηση πολιτιστικών πολιτικών και μέτρων που ενθαρρύνουν τη

δημιουργικότητα, την κινητικότητα και τη δίκαιη ανταμοιβή των δημιουργών και προωθεί τη διεθνή συνεργασία και τη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών εντός και εκτός των κρατικών συνόρων.

Η Κυπριακή Δημοκρατία κύρωσε τη Σύμβαση το 2006. Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης δέκα χρόνων από τότε, οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO αποφάσισαν να προχωρήσουν στη δημιουργία της παρούσας έκδοσης στην οποία έχουν συγκεντρωθεί στοιχεία και αποτυπώνονται τάσεις της σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής, όπως διατυπώνονται στη Σύμβαση του 2005. Πιο συγκεκριμένα, στην έκδοση αυτή καταγράφονται και προβάλλονται συναφείς πολιτιστικές δραστηριότητες, οι οποίες έλαβαν χώρα από διάφορους πολιτιστικούς φορείς στην Κύπρο, κυρίως κατά τη χρονική περίοδο 2013-2015.

Η Σύμβαση του 2005 φέρνει στο προσκήνιο τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζει η κοινωνία των πολιτών στη δημιουργία ενός πλουραλιστικού πολιτιστικού τοπίου, επισημαίνοντας «τη σημαντική συμβολή των καλλιτεχνών και όλων εκείνων που συμμετέχουν στη δημιουργική διαδικασία, των πολιτιστικών κοινοτήτων και των οργανώσεων που τις υποστηρίζουν στην εργασία τους, καθώς επίσης τον κεντρικό ρόλο τους, που είναι να τροφοδοτούν την πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης» (Άρθρο 7). Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανταλλαγή πληροφορήσης είναι, επίσης, ένας από τους σκοπούς της Σύμβασης (Άρθρο 9), η παρούσα έκδοση έχει σκοπό να παράσχει πληροφορίες γύρω από πολιτιστικές δράσεις που μπορούν να συμβάλουν μελλοντικά στην περαιτέρω πολιτιστική ανάπτυξη, συνδράμοντας στην ενθάρρυνση της δημιουργικότητας, στην αναβάθμιση του πολιτιστικού σχεδιασμού, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων σε θέματα

πολιτιστικής διαχείρισης και, τέλος, στην ανάδειξη της πολιτιστικής έκφρασης και δημιουργίας ως σημαντικού πυλώνα ανάπτυξης.

Σε μια προσπάθεια να αναδειχθούν πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών που συμβάλλουν στην προώθηση των σκοπών της Σύμβασης, απευθύνθηκε πρόσκληση υποβολής προτάσεων που αφορούσαν προγράμματα και πολιτιστικές δραστηριότητες, τα οποία υλοποιήθηκαν από οργανωμένους φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Η επιλογή έγινε με βάση το υλικό που υποβλήθηκε από όσους Οργανισμούς ανταποκρίθηκαν, σε συνάρτηση με τους στόχους της έκδοσης και με την προοπτική οι δράσεις τους να συμβάλουν μελλοντικά στην ανάπτυξη του σύγχρονου πολιτισμού, λειτουργώντας ως έμπνευση για νέες πρωτότυπες δραστηριότητες. Κατά την αξιολόγηση και την οργάνωση του υλικού στις θεματικές ενότητες, καταβλήθηκε

προσπάθεια ισορροπημένης κατανομής των δραστηριοτήτων και αποφυγής της παρουσίας πέραν του ενός παραδείγματος από τον ίδιο Οργανισμό σε μια ενότητα. Με αυτόν τον τρόπο, έγινε κατορθωτή η παρουσίαση των ποικίλων πρωτοβουλιών που έχουν υλοποιηθεί σε συνάρτηση με τους σκοπούς της Σύμβασης 2005, μέσα από τη ματιά των δημιουργών τους, όπως καταγράφηκαν από τους ίδιους. Ακολούθως, οι προτάσεις έτυχαν της κατάλληλης επεξεργασίας, στο πλαίσιο της γενικής επιμέλειας της έκδοσης, με στόχο την επίτευξη ομοιομορφίας και συνοχής στον τρόπο παρουσίασης.

Η έκδοση χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος, με τίτλο «Προστασία και Προώθηση των Πολιτιστικών Εκφράσεων: Προγράμματα και Πολιτιστική Πολιτική», επιχειρεί, μέσα από τρία σχετικά κείμενα, να θέσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνεται η πολιτιστική πολιτική

της Κύπρου, σε συνάρτηση με τις σύγχρονες εξελίξεις και ιδιαίτερα σε σχέση με τη Σύμβαση. Επιπρόσθετα, επιδιώκει να παράσχει πληροφόρηση σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που προσφέρονται στην κοινωνία των πολιτών για τη δημιουργία, την παραγωγή και τη διάδοση πολιτιστικών αγαθών. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα Προγράμματα χρηματοδότησης των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και στο Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη 2014-2020», μέσω του οποίου η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης, διανοίγει νέες προοπτικές για τους επαγγελματίες στον τομέα του πολιτισμού και της δημιουργικότητας και επιτρέπει συνεργείες και γόνιμη αλληλεπίδραση μεταξύ των διαφόρων πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων.

Στο δεύτερο μέρος, με τίτλο «*Πολιτιστική Πολυμορφία και Δημιουργικότητα: Πολίτες και Δημιουργοί εν Δράσει*», παρουσιάζονται πολιτιστικές δραστηριότητες, 37 στο σύνολο, οι οποίες αφορούν σε τέσσερις βασικούς άξονες υλοποίησης της Σύμβασης στην Κύπρο, όπως αυτοί προκύπτουν από δύο περιοδικές εκθέσεις που υποβλήθηκαν στην UNESCO το 2012 και το 2016. Συγκεκριμένα, οι άξονες αυτοί είναι: i. Προστασία και προώθηση πολιτιστικών εκφράσεων, ii. Καλλιτεχνική εκπαίδευση και πολιτιστική συμμετοχή, iii. Διεθνής συνεργασία και πολιτιστικές ανταλλαγές και iv. Η πολιτιστική δημιουργία ως μοχλός ανάπτυξης. Οι δραστηριότητες που παρουσιάζονται στο δεύτερο μέρος έχουν, ως επί το πλείστον, λάβει στήριξη από εθνικά

χρηματοδοτικά προγράμματα καθώς επίσης και από ευρωπαϊκούς ή άλλους χρηματοδοτικούς πόρους.

Η υπό αναφορά έκδοση έχει ετοιμαστεί στο πλαίσιο της υλοποίησης μιας σειράς δράσεων για την περαιτέρω προώθηση, στην Κύπρο, των σκοπών της Σύμβασης της UNESCO του 2005. Στους σκοπούς και τους στόχους της Σύμβασης περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών στην ψηφιακή εποχή, η προώθηση του διαλόγου μεταξύ κυβερνητικών φορέων, ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, πολιτιστικών οργανισμών και δημιουργών σε θέματα πολιτιστικής πολιτικής. Επίσης, ενθαρρύνεται η ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ διαφορετικών εταιρών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και η σύνδεση της πολιτιστικής έρευνας με τη στοιχειοθετημένη πολιτική στον πολιτισμό. Επιπρόσθετα, προωθούνται δράσεις που σχετίζονται με την πολιτιστική παιδεία και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των επαγγελματιών του πολιτισμού, καθώς και με την ανάπτυξη δεξιοτήτων για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα για κοινότητες και μικρούς πολιτιστικούς οργανισμούς, με σκοπό την πολιτιστική αποκέντρωση και τη διεύρυνση της πολιτιστικής συμμετοχής. Τέλος, καταβάλλονται προσπάθειες για τον συσχετισμό του σύγχρονου πολιτισμού με την πολιτιστική κληρονομιά, τόσο στο πλαίσιο των ευρύτερων δραστηριοτήτων που προγραμματίζονται, όσο και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018.

Οφείλουμε να εκφράσουμε ιδιαίτερες ευχαριστίες προς όσους απέστειλαν κείμενα και πρόσφεραν φωτογραφικό υλικό, συμβάλλοντας έτσι στην προσπάθεια χαρτογράφησης των δράσεων που αντανακλούν τους σκοπούς της Σύμβασης 2005. Ευχαριστίες εκφράζονται επίσης στους συνεργάτες μας που συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στη δημιουργία της παρούσας έκδοσης. Πρέπει να επισημανθεί ότι οι οργανωμένοι φορείς της κοινωνίας των πολιτών, στην Κύπρο και διεθνώς, έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην υιοθέτηση της Σύμβασης και συνεχίζουν να συμβάλλουν ουσιαστικά στην υλοποίησή της.

Έχουμε την πεποίθηση ότι η έκδοση αυτή θα λειτουργήσει ως εργαλείο πληροφόρησης για τα πολιτιστικά δρώμενα στην Κύπρο και θα δώσει το έναυσμα στους ενδιαφερομένους για νέες δημιουργικές συνεργασίες, αποτελώντας πηγή έμπνευσης για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων.

Έλενα Θεοδούλου-Χαραλάμπους
Θέκλα Παπαντωνίου

EDITORIAL NOTE

The UNESCO Convention for the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions (2005) is a legally binding international Agreement safeguarding that creators, cultural professionals, artists and citizens have the right to create, produce, distribute and enjoy a broad spectrum of cultural goods, services and activities. Therefore, it proposes an international framework for the governance and management of culture which ensures public access to various cultural expressions and integrates culture in the national sustainable development policies, thus maximising the overall contribution of creative industries to economic and social development. At the same time, it encourages the adoption of cultural policies and measures fostering creativity, mobility and fair remuneration of artists and promotes international cooperation and the movement of cultural goods and services within and across state borders.

The Republic of Cyprus ratified the Convention in 2006. On the occasion of the celebration of a decade since the ratification of the Convention, the Cultural Services of the Ministry of Education and Culture and the Cyprus National Commission for UNESCO decided to publish this work which is a collection of data and a depiction of the trends of contemporary cultural policy, as formulated in the 2005 Convention. More specifically, this publication records and presents relevant cultural activities that took place by various cultural bodies and agencies in Cyprus primarily during the period 2013-2015.

The 2005 Convention brings to the fore the substantial role civil society plays in establishing a diverse cultural landscape, pointing out *“the important contribution of artists, others involved in the creative process, cultural communities and organisations that support their work, and their central role in nurturing the diversity of cultural expressions”* (Article 7). Taking into account that information sharing is also one of the objectives of the Convention (Article 9), this publication aims at providing information on cultural actions which may contribute to further cultural development in the future, fostering creativity, upgrading cultural planning, developing skills on issues of cultural management and, finally, promoting cultural expression and creation as an important pillar of development.

In an effort to showcase initiatives taken by the civil society, which contribute to the achievement of the Convention’s goals, a call for proposals was launched for projects and cultural activities that

were implemented by civil society organisations. The selection was made on the basis of the material submitted by those Organisations which responded, taking into account the objectives of this publication and the future prospect of their actions contributing to the development of contemporary culture and being an inspiration for new original and unique activities. When assessing and organizing the material in thematic units, an effort was made to distribute activities in a balanced way and to avoid the presentation of more than one example by the same organisation in each chapter. This enabled us to present the various initiatives implemented in relation to the 2005 Convention’s goals from the angle of their creators as recorded by them. Following this, the proposals were processed appropriately in the context of the general editing of this publication in order to achieve a homogeneous and cohesive presentation.

The publication is divided in two parts. The first part entitled *“Protection and Promotion of Cultural Expressions: Programmes and Cultural Policy”*, by means of three relevant texts, attempts to set the scene in which cultural policy is shaped in Cyprus, in conjunction with modern developments and especially in relation to the Convention. In addition, it aims to provide information on the funding opportunities offered to the civil society for creating, producing and disseminating cultural goods. Special reference is made to the funding programmes of the Ministry of Education and Culture Cultural Services and to the programme *“Creative Europe 2014-2020”*

through which the European Union, as a Party to the Convention, opens up new perspectives for professionals in the field of culture and creativity and allows for synergies and fertile interaction between the various cultural and creative sectors.

In the second part entitled "*Cultural Diversity and Creativity: Citizens and Creators in Action*", 37 cultural activities are presented in total, which are related to four main implementation axes of the Convention in Cyprus as they emerge from two periodical reports submitted to UNESCO in 2012 and 2016. These axes are: i. Protection and promotion of cultural expressions, ii. Artistic education and cultural participation, iii. International cooperation and cultural exchanges and iv. Cultural creation as a lever for development. The projects presented in the second part were supported primarily by national funding programmes as well as by European or other funds.

The publication in question has been prepared in the context of implementing a series of actions for further promoting the objectives of the UNESCO 2005 Convention in Cyprus. The aims and objectives of the Convention include, amongst others, the safeguarding of authors' copyright in the digital era, the promotion of dialogue between government bodies, academic institutions, cultural organisations and authors/creators on issues of cultural policy. Furthermore, the UNESCO 2005 Convention promotes the development of public-private partnerships and the connection of cultural research to evidence-based

cultural policy. In addition, actions related to cultural education and training of teachers and cultural professionals are promoted, as well as the development of skills for planning and implementing cultural activities, especially for communities and small cultural organisations with the aim of achieving decentralisation and expanding cultural participation. Finally, efforts are being deployed to correlate contemporary culture with the cultural heritage, both in the context of the broader activities planned, but also in the context of the European Year of Cultural Heritage 2018.

We would like to offer our sincere thanks to all those who sent us texts and provided photographic material, thus contributing to the effort of mapping the actions that reflect the goals of the 2005 Convention. Thanks are also due to our associates who assisted us in different ways during the making of this publication. It should be noted that the civil society organisations in Cyprus but also internationally, have played an important role by adopting the Convention and are still making a substantial contribution to its implementation.

We firmly believe that this publication will function as an information tool on cultural life in Cyprus and will prompt all those interested to embark upon new creative collaborations as a source of inspiration for the protection and promotion of the diversity of cultural expressions.

Elena Theodoulou-Charalambous
Thekla Papantoniou

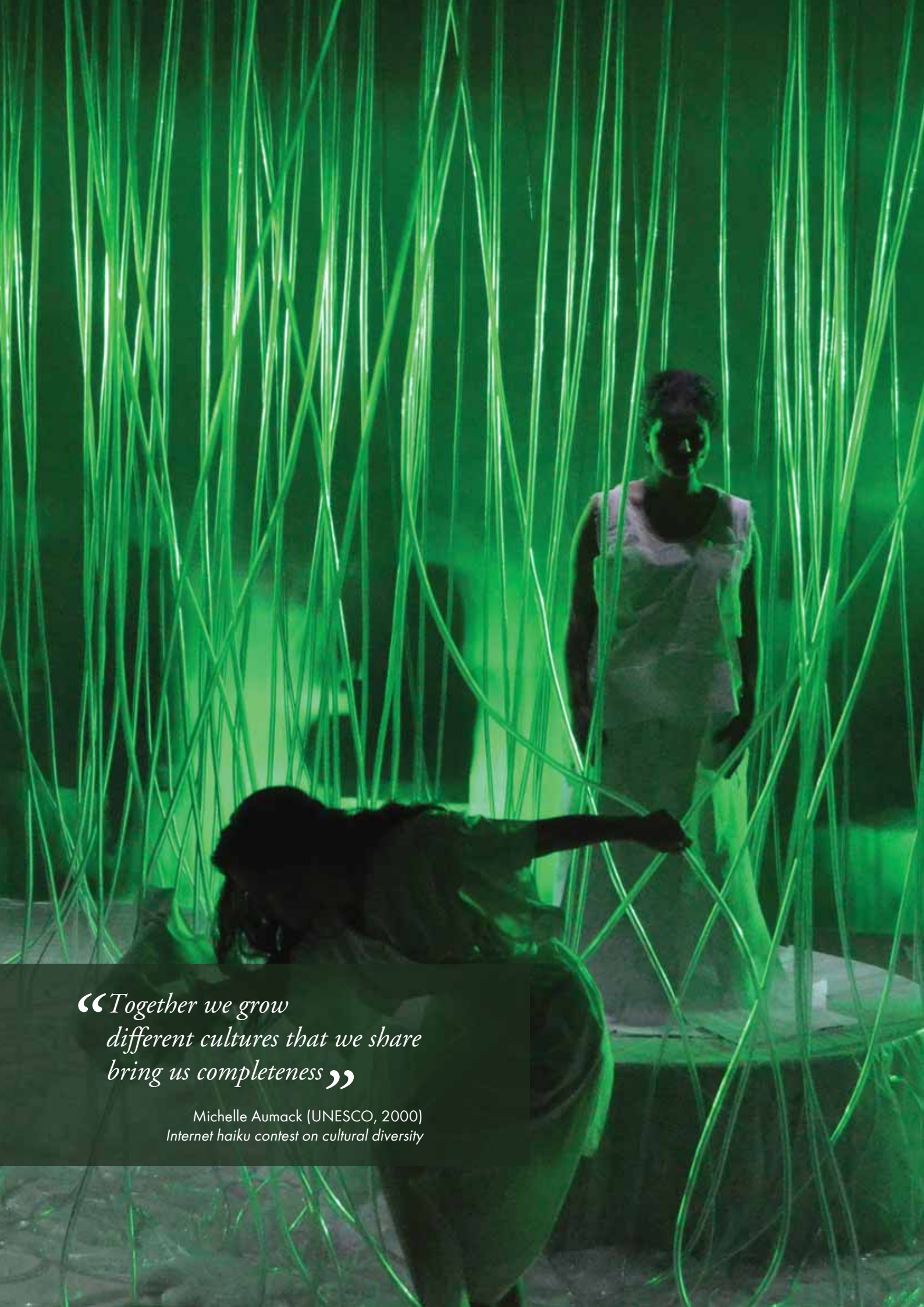

ΜΕΡΟΣ Α

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ
ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ:
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

PROTECTION AND PROMOTION
OF CULTURAL EXPRESSIONS:
PROGRAMMES AND CULTURAL POLICY

*“Together we grow
different cultures that we share
bring us completeness”*

Michelle Aumack (UNESCO, 2000)
Internet haiku contest on cultural diversity

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ:

Επαναπροσδιορίζοντας τη σύγχρονη πολιτιστική πολιτική μέσα από τη Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων (2005)

Δρ Έλενα Θεοδούλου-Χαραλάμπους
Μορφωτική Λειτουργός Α΄,
Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
Εθνικό σημείο επαφής για τη Σύμβαση 2005 της UNESCO

Η Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων (2005) αποτελεί σημαντικό ορόσημο της σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των προκλήσεων που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση και τις οικονομικές και τις κοινωνικές πιυχές του πολιτισμού (von Schorlemer & Stoll, 2012)

Η διατήρηση της πολιτιστικής πολυμορφίας σε κάθε είδους, μέσο και έκφραση πολιτισμού, αποτέλεσε σημαντικό στόχο της UNESCO και κατά καιρούς λήφθηκαν διάφορες πρωτοβουλίες για την προώθηση της, πολύ πριν την υιοθέτηση της Σύμβασης. Ήδη από τη δεκαετία του '70 μέχρι και τη δεκαετία του '80, σε μια σειρά Διακυβερνητικών Διασκέψεων, η UNESCO είχε προσδώσει στην έννοια του πολιτισμού ανθρωπολογική διάσταση στη βάση μιας ολιστικής προσέγγισης, όπου αναγνωρίζεται η αξία του

πολιτισμού τόσο ως «τέχνη και κληρονομιά», αλλά, κυρίως, ως «τρόπος ζωής, αξίες και πεποιθήσεις» (UNESCO, 1982α). Στο πλαίσιο της UNESCO, ο «πολιτιστικός πλουραλισμός» ως πολιτική φιλοσοφία, συναντάται για πρώτη φορά στις συζητήσεις που έλαβαν χώρα κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Πολιτιστικές Πολιτικές (UNESCO, 1982β). Ο πολιτιστικός πλουραλισμός αποσκοπεί, ακριβώς, στην κατοχύρωση του δικαιώματος της διαφορετικότητας και της αποφυγής των οποιωνδήποτε τάσεων για απόλυτη ομογενοποίηση από κυρίαρχες κοινωνικές και πολιτισμικές δομές (Bennett, 2001). Είναι σε αυτό το διευρυμένο πλαίσιο που πρέπει να ιδωθεί η αναφορά της Σύμβασης σε πολιτιστικές εκφράσεις, με ένα συμπεριληπτικό τρόπο προσέγγισης, όπου η πολιτισμική διαφορετικότητα διασφαλίζει αφενός τις ατομικές ελευθερίες που προκύπτουν από τα ανθρώπινα δικαιώματα και αφετέρου την ισόρροπη ανάπτυξη

της πνευματικής, υλικής και κοινωνικοοικονομικής διάστασης του πολιτισμού.

Η Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων υιοθετήθηκε στα πλαίσια των εργασιών της 33^{ης} Συνόδου της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO, που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι το 2005 και εγκρίθηκε από τη συντριπτική πλειοψηφία των κρατών-μελών. Μέχρι σήμερα, εκτός από τις χώρες της Ε.Ε., έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση και άλλα 144 κράτη. Η Σύμβαση είναι το απαύγασμα μιας σειράς ιστορικών, κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών, όπως αυτές διαμορφώθηκαν στα τέλη του 20ού και στις αρχές του 21ου αιώνα. Αποτελεί ένα νομικό κείμενο με μια σύγχρονη πρόσληψη των αρχών και των αξιών της πολιτιστικής πολιτικής, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η σπουδαιότητα που έχει η Σύμβαση αυτή στο πεδίο της

σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής αντανακλάται και στο γεγονός ότι είναι η μοναδική Σύμβαση της UNESCO που αναφέρεται στον πολιτισμό και ειδικότερα στην προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, η οποία έχει επικυρωθεί από την ίδια την Ε.Ε., με απόφαση του Συμβουλίου της (2006/515/EC).

Από το 2007, που τέθηκε σε ισχύ η Σύμβαση, επιδιώκονται νέες προσεγγίσεις στις διάφορες εκφράσεις πολιτισμού –βιβλία, τηλεοπτικά προγράμματα, μουσική, ζωντανές παραστάσεις και πολλά άλλα– και εξετάζονται τρόποι ανάπτυξης και ανάδειξής τους. Παράλληλα, η UNESCO δημοσιεύει μελέτες και παγκόσμιες εκθέσεις, διοργανώνει συνέδρια και συζητήσεις εμπειρογνομητών και ενθαρρύνει τη συμμετοχή Μη Κυβερνητικών Οργανισμών στην προώθηση του σεβασμού της διαφορετικότητας και της πολιτιστικής πολυμορφίας.

Ιστορική αναδρομή

Από την ίδρυσή της η UNESCO –ως θεματοφύλακας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της παγκόσμιας ειρήνης– καθόρισε με σαφήνεια τους στόχους και τους προσανατολισμούς της. Συμπεριέλαβε στη θεσμική της αποστολή «τη διατήρηση και την προώθηση της γόνιμης ποικιλομορφίας των πολιτισμών» (Ιδρυτική Πράξη της UNESCO). Δεν θα ήταν υπερβολή να ειπωθεί ότι, η διευρυμένη και πλουραλιστική εκδοχή της έννοιας του πολιτισμού διαμορφώθηκε, ουσιαστικά, στους κόλπους της UNESCO και αποτέλεσε τη βάση της σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής, ήδη από την Παγκόσμια

Διάσκεψη στο Μεξικό (1982). Στη συνέχεια, στο ίδιο πνεύμα κινήθηκαν μια σειρά από άλλες πρωτοβουλίες της UNESCO, οι οποίες είχαν ως στόχο τη διασύνδεση του πολιτισμού με θέματα αειφορίας και ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, στα πλαίσια των συνθηκών παγκοσμιοποίησης, το 1993 στη διακρατική Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) ηγήθη το ζήτημα της «πολιτιστικής εξαίρεσης» και της ανάγκης να αντιμετωπιστεί ο πολιτισμός στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου ως ιδιαίτερο αγαθό, το οποίο συγκροτεί και διαφυλάσσει ταυτότητες, αξίες, παραδόσεις και έννοιες.

Μέσα σε αυτό το ιδεολογικό και κοινωνικοοικονομικό κλίμα διατυπώνεται η *Οικουμενική Διακήρυξη της UNESCO για την Πολιτιστική Πολυμορφία* (2 Νοεμβρίου 2001). Η Οικουμενική Διακήρυξη του 2001 αποτελεί ένα πολύ σημαντικό θεσμικό κείμενο της UNESCO, το οποίο υιοθετήθηκε ομόφωνα από όλα τα κράτη-μέλη σε ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες για την ανθρωπότητα, αφού χρονικά οι διαβουλεύσεις για την υιοθέτησή της συνέπεσαν με τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 εναντίον στόχων στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Πολύ σημαντικό, επίσης, είναι το γεγονός ότι η Οικουμενική Διακήρυξη αναδεικνύει την πολιτιστική πολυμορφία στο επίπεδο της «κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας» και τη θεωρεί «απαραίτητη για την ανθρωπότητα, όπως είναι η βιοποικιλότητα για τη φύση». Επιπλέον, επαναβεβαιώνεται το γεγονός ότι τα πολιτιστικά δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως ακριβώς ορίζονται στο Άρθρο

27 της *Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου* (UN, 1948). Η Οικουμενική Διακήρυξη για την Πολιτιστική Πολυμορφία αποτέλεσε τη βάση για τη Σύμβαση για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων.

Βασικοί στόχοι και κατευθυντήριες αρχές της Σύμβασης

Οι κυριότεροι στόχοι της Σύμβασης είναι η δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για ενθάρρυνση του διαπολιτισμικού διαλόγου, προώθηση του σεβασμού της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, η αναγνώριση του ιδιαίτερου χαρακτήρα των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αγαθών και υπηρεσιών ως φορέων ταυτότητας και αξιών καθώς και η ενδυνάμωση της διεθνούς συνεργασίας με ιδιαίτερο στόχο την παροχή στήριξης και ενίσχυσης, υπό τη μορφή αναπτυξιακής βοήθειας, στις αναπτυσσόμενες χώρες με στόχο την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων στις χώρες αυτές. (Άρθρα 5-15).

Οι κατευθυντήριες αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται η Σύμβαση, όπως αναφέρονται στο Άρθρο 2, είναι μεταξύ άλλων:

- η αρχή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, όπως η ελευθερία της έκφρασης, της ενημέρωσης και της επικοινωνίας, καθώς και η δυνατότητα των ατόμων να επιλέγουν πολιτιστικές εκφράσεις,
- η αρχή του κυριαρχικού δικαιώματος των κρατών να υιοθετούν μέτρα και πολιτικές για

να προστατεύουν και να προάγουν την πολυμορφία των πολιτιστικών εκφράσεων στο έδαφός τους,

- η αρχή της συμπληρωματικότητας των οικονομικών και πολιτιστικών όψεων της ανάπτυξης, από τις οποίες τα άτομα και οι λαοί έχουν το θεμελιώδες δικαίωμα να επωφελούνται,
- η αρχή της διεθνούς αλληλεγγύης και συνεργασίας ώστε όλες οι χώρες, ιδιαίτερα οι αναπτυσσόμενες, να δημιουργούν και να ενισχύουν τα απαραίτητα για την πολιτιστική τους έκφραση μέσα,
- η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης, προς όφελος των παρόντων και των μελλοντικών γενεών και
- η αρχή της δίκαιης και ισότιμης πρόσβασης στα μέσα έκφρασης και διάδοσης, στοιχείο σημαντικό για την ενδυνάμωση της πολιτιστικής πολυμορφίας και την ενθάρρυνση της αμοιβαίας κατανόησης.

Όργανα της Σύμβασης είναι η *Γενική Συνέλευση των κρατών-μελών (Διάσκεψη των Μερών)*, η οποία συνέρχεται σε τακτική σύνοδο κάθε δύο χρόνια στην έδρα της UNESCO στο Παρίσι και η *Διακυβερνητική Επιτροπή*. Η Διακυβερνητική Επιτροπή συγκαλείται μια φορά τον χρόνο και αποτελείται από είκοσι τέσσερα αιρετά κράτη-μέλη, από έξι γεωγραφικές ομάδες για τετραετή θητεία, σύμφωνα με τις αρχές της ίσης εκπροσώπησης και της εναλλαξιμότητας. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με το Άρθρο 18, δημιουργείται Διεθνές Ταμείο Πολιτιστικής Πολυμορφίας για υποστήριξη των διεθνών δράσεων, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στην παροχή βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες

“ Η Σύμβαση είναι το απαύγασμα μιας σειράς ιστορικών, κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών, όπως αυτές διαμορφώθηκαν στα τέλη του 20ού και στις αρχές του 21ου αιώνα ”

χώρες, βάσει της προνομιακής μεταχείρισης, όπως καθορίζεται στο Άρθρο 16.

Σύγχρονες προκλήσεις και προβλήματα, όπως είναι η παγκοσμιοποίηση, οι κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, η πολυδιάστατη φύση του πολιτισμού και οι προκλήσεις που αναφύονται όχι μόνο στο πολιτιστικό, αλλά και στο οικονομικό πεδίο, καθώς και οι αναφορές στις πτυχές της κοινωνικής διάστασης του πολιτισμού, προσεγγίζονται στη Σύμβαση στη βάση μιας συνεκτικής προσέγγισης. Με τον τρόπο αυτό ενθαρρύνονται και προωθούνται οι συνέργειες και η διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ειδικότερα, σε σχέση με τα πιο πάνω, η Σύμβαση δημιουργεί το κανονιστικό πλαίσιο για διάφορα ζητήματα που άπτονται

της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, της παραγωγής, προώθησης και διακίνησης των ιδεών, της γλωσσικής πολυμορφίας, της πνευματικής ιδιοκτησίας, του σύγχρονου και του παραδοσιακού πολιτισμού, των πολιτιστικών βιομηχανιών, καθώς επίσης και της προνομιακής μεταχείρισης προς τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Αβίαστα, από τα πιο πάνω, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η Σύμβαση έχει ουσιαστικό ρόλο και συμβολή στη σύγχρονη πολιτιστική πολιτική. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης έχει άμεσο αντίκτυπο: (α) σε θέματα παγκόσμιου και διεθνούς ενδιαφέροντος, (β) σε θέματα ευρωπαϊκού, εθνικού και τοπικού ενδιαφέροντος, (γ) στο πολιτιστικό πεδίο του δημόσιου χώρου, (δ) στις δημοκρατικές αρχές και αξίες και (ε) στα οικονομικά δεδομένα και συμφέροντα. Παράλληλα, η Σύμβαση αυτή μπορεί να θεωρηθεί και ως ένα σημαντικό εργαλείο καλής διακυβέρνησης σε θέματα πολιτισμού. Μέσα από τη Σύμβαση επιβεβαιώνεται ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, τα οποία δεν αποτελούν απλώς εμπορεύματα, αλλά συμβάλλουν ταυτόχρονα στην ανάδειξη του πολιτισμού ως του τέταρτου πυλώνα της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης (Hawkes, 2001 και UCLG, 2010).

Σύμφωνα με το Άρθρο 9 της Σύμβασης, τα συμβαλλόμενα Μέρη υποβάλλουν κάθε τέσσερα χρόνια με τις αναφορές τους στην UNESCO την κατάλληλη ενημέρωση. Με βάση το Άρθρο 9 (β) για τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία και

την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων τόσο στο έδαφός τους, όσο και σε διεθνές επίπεδο, τα συμβαλλόμενα Μέρη ορίζουν ένα σημείο επαφής, το οποίο είναι επιφορτισμένο με τη συλλογή στοιχείων και δεδομένων, τη διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τη Σύμβαση, καθώς επίσης και με την ανταλλαγή πληροφοριών, στο πλαίσιο της απαιτούμενης διαφάνειας.

Το σύγχρονο πλαίσιο της πολιτιστικής πολιτικής και η Σύμβαση του 2005

Όπως έχει διαφανεί από την αξιολόγηση των πρώτων περιοδικών εκθέσεων που υποβλήθηκαν το 2012, τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν, σε μεγάλο βαθμό, ως πυξίδα τη Σύμβαση αυτή κατά τη διατύπωση και θεσμοθέτηση της πολιτιστικής τους πολιτικής (UNESCO, 2012b). Η θεματική προσέγγιση, που υιοθετήθηκε στην ανάλυση των αποτελεσμάτων της πρώτης περιοδικής έκθεσης, αντανάκλα για ακόμη μια φορά τον αντίκτυπο της Σύμβασης σε ολόκληρο το φάσμα της πολιτικής για τον πολιτισμό.

Συγκεκριμένα, οι θεματικοί άξονες ανάλυσης αφορούν στα πιο κάτω:

- Πολιτιστικές πολιτικές και μέτρα για ενθάρρυνση της δημιουργίας, της παραγωγής, της διανομής, της διάδοσης των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και της πρόσβασης σ' αυτά.
  - Διεθνής συνεργασία και προνομιακή μεταχείριση για ενίσχυση της κινητικότητας των καλλιτεχνών, ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές και ενδυνάμωση των πολιτιστικών βιομηχανιών σε αναπτυσσόμενες χώρες.
  - Ενσωμάτωση του πολιτισμού σε όλα τα επίπεδα των αναπτυξιακών πολιτικών, με σκοπό τη δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων βιώσιμης ανάπτυξης.
  - Προστασία των πολιτιστικών εκφράσεων, εκεί όπου αυτές, κάτω από ειδικές καταστάσεις, υπόκεινται στον κίνδυνο εξάλειψης ή απειλούνται.
  - Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του κοινού για τους σκοπούς της Σύμβασης και συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή της.
- Ειδικότερα για τα πιο πάνω, χρήζει αναφοράς η ανάλυση των Raj Isar και Ryykkönen (2015), σύμφωνα με την οποία διαπιστώνουν ότι κατά την εφαρμογή της Σύμβασης τα Μέρη, με βάση τις αρχές της Σύμβασης, αναπτύσσουν πολιτικές που σχετίζονται με τις πιο κάτω πτυχές πολιτικής:
- **Οικονομική πτυχή**
Οι δράσεις που σχετίζονται με την πιο πάνω πτυχή εστιάζουν στα πολιτιστικά αγαθά και αξίες, υπό το πρίσμα της οικονομικής απόδοσης και της συνεισφοράς τους στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ). Σε αυτό το πλαίσιο, η πολιτισμική διαφορετικότητα αφορά στην προώθηση μεγάλης ποικιλίας αγαθών και υπηρεσιών. Η ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής και οι αποτελεσματικοί τρόποι εξαγωγής των αγαθών αυτών, αποτελούν τη βασικότερη παράμετρο της πολιτιστικής πολιτικής.
  - **Καλλιτεχνική πτυχή**
Στο πλαίσιο αυτό η πολιτισμική διαφορετικότητα αντανάκλα

την ποικιλία των πολιτισμικών παραδόσεων, ειδών τέχνης και τεχνοτροπιών, τα οποία βρίσκουν διέξοδο σε όλες τις μορφές της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας. Παράλληλα, αναφέρεται και στην ενίσχυση της κινητικότητας τόσο των καλλιτεχνών, όσο και των έργων τέχνης, ως αναπόσπαστο μέρος της διασφάλισης της πολιτιστικής πολυμορφίας.

• Πτυχή πολιτιστικής συμμετοχής

Η πτυχή αυτή σχετίζεται με δράσεις και πρωτοβουλίες των εθνικών κυβερνήσεων για ενίσχυση της πρόσβασης στα πολιτιστικά αγαθά, διασφαλίζοντας όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή του κοινού στην πολιτιστική ζωή. Ταυτόχρονα, η πτυχή αυτή, μέσα από τα παραδείγματα εφαρμογής της Σύμβασης, προκύπτει ότι σχετίζεται και με τη διασφάλιση του δικαιώματος πολιτιστικής έκφρασης σε μειονότητες ή και εθνικές ομάδες στη βάση των αρχών της πολιτιστικής δημοκρατίας. Υπάρχει, επίσης, σχέση και με την οικονομική πτυχή αφού, μέσα από την ενίσχυση της πολιτιστικής συμμετοχής, προωθούνται και οικονομικές επιδιώξεις.

• Πτυχή θεμάτων κληρονομιάς

Στο πλαίσιο αυτό, η έννοια του πολιτισμού αναφέρεται, κυρίως, στις διάφορες παραδόσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Οι προκλήσεις, που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή δράσεων σχετικών με αυτή την πτυχή, αναφέρονται, κυρίως, στη διατήρηση και διαφύλαξη των παραδόσεων από πλευράς

“Στη Σύμβαση του 2005 αναγνωρίζεται ξεκάθαρα, για πρώτη φορά σε διεθνές κανονιστικό κείμενο, ο θεμελιώδης ρόλος της κοινωνίας των πολιτών”

(Asmal, 2007)

των μουσείων και των θεσμών διαφύλαξης και διατήρησης της μνήμης και της κληρονομιάς. Παράλληλα, στο πλαίσιο της σύγχρονης πραγματικότητας, η ανάπτυξη πρωτοβουλιών για συμπερίληψη των παραδόσεων των διαφόρων κοινοτήτων που ενυπάρχουν σε ένα πολιτικοκοινωνικό σύστημα, προκύπτει ως μια ιδιαίτερη πρόκληση.

• Πολυπολιτισμική πτυχή

Η ερμηνεία που αποδίδεται σε αυτή την πτυχή αφορά σε δράσεις που αντιμετωπίζουν τον πολιτισμό ως τρόπο ζωής και η πολιτισμική διαφορετικότητα αναφέρεται στη διαφορετικότητα των εθνικών ομάδων και κοινοτήτων, που κατοικούν σε μια συγκεκριμένη περιοχή.

Είναι, επίσης, σημαντικό να αναφερθεί ότι στις Επιχειρησιακές Οδηγίες (UNESCO, 2015), που υιοθετήθηκαν από τη Διάσκεψη των Μερών μεταξύ των ετών 2009 και 2015, ενσωματώθηκαν πρόνοιες που αφορούν στην προώθηση συγκεκριμένων μέτρων που σχετίζονται με άξονες πολιτικής, όπως υπαγορεύονται από την ίδια τη Σύμβαση. Τα μέτρα αυτά έχουν ως

στόχο πολύ συγκεκριμένα μετρήσιμα αποτελέσματα που συνοψίζονται σε ένα πλαίσιο Δεικτών, το οποίο τα Μέρη καλούνται να υιοθετήσουν.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με ένα προτεινόμενο πλαίσιο δεικτών, διακρίνονται οι εξής άξονες πολιτικής με τα αντίστοιχα μέτρα και δράσεις για ένα άξονα (Anheier, 2015):

1. Διαμόρφωση και υποστήριξη βιώσιμων συστημάτων πολιτιστικής διακυβέρνησης: Ο άξονας αυτός έχει ως κύρια πεδία εφαρμογής τις πολιτιστικές πολιτικές, τις δημόσιες υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, το ψηφιακό περιβάλλον, καθώς και τις συνεργείες με την κοινωνία των πολιτών.
2. Εξασφάλιση ισόρροπης ροής πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών και ενίσχυση της κινητικότητας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών του πολιτιστικού τομέα: Κύρια πεδία εφαρμογής του άξονα αυτού είναι η κινητικότητα, η ροή των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών και οι Διεθνείς Συνθήκες και Συμφωνίες.
3. Ενσωμάτωση του πολιτισμού σε πολιτικές που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη:

Ο άξονας αυτός έχει ως κύρια πεδία εφαρμογής τις εθνικές πολιτικές και προγράμματα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και τα διεθνή προγράμματα βιώσιμης ανάπτυξης.

4. Προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών: Ο άξονας αυτός έχει ως πεδία εφαρμογής θέματα που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων και την ελευθερία λόγου και έκφρασης.

Με βάση όλα όσα έχουν αναφερθεί πιο πάνω, θα μπορούσε αβίαστα να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η Σύμβαση του 2005 έχει καθορίσει, σε μεγάλο βαθμό, το πλαίσιο της σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής, διευκρινίζοντας τόσο τις σχέσεις ανάμεσα στην πολιτιστική βιομηχανία και στην πολιτιστική πολιτική, όσο και ανάμεσα στο εμπόριο και στα πολιτιστικά αγαθά.

Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στη Σύμβαση 2005

Η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια των κρατών να ενισχύσουν και να προβάλουν την πολιτιστική δημιουργία, εφαρμόζοντας καινοτόμα προγράμματα που συνδέονται με την ανάπτυξη του πολιτισμού, παρέχοντας στο κοινό πρόσβαση σε ποικίλες πολιτιστικές εκφράσεις και ασκώντας κριτική, με σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας και της υπεγγυότητας σε ζητήματα πολιτιστικής διακυβέρνησης.

Στη Σύμβαση του 2005 αναγνωρίζεται ξεκάθαρα, για πρώτη φορά σε διεθνές κανονιστικό κείμενο, ο θεμελιώδης αυτός ρόλος της κοινωνίας των πολιτών (Asmal, 2007).

Έτσι, στην ολότητα της Σύμβασης γίνονται σχετικές αναφορές (για παράδειγμα στο Προοίμιο, στο Άρθρο 2), εντούτοις είναι στο Άρθρο 11 που διατυπώνεται ξεκάθαρα η ουσιαστική συμβολή της κοινωνίας των πολιτών στην προστασία και προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι, οργανωμένα σύνολα της κοινωνίας των πολιτών, όπως το Διεθνές Δίκτυο Πολιτιστικής Πολυμορφίας (INCD), διαδραμάτισαν ουσιαστικό ρόλο στην υιοθέτηση της Σύμβασης αυτής. Ταυτόχρονα, είναι προφανές ότι, παρόλο που οι εθνικές κυβερνήσεις είναι που επιφορτίζονται με τη διαμόρφωση πλαισίου πολιτικής που να προωθεί τις αρχές της Σύμβασης, στην πραγματικότητα η υλοποίηση των σχετικών δράσεων αναμένεται να διεκπεραιώνεται, κυρίως, από την κοινωνία των πολιτών. Παράλληλα, οι εθνικές κυβερνήσεις συστήνεται να προχωρούν στην υιοθέτηση σχετικών μέτρων πολιτικής, κατόπιν διαβούλευσης με τους αντίστοιχους οργανωμένους φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Με τον όρο «κοινωνία των πολιτών» εννοούμε τόσο τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, όσο και τους επαγγελματίες στον χώρο του πολιτισμού, τους δημιουργούς, τις ομάδες που υποστηρίζουν το έργο των καλλιτεχνών, καθώς και τα συλλογικά σώματα που συμβάλλουν στην προώθηση του έργου των καλλιτεχνών.

Είναι, επίσης, προφανές ότι η εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών, δεν περιορίζεται στο εθνικό επίπεδο, αλλά επεκτείνεται και στη διεθνή συνεργασία και στη

“Πυξίδα στην υλοποίηση και εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης παραμένει η διαχρονική αρχή που αναγνωρίζει την ιδιαιτερότητα των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, τα οποία, ακριβώς επειδή είναι φορείς ταυτότητας και αξιών, δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως απλά εμπορεύματα”

διεθνή δικτύωση. Η διάσταση αυτή συνδέεται και με το Άρθρο 12 της Σύμβασης, το οποίο αφορά στην ενίσχυση και στην προώθηση της διμερούς, περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας. Είναι, λοιπόν, σημαντικό η διεθνής συνεργασία να εδράζεται σε αναγνωρισμένα δίκτυα των ίδιων των επαγγελματιών του χώρου, δημιουργώντας έτσι κατάλληλες συνθήκες για ανάπτυξη του διαπολιτισμικού διαλόγου στη βάση συνεργειών που εκτείνονται πολύ πέραν της εξωτερικής πολιτικής των διαφόρων κρατών-μελών. Με αυτόν τον τρόπο, η διαδικασία της διεθνούς συνεργασίας στο πλαίσιο της Σύμβασης εξελίσσεται διαδραστικά από συνέργειες και πρωτοβουλίες που ξεκινούν από τη βάση, «από κάτω προς τα πάνω», δηλαδή από την ίδια την κοινωνία των πολιτών και οι οποίες στην ουσία διασφαλίζουν και τη βιωσιμότητα των διεθνών συνεργασιών. Συνεπώς, η διεθνής συνεργασία προσλαμβάνει μια δυναμική προοπτική, με τα δίκτυα συνεργασίας να συνεπικουρούν τον ρόλο και το έργο των εθνικών κυβερνήσεων, ενίοτε μέσα από

συμπράξεις ιδιωτικού και δημόσιου τομέα (Palmer & Merkel, 2012).

Αναλύοντας τις διάφορες πτυχές και παραμέτρους, με βάση και τα αποτελέσματα και την αξιολόγηση των περιοδικών εκθέσεων της Κύπρου (UNESCO, 2012 και 2016), μπορούμε να διατυπώσουμε τη θέση ότι οι δράσεις της κοινωνίας των πολιτών στην Κύπρο συνοψίζονται στα πιο κάτω:

1. Προστασία και προώθηση των πολιτιστικών εκφράσεων.
2. Διεθνής συνεργασία.
3. Πολιτιστική δημιουργία και ανάπτυξη.
4. Καλλιτεχνική εκπαίδευση και συμμετοχή.

Διεθνές Ταμείο για την Πολιτιστική Πολυμορφία (IFCD)

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το Άρθρο 16 διαλαμβάνει πρόνοια για προνομιακή μεταχείριση για τις αναπτυσσόμενες χώρες, που αφορά στην παροχή βοήθειας προς «τους καλλιτέχνες και τους λοιπούς ασχολούμενους με τον πολιτισμό επαγγελματικά ή με έναν πρακτικό

τρόπο, καθώς και στα πολιτιστικά αγαθά και τις υπηρεσίες τους» .

Παράλληλα, συγκεκριμένα Άρθρα της Σύμβασης σχετίζονται με την ενίσχυση της συνεργασίας με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη μείωση της φτώχειας, στη βάση της ενδυνάμωσης και «ανάδειξης ενός δυναμικού πολιτιστικού τομέα» (Άρθρο 14). Για την παροχή αναπτυξιακής βοήθειας, «συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής βοήθειας» (Άρθρο 14), δημιουργείται Διεθνές Ταμείο για την Πολιτιστική Πολυμορφία (IFCD) (Άρθρο 18). Στο πλαίσιο αυτό είναι που επιδιώκεται και η προώθηση της βιώσιμης πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων στον «παγκόσμιο Νότο». Πάρα τη μεγάλη σημασία που έχει το Άρθρο 18, εντούτοις, η οικονομική χρηματοδότηση που λαμβάνει το Ταμείο δεν είναι τέτοια που να επιτρέπει δραστηριότητα ανάληψη πρωτοβουλιών στον τομέα αυτόν.

Δέκα χρόνια μετά:

Προκλήσεις και προοπτικές

Από τα πιο πάνω, συνάγεται ότι η Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων (2005) είναι μια νομικά δεσμευτική διεθνής συμφωνία, που διασφαλίζει ότι οι δημιουργοί, οι επαγγελματίες στον χώρο του πολιτισμού, οι καλλιτέχνες και οι πολίτες έχουν δικαίωμα να δημιουργούν, να παράγουν, να διανέμουν και να απολαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών αγαθών, υπηρεσιών και δραστηριοτήτων. Αναγνωρίζοντας, επίσης, ότι ο πολιτισμός δεν αποτελεί υποπροϊόν της ανάπτυξης, αλλά, αντίθετα, αποτελεί κινητήρια δύναμη για την αειφόρο ανάπτυξη, η Σύμβαση

προτείνει ένα διεθνές πλαίσιο διακυβέρνησης και διαχείρισης του πολιτισμού, το οποίο:

- διασφαλίζει την πρόσβαση του κοινού σε ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών εκφράσεων,
- προτρέπει στην υιοθέτηση πολιτιστικών πολιτικών και μέτρων, που ενθαρρύνουν τη δημιουργικότητα, την κινητικότητα και τη δίκαιη αμοιβή των δημιουργών,
- ενσωματώνει τον πολιτισμό στις εθνικές στρατηγικές αειφόρου ανάπτυξης και αξιοποιεί τη συνολική συνεισφορά των πολιτιστικών βιομηχανιών στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, και
- προωθεί τη διεθνή συνεργασία και τη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, εντός και εκτός των κρατικών συνόρων.

Είναι, επίσης, ιδιαίτερα σημαντικό να σημειωθεί ότι, η πολιτιστική πολυμορφία δεν υπάρχει ερήμην των κοινωνικών φαινομένων και δεν αποτελεί αποκλειστική ευθύνη και αρμοδιότητα του πολιτιστικού τομέα. Αντίθετα, θέματα ισότητας φύλων, ανάπτυξης συνεργειών και αστικής αναζωογόνησης, συνυφαίνονται δημιουργικά σε ένα πλέγμα αξιών που καθορίζουν και, ταυτόχρονα, καλλιεργούν την πολυφωνία στην έκφραση, τον σεβασμό στις ιδιαίτερες ταυτότητες, αλλά και στις πανανθρώπινες αξίες.

Συνάγεται από τα πιο πάνω ότι, η Σύμβαση για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων είναι ενταγμένη σε ένα ευρύτερο πλαίσιο θέσπισης διεθνών κανονιστικών κειμένων, που αφορούν στην

προστασία του οικογενειακού πολιτιστικού πλούτου. Χαρακτηριστικά, θα μπορούσε να αναφερθεί ότι, μαζί με τη Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς και με τη Σύμβαση για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η Σύμβαση για την Προστασία της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων έχει ως στόχο να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση και οι οποίες σχετίζονται, κυρίως, με θέματα πολιτιστικής ομοιομορφίας, πολιτιστικής ταυτότητας και πολιτιστικής ετερότητας.

Καταληκτικά αναφέρεται ότι, η μεγαλύτερη πρόκληση που προκύπτει σε ό,τι αφορά στη Σύμβαση είναι ο βαθμός στον οποίο οι πρόνοιες και οι αρχές της θα μπορέσουν να εφαρμοστούν. Ταυτόχρονα με το θέμα αυτό, εγείρεται και το θέμα της αποτελεσματικής παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης. Πυξίδα στην υλοποίηση και εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης παραμένει η διαχρονική αρχή που αναγνωρίζει την ιδιαιτερότητα των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, τα οποία, ακριβώς επειδή είναι φορείς ταυτότητας και αξιών, δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως απλά εμπορεύματα. Ως εκ τούτου, αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση η αναγκαιότητα για διασφάλιση της πολυμορφίας, της προσφοράς του δημιουργικού έργου, καθώς και η κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών.

Στο σύγχρονο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης και της ψηφιακής επανάστασης, ο «ψηφιακός αλφαριθμητισμός» αποτελεί σημαντικό

βήμα για ενίσχυση της πρόσβασης. Ταυτόχρονα, η γλωσσική πολυμορφία στον κυβερνοχώρο και η ανάπτυξη οπτικοακουστικών παραγωγών, ιδιαίτερα με τη δημιουργία συνεργατικών μηχανισμών για τη διευκόλυνση της διανομής τους, είναι παράμετροι που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαμόρφωση πολιτικών, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Επιπρόσθετα, λόγω της εγκάρσιας φύσης του πολιτισμού, μια μεγάλη πρόκληση που προκύπτει είναι η ανάπτυξη διυπουργικών συνεργασιών και συντονισμού, έτσι ώστε οι σχετικές με τη Σύμβαση διαμορφούμενες πολιτικές να έχουν τον μεγαλύτερο δυνατό θετικό αντίκτυπο.

Επιπλέον, σε ό,τι αφορά στη Σύμβαση και στα θέματα διεθνούς συνεργασίας και παροχής βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η δυνατότητα αυτή περιορίζεται από τον βαθμό διαχειριστικής ικανότητας των χωρών αυτών. Αυτή ακριβώς η παράμετρος είναι μια πρόκληση, η οποία θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στη διαμόρφωση πολιτικών για παροχή αναπτυξιακής βοήθειας, οι οποίες είναι απαραίτητο να επεκτείνονται και σε ζητήματα κοινωνικής ανάπτυξης. Σε ό,τι αφορά στη συμβολή του πολιτισμού και της πολυμορφίας στην αναπτυξιακή διαδικασία, πρωτεύοντα ρόλο διαδραματίζει ο τομέας της εκπαίδευσης. Οι τομείς του πολιτισμού και της εκπαίδευσης δημιουργούν «δυνάμει» τις απαραίτητες εκείνες συνθήκες για οικοδόμηση ενός αξιακού χώρου, ο οποίος, στο πλαίσιο της δυναμικής των διαδικασιών

της παγκοσμιοποίησης, καθορίζει τις βασικές αρχές και αξίες για διασφάλιση του διαπολιτισμικού διαλόγου, στη βάση του σεβασμού των ιδιαίτερων ταυτοτήτων και των πανανθρώπινων αξιών. Σε μια τέτοια προοπτική, ο διάλογος των πολιτισμών έχει ζωτική σημασία σε ό,τι αφορά στην επίτευξη και διατήρηση της ειρήνης και της παγκόσμιας σταθερότητας. Και είναι, ακριβώς, υπό αυτή την προοπτική που πρέπει να εξεταστούν και να αναλυθούν επισταμένα οι σύγχρονες προκλήσεις που αφορούν και αναφέρονται είτε σε θέματα ξενοφοβίας είτε σε θέματα θρησκευτικού φονταμενταλισμού και διεθνούς τρομοκρατίας.

Ταυτόχρονα, η αξιοποίηση του σημαντικού ρόλου της κοινωνίας των πολιτών και η σύμπραξη του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα μπορούν να διασφαλίσουν την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση των πιο πάνω προκλήσεων.

Συμπερασματικά, η δημόσια αξία της Σύμβασης είναι τεράστια και ο αντίκτυπος από την εφαρμογή της στη δημόσια σφαίρα μπορεί να είναι πολύ μεγάλος. Ο πολιτισμός ως σύστημα δομών και αξιών, διαπερνά τον κοινωνικό ιστό και την πολιτική οργάνωση. Ο πολιτισμός ως ένα προνομιακό πεδίο σφυρηλάτησης αρχών και αξιών στο πλαίσιο της Σύμβασης για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων, αναδεικνύεται ως ο ακρογωνιαίος λίθος της δημόσιας πολιτικής.

“Οι τομείς του πολιτισμού και της εκπαίδευσης δημιουργούν «δυνάμει» τις απαραίτητες εκείνες συνθήκες για οικοδόμηση ενός αξιακού χώρου”

CULTURAL
EXPRESSIONS
AND PLURALISM:
Redefining contemporary
cultural policy through
the UNESCO Convention
on the Protection and
Promotion of the Diversity
of Cultural Expressions
(2005)

*Dr Elena Theodoulou -
Charalambous*
Senior Cultural Officer,
National Contact Point for the 2005
UNESCO Convention
Cultural Services of the Ministry
of Education and Culture

*“ Together we grow different cultures that
we share bring us completeness ”*

Michelle Aumack (UNESCO, 2000)
Internet haiku contest on cultural diversity

The UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions (2005) is an important milestone in contemporary cultural policy in particular within the framework of the challenges that arise from globalisation and the economic and social aspects of culture (von Schorlemer & Stoll, 2012).

The preservation of cultural diversity in all means and expressions of culture has been an important goal of UNESCO and various initiatives have been undertaken at times for its promotion even before the adoption of the Convention. Already since the '70's and '80's in a series of Intergovernmental Conferences UNESCO had lent to the concept of culture an anthropological dimension on the basis of a holistic approach recognising the value of culture as both "art and heritage" but mainly as "modes of life, value systems and beliefs" (UNESCO, 1982a). Within the UNESCO framework "cultural pluralism" as a political philosophy is encountered for the first time in the discussions that took place during the World Conference on Cultural Policies (UNESCO, 1982b). Cultural pluralism aims at safeguarding the right of diversity and preventing any tendencies of absolute homogenisation on behalf

of dominant social and cultural structures (Bennett, 2001). It is exactly within this broadened framework that the Convention's reference to cultural expressions must be seen: in an inclusive manner, where cultural diversity secures, on one hand, the civil liberties that derive from human rights and on the other hand the balanced development of the intellectual, material and socioeconomic dimension of culture.

The UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions was adopted within the framework of the 33rd session of the General Conference of UNESCO that took place in Paris in 2005 and was approved by the vast majority of Member-States. Currently, apart from the EU Member-States, another 144 states have ratified the Convention. The Convention is the result of a series of historic, social and economic conditions as these took form in the end of the 20th and the beginning of the 21st centuries. It constitutes a legal text with a contemporary insight of the principles and values of cultural policy both on a national and international level. The importance of this Convention in the field of contemporary cultural policy is reflected in the fact that it is the only UNESCO Convention that

refers to culture and in particular to the protection and promotion of the diversity of cultural expressions, which has been ratified by the EU, with a Council decision (2006/515/EC).

Since 2007 that the Convention was put into force, new approaches to the various expressions of culture have been pursued –books, television programmes, music, live shows and many more –as well as ways to develop and promote them. At the same time UNESCO publishes studies and world reports, organises conferences and experts meetings and encourages the participation of Non-governmental Organisations in the promotion of respect for diversity and cultural diversity.

Background

As of its establishment, UNESCO –as a guardian of human rights and world peace– clearly defined its objectives and orientations. It included in its mission statement “a view to preserving the independence, integrity and fruitful diversity of cultures” (UNESCO Constitution). It would not be an exaggeration to say that the broadened and pluralistic version of the concept of culture was, in essence, formulated within UNESCO and has become the foundation of contemporary cultural policy already since the World Conference in Mexico (1982). Later and in the same spirit, a series of other UNESCO initiatives were undertaken aiming at connecting culture to sustainability and growth. Meanwhile, within the context of globalization, in the 1993 transnational General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) arose the issue of “cultural exception” and the need to treat culture, within the

framework of international trade, as a special kind of commodity that composes and safeguards identities, values, traditions and concepts.

The *UNESCO Universal Declaration on Cultural Diversity* (2 November 2001) was written within this ideological and socioeconomic climate. The 2001 Universal Declaration is a very important normative text, which was unanimously adopted by all Member-States of UNESCO during particularly difficult times for humanity since the consultations for its adoption coincided with the 9/11 terrorist attacks in 2001 against the United States. Another important fact is that the Universal Declaration raises cultural diversity to the level of “the common heritage of humanity”, and considers it “as necessary for humankind as biodiversity is for nature”. In addition, it reaffirms that cultural rights are an integral part of human rights as defined by article 27 of the *Universal Declaration of Human Rights* (UN, 1948). The Universal Declaration on Cultural Diversity became the foundation of the Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions.

Objectives and Guiding Principles of the Convention

The main objectives of the Convention include the creation of the required conditions that encourage intercultural dialogue, promote respect for the diversity of cultural expressions, recognise the distinctive nature of cultural activities, goods and services as vehicles of identity, values and meaning and strengthen international cooperation and solidarity in a

spirit of partnership with a view, in particular, to enhancing the capacities of developing countries in order to protect and promote the diversity of cultural expressions (Articles 5 – 15).

The guiding principles on which the Convention is based as stated in Article 2 include among others:

- The principle of respect for human rights and fundamental freedoms such as freedom of expression, information and communication, as well as the ability of individuals to choose cultural expressions.
- The principle of the sovereign right of the states to adopt measures and policies to protect and promote the diversity of cultural expressions within their territory.
- The principle of the complementarity of economic and cultural aspects of development, which individuals and peoples have the fundamental right to participate in and enjoy.
- The principle of international solidarity and cooperation that is aimed at enabling countries, especially developing countries, to create and strengthen their means of cultural expression.
- The principle of sustainable development for the benefit of present and future generations.
- The principle of equitable access to the means of expressions and dissemination that constitute important elements for enhancing cultural diversity and encouraging mutual understanding.

The Organs of the Convention are the *Conference of the Parties* which meets in ordinary session every two years at the UNESCO Headquarters in Paris and the *Intergovernmental*

Committee. The Intergovernmental Committee meets annually and is composed of 24 Member-States from six geographical groups elected for a term of four years in accordance with the principles of equal representation and rotation. In addition, in accordance with Article 18, an International Fund for Cultural Diversity is established for the support of international activities in particular as regards the provision of assistance to developing countries based on preferential treatment as set out in Article 16.

Contemporary challenges such as globalisation, social and economic inequalities, the multidimensional nature of culture and the challenges that arise not only in the cultural but also in the economic field as well as references to the aspects of the social dimension of culture are approached by the Convention in the context of an integrated approach encouraging and promoting synergies and the safeguarding of human rights. In particular, in relation to the abovementioned, the Convention creates a regulatory framework for various issues relevant to the participation of civil society, the production, promotion and dissemination of ideas, linguistic diversity, intellectual property, contemporary and traditional culture, cultural industries as well as preferential treatment for developing countries.

It can thus be easily concluded from the above that the Convention has a substantial role and contribution in contemporary cultural policy. More specifically, the implementation of the provisions of the Convention has a

direct impact on: a) issues of global and international interest, b) issues of European, national and local interest, c) the cultural field in the public sphere d) democratic principles and values and e) economic data and interests. Meanwhile this Convention can be considered as an important governance tool for cultural issues. The Convention reaffirms the distinctive nature of cultural goods and services that are not just commodities but contribute to the promotion of culture as the fourth pillar of sustainable and viable development (UCLG, 2010; Hawkes, 2011).

In accordance with Article 9 of the Convention, the Parties provide appropriate information in their reports to UNESCO every four years. In accordance with Article 9 (b) on measures taken to protect and promote the diversity of cultural expressions within their territory and at international level, the Parties designate a point of contact responsible for the collection of information and data, the sharing of information in relation to the Convention as well as the exchange of information within the framework of the required transparency.

The contemporary framework of cultural policy and the 2005 Convention

As it transpires from the assessment of the first periodic reports submitted in 2012, the Member-States have greatly used this Convention as their compass in the drafting and institutionalisation of their cultural policy (UNESCO, 2012b). The thematic approach that was adopted in the analysis of the results of the first

periodic report reflects once again the impact of the Convention on the whole spectrum of cultural policy. The thematic areas that were analysed concerned the following:

- Cultural policies and measures that encourage the creation, production, distribution, dissemination of and access to cultural goods and services
- International cooperation and preferential treatment aimed at supporting the mobility of artists, providing greater market access and strengthening cultural industries in developing countries
- Integration of culture on all levels of development policies aiming at creating the right conditions for sustainable development.
- Protection of cultural expressions where these, under special circumstances, are subject to elimination or threat.
- Educating and raising awareness among the public regarding the objectives of the Convention and the participation of civil society in its implementation.

Special reference should be made to a typology proposed by Raj Isar and Pykkönen (2015) with respect to different implementation practices as these had been reported by the states parties. In their analysis, they ascertain that upon the implementation of the Convention, the Parties on the basis of the Convention principles develop policies related to the following policy foci:

- **Economic Focus**

These actions focus on cultural goods and values in the light of economic performance and their contribution to the Gross Domestic Product (GDP). In this framework,

cultural diversity has to do with the promotion of a large variety of goods and services. The support of domestic production and the effective ways of exporting these goods constitute an important aspect of cultural policy.

“In the 2005 Convention the fundamental role of the civil society is clearly acknowledged for the first time in an international regulatory text”

- **Artistic Focus**

In this context, cultural diversity reflects the variety of cultural traditions, forms of art and styles that find a way out in all forms of contemporary artistic creation. At the same time, it refers to the reinforcement of mobility of both artists and works of art as an integral part of safeguarding cultural diversity.

- **Participation focus**

This is connected to actions and initiatives taken by national governments to enhance access to cultural goods by securing the greatest possible participation of the public in cultural life. At the same time, various examples of the manner of implementation of the Convention indicate that this focus also relates to the securing of the right of political expression of minorities and/or ethnic groups on the basis of the principles of cultural democracy. Moreover, it is linked to the economic focus since economic aspects are also fostered through participation.

- **Heritage focus**

Within this framework the concept of culture refers mainly to the various traditions both on national and international level. The challenges that emerge during the implementation of related actions,

refer mainly to the preservation and safeguarding of traditions by museums and by cultural heritage and memory institutions. In the context of modern societies, the inclusion of the traditions of the various communities that exist in a given political and social system is of paramount importance.

- **Multicultural focus**

The interpretation given to this focus concerns actions that consider culture as a way of life and cultural diversity refers to the diversity of ethnic groups and communities inhabiting a given territory.

It is also important to mention that the Operational Guidelines (UNESCO, 2015) adopted by the Conference of the Parties between 2009 and 2015 included provisions for the promotion of specific measures related to policy axes as these are laid down by the Convention. These measures aim at very specific measurable results that are summarised in an indicator framework that the Parties are invited to adopt.

More specifically, in accordance with the indicator framework the following policy axes are identified with their respective measures and actions (Anheier, 2015):

1. *Formulate and Support sustainable systems of governance of culture: the core fields of this axis include cultural policies, public service media, the digital environment, as well as partnerships with civil society.*
2. *Achieve a balanced flow of cultural goods and services and increase the mobility of artists and cultural professionals: main core fields include the mobility of artists and cultural professionals, the flow of cultural goods and services and International Treaties and Agreements.*
3. *Integrate culture in sustainable development frameworks: This axis includes national sustainable development policies and projects that come under international sustainable development programmes.*
4. *Promote human rights and fundamental freedoms: core fields are issues related to gender equality and artistic freedom.*

All of the abovementioned lead easily to the conclusion that the 2005 Convention has greatly defined the framework of contemporary cultural policy clarifying both the relationships between cultural industry and cultural policy and between trade and cultural goods.

The role of civil society in the 2005 Convention

Civil society plays a fundamental role in the effort of the states to support and promote cultural creation by implementing innovative programmes relevant to the development of culture, giving access to the public to diverse cultural expressions and exercising criticism that aims at safeguarding the transparency and accountability of cultural governance.

In the 2005 Convention the fundamental role of the civil society is clearly acknowledged for the first time in an international regulatory text (Asmal, 2007). Even though reference is made throughout the Convention (e.g. in the Preamble, in Article 2), it is Article 11 that clearly expresses the substantial contribution of the civil society in the protection and promotion of cultural diversity. It is worth noting that organised bodies of the civil society, such as the International Network of Cultural Diversity (INCD) played an important role in the adoption of the Convention. It is also evident that even though the national governments are responsible for the drafting of a policy framework that promotes the principles of the Convention, in reality the implementation of the relevant actions is expected to be carried out mainly by the civil society. Simultaneously, national governments are advised to proceed to the adoption of specific policy measures after consulting with the respective civil society organisations.

The term "civil society" encloses both non-governmental organisations and non-profit organisations, as well as

cultural professionals, authors, groups that support the work of artists and cultural communities.

It is also evident that the involvement of the civil society beyond the national level also includes international cooperation and networking. This dimension is linked to Article 12 of the Convention which is about the strengthening and promotion of bilateral, regional and international cooperation. It is therefore important for international cooperation to be founded on established networks of cultural professionals thus creating the right conditions for the development of intercultural dialogue based on synergies that extend far beyond the foreign policy of the various Member-States. This way, international cooperation, within the Convention framework, is evolving interactively by synergies and initiatives that start from the base, "a bottom-up" approach, which means by the civil society itself, a fact that secures the sustainability of these international partnerships. Thus, international cooperation takes on a dynamic perspective with the partnership networks assisting the role and work of national governments, sometimes through private-public partnerships (Merkel, 2012).

The analysis of the various aspects and parameters on the basis also of the results and the assessment of the Cyprus periodic reports (UNESCO, 2012a and UNESCO, 2016 respectively) leads to the position that civil society actions in Cyprus can be summarized in the following:

1. Protection and promotion of cultural expressions.
2. International cooperation.

3. Cultural creation and development.
4. Cultural education and participation

International Fund for Cultural Diversity (IFCD)

As it has already been mentioned, Article 16 refers to the preferential treatment for developing countries and states the following: *Developed countries shall facilitate cultural exchanges with developing countries by granting through the appropriate institutional and legal frameworks, preferential treatment to artists and other cultural professionals and practitioners, as well as cultural goods and services from developing countries.*

Moreover, other Articles refer to the "cooperation for sustainable development and poverty reduction especially in relation to the specific needs of developing countries, in order to foster the emergence of a dynamic cultural sector" (Article 14). For the provision of development assistance, including "technical assistance" (Article 14) the International Fund for Cultural Diversity (IFCD) is established (Article 18). It is within this framework that the promotion of sustainable diversity of cultural expressions in the "global South" is pursued. In spite of the great importance of Article 18, the level of economic funding the Fund receives, does not allow the drastic undertaking of initiatives in this field.

Ten years later: Challenges and Perspectives

In accordance with the abovementioned, the UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural

Expressions (2005) is a legally binding international agreement that ensures that artists, creative professionals, practitioners and citizens worldwide can create, produce, disseminate and enjoy a broad range of creative goods, services and activities. It also acknowledges that culture is not a *by-product of development* but on the contrary, it constitutes a driving force for sustainable development and therefore the Convention provides an international policy framework for the governance of culture that:

- Ensures public access to a wide spectrum of cultural expressions,
- Promotes the adoption of cultural policies and measures that encourage creativity, mobility and fair remuneration of artists,
- Incorporates culture as a strategic element in national development policies and makes use of the total contribution of cultural industries in economic and social development, and
- Promotes international cooperation and movement of cultural goods and services within and out of state borders.

It is also particularly important to note that cultural diversity does not exist *in absentia* of social phenomena and is not the exclusive responsibility of the cultural sector. On the contrary, issues of gender equality, synergy development and urban regeneration are creatively interwoven in a grid of values that determine and at the same time bolster polyphony of expression and respect for distinctive identities and universal values.

“The guiding principle for the implementation and application of the Convention’s provisions remains the distinctive nature of cultural activities, goods and services which as vehicles of identity should not be treated as mere commodities”

The above lead to the conclusion that the 2005 Convention is included in a wider framework of international regulatory documents that refer to the protection of the universal cultural wealth. It could be stated that in conjunction with the *Convention for the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*, and the *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*, the Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions aims at tackling the challenges that arise from globalization and are mainly connected to issues of cultural uniformity, identity and otherness.

In conclusion, the greatest challenge that emerges in relation to the Convention is the extent of implementation of its provisions and principles. Linked to this challenge there is also the issue of effective monitoring of the Convention. The guiding principle for the implementation and application of the Convention’s provisions remains the distinctive nature of cultural activities, goods and services which as vehicles of identity should not be treated as mere commodities. Under this light, the necessity to ensure the diversity, the contribution of creative work and the safeguarding of the intellectual rights of artists becomes a significant challenge.

In this contemporary context of globalisation and digital revolution, “digital literacy” is an important step towards more access. Also, linguistic diversity in cyberspace and the development of audio-visual productions, in particular with the establishment of clusters that facilitate their dissemination, are intergral aspects that should be taken into account in formulating policies both at national as well as at an international level.

In addition, a great challenge that arises due to the transversal nature of culture is the development of interministerial partnerships and coordination so that the relevant to the Convention can have the greatest possible positive impact.

Moreover, as regards the Convention and international cooperation and assistance to developing countries,

it is important to underline that this possibility is limited according to the recipient countries' management capacity. This aspect constitutes a challenge that should be taken into account when drafting policies relevant to the provision of development aid which should also include issues of social development. Education has a major role in this very important dimension as regards the contribution of culture and diversity in the development process. Culture and education create "by virtue" those conditions required to build a space of values that, within the dynamic processes of globalisation, shall determine those fundamental principles and values that ensure intercultural dialogue on the basis of respect towards distinct identities and universal values. Against this background, intercultural dialogue is vital for the attainment and preservation of peace and global stability. And it is indeed in the light of this perspective that contemporary challenges such as xenophobia, or religious fundamentalism, or international terrorism should be examined and analysed thoroughly.

At the same time, the potential role of civil society and public-private partnerships, can ensure the best possible response to the abovementioned challenges.

In conclusion, the public value of the Convention is immense and the impact of its implementation in the public sphere can be of paramount importance. Culture as a system of structures and values permeates the social fabric and political

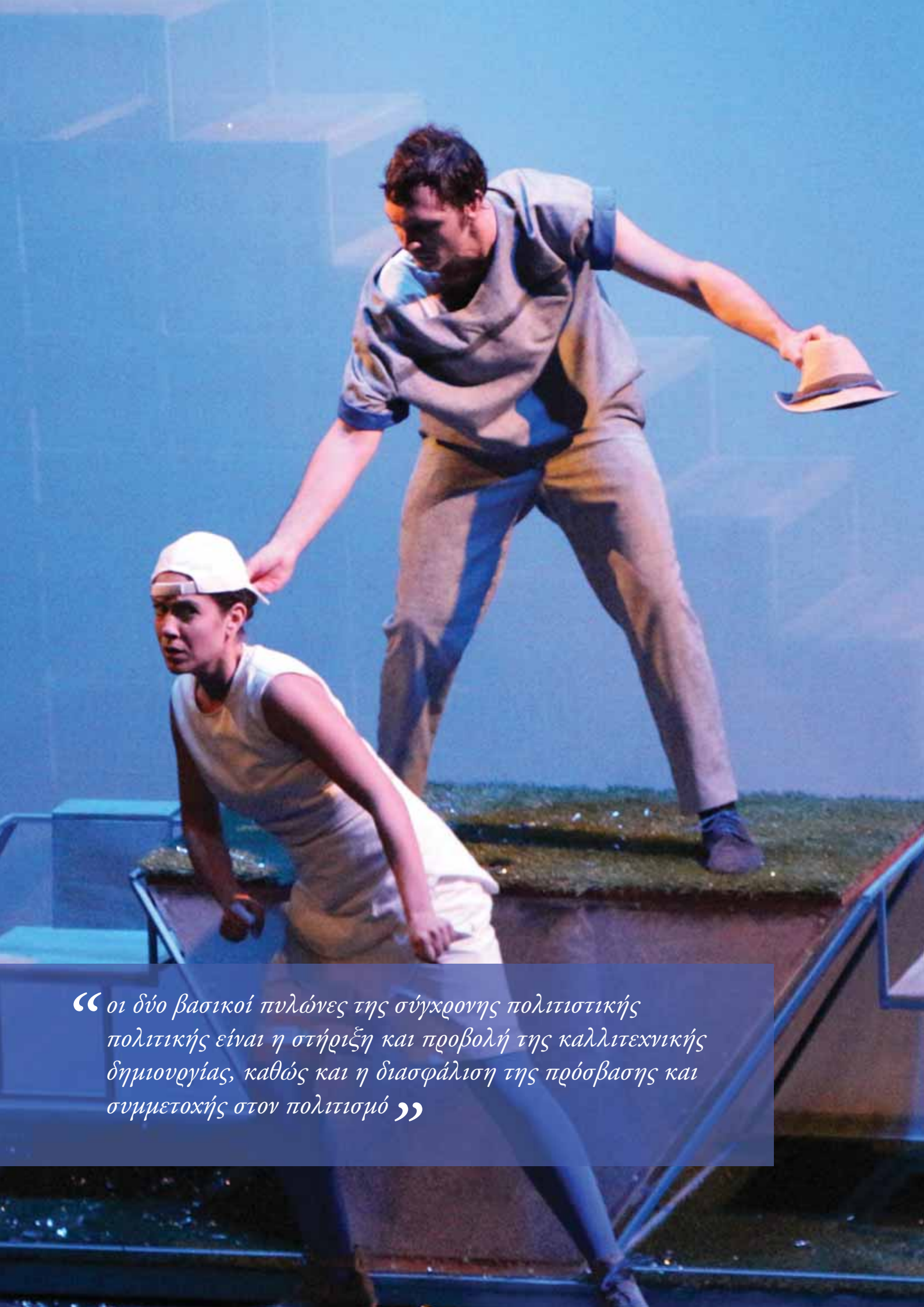
structures. Culture, as a privileged field where values and principles are forged within the framework of the Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions may constitute the cornerstone of public policy.

“Culture and education create “by virtue” those conditions required to build a space of values that, within the dynamic processes of globalisation, shall determine those fundamental principles and values that ensure intercultural dialogue on the basis of respect towards distinct identities and universal values”

“ οι δύο βασικοί πυλώνες της σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής είναι η στήριξη και προβολή της καλλιτεχνικής δημιουργίας, καθώς και η διασφάλιση της πρόσβασης και συμμετοχής στον πολιτισμό ”

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ:

Διανοίγοντας νέες προοπτικές μέσα από
τον Στρατηγικό Σχεδιασμό και τα Προγράμματα
Χρηματοδότησης για τον πολιτισμό στην Κύπρο

Παύλος Παρασκευάς
Διευθυντής Πολιτιστικών Υπηρεσιών
Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
Γενικός Γραμματέας
Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού αποτελούν τον κύριο εκφραστή της πολιτιστικής πολιτικής του κράτους όσον αφορά στον σύγχρονο πολιτισμό. Έχοντας ως αρμοδιότητα την ανάπτυξη των Γραμμάτων και των Τεχνών στην Κύπρο, την ενθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού στο πολιτιστικό γίγνεσθαι και την ενθάρρυνση της διακρατικής πολιτισμικής συνεργασίας, διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας του τόπου. Σύμφωνα με το Στρατηγικό Σχέδιο για τον Πολιτισμό, οι δύο βασικοί πυλώνες της σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής είναι η στήριξη και προβολή της καλλιτεχνικής δημιουργίας, καθώς και η διασφάλιση της πρόσβασης και συμμετοχής στον πολιτισμό.

Βασικοί Στόχοι Πολιτιστικής Πολιτικής

Στόχος 1: Στήριξη της καλλιτεχνικής δημιουργικότητας και προβολή πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Η κοινωνία των πολιτών –μη κυβερνητικοί οργανισμοί, επαγγελματίες στον χώρο του πολιτισμού, ομάδες που υποστηρίζουν το έργο των καλλιτεχνών, δημιουργοί– διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια των κρατών να ενισχύσουν και να προβάλουν την πολιτιστική δημιουργία, εφαρμόζοντας καινοτόμα προγράμματα που συνδέονται με την ανάπτυξη του πολιτισμού, παρέχοντας στο κοινό πρόσβαση σε ποικίλες πολιτιστικές εκφράσεις και ασκώντας κριτική με σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας και της υπευθυνότητας στην πολιτιστική διακυβέρνηση.

Αναγνωρίζοντας τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζει η κοινωνία των πολιτών στην προστασία και προβολή των σύγχρονων πολιτιστικών εκφράσεων, οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες μεριμνούν ώστε να διοχετεύονται προς τους δημιουργούς –στα οργανωμένα σύνολα που εκπροσωπούν τους πολιτιστικούς δημιουργούς και καλλιτέχνες, στους φορείς που δραστηριοποιούνται στον χώρο του πολιτισμού και στους μεμονωμένους καλλιτέχνες/δημιουργούς– επαρκείς οικονομικοί πόροι για την ενίσχυση και την ενθάρρυνση των προσπαθειών έκφρασης της καλλιτεχνικής δημιουργικότητας. Ακόμα, διασφαλίζουν την παροχή της αναγκαίας θεσμικής υποστήριξης και οργανωτικών υποδομών που επιτρέπουν την προώθηση και προβολή των έργων τους και την ανάδειξη των αισθητικών και καλλιτεχνικών αξιών πάνω στις οποίες αυτά εδράζονται. Στο πλαίσιο αυτό,

άρρηκτα συνδεδεμένη με την ευθύνη διασφάλισης και κατοχύρωσης των οικονομικών και θεσμικών μέσων και προϋποθέσεων που είναι αναγκαία για να δοθεί η απαιτούμενη δημόσια στήριξη στον πολιτισμό και στην πολιτιστική δημιουργικότητα, είναι και η αντίστοιχη ευθύνη να καταστούν σε ικανοποιητικό βαθμό διαθέσιμες και οι απαραίτητες για την ανάπτυξη και υλοποίηση των δραστηριοτήτων υλικές υποδομές, οι κατάλληλοι δηλαδή χώροι και εγκαταστάσεις στους οποίους δραστηριοποιούνται οι πολιτιστικοί δημιουργοί και φιλοξενούνται οι δραστηριότητές τους.

Κατά την τελευταία περίοδο έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης, καθιέρωσης και εφαρμογής ειδικά επεξεργασμένων και θεματικά εξειδικευμένων χρηματοδοτικών εργαλείων (Σχέδια/Προγράμματα), τα οποία επιτρέπουν τη διάθεση των δημόσιων πόρων που κατανέμονται στον κυβερνητικό προϋπολογισμό για τον πολιτισμό και την πολιτιστική ανάπτυξη κατά τον καλύτερο δυνατό και πλέον αποδοτικό τρόπο. Τα εργαλεία αυτά έχουν, γενικά, συμβάλει στην ποιοτική αναβάθμιση και τον εξορθολογισμό του πλαισίου που διέπει τις δημόσιες χρηματοδοτήσεις (επιχορηγήσεις) για τον πολιτισμό. Παράλληλα, με την εφαρμογή τους έγινε κατορθωτό να εμπεδωθούν πιο σύγχρονες αντιλήψεις σε σχέση με τις αρχές στις οποίες πρέπει να στηρίζεται η πολιτική των χρηματοδοτήσεων, ιδιαίτερα σε σχέση με την ανάγκη επίτευξης συνθηκών που να εγγυώνται τη σταθερότητα του περιβάλλοντος στο οποίο λαμβάνει χώρα η στήριξη του πολιτισμού.

Στο πεδίο της προσφερόμενης με μη οικονομικά μέσα στήριξης στον πολιτισμό, εντάσσονται οι θεσμικού τύπου παρεμβάσεις και οι οργανωτικού χαρακτήρα ενέργειες και διευθετήσεις που αποσκοπούν, κατά κύριο λόγο, στην προβολή του πολιτισμού. Σε αυτές συγκαταλέγονται η θεσμοθέτηση και λειτουργία μιας σειράς εγχώριων τιμητικών θεσμών και θεσμοθετημένων καλλιτεχνικών διοργανώσεων που προβάλλουν τον πολιτισμό και παράλληλα αναδεικνύουν τις τέχνες και τους δημιουργούς που τον υπηρετούν, καθώς επίσης και η προσφορά της κατάλληλης οργανωτικής βάσης και των οργανωτικών διευθετήσεων που υποστηρίζουν και καθιστούν δυνατή την προώθηση και προβολή του έργου των Κυπρίων δημιουργών και πέρα από τα εθνικά σύνορα.

Το πλαίσιο μέτρων πολιτικής, που αποσκοπούν στη στήριξη της δημιουργικότητας, συμπληρώνεται με μέτρα και ενέργειες που αφορούν στη διασφάλιση των υλικών προϋποθέσεων της πολιτιστικής δημιουργίας, συγκεκριμένα τη διάθεση οικονομικών πόρων για ενίσχυση της δημιουργικότητας και παροχή θεσμικής στήριξης για την προβολή δημιουργών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην Κύπρο και στο εξωτερικό και την παροχή υλικής υποδομής στους δημιουργούς για την παρουσίαση και προβολή πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Στόχος 2: Διασφάλιση της πρόσβασης και συμμετοχής στον πολιτισμό

Το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στον πολιτισμό, όπως

επίσης και της απρόσκοπτης συμμετοχής και απόλαυσης πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, συγκαταλέγεται στα διεθνώς αναγνωρισμένα και κατοχυρωμένα με διεθνείς συμβάσεις πολιτιστικά ανθρώπινα δικαιώματα. Ως εκ τούτου, ο δεύτερος βασικός πυλώνας αρμοδιότητας και αποστολής των Πολιτιστικών Υπηρεσιών επικεντρώνεται στη διασφάλιση της παροχής ευκαιριών και δυνατοτήτων πρόσβασης των πολιτών στον πολιτισμό, όπως επίσης και στην ενίσχυση των δυνατοτήτων συμμετοχής τους σ' αυτόν και της απόλαυσης ενός ποικίλου και ευρέος φάσματος πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών.

Οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία και οι πινακοθήκες αποτελούν οργανισμούς που υπηρετούν το κοινωνικό σύνολο και συμβάλλουν στην ευημερία και ανάπτυξή του, ικανοποιώντας βασικές εκπαιδευτικές, μορφωτικές και ψυχαγωγικές ανάγκες των πολιτών. Για την ικανοποίηση των αναγκών πρόσβασης των Κυπρίων πολιτών στον πολιτισμό, ο ρόλος που διαδραματίζει η Κυπριακή Βιβλιοθήκη και η Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης έχει εξαιρετική σημασία. Σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της, η Κυπριακή Βιβλιοθήκη αποτελεί δημόσιο οργανισμό, του οποίου η λειτουργία έχει κομβικό ρόλο για τη λειτουργία και των υπόλοιπων δημόσιων βιβλιοθηκών της Κύπρου, αφού πέραν των βασικών λειτουργιών και υπηρεσιών βιβλιοθήκης που προσφέρει, η αποστολή της επεκτείνεται και στην παροχή τεχνικής βοήθειας και καθοδήγησης για την οργάνωση και λειτουργία όλων των δημόσιων βιβλιοθηκών της Κύπρου.

Ωστόσο, τόσο η Κυπριακή Βιβλιοθήκη όσο και η Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης χρίζουν βελτίωσης και εκσυγχρονισμού όσον αφορά το θεσμικό και οργανωτικό τους πλαίσιο, αφού η λειτουργία και οι υπηρεσίες που προσφέρονται από αυτές, σήμερα, ανταποκρίνονται μόνο μερικώς στις σύγχρονες ανάγκες των πολιτών. Για τον σκοπό αυτό γίνεται μελέτη για την επικαιροποίηση σχεδίων δράσης, ώστε να ικανοποιούν σε μεγαλύτερο βαθμό την ανάγκη πρόσβασης των πολιτών στις πηγές γνώσης που διαθέτει μια βιβλιοθήκη, καθώς και στα έργα και τους καλλιτέχνες της σύγχρονης εικαστικής και δημιουργίας του τόπου.

Εξαιρετικό εργαλείο για την παροχή ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών πρόσβασης στον πολιτισμό, το οποίο ανταποκρίνεται στις συνθήκες και στο περιβάλλον που έχουν διαμορφωθεί στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή, αποτελεί η Ψηφιακή Πύλη Πολιτιστικής Πληροφόρησης. Αφού ολοκληρωθούν οι ενέργειες που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία της, η υπηρεσία αυτή θα μπορεί στο εγγύς μέλλον να προσφέρεται σε όλους τους πολίτες, εμπλουτίζοντας έτσι ουσιαδώς το φάσμα των ήδη υφιστάμενων υπηρεσιών που διευκολύνουν και καθιστούν δυνατή την πρόσβαση των πολιτών στον πολιτισμό.

Τέλος, σε θεσμικό και οργανωτικό επίπεδο, με την εφαρμογή της ρυθμιστικής νομοθεσίας που προνοεί για την αναγνώριση μουσείων [Ο περί της Αναγνώρισης Ιδιωτικών Μουσείων και Μουσείων των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Διαδικασία και Προϋποθέσεις) Νόμος], οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες

“ Το Πρόγραμμα «Πολιτισμός 2015-2020» φιλοδοξεί να αποτελέσει τη βάση που θα καθιστά εφικτή –από την πλευρά της δημόσιας (κρατικής) πολιτιστικής πολιτικής– την προσφορά νέων ευκαιριών και τη διάνοιξη νέων προοπτικών δραστηριοποίησης στον χώρο του πολιτισμού”

έχουν δημιουργήσει το ρυθμιστικό εργαλείο, το οποίο μπορεί να συμβάλει στην υιοθέτηση σωστών προτύπων οργάνωσης και λειτουργίας των κυπριακών ιδιωτικών και τοπικών μουσείων και στη βελτίωση και αναβάθμιση των προσφερόμενων από αυτά υπηρεσιών προς το κοινό.

Ενέργειες υλοποίησης των στόχων στρατηγικής

(α) Πρόγραμμα «Πολιτισμός»

Η στήριξη της πολιτιστικής και καλλιτεχνικής δημιουργικότητας και δραστηριοποίησης επιτυγχάνεται μέσα από τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ειδικά επεξεργασμένων προγραμμάτων στήριξης, τα οποία εξασφαλίζουν την παροχή της αναγκαίας οικονομικής ενίσχυσης προς τους δημιουργούς και υπηρετούν την αναπτυξιακά προσανατολισμένη πολιτιστική πολιτική. Κεντρική θέση στα προγράμματα αυτά έχει το ανταγωνιστικό Πρόγραμμα με τίτλο «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 2015-2020», το οποίο αποτελεί αυτόνομο πυλώνα της κρατικής πολιτικής για την ανάπτυξη στον τομέα του πολιτισμού.

Το Πρόγραμμα «Πολιτισμός» στηρίζει τις πολιτιστικές εκφράσεις με την παραχώρηση στοχευμένης οικονομικής στήριξης πολιτιστικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις ανάγκες των φορέων, ομάδων και προσώπων που είναι πολιτιστικά ενεργοί και δραστήριοι. Εφαρμόζεται σε ετήσια βάση και παρέχει χρηματοδότηση σε τομεακά διαφοροποιημένες πολιτιστικές δραστηριότητες, μέσα από τα επιμέρους σχέδια των τομέων της λογοτεχνίας, της μουσικής, του χορού, των εικαστικών τεχνών, του παραδοσιακού πολιτισμού, του θεάτρου και του κινηματογράφου. Στόχος του Προγράμματος είναι να υπάρξει αφενός, συστηματική αντιμετώπιση και ανταπόκριση στις απαιτήσεις ενός ευρέος φάσματος υφιστάμενων αναγκών των φορέων, ομάδων και προσώπων που είναι πολιτιστικά ενεργοί και δραστήριοι. Αφετέρου, το Πρόγραμμα φιλοδοξεί να αποτελέσει τη βάση που θα καθιστά εφικτή –από την πλευρά της δημόσιας (κρατικής) πολιτιστικής πολιτικής– την προσφορά νέων ευκαιριών και τη διάνοιξη νέων

προοπτικών δραστηριοποίησης στον χώρο του πολιτισμού.

Για όλα, ανεξαιρέτως, τα Υποπρογράμματα του Προγράμματος «Πολιτισμός» (2015-2020) έχουν σχεδιαστεί και διαμορφωθεί αντίστοιχα ανταγωνιστικά Σχέδια σύμφωνα με τις προθέσεις, τις επιδιώξεις και τους στόχους που αφορούν τον κάθε τομέα.

Οι διαδικασίες που είναι σχετικές με αυτά, καθώς και τα ισχύοντα κριτήρια, όροι και προϋποθέσεις εφαρμογής τους, παρουσιάζονται και καταγράφονται σε λεπτομερειακά αναλυτική μορφή, κατά τρόπο που να ικανοποιείται, στον μέγιστο δυνατό βαθμό, η ανάγκη της σε βάθος ενημέρωσης όλων των δυνητικά ενδιαφερομένων σε σχέση με την εφαρμογή του Προγράμματος. Τούτο, ικανοποιεί βασικούς όρους και προδιαγραφές σε σχέση με τις ελάχιστες απαιτήσεις και προϋποθέσεις, τις οποίες η δημόσια πολιτική πρέπει να πληροί: ότι, δηλαδή, αυτή οφείλει να καθίσταται ευρέως γνωστή προς τους πολίτες προς τους οποίους απευθύνεται, να εφαρμόζεται υπό καθεστώς πλήρους διαφάνειας και να διασφαλίζονται, παράλληλα, οι συνθήκες εύκολης πρόσβασης των πολιτών σ' αυτή και ικανοποιητικής και αποτελεσματικής εξυπηρέτησής τους από αυτή.

(β) Άλλα χρηματοδοτικά Προγράμματα

Το Πρόγραμμα «Πολιτισμός» πλαισιώνεται από άλλα επιμέρους εξειδικευμένα σχέδια και προγράμματα, τα οποία εφαρμόζονται για να εξυπηρετούν και ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες ανάγκες και στόχους, όπως η στήριξη της κινητικότητας των καλλιτεχνών, η

πολιτιστική αποκέντρωση, η διατήρηση της γλωσσικής πολυμορφίας μέσω της διάδοσης κυπριακών εκδόσεων σε ξένες γλώσσες και η κάλυψη αναγκών προβολής, επικοινωνίας και διεθνούς δικτύωσης. Μεταξύ άλλων Σχεδίων και Προγραμμάτων, οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες εφαρμόζουν τα ακόλουθα:

Πρόγραμμα Πολιτιστικής

Αποκέντρωσης: Η εφαρμογή του αποσκοπεί στην υλοποίηση δραστηριοτήτων που έχουν στόχο: την προαγωγή, καλλιέργεια και διάδοση του πολιτισμού και την παροχή ευκαιριών για γνωριμία, κατανόηση, συμμετοχή και δημιουργία σε όσο το δυνατόν ευρύτερα στρώματα της υπαίθρου, την ενθάρρυνση της κινητικότητας των καλλιτεχνών και άλλων επαγγελματιών του πολιτισμού καθώς και του καλλιτεχνικού τους έργου και τη διαμόρφωση καλλιτεχνικής αντίληψης και αισθητηρίου, τόσο από τη θέση του δημιουργού όσο και από τη θέση του θεατή.

Σχέδιο TRANSIT: αποσκοπεί στη στήριξη της κινητικότητας των καλλιτεχνών και άλλων επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των εικαστικών τεχνών, για συμμετοχή σε Προγράμματα Φιλοξενίας Καλλιτεχνών (Artist Residency Programmes) στο εξωτερικό. Στόχος του είναι η ενθάρρυνση της δικτύωσης και ανάπτυξης συνεργασιών των καλλιτεχνών στο εξωτερικό, η προώθηση της καλλιτεχνικής έρευνας και παραγωγής, η διασύνδεση των τοπικών πρακτικών με τον διεθνή χώρο και κατ'επέκταση ο περαιτέρω εμπλουτισμός και διεύρυνση της τοπικής καλλιτεχνικής σκηνής, μέσω του διαλόγου και των ανταλλαγών.

Σχέδιο Επιχορήγησης Μεταφράσεων Έργων Κυπρίων Λογοτεχνών από την Ελληνική σε Ξένες Γλώσσες:

αποσκοπεί στην παροχή κινήτρων για την προβολή και διάδοση της κυπριακής λογοτεχνίας στο εξωτερικό και την ενίσχυση της κινητικότητας του κυπριακού λογοτεχνικού βιβλίου και των Κυπρίων λογοτεχνών στον διεθνή χώρο. Στο πλαίσιο εφαρμογής του μέτρου εξετάζονται αιτήσεις για την επιχορήγηση μετάφρασης έργων, τα οποία έχουν ήδη εκδοθεί στην πρωτότυπη γλώσσα (ελληνική).

Πρόγραμμα Επιχορήγησης για τη Μετάφραση και Έκδοση Έργων της Τουρκοκυπριακής Γραμματείας στην Ελληνική Γλώσσα και Έργων της Ελληνικής Γραμματείας της Κύπρου στην Τουρκική Γλώσσα:

στόχος του είναι η προώθηση των λογοτεχνικών ανταλλαγών μεταξύ των δύο κοινοτήτων της Κύπρου. Στο πλαίσιο αυτό, χρηματοδοτείται η μετάφραση έργων από τις δύο γλώσσες, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια: i. την ποιότητα του έργου ii. τη συμβολή του έργου στην προβολή της πολιτιστικής παράδοσης της Κύπρου και στην ανάπτυξη των στοιχείων της διαχρονικής συνύπαρξης των δύο κοινοτήτων, iii. τη συμβολή του έργου στην αλληλοκατανόηση των δύο κοινοτήτων, αλλά ταυτόχρονα τη δυνατότητα του έργου να απηχεί τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες των δύο κοινοτήτων iv. την οικουμενικότητα των μηνυμάτων v. τη γενικότερη συμβολή του έργου στην ανάπτυξη της λογοτεχνίας.

Σχέδιο για την Ενίσχυση Πολιτιστικών Φορέων για Κάλυψη Αναγκών Προβολής, Επικοινωνίας και Διεθνούς Δικτύωσης:

(i) στην ικανοποίηση της ανάγκης για την ανάπτυξη και χρήση σύγχρονων εργαλείων επικοινωνίας και προβολής που να τους καθιστούν ικανούς να ανταποκρίνονται, σε επίπεδο επικοινωνιακής τακτικής και πρακτικής, στις απαιτήσεις για βελτιωμένη, αποδοτική και αναβαθμισμένη τοπική και διεθνή δράση και παρουσία τους (ii) στην περαιτέρω εμβάθυνση και διατήρηση, σε υψηλά επίπεδα πυκνότητας, της δικτύωσης και συνεργασίας τους με σημαντικούς πανευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς δημιουργών (ομοσπονδίες/δίκτυα οργανώσεων συγγραφέων, μουσικών, εικαστικών καλλιτεχνών, χορευτών, σκηνοθετών, ηθοποιών, φωτογράφων), οι οποίοι εκπροσωπούν κοινά συμφέροντα και προωθούν κοινές επιδιώξεις με τους ίδιους και, γενικά, της διατήρησης διαύλων επικοινωνίας, επαφών και διεξαγωγής γόνιμων πολιτιστικών ανταλλαγών με αυτούς.

Ειδική μέριμνα λαμβάνεται ώστε όλα τα χρηματοδοτικά εργαλεία, με τα οποία στηρίζεται η πολιτιστική δημιουργικότητα, να μπορούν να ανταποκρίνονται τόσο στις σύγχρονες απαιτήσεις για διαφάνεια όσο και στις απαιτήσεις για δυνατότητα άσκησης αντικειμενικού και αποτελεσματικού ελέγχου των επιπτώσεων που έχει η εφαρμογή τους, κατά τρόπο που να καθίσταται εύκολα εφικτή η βελτίωση της καταλληλότητας και αποδοτικότητάς τους.

Παροχή υλικής υποδομής στους δημιουργούς

Πέρα από τη στήριξη των δημιουργών, μέσα από το Πρόγραμμα «Πολιτισμός» και τα άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα που προαναφέρθηκαν, οι Πολιτιστικές

Υπηρεσίες έχουν αναλάβει την ευθύνη (είτε υπό την ιδιότητα του κύριου χορηγού είτε του ιδιοκτήτη) για τη λειτουργία διάφορων χώρων πολιτιστικής υποδομής, οι οποίοι προσφέρονται στις καλλιτεχνικές κοινότητες για να ικανοποιήσουν τόσο τις ανάγκες στέγασης τους όσο και παρουσίασης των έργων τους. Στις υποδομές αυτές συγκαταλέγονται οι Στέγες Γραμμάτων και Τεχνών που λειτουργούν σε κάθε μεγάλη πόλη της ελεύθερης Κύπρου (Λευκωσία, Λάρνακα, Λεμεσό και Πάφο), οι Στέγες Χορού που λειτουργούν στη Λεμεσό και Λευκωσία, η αίθουσα πολλαπλής χρήσης Καστελιώτισσα στη Λευκωσία, καθώς και το κινηματοθέατρο ΠΑΛΛΑΣ, επίσης στη Λευκωσία. Στηρίζουν, επίσης, το Ίδρυμα Πολιτιστικής Δημιουργίας για Παιδιά και Νέους, στη Λάρνακα. Όλοι αυτοί οι χώροι μπορούν να χρησιμοποιούνται από μεμονωμένους καλλιτέχνες ή ομάδες καλλιτεχνών για να παρουσιάζουν τα έργα τους.

Θεσμοθετημένες Καλλιτεχνικές Διοργανώσεις

Ως διαδραστικά εξελισσόμενη και αμφίδρομη διαδικασία, η πολιτιστική και καλλιτεχνική δημιουργικότητα διαμορφώνεται μέσα από τη συνεχή αλληλεπίδραση και τον ανοικτό και δημιουργικό διάλογο μεταξύ των δημιουργών και του κοινού. Τα καλλιτεχνικά φεστιβάλ και οι ετήσιες καλλιτεχνικές διοργανώσεις, που διοργανώνονται από τις ίδιες τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες ή που στηρίζονται οικονομικά, θεσμικά και οργανωτικά από αυτές, αποτελούν τις πλατφόρμες που καθιστούν δυνατή τη συμμετοχή του κοινού στον πολιτισμό και ενθαρρύνουν τον διάλόγο του με τις τέχνες και τους δημιουργούς. Στη συμμετοχή του κοινού στον πολιτισμό

και στην επαφή του με τον κόσμο των τεχνών συμβάλλουν ακόμη και οι οργανισμοί που προσφέρουν πολιτιστικά προγράμματα, οι οποίοι επίσης στηρίζονται οικονομικά από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες.

Για την προβολή της σύγχρονης κυπριακής πολιτιστικής δημιουργίας έχουν καθιερωθεί μια σειρά από θεσμοθετημένες καλλιτεχνικές διοργανώσεις, όπως η Πλατφόρμα Σύγχρονου Χορού Κύπρου, το Φεστιβάλ Ημέρες Κινηματογράφου Κυπρίων Σκηνοθετών και το Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής (το οποίο αποτελεί συνδιοργάνωση με το Κέντρο Κυπρίων Συνθετών). Επίσης, έχουν θεσπιστεί τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας, που αποτελούν ειδικό διαγωνιστικού χαρακτήρα τιμητικό θεσμό που λειτουργεί εδώ και πολλά χρόνια με επιτυχία και διαρκώς εκσυγχρονίζεται και αναβαθμίζεται, μέσα από τον οποίο αναδεικνύονται και προβάλλονται τα έργα των Κυπρίων λογοτεχνών. Η σύγχρονη κυπριακή καλλιτεχνική και δημιουργική παραγωγή προβάλλεται επίσης και προωθείται μέσα από τη συμμετοχή σε διεθνείς διοργανώσεις, όπως εκθέσεις βιβλίου, μουσικής και μπιενάλε τεχνών.

Το Διεθνές Φεστιβάλ ΤΑ ΚΥΠΡΙΑ, το οποίο διοργανώνεται από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες, παρά τις δυσκολίες που εξακολουθούν να υπάρχουν, έχει στην πορεία του χρόνου εξελιχθεί στον πιο σημαντικό και εμβληματικό φεστιβαλικό θεσμό του τόπου, με διεθνή προσανατολισμό και διαθεματικό χαρακτήρα. Στα υπόλοιπα φεστιβάλ που διοργανώνονται από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες συγκαταλέγεται το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού

Δράματος (σε συνεργασία με το Κυπριακό Κέντρο ITI), το Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Κύπρου και το Φεστιβάλ Όψεις και Εικόνες του Εναλλακτικού Κινηματογράφου, το Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού και το Φεστιβάλ Τζαζ και Μουσικής του Κόσμου.

Επίλογος

Σε συνάρτηση με αρκετούς από τους στόχους της Σύμβασης της UNESCO του 2005 για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων, ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον πολιτισμό και οι ενέργειες για την υλοποίησή του συμβάλλουν στη δημιουργία των προϋποθέσεων για την ανάπτυξη και προώθηση του πολιτισμού στην Κύπρο. Αναγνωρίζοντας «*την ιδιαίτερη φύση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αγαθών και υπηρεσιών ως φορέων ταυτότητας, αξιών και νοήματος*», οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες στηρίζουν καινοτόμες δράσεις που διασυνδέουν την καλλιτεχνική πρακτική με τα τεκταινόμενα στο κοινωνικό πεδίο μέσα από την ανάπτυξη σχέσεων με την ευρύτερη κοινωνία, προωθούν την πολιτιστική αποκέντρωση και ενθαρρύνουν την καλλιτεχνική παιδεία και την καλλιέργεια κριτικής αντίληψης γύρω από τη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία. Ακόμα, έχοντας επίγνωση της αναγκαιότητας της πολιτιστικής αλληλεπίδρασης και διαπολιτισμικής συνεργασίας, ενισχύουν την κινητικότητα και τη δικτύωση των δημιουργών και στηρίζουν τη διάνοιξη προοπτικών για την προβολή και προώθηση των έργων τους στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Με στόχο τη βελτιστοποίηση των δυνατοτήτων πρόσβασης των πολιτών

στον πολιτισμό, όπως επίσης και τη διεύρυνση των δυνατοτήτων συμμετοχής σε ένα ποικίλο φάσμα πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών, οι επιμέρους στόχοι του Στρατηγικού Σχεδιασμού και των χρηματοδοτικών προγραμμάτων τυχάνουν αναθεώρησης.

“Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες στηρίζουν καινοτόμες δράσεις που διασυνδέουν την καλλιτεχνική πρακτική με τα τεκταινόμενα στο κοινωνικό πεδίο μέσα από την ανάπτυξη σχέσεων με την ευρύτερη κοινωνία”

CULTURAL POLICY
AND CIVIL SOCIETY:
Opening up new prospects
through the Strategic Plan
and the Funding
Programmes for culture
in Cyprus

Pavlos Paraskevas
Director of Cultural Services
Ministry of Education and Culture
Secretary-General of the Cyprus National
Commission for UNESCO

“*strengthen and encourage efforts
of expressing artistic creativity*”

The Cultural Services of the Ministry of Education and Culture constitute the main exponent of the cultural policy of the state regarding contemporary culture. Being the competent authority for the development of Letters and Arts in Cyprus, for boosting public involvement in the cultural life and encouraging inter-state cultural cooperation, they play a particularly crucial role in shaping the cultural profile of the island. According to the Strategic Plan for Culture, the two main pillars of the contemporary cultural policy are supporting and promoting artistic creation as well as ensuring access and participation in cultural life.

Main Objectives of the Cultural Policy

Objective 1: Supporting artistic creativity and promoting cultural activities

Civil society –non-governmental organisations, professionals in the field of culture, groups supporting the work of artists, creators, authors– plays an important role in the efforts deployed by states to strengthen and promote cultural creation, by applying innovative programmes associated with the development of culture, providing to the public access to various cultural expressions

and exercising criticism with the aim of ensuring transparency and accountability in cultural governance.

Acknowledging the substantial role played by civil society in protecting and promoting contemporary cultural expressions, the Cultural Services ensure that adequate financial resources are provided to creators – organised groups representing cultural creators and artists, agents operating in the field of culture and individual artists/creators– to strengthen and encourage efforts of expressing artistic creativity. Moreover, they ensure the provision of the necessary institutional support, logistics and infrastructure enabling the promotion and showcasing of their work and highlighting the aesthetic and artistic values upon which they are based. In this context, the responsibility for ensuring and safeguarding the financial and institutional means and pre-requisites which are necessary to provide public support to culture and cultural creativity goes hand in hand with the corresponding responsibility to make adequately available the material infrastructures necessary for the development and implementation of cultural activities, in other words, the appropriate venues and premises where cultural creators and their activities may be hosted.

“*The two main pillars
of the contemporary
cultural policy are
supporting and
promoting artistic
creation as well as
ensuring access and
participation in
cultural life*”

Over the recent period, important steps have been taken towards the development, establishment and implementation of especially elaborated and thematically specialised funding instruments (Projects/ Programmes), making public funds available and allocating them in the state budget for culture and cultural development in the optimal and most efficient way. These instruments have generally contributed to the qualitative upgrading and rationalisation of the framework that governs public funding (subsidies) for culture. At the same time, their implementation has enabled the consolidation of more contemporary perceptions in relation to the principles on which the funding policy should be based, especially in relation to the need to achieve conditions which guarantee the stability of the environment in which cultural support takes place.

Non-financial support for culture includes interventions of an institutional nature and actions and arrangements of an organising character mainly aiming to promote culture such as the institutionalisation and management of a series of local honorary awards and other artistic events that promote culture and at the same time give prominence to arts and artists who serve it, as well as the provision of the appropriate organising arrangements and logistics supporting and enabling the promotion of the work of Cypriot artists beyond national borders.

The framework of policy measures aiming to boost creativity is complemented by measures and actions ensuring the material prerequisites for cultural creation, namely,

“Their implementation has enabled the consolidation of more contemporary perceptions in relation to the principles on which the funding policy should be based, especially in relation to the need to achieve conditions which guarantee the stability of the environment in which cultural support takes place”

the provision of financial resources to strengthen creativity and provide institutional support for promoting artists and cultural activities in Cyprus and abroad and the provision of logistical support to artists in order to present and showcase cultural activities.

Objective 2: Ensuring Access and Participation in Culture

The right to freedom of access to culture as well as to unhindered participation to and enjoyment of cultural goods and services comes under the internationally recognised cultural human rights enshrined in

international conventions. Therefore, the second main pillar of competence and mission of the Cultural Services focuses on ensuring that the citizens have opportunities and possibilities of accessing culture, and enhanced possibilities of participating and enjoying a varied and broad spectrum of cultural goods and services.

Libraries, museums and galleries constitute organisations serving the public and contributing to its well-being and development by fulfilling the basic educational, cultural and recreational needs of citizens. The Cyprus Library and the State Gallery of Contemporary Cypriot Art play a crucially important role in enabling Cypriot citizens to access culture. As per its existing institutional framework of operation, the Cyprus Library is a public body with a pivotal role in the operation of all other public libraries in Cyprus, since over and above the basic library functions and services it offers, its mission expands also to the provision of technical assistance and guidance for setting up and running all public libraries in Cyprus. However, both the Cyprus Library as well as the State Gallery of Contemporary Art require improvement and updating of their institutional and organisational framework, since the functions and services provided today only partially meet the modern needs of citizens. This is why a study is currently underway to update the action plans in order to increase user access to sources of knowledge available in libraries as well as to the works and artists of contemporary artistic creation on the island.

The Digital Cultural Information Portal is an excellent tool providing

upgraded quality access services to culture, which meets the conditions and environment shaped in our modern digital era. Once all actions necessary for its operation have been completed, this service will, in the near future, be able to be offered to all citizens, thus considerably enriching the range of existing services facilitating and enabling citizen access to culture.

Finally, on a legal and organisational level, with the implementation of the regulatory legislation providing for the recognition of museums [The Law on the *Recognition of Private Museums and Museums under Local Authorities* (Procedure and Pre-requisites)], the Cultural Services have set up the regulatory instrument which will be able to contribute to the adoption of the correct standards for the organisation and operation of Cypriot private and local museums and to the improvement and upgrading of the services offered to the public.

Actions implementing the strategic objectives

(a) "Culture" Programme

The support of cultural and artistic creativity and activity is achieved through planning and implementing broad-ranging specialised support programmes which ensure the provision of the necessary financial assistance to artists and follow a development-oriented cultural policy. The competitive programme entitled "Culture 2015-2020" holds a central position and is an independent pillar of the state policy for development in the area of culture.

The "Culture" Programme supports cultural expressions by providing

“The “Culture 2015-2020” aspires to become the basis which will enable public (state) cultural policy to offer new opportunities and open up new prospects of activity in the field of culture”

targeted financial support to cultural activities and aiming to create the conditions for offering new opportunities and opening up new prospects of activity in the field of culture, on the basis of the needs of the culturally-active agencies, groups and individuals. This Programme is implemented annually and provides funding to sectoral cultural activities through the various projects in the area of literature, music, dance, visual arts, traditional culture, theatre and cinema. On the one hand, the Programme aims at systematically covering and responding to the broad range of demands and needs of culturally-active agencies, groups and individuals. On the other hand, it aspires to become the basis which will enable public (state) cultural policy to offer new opportunities and open up new prospects of activity in the field of culture.

Separate competitive Funding Programmes have been designed and configured according to the intentions, aspirations and goals of each separate sector for all the Sub-programmes under "CULTURE 2015-2020". The relevant procedures as well as the existing criteria, terms and requirements of their implementation are outlined and recorded in a

detailed and extensive form, so as to meet to the highest possible degree the need to inform all those who are potentially interested in the implementation of the Programme. This fulfils basic terms and specifications regarding minimum requirements and pre-conditions public policy should meet: namely, that the policy ought to be widely communicated to the citizens whom it addresses, applied under total transparency ensuring at the same time conditions of easy access and satisfactory and effective service to the citizens.

(b) Other funding Programmes

The "Culture" Programme comprises a number of separate funding programmes, which respond to specific needs and objectives, such as supporting artists' mobility, cultural decentralisation, preserving language diversity through the dissemination of Cypriot publications in foreign languages and covering the promotion, communication and international networking needs. The Cultural Services implement, inter alia, the following on:

Cultural Decentralisation

Programme: It is implemented with activities aimed at: promoting, cultivating and disseminating

culture and providing opportunities for acquaintance, understanding, participation and creation in the widest possible strata of rural communities; encouraging mobility of artists and other culture professionals as well as their artistic work; enabling both artists and audience to formulate artistic perceptions and stimuli.

TRANSIT Programme: It aims at supporting mobility of artists and other visual arts professionals for participating in Artist Residency Programmes abroad. The objective is to encourage networking and to foster cooperation between artists abroad, to promote artistic research and production, to connect the local practices with the international scene and thus to further enrich and enlarge the local artistic scene through dialogue and exchanges.

Grant-aid scheme for the translation of works by Cypriot literary writers from Greek into foreign languages: It aims at providing incentives for the promotion and dissemination of Cypriot literature abroad and enhancing the circulation of Cypriot literature and Cypriot writers internationally. In the framework of implementing this measure, applications are considered for funding the translation of works, which have already been published in the original language (Greek).

Grant programme for the translation and publication of works of Turkish-Cypriot literature into Greek and works of the Greek literature of Cyprus into Turkish: The aim of this programme is to promote literary exchanges between the two

“The Cultural Services support innovative actions associating artistic practice with life in the social field through fostering links with the broader society”

communities in Cyprus. In this context, the translation of works between the two languages is funded on the basis of the following criteria:

- i. the quality of the work
- ii. the contribution of the work to the promotion of the cultural tradition of Cyprus and the development of elements of co-existence between the communities over the years
- iii. the contribution of the work to the mutual understanding between the two communities but at the same time the capability of the work to reflect the cultural specificities of both communities
- iv. the universality of the messages conveyed
- v. the more general contribution of the work to the development of literature.

Grants scheme for Cultural bodies to cover their needs for outreach activities, communication and international networking: aims at i. fulfilling the need for development and utilisation of modern communication

and promotion tools that enable them to respond, from a communicative tactics and practice point of view, to the requirements for an improved, efficient and upgraded local and international action and presence ii. further deepening and preserving their networking and cooperation with key creators' organisations (federations/networks of authors, musicians, visual artists, dancers, stage directors, actors, photographers organisations) representing common interests and following common pursuits and generally maintaining channels of communication, contact and fertile cultural exchanges with them.

Special consideration is given so that all funding instruments which support cultural creativity fulfil not only the current requirements for transparency but also those requirements for the possibility of exercising objective and effective control of the consequences of their application in such a way as to enable the improvement of their suitability and their efficiency.

Providing creators with physical infrastructure

Beyond supporting artists through the “Culture” Programme and the other funding programmes mentioned above, the Cultural Services have also undertaken the responsibility (either as principal sponsor or owner) for the functioning of various cultural infrastructure facilities which are offered to artists' communities so that they have a venue or a space to present their work. These premises include the Houses of Arts and Letters in each large city of the government-controlled areas of Cyprus (Nicosia, Larnaca, Limassol and Pafos), the

Dance Houses in Limassol and Nicosia, the Kastelliotissa multi-purpose hall in Nicosia as well as the PALLAS cinema-theatre also in Nicosia. They also support The Foundation of Cultural Creation for Children and Youth in Larnaca. All these venues can be used by individual artists or groups of artists to present their work.

Established Artistic Events

Cultural and artistic creativity is an interactively evolving, two-way process, shaped through on-going interaction and open and creative dialogue between the artists and the public. The arts festivals and annual arts events hosted by the Cultural Services or financially, institutionally and logistically sponsored by them, constitute platforms which enable the public to participate in culture and encourage dialogue with the arts and the creators. Organisations which are also financially supported by the Cultural Services offering cultural programmes, contribute to enhancing public participation in cultural events and contacts with the world of arts.

To promote modern Cypriot cultural creation, a series of standard artistic events have been established, such as the Cyprus Contemporary Dance Platform, the Cyprus Film Days Festival and the New Music Festival (which is co-hosted with the Centre of Cypriot Composers). State Prizes for Literature have also been established, which constitute a special institution of a competitive nature honouring the work of literary people which has been successful for many years and is constantly updated and upgraded to promote and showcase the work of

Cypriot literary people. Contemporary Cypriot artistic and creative production is also promoted and projected through the participation at international events, such as book and music fairs and arts biennale.

Over the years and despite the challenges that still exist, The KYPRIA International Festival, hosted by the Cultural Services, has evolved into the most important flagship festival institution on the island with international participation and cross-thematic nature. The Cultural Services also host other festivals such as the International Festival of Ancient Greek Drama (in conjunction with the Cyprus Centre of the International Theatre Institute ITI), the International Short-film Festival of Cyprus and the Images and Views of Alternative Cinema Film Festival, the Contemporary Dance Festival and the Cyprus Jazz and World Music Showcase.

Conclusions

Following several of the objectives of UNESCO's 2005 Convention on the Protection and the Promotion of the Diversity of Cultural Expression, the Strategic Plan for culture and the actions to implement it contribute to creating the conditions that are necessary for the development and promotion of culture in Cyprus. Acknowledging the *"specific nature of cultural activities, goods and services as carriers of identity, values and meaning"*, the Cultural Services support innovative actions associating artistic practice with life in the social field through fostering links with the broader society; they also promote cultural decentralisation and encourage artistic education and

the nurturing of critical perception on contemporary cultural creation. Moreover, conscious of the necessity for cultural interaction and intercultural cooperation, they support the mobility and networking of artists and creators and the opening of perspectives for promoting their work in Cyprus and abroad. With the aim of optimising the access of citizens to culture as well as broadening their participation in a rich spectrum of cultural goods and services, the Cultural Services are reviewing the individual objectives of the Strategic Plan and funding programmes.

“ η Ευρωπαϊκή Ένωση στο άρθρο 3.3 της Συνθήκης της Λισσαβόνας που τέθηκε σε εφαρμογή το 2010, συμπεριλαμβάνει στους στόχους της τον «σεβασμό του πλούτου της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας και αναλαμβάνει την προστασία της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς ”

«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ» 2014-2020: Προκλήσεις και ευκαιρίες για τους επαγγελματίες στον χώρο του πολιτισμού

Ανδρούλα Βασιλείου
Τέως Επίτροπος Εκπαίδευσης, Πολιτισμού, Πολυγλωσσίας και Νεολαίας
και Πρώην Επίτροπος Υγείας

Η Σύμβαση της UNESCO για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων του 2005, τέθηκε σε ισχύ το 2007. Τη Σύμβαση επικύρωσε η Κύπρος το 2006, αλλά και η Ευρωπαϊκή Ένωση ως ξεχωριστή διεθνής οντότητα και ως εκ τούτου, αποτελεί μέρος του ευρωπαϊκού κεκτημένου και δεσμεύει όλα τα κράτη-μέλη της Ένωσης.

Η Ε.Ε. συνεισφέρει, επίσης, στο Διεθνές Ταμείο για την Πολιτιστική Πολυμορφία, μέσω του οποίου χρηματοδοτούνται Προγράμματα που αποσκοπούν στην υλοποίηση των στόχων της Σύμβασης, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η πολιτιστική έκφραση του κάθε ατόμου και της κάθε κοινωνικής ομάδας ποικίλλει και λαμβάνει διάφορες μορφές: μέσω της λογοτεχνίας και της ποίησης, της μουσικής, των εικαστικών τεχνών, του κινηματογράφου, του θεάτρου και του

χορού. Σκοπός της Σύμβασης του 2005 είναι η διατήρηση και ενίσχυση αυτής, ακριβώς, της πολυμορφίας μέσα από συγκεκριμένα μέτρα και πολιτικές, αλλά και με τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών.

Η Σύμβαση προνοεί ότι τα συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν να υιοθετήσουν πολιτικές, ώστε να προστατεύσουν και να προωθήσουν την πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, στηρίζοντας τους δημιουργούς και προωθώντας τη διεθνή συνεργασία. Συγχρόνως, ενθαρρύνεται η λήψη μέτρων για την ενδυνάμωση τοπικών πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών ή την ενίσχυση των καλλιτεχνών και των πολιτιστικών φορέων, καθώς και η προώθηση της πολιτιστικής παιδείας.

Σύμφωνα με τις αρχές και αξίες της Ένωσης αλλά και με σεβασμό προς τις υποχρεώσεις της, βάσει της πιο

πάνω Σύμβασης, η Ευρωπαϊκή Ένωση στο άρθρο 3.3 της Συνθήκης της Λισσαβόνας που τέθηκε σε εφαρμογή το 2010, συμπεριλαμβάνει στους στόχους της τον «σεβασμό του πλούτου της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας και αναλαμβάνει την προστασία της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς». Επίσης, το Άρθρο 167 της Συνθήκης προνοεί ότι «η Ένωση θα συμβάλλει στην άνθιση των πολιτισμών των κρατών-μελών, ενώ θα σέβεται την εθνική και περιφερειακή τους πολυμορφία και συνάμα θα προωθεί την κοινή πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης». Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί τους πιο πάνω στόχους, που είναι και στόχοι της Σύμβασης, μέσω των Προγραμμάτων της για τον πολιτισμό.

Λίγο μετά την ανάληψη των καθηκόντων μου, το 2010, ως Επίτροπος Εκπαίδευσης, Πολιτισμού, Πολυγλωσσίας και Νεολαίας κλήθηκα, όπως όλοι οι Επίτροποι,

να διαμορφώσω τις προτάσεις μου σε σχέση με το αντικείμενο του χαρτοφυλακίου μου για την προσεχή επταετία 2014-2020. Κατά την περίοδο 2007-2013 υπήρχαν δύο Προγράμματα σε σχέση με τον πολιτισμό: το Πρόγραμμα «Πολιτισμός» και το Πρόγραμμα “Media” για τον οπτικοακουστικό τομέα. Εντούτοις, αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε ένα κοινό Πρόγραμμα ομπρέλα για την επταετία 2014-2020, το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» με δύο ξεχωριστά υπο-προγράμματα: «Πολιτισμός» και “Media”. Ο λόγος ήταν ότι ολόκληρος ο τομέας του πολιτισμού είχε να αντιμετωπίσει κοινές προκλήσεις και προβλήματα, τα οποία θα αντιμετωπίζονταν πιο αποτελεσματικά κάτω από το κοινό Πρόγραμμα, ενώ, ταυτόχρονα, ο κάθε τομέας είχε και τα δικά του προβλήματα και ιδιαιτερότητες, τα οποία καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε ξεχωριστά. Εκτός των δύο υπο-προγραμμάτων, το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» έχει και μία τρίτη δια-τομεακή συνιστώσα, που λειτουργεί ως μηχανισμός εγγυοδοσίας, ο οποίος διευκολύνει την πρόσβαση στη χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα και των μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Τον μηχανισμό εγγυοδοσίας ανέλαβε, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων.

Η Σύμβαση της UNESCO του 2005 αναφέρει ρητά ότι στην εποχή μας οι πολιτιστικές δράσεις, οι πολιτιστικές δημιουργίες και υπηρεσίες, εκτός από την ουσιαστική τους σημασία, έχουν αποκτήσει και μεγάλη οικονομική

“Ο τομέας του πολιτισμού είχε να αντιμετωπίσει κοινές προκλήσεις και προβλήματα, τα οποία θα αντιμετωπίζονταν πιο αποτελεσματικά κάτω από το κοινό Πρόγραμμα”

σημασία. Αρκεί να αναλογιστούμε τα τεράστια κέρδη που αποφέρουν οι συναλλαγές έργων τέχνης μέσω μεγάλων διεθνών οίκων, όπως και τα έσοδα από μεγάλα καλλιτεχνικά φεστιβάλ και συναυλίες, καθώς και τις μεγάλες εξαγωγές σε έργα τέχνης. Για τον λόγο αυτόν αναγνωρίζεται, σήμερα, η διπλή σημασία του πολιτισμού τόσο για την εσωτερική ουσιαστική του σημασία (intrinsic value) όσο και για την οικονομική του σημασία ως φορέας προόδου και ανάπτυξης. Έρευνες που έγιναν καταδεικνύουν ότι ο τομέας του πολιτισμού συνεισφέρει 4,5% στο ΑΕΠ της Ευρώπης (μεγαλύτερη συνεισφορά από αυτή της αυτοκινητοβιομηχανίας) και εργοδοτεί πέραν των 8 εκατομμυρίων ατόμων.

Αναγνωρίζοντας, λοιπόν, τη διπλή αυτή σημασία του πολιτισμού για την Ευρώπη, παρόλο που ο προϋπολογισμός της Ένωσης για την τρέχουσα περίοδο είναι, για πρώτη φορά, μειωμένος σε σύγκριση με αυτόν της περασμένης επταετίας, το Κολλέγιο των Επιτρόπων αποδέχτηκε την πρότασή μου να αυξήσει τον προϋπολογισμό για τον πολιτισμό. Ανέρχεται δε σε €1,46 δις για την επταετία 2014-2020 (9% αύξηση

από τον προηγούμενο). 56% αυτού του προϋπολογισμού θα διατεθεί για τον οπτικοακουστικό τομέα, 31% για το υπο-πρόγραμμα «Πολιτισμός» και 13% για το διατομεακό σκέλος του Προγράμματος.

Στις προτεραιότητες του υπο-προγράμματος «Πολιτισμός» περιλαμβάνεται η ενίσχυση του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα, έτσι ώστε να λειτουργεί σε διακρατικό και διεθνές επίπεδο και να προωθεί τη διακρατική κυκλοφορία και κινητικότητα. Παρέχει δε στήριξη στα ακόλουθα έργα:

Έργα Ευρωπαϊκής Συνεργασίας

- Υποστηρίζει ενέργειες που παρέχουν στους πολιτιστικούς φορείς δεξιότητες σε ψηφιακή τεχνολογία και εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων για την προσέλκυση του κοινού και για την εφαρμογή νέων επιχειρηματικών προτύπων.
- Υποστηρίζει ενέργειες που προωθούν τη διεθνή συνεργασία και διεθνοποίηση των πολιτιστικών οργανώσεων.
- Υποστηρίζει πολιτιστικές οργανώσεις και διεθνή δίκτυα, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση

σε ευκαιρίες επαγγελματικού χαρακτήρα.

- Στηρίζει διεθνείς πολιτιστικές δραστηριότητες, όπως εκθέσεις και φεστιβάλ.
- Υποστηρίζει την κυκλοφορία της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας, με σκοπό να εξασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή προσβασιμότητα.
- Υποστηρίζει τη διεύρυνση του κοινού, ώστε να βοηθήσει τους Ευρωπαίους επαγγελματίες στον πολιτιστικό τομέα, καθώς και τα έργα τους να φτάσουν σε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους και να επεκτείνουν την πρόσβαση των υποεκροσσημένων ομάδων σε πολιτιστικά έργα. Έχει, επίσης, στόχο να βοηθήσει τις πολιτιστικές οργανώσεις να προσελκύσουν νέο και διαφορετικό κοινό.

Ευρωπαϊκά Δίκτυα

- Ενισχύει την ικανότητα του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα, ώστε να λειτουργούν σε διακρατικό και διεθνές επίπεδο.
- Ενισχύει την ανταγωνιστικότητα αυτών των τομέων και μέσω της προώθησης της καινοτομίας.

Ευρωπαϊκές Πλατφόρμες

- Προωθεί την κινητικότητα και την προβολή των δημιουργών και των καλλιτεχνών, ιδίως των πρωτοεμφανιζόμενων και όσων δεν διαθέτουν διεθνή προβολή.
- Διευκολύνει την πρόσβαση σε μη εγχώρια ευρωπαϊκά πολιτιστικά έργα, μέσω διεθνών περιοδικών, φεστιβάλ, εκθέσεων, κ.ά.
- Συμβάλλει στη μεγαλύτερη ανάπτυξη του κοινού, μέσω της χρήσης της τεχνολογίας της πληροφορικής και της

επικοινωνίας.

- Αναπτύσσει ευρωπαϊκό σήμα ποιότητας για τον προσδιορισμό και την προώθηση των μελών της πλατφόρμας, που έχουν αποδείξει μια ισχυρή και υψηλής ποιότητας επαγγελματική προσήλωση στους στόχους της πλατφόρμας ειδικότερα, καθώς και στους στόχους της «Δημιουργικής Ευρώπης». Σε μια τέτοια πλατφόρμα, για παράδειγμα, έχουν ενταχθεί αρκετά φεστιβάλ της Κύπρου που πέτυχαν να εξασφαλίσουν το ευρωπαϊκό σήμα ποιότητας των ευρωπαϊκών φεστιβάλ.

Έργα Λογοτεχνικής Μετάφρασης

- Υποστηρίζει την κυκλοφορία της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας, με σκοπό να εξασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή προσβασιμότητα.
- Στήριξη την προώθηση της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας, τόσο στη διανομή όσο και στην προώθηση των έργων.
- Ενθαρρύνει τη μετάφραση και την προώθηση της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας υψηλής ποιότητας.
- Ενθαρρύνει την προβολή του προφίλ των μεταφραστών.

Το υπο-πρόγραμμα “Media” έχει συμπληρώσει 25 χρόνια ζωής και προσφοράς και αποτελεί ένα ουσιαστικό εργαλείο για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα του οπτικοακουστικού κλάδου. Και, φυσικά, στόχος της Ε.Ε. παραμένει η στήριξη του κλάδου αυτού, για να ευδοκιμήσει ακόμη περισσότερο στη σημερινή ψηφιακή ενιαία αγορά.

“το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» παρέχει στους Κύπριους δημιουργούς και καλλιτέχνες εξαιρετικές ευκαιρίες για δημιουργία και συνεργασία”

Το υπο-πρόγραμμα “Media” στηρίζει τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς κινηματογράφου και οπτικοακουστικού τομέα να αναπτυχθούν, να διανεμήσουν και να προωθήσουν το έργο τους. Διατίθεται χρηματοδότηση σε μια σειρά πεδίων, όπως είναι η ενίσχυση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, η προώθηση στρατηγικών ανάπτυξης ακροατηρίου, η κατάρτιση και η επαγγελματική ανάπτυξη, η ανάπτυξη έργων για διεθνή ακροατήρια και οι διασυνοριακές συμπαραγωγές.

Το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» χρηματοδοτεί, επίσης, διάφορα βραβεία και δράσεις, που σκοπό έχουν την προώθηση των στόχων της Ένωσης στον τομέα του πολιτισμού και που συνάδουν και με τους στόχους της Σύμβασης της UNESCO. Σε αυτά συγκαταλέγονται: τα Βραβεία Λογοτεχνίας, το Βραβείο Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής, τα

Βραβεία Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς, τα Βραβεία Σύγχρονης Μουσικής και τα Ευρωπαϊκά Βραβεία Κινηματογράφου. Επίσης, το Πρόγραμμα χρηματοδοτεί ειδικές δράσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται ο θεσμός **Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα** και το **Σήμα Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς**.

Για κάθε χρηματοδοτούμενη δράση απευθύνεται, περιοδικά, πρόσκληση προς τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν σχετική πρόταση/ αίτηση, αλλά, φυσικά, θα πρέπει να αναφερθεί ότι συνήθως ο συναγωνισμός είναι μεγάλος και τα ποσά που διατίθενται σχετικά περιορισμένα.

Στην Κύπρο το Εθνικό Σημείο Επαφής για το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» είναι το Ίδρυμα Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου.

Για μια μικρή χώρα, όπως είναι η Κύπρος και σχετικά απομονωμένη από τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» παρέχει στους Κύπριους δημιουργούς και καλλιτέχνες εξαιρετικές ευκαιρίες για δημιουργία και συνεργασία με συναδέλφους τους από άλλες χώρες, τους παρέχει ευκαιρίες για γνωριμία με την τέχνη και τον πολιτισμό των άλλων χωρών, ενώ ταυτόχρονα παρέχει ευκαιρίες για προβολή του δικού μας πολιτισμού και της τέχνης των δικών μας δημιουργών στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης. Ας αναλογιστούμε πόσοι Ευρωπαίοι διαβάζουν και γνωρίζουν τη δική μας λογοτεχνία, μέσω της ευκαιρίας που παρέχεται στους συγγραφείς μας να μεταφραστούν τα βιβλία τους σε ξένες γλώσσες,

πόσες ευκαιρίες έχουν τα δικά μας συγκροτήματα να συμμετέχουν σε Προγράμματα άλλων Ευρωπαϊκών Πολιτιστικών Πρωτευουσών και πόσες ευκαιρίες είχαμε να ακούσουμε ή να παρακολουθήσουμε ξένους καλλιτέχνες, οι οποίοι συμμετείχαν στο Πάφος 2017. Ας αναλογιστούμε πόσοι Κύπριοι παραγωγοί κινηματογραφικών ταινιών, μικρού και μεγάλου μήκους, είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε ειδικά εργαστήρια, τα οποία τους βοήθησαν να αποκτήσουν ειδίκευση σε διάφορους τομείς, όπως, επίσης, είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν και να προβάλουν τις ταινίες τους σε διεθνή κινηματογραφικά φεστιβάλ που στηρίζονται από το Πρόγραμμα "Media". Όλες αυτές οι ευκαιρίες προωθούν την πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης, σύμφωνα με το πνεύμα και τους στόχους της Σύμβασης της UNESCO του 2005.

Μακάρι, οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων να αντιληφθούν το μεγάλο όφελος από τέτοιες συνεργασίες στον πολιτιστικό τομέα και να αποφασίσουν να συμπεριλάβουν στον επόμενο προϋπολογισμό της Ένωσης ακόμα μεγαλύτερα κονδύλια για τα Προγράμματα αυτά. Τα θεωρώ ως το πιο αποτελεσματικό εργαλείο για την καταπολέμηση του ευρωσκεπτικισμού και της ξενοφοβίας, που μαστίζουν την Ένωση κατά την τελευταία δεκαετία.

“CREATIVE EUROPE”
2014-2020: Challenges
and opportunities for
professionals in the field
of culture

Androulla Vassiliou
Former EU Commissioner for Education,
Culture, Multilingualism and Youth
and former EU Commissioner for Health

“...provides Cypriot artists and creators with an excellent opportunity to work in tandem with colleagues from other countries”

The UNESCO 2005 Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expression entered into force in 2007. The Convention was ratified by Cyprus in 2006, as well as by the European Union as a separate international entity and it therefore constitutes part of the European acquis binding on all EU member states.

expression at local, regional, national and international level, supporting artists and promoting international cooperation. At the same time, it encourages measures strengthening local cultural and creative industries or strengthening artists and cultural agencies, as well as promoting cultural education.

The EU also contributes to the International Fund for Cultural Diversity (IFCD) which funds Programmes aiming to implement the Convention’s goals, especially in developing countries.

In accordance with the principles and values of the European Union, but also respecting its obligations by virtue of the aforementioned Convention, Article 3.3 of the European Union Lisbon Treaty which entered into force in 2010, includes amongst its objectives that *“it shall respect its rich cultural and linguistic diversity, and shall ensure that Europe’s cultural heritage is safeguarded and enhanced”*. Moreover, Article 167 of the Treaty provides that *“the Union shall contribute to the flowering of the cultures of the Member States, while respecting their national and regional diversity and at the same time bringing the common cultural heritage to the fore”*. The European Union promotes the above objectives, which are also the Convention’s objectives, through its Programmes for culture.

The cultural expression of each individual and each social group varies and assumes different forms: through literature and poetry, music, visual arts, cinema, theatre and dance. The aim of the 2005 Convention is to preserve and strengthen this very diversity through specific measures and policies as well as with the input of the civil society.

The Convention provides that the contracting parties undertake to adopt policies in order to protect and promote the diversity of cultural

“The European Union includes amongst its objectives that “it shall respect its rich cultural and linguistic diversity, and shall ensure that Europe’s cultural heritage is safeguarded and enhanced”

Shortly after I assumed my duties in 2010 as EU Commissioner for Education, Culture, Multilingualism and Youth, I was called upon, as all Commissioners, to formulate my proposals in relation to my portfolio for the following seven-year period, namely 2014-2020. During the period 2007-2013 there were two Programmes related to culture: the "Culture" Programme and the "Media" Programme for the audio-visual sector. However, we decided to establish a joint umbrella Programme for the seven-year period 2014-2020, namely "Creative Europe" comprising two separate sub-programmes: "Culture" and "Media". The reason was that the entire culture sector was faced with common challenges and problems, which would be tackled more efficiently under a joint Programme, whereas, at the same time, each sector had its own specificities and problems which we are called upon to deal with separately. Apart from the two sub-programmes, "Creative Europe" also had a third cross-sector component which came into force in 2016 and is still running as a Guarantee Facility, facilitating access to funding for small and medium-sized enterprises active in the cultural and creative sectors as well as non-profit organisations. The Guarantee Facility is managed by the European Investment Fund on behalf of the European Commission.

The UNESCO 2005 Convention clearly states that in our times, cultural actions, cultural creations and services, apart from their intrinsic value, have also acquired considerable economic significance. Suffice it to consider the huge profits

turned by the transactions in works of art through large international auction houses, as well as the income from large artistic festivals and concerts and the large exports of works of art. This is why today, the dual importance of culture is acknowledged, both for its intrinsic value but also for its economic significance as an agent of progress and development. Research carried out proves that the sector of culture contributes 4.5% of the European GDP (a contribution higher than that of the car industry) and employs more than 8 million people.

Recognising, therefore, this dual significance culture has for Europe, despite the fact that the EU budget for the current period is, for the first time, reduced compared to that of the previous period, the College of Commissioners accepted my proposal to increase the allocation for culture. For the seven-year period 2014-2020 the budget is €1.46 billion (9% higher than its predecessors). 51% of this budget shall be allocated to the audio-visual sector, 31% to the "Culture" sub-programme and 13% to the cross-sectoral arm of the Programme.

The priorities of the "Culture" sub-programme include the enhancement of the cultural and creative sector, enabling it to operate on a cross-border and international level and to promote circulation and mobility. It provides support to the following projects:

European Cooperation Projects

- Support actions providing cultural bodies with skills in digital technology and application of innovative approaches to audience development and to the application

- of new business models
- Support actions promoting international cooperation and international orientation of cultural organisations
- Support cultural organisations and international networks in order to facilitate access to professional opportunities
- Support international cultural activities, such as exhibitions and festivals
- Support the circulation of European literature with the aim of ensuring the widest possible accessibility
- Support the enlargement of the audience, so as to help European culture professionals as well as their works to reach as many people as possible and to extend access of under-represented groups to cultural works. They also aim to help cultural organisations attract a new and diverse public.

European Networks

- Reinforce the cultural and creative sectors' capacity to operate transnationally and internationally.
- Strengthen the competitiveness of these sectors also through the promotion of innovation.

European Platforms

- Foster the mobility and the visibility of European creators and artists, in particular emerging ones and those lacking international exposure.
- Facilitate access to non-national European cultural works, through international touring, festivals, exhibitions etc.
- Contribute to greater audience development, by using information and communication technology

- Develop a European quality label defining and promoting the platform members who have proven strong and high level professional commitment to the platform goals in particular, as well as to the goals of "Creative Europe". Several Cypriot festivals that have managed to secure a European festivals' quality label, have now been included on such a platform.

Literary Translation Projects

- Support the circulation of European literature, with the aim of expanding access.
- Support the promotion of European literature, including the appropriate use of digital technology, both in the distribution and promotion of literary works.
- Encourage the translation and promotion of high quality European literature.
- Foster the promotion of the translators' profile.

The **Media sub-programme** has celebrated 25 years of action and contribution and constitutes an important European instrument for the development and the competitiveness of the audio-visual sector. Naturally, the EU insists on its goal to support this sector so that it can flourish even more in today's digital single market.

The MEDIA sub-programme supports the EU film and audio-visual industries financially in the development, distribution and promotion of their work. Funding is provided for a series of fields, such as enhancing innovation and competitiveness, promoting audience development

strategies, training and professional development, the development of works for international audiences and cross-border co-productions.

"Creative Europe" also funds various prizes and actions, aiming at promoting the EU goals in the area of culture which also go hand in hand with the UNESCO Convention goals. These include: EU Prize for Literature, EU Prize for Contemporary Architecture, EU Prizes for Cultural Heritage, Contemporary Music Prizes and European Cinema Prizes. The Programme also funds special actions, including the **European Capitals of Culture** initiative and the **European Heritage Label**.

For every funded action specific calls for proposals are periodically announced for anyone interested to submit a proposal/application, but it should of course be mentioned that competition is usually high and the amounts available are relatively limited.

In Cyprus the National Contact Point for the "Creative Europe" Programme is the Cyprus Symphony Orchestra Foundation.

For a small country such as Cyprus which is also relatively isolated from the rest of Europe, the European Programme "Creative Europe" provides Cypriot artists and creators with an excellent opportunity to work in tandem with colleagues from other countries, acquaint themselves with the art and culture of other countries, whilst at the same time it offers them the chance to promote our own culture and art to the rest

of Europe. Let us contemplate at the numbers of Europeans who read and know our own literature through the opportunity given to our authors to have their books translated into other languages, or the chances our ensembles have to participate in the Programmes of other Capitals of Culture and of the number of times we had the opportunity to listen to or watch foreign artists who took part in Pafos 2017 European Capital of Culture. Let us think of the number of Cypriot feature film and short film producers who had the chance to participate at special workshops which helped them specialize in various sectors, as well as those who had the chance to participate and show their films at international cinema festivals supported by the "Media" Programme. All these opportunities promote the diversity of cultural expression in accordance with the spirit and the objectives of the 2005 UNESCO Convention.

Hopefully, Heads of States and Governments will realise how important the benefit from such joint actions in the field of culture is and decide to increase the funds allocated for these Programmes in the next EU budget. I consider these Programmes to be the most effective weapon against Euroscepticism and xenophobia which have been plaguing the European Union over the last decade.

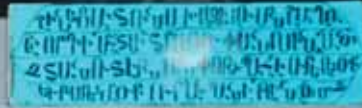

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ
ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ:
Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

CULTURAL DIVERSITY
AND CREATIVITY:
CIVIL SOCIETY IN ACTION

B1

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θέκλα Παπαντωνίου
Λειτουργός Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Σε μια εποχή όπου η ετερότητα προβάλλεται από ορισμένες ομάδες ως αιτία συγκρούσεων, σε μια εποχή όπου ολοένα και οξύνονται οι εντάσεις με αφορμή την πολυμορφία των πολιτιστικών, πολιτικών, θρησκευτικών, εθνοτικών και εθνικών εκφράσεων στην Ευρώπη και στον κόσμο γενικότερα, η εφαρμογή της Σύμβασης του 2005 της UNESCO για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων είναι πιο επίκαιρη και αναγκαία από ποτέ. Ανάμεσα στους βασικούς σκοπούς αυτού του διεθνούς νομικού οργάνου για τη διαμόρφωση της πολιτιστικής πολιτικής των κρατών είναι να προωθήσει τη δημιουργία πολιτιστικών εκφράσεων, να δώσει έναυσμα στη διαμόρφωση ποικίλων μορφών πολιτισμού, να στηρίξει τους καλλιτέχνες και τους επαγγελματίες του πολιτισμού και να διευκολύνει την πρόσβαση όλων των πολιτών στην πολιτιστική δημιουργία, στο πλαίσιο μιας συμμετοχικής, δημοκρατικής

πολιτείας και με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην ισοτιμία (Άρθρα 7 και 8).

Η προστασία και η δημιουργία πολιτιστικών εκφράσεων είναι αλληλένδετα σε μεγάλο βαθμό, αλλά και διακριτά σε ορισμένα σημεία. Στο παρελθόν, η πολιτιστική πολιτική των κρατών επικεντρωνόταν στη διατήρηση των μνημείων και του υλικού πολιτισμού γενικότερα, σε όσα δηλαδή αντανακλούσαν την εθνική ταυτότητα και τις πολιτιστικές εκφράσεις προηγούμενων γενεών. Η Σύμβαση του 2005 της UNESCO έφερε στο προσκήνιο τον σύγχρονο πολιτισμό και επεσήμανε την ανάγκη δημιουργίας θεσμικών και νομοθετικών πλαισίων για την προστασία και προώθηση ενός ποικίλου φάσματος πολιτιστικών εκφράσεων. Συγχρόνως, αναγνωρίζει τον ουσιαστικό ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στη δημιουργία ενός πλουραλιστικού πολιτιστικού τοπίου, καθώς οι πολιτιστικές εκφράσεις

δεν δημιουργούνται από το κράτος αυτό καθαυτό, αλλά από τους πολίτες ως καλλιτέχνες, παραγωγούς, σκηνοθέτες, εκδότες ή επαγγελματίες του πολιτισμού (Mißling and Scheger, 2012). Όπως συγκεκριμένα αναφέρεται, «τα μέρη προσπαθούν, επίσης, να αναγνωρίσουν τη σημαντική συμβολή των καλλιτεχνών και όλων εκείνων που συμμετέχουν στη δημιουργική διαδικασία, των πολιτιστικών κοινοτήτων και των οργανώσεων που τις υποστηρίζουν στην εργασία τους, καθώς επίσης τον κεντρικό ρόλο τους που είναι να τροφοδοτούν την πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης» (Άρθρο 7).

Ο ρόλος των κρατών έγκειται στη διαμόρφωση συνθηκών που να ευνοούν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία, να στηρίζουν τους καλλιτέχνες και τους επαγγελματίες του πολιτισμού σε όλα τα στάδια της δημιουργικής αλυσίδας—από την παραγωγή μέχρι τη διάδοση— και να ενθαρρύνουν την πρόσβαση όλων των κοινωνικών ή άλλων ομάδων σε ένα ποικίλο φάσμα πολιτιστικών εκφράσεων. Ξεχωριστή μνεία γίνεται στις «ιδιαιτέρες ανάγκες των γυναικών, καθώς επίσης και διάφορων κοινωνικών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων ατόμων που ανήκουν στις μειονότητες και στους αυτόχθονες λαούς», ως πιο ευάλωτες ομάδες και πιο επιρρεπείς σε δυσμενείς διακρίσεις ή με λιγότερες ευκαιρίες να προβάλουν εκφράσεις της δικής τους πολιτιστικής ταυτότητας. Επιπλέον, για τη διατήρηση της πολιτιστικής πολυμορφίας στη σύγχρονη εποχή θα πρέπει να λαμβάνονται ιδιαίτερες πρόνοιες «για τις ειδικές εκείνες περιστάσεις, στις οποίες κάποιες πολιτιστικές εκφράσεις κινδυνεύουν

να εξαφανιστούν ή αντιμετωπίζουν σοβαρές απειλές ή χρειάζονται με κάποιον τρόπο επείγουσα προστασία» (Άρθρο 8). Οι απειλές για την επιβίωση κάποιων εκφράσεων μπορεί να είναι φυσικές, πολιτιστικές ή ακόμη και οικονομικές.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι δεν αρκεί τα κράτη να εξασφαλίζουν για τους πολίτες τους απεριόριστο πρόσβαση σε εκδόσεις, μουσική, ταινίες, τέχνες και ψυχαγωγία μόνον από τη χώρα τους. Στον σύγχρονο κόσμο, με τα νέα δεδομένα που έχει δημιουργήσει η ψηφιακή επανάσταση και οι άνευ προηγουμένου δυνατότητες διάδοσης που έχουν διανοιχθεί, πολιτεία και κοινωνία των πολιτών χρειάζεται να συνεργαστούν για την ισορροπημένη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών από διαφορετικά μέρη του κόσμου, ευνοώντας ιδιαίτερα την κινητικότητα καλλιτεχνών και τις ανταλλαγές πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από αναπτυσσόμενα κράτη. Όπως αναφέρεται και στο προοίμιο της Σύμβασης του 2005, «η πολιτιστική πολυμορφία ενισχύεται από την ελεύθερη κυκλοφορία των ιδεών και τροφοδοτείται από συνεχείς ανταλλαγές και από την αλληλεπίδραση των πολιτισμών».

Όπως διαφαίνεται από τα παραδείγματα που ακολουθούν στην πιο κάτω ενότητα, η κοινωνία των πολιτών στην Κύπρο, την οποία συναποτελούν άτομα, πολιτιστικές ομάδες, μουσεία και οργανισμοί, καλλιτέχνες και επαγγελματίες του πολιτισμού, συμβάλλει στη δημιουργία, προστασία και προβολή των πολιτιστικών εκφράσεων, με ποικίλες δράσεις. Κάποιες από αυτές αφορούν συνεργασίες και

δημιουργικές ανταλλαγές μεταξύ καλλιτεχνών από την Κύπρο και το εξωτερικό, εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τα πνευματικά δικαιώματα και την προστασία των δημιουργών, σύσταση τοπικών καλλιτεχνικών ομάδων, ψηφιοποίηση πολιτιστικού υλικού για την αποτελεσματικότερη διάδοσή του, καθώς και ευκαιρίες προβολής του ιδιαίτερου πολιτισμού κοινοτήτων και θρησκευτικών ή εθνοτικών μειονοτήτων.

PROTECTION AND PROMOTION OF CULTURAL EXPRESSIONS

Thekla Papantoniou
Officer, Cyprus National Commission
for UNESCO

In an era where otherness is alleged by certain groups to be a cause of conflict, in an era where diversity of cultural, political, religious, ethnic and national expressions is used as a pretext for tensions in Europe and the world, the implementation of UNESCO's 2005 Convention is more timely and necessary than ever before. One of the main objectives of this international legal instrument that provides the framework for the formulation of the cultural policy of states, is to promote the creation of cultural expressions, encourage the shaping of different types of culture, support the work of artists and other professionals involved with culture and facilitate access of all citizens to cultural creation, in the context of a participatory, democratic state, respecting human rights and equity (Articles 7 and 8).

The protection and creation of cultural expressions are to a large extent intertwined but also distinct in certain points. In the past, the cultural policy of states focused on the preservation of monuments and material culture more generally, in other words on everything that reflected national identity and the cultural expressions of previous generations. UNESCO's 2005 Convention brings contemporary culture to the fore and identifies the need to create institutional and legislative

frameworks for the protection and the promotion of a varied spectrum of cultural expressions. At the same time, it acknowledges the substantial role civil society plays in the creation of a pluralistic cultural landscape, as cultural expressions are not created by the state as such, but by the citizens as artists, producers, stage directors, publishers or cultural professionals (Mißling and Scherer, 2012). As it is particularly stated, *"The parties shall also endeavour to recognize the important contribution of artists, others involved in the creative process, cultural communities, and organisations that support their work, and their central role in nurturing the diversity of cultural expressions"* (Article 7).

The role of states lies in forming those conditions that will favour creativity and innovation, support artists and cultural professionals at all stages of the creative chain –from production to dissemination–and foster access of all social and other groups to a rich spectrum of cultural expressions. There is specific reference to the *"special circumstances and needs of women as well as various social groups, including persons belonging to minorities and indigenous peoples"*, as the most vulnerable groups that are prone to unfavourable discrimination or that have fewer chances to promote expressions of their own cultural identity. In addition, to preserve cultural diversity in the modern era special provisions should be made *"especially for situations where cultural expressions are at risk of extinction, under serious threat, or otherwise in need of urgent safeguarding"* (Article 8). The threats to the survival of certain expressions

may be physical, cultural or even economic.

Furthermore, it is pointed out that it does not suffice for states to ensure for their citizens unlimited access to publications, music, films and entertainment only from their country. In the modern world, with the new conditions created by the digital revolution and the unprecedented dissemination capabilities which have been opened up, the state and the civil society need to work in tandem to achieve a balanced movement of cultural goods from different parts of the world, thus favouring especially artists' mobility and exchanges of cultural goods derived from developing states. As stated in the Preamble of the UNESCO Convention, *"cultural diversity is strengthened by the free flow of ideas and is nurtured by constant exchanges and interaction between cultures"*.

As shown from the examples that follow in this part, civil society in Cyprus, which is made up of individuals, cultural groups, museums and organisations, artists and cultural professionals, contributes to the creation, protection and promotion of cultural expressions, through various actions. Some of these involve collaborations and cultural exchanges between artists from Cyprus and abroad, awareness-raising campaigns on copyright and the protection of the author, establishment of local artists groups, digitisation of the cultural material for its more efficient dissemination as well as opportunities to promote the specific culture of communities and religious or ethnic minorities.

Λογοτεχνικό Φεστιβάλ ΣΑΡΔΑΜ: Η λογοτεχνία αλλιώς

Το Λογοτεχνικό Φεστιβάλ ΣΑΡΔΑΜ: Η λογοτεχνία αλλιώς είναι ένα ετήσιο εναλλακτικό φεστιβάλ, που ξεκίνησε το 2013 με πρωτοβουλία της συγγραφέως Μαρίας Α. Ιωάννου και της καλλιτεχνικής ομάδας aRtitude. Προωθεί και αναπτύσσει νέους τρόπους απόδοσης και παρουσίασης της λογοτεχνίας και της ανάγνωσης, καθώς και ποικιλία προτάσεων λογοτεχνικής περφόρμανς και σύγχρονης γραφής. Στη διάρκεια του Φεστιβάλ, συγγραφείς από την Κύπρο και το εξωτερικό μοιράζονται πρωτότυπους τρόπους συγγραφής και ανάγνωσης και συμμετέχουν σε εργαστήρια και λογοτεχνικές περφόρμανς. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, μπορούν να αναδείξουν ο καθένας έναν προσωπικό χαρακτήρα συγγραφής και ανάγνωσης και να προβάλουν συνδυασμούς της λογοτεχνίας με σύγχρονα και κλασικά μέσα έκφρασης. Οι συγγραφείς που συμμετέχουν, εκθέτουν ουσιαστικά τον εαυτό τους στη λογοτεχνική σκηνή του Σαρδάμ, είτε χρησιμοποιώντας τη φωνή και

το σώμα τους είτε δημιουργώντας [λόγο] με άλλες μορφές τέχνης και άλλους καλλιτέχνες. Όπως δηλώνει η συγγραφέας Μαρία Α. Ιωάννου, «η διαδρομή που προσφέρει το Σαρδάμ, μέσα από την υβριδική της ταυτότητα και τον πειραματισμό, ανοίγει, όσο μπορεί, καινούριους δρόμους. Ουσιαστικά το Σαρδάμ αρπάζει τη λογοτεχνία απ' τα μαλλιά, τη βγάζει απ' τη σελίδα και την τοποθετεί στη σκηνή για να παίξει το παιχνίδι της» (Χριστοδούλου και Ιωάννου, 2014).

Το πιο σημαντικό στοιχείο του Φεστιβάλ, πέραν από την προώθηση και διάδοση της συγγραφής και της λογοτεχνίας, είναι η προβολή Κυπρίων και ξένων λογοτεχνών και λογοτεχνών-περφόρμερ, όλων των ηλικιών, και ιδιαίτερα η ενθάρρυνση του συνδυασμού της λογοτεχνίας με άλλες μορφές τέχνης, όπως το θέατρο, ο σύγχρονος χορός, οι οπτικοακουστικές τέχνες, η μουσική και ο ήχος, οι νέες τεχνολογίες, το slamming/spoken word, οι εικαστικές τέχνες, η ηχητική/οπτική ποίηση,

αρχιτεκτονική κ.ά. Το Φεστιβάλ περιλαμβάνει βραδιές εναλλακτικών αναγνώσεων στη Λεμεσό και στη Λευκωσία, εργαστήρια δημιουργικής γραφής, εργαστήρια λογοτεχνικής περφόρμανς και άλλες παράλληλες εκδηλώσεις (εκθέσεις, εγκαταστάσεις, διαλέξεις, αφιερώματα, Σαρδάμ Guest of Honour, Σαρδάμ Σόλο κ.ά.), με απώτερο σκοπό να φέρει το κοινό πιο κοντά στη λογοτεχνία, τη λογοτεχνική καινοτομία και τον καλλιτεχνικό διάλογο.

ΟΜΑΔΑ aRtitude

Η Ομάδα aRtitude ιδρύθηκε, το 2009, από τη χορογράφο Εύη Παναγιώτου και τη συγγραφέα Μαρία Α. Ιωάννου. Κύριος σκοπός της είναι η προώθηση της λογοτεχνίας και του σύγχρονου χορού εντός και εκτός Κύπρου. Η ομάδα παρουσιάζει δρώμενα στην Κύπρο από το 2010 (Πλατφόρμα Σύγχρονου Χορού, Καλοκαιρινό Φεστιβάλ Νέας Κίνησης, Φεστιβάλ Nobody κ.ά.) σε θέατρα, λεωφορεία, χώρους στάθμευσης, αποθήκες, παντοπωλεία και άλλες τοποθεσίες. Το 2013 επιλέχθηκε να συμμετάσχει στο Διεθνές Φεστιβάλ Stoff στη Στοκχόλμη της Σουηδίας.

« Στο άκουσμα, πλέον, της λέξης «σαρδάμ», το μυαλό μου δεν πάει σε ένα καθημερινό, κοινό ολίοθημα γλώσσας, αλλά σε ένα κοινό ολίοθημα (ή κατολίοθηση) λέξεων και δημιουργών. Αυτό και μόνο, η αλλαγή των αυτόματων αντιδράσεων και των συνειρμών, αποτελεί μέγιστη επιτυχία για το Φεστιβάλ Εναλλακτικών Αναγνώσεων Σαρδάμ, το οποίο σιγά-σιγά μεγαλώνει – ηλικιακά και, κυρίως, άλλως πώς. Και γεννά, όπως και το αρχέτυπο λήμμα του, νέα έργα, νέες οντότητες – δημιουργεί μια ποιητική κίνηση μέσα στην οποία μπορούμε να υπάρξουμε »

Αυγή Λίλλη
(Σαρδάμ Λογοτεχνίας, 2016)

sardamcy.wordpress.com

SARDAM: Alternative Literary Readings Festival

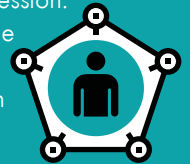
SARDAM is an annual alternative festival that since 2013 has been promoting and developing new ways of conveying and presenting literature and reading as well as a variety

FOSTERING
CREATIVITY

of literary performances and contemporary writing. Writers from Cyprus and abroad share original ways of writing and reading through subversive readings, workshops and literary performances thus presenting their personal way of writing and reading and promoting the combination of literature with modern and classic means of expression.

The Festival encourages the combination of literature with other forms of art such as theatre, contemporary dance, audio-visual arts, music and sound, new technologies, slamming/spoken word, visual arts, sound /visual poetry, architecture and others. It includes alternative reading evenings in Limassol and Nicosia, creative writing workshops, literary performance workshops and other parallel events aiming at bringing audiences closer to literature, literary innovation and artistic dialogue. *Sardam* is

MOBILITY
OF ARTISTS

organised by "aRtitude", which was founded in 2009 for the promotion of literature and contemporary dance in and out of Cyprus.

INTERDISCIPLINARY
CULTURAL COOPERATION

Όψεις Αρμενικής Τέχνης από τη Συλλογή Καλφαγιάν

Η παρουσία των Αρμενίων και της δραστηριότητας αρμενικής κοινότητας στην Κύπρο από τον 6ο αιώνα μ.Χ. είναι συνυφασμένη διαχρονικά με την ιστορία και την τύχη του νησιού και των κατοίκων του. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην απόφαση να πραγματοποιηθεί μια ειδική έκθεση με θέμα την αρμενική τέχνη στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας.

Η αρμενική παρουσία στην Κύπρο ανάγεται στο 578 μ.Χ. όταν κατά τη Βυζαντινή περίοδο δημιουργήθηκαν χωριά, όπως το Αρμενοχώρι. Το φημισμένο Μοναστήρι του Αγίου Μακαρίου στον Πενταδάκτυλο, ο γοτθικός καθεδρικός ναός της Παναγίας της Τορτόζας στη Λευκωσία, καθώς και η εκκλησία του Καντσβάρ στην Αμμόχωστο μαρτυρούν την παρουσία των Αρμενίων στην Κύπρο κατά τη Μεσαιωνική και Οθωμανική περίοδο. Στα τέλη του 19ου και αρχές του 20ού αιώνα αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των Αρμενίων στην Κύπρο με τα γεγονότα της γενοκτονίας των Αρμενίων. Τμήμα

της αρμενικής διασποράς είναι και η κοινότητα της Κύπρου, η οποία σήμερα αποτελείται από απογόνους των επιζώντων της γενοκτονίας. Αρκετοί παλαιοί Αρμενοκύπριοι έχουν αφήσει τη σφραγίδα τους στην ιστορία του νησιού. Και στη νεότερη γενιά των Αρμενίων της Κύπρου υπάρχουν, επίσης, πολλές διακεκριμένες προσωπικότητες σε οικονομικό, πολιτιστικό και κοινωνικό επίπεδο.

Η έκθεση παρουσίασε όψεις της αρμενικής τέχνης από τα τέλη του 18ου μέχρι τον 19ο αιώνα με αντικείμενα ιδιαίτερης ιστορικής και καλλιτεχνικής σημασίας, από την πλούσια συλλογή της οικογένειας Καλφαγιάν (παλαιά οικογένεια τραπεζιτών και εμπόρων που έδρασε στην Κωνσταντινούπολη και τη Θεσσαλονίκη). Συμπεριέλαβε, επίσης, κειμήλια από τη συλλογή της Αρχιεπισκοπής των Αρμενίων της Κύπρου, σπάνια εκκλησιαστικά και κοσμικά αντικείμενα, όπως χειρόγραφα, υφάσματα, εξαιρετικά κεραμικά κυρίως τύπου Κιουτάχειας,

πορσελάνινα είδη από την Κίνα και άλλα αντικείμενα υψηλής τέχνης, μέσα από τα οποία αποκαλύπτονται ποικίλες όψεις και πτυχές της αρμενικής ιστορίας. Τα αντικείμενα της Συλλογής είτε κατασκευάστηκαν από Αρμένιους καλλιτέχνες και τεχνίτες είτε ανήκαν σε Αρμένιους, όπως μαρτυρούν οι επιγραφές τους.

Η έκθεση είχε μεγάλη επιτυχία με αξιοσημείωτη επισκεψιμότητα και προβλήθηκε εκτενώς στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, στον εγχώριο και στον ξένο Τύπο. Η θεματική και το περιεχόμενο της έκθεσης αποτελούν παράδειγμα διαπολιτισμικής κατανόησης, διαλόγου και ανταλλαγής και δημιούργησαν αισθήματα περηφάνιας στα μέλη της αρμενικής κοινότητας για την κληρονομιά τους, ενώ στους υπόλοιπους επισκέπτες της έκθεσης παρασχέθηκαν πληροφορίες για μια κοινότητα που ζει, εργάζεται στην Κύπρο και βιώνει τα ιστορικά γεγονότα του τόπου στην καθημερινότητα της.

ΛΕΒΕΝΤΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Αποτελεί το ιστορικό μουσείο της Λευκωσίας, μέσα από το οποίο ξεδιπλώνεται η ιστορία της πόλης από τα προϊστορικά χρόνια έως σήμερα. Ιδρύθηκε το 1984 από τον Δήμο Λευκωσίας και το Ίδρυμα Αναστάσιος Γ. Λεβέντης. Άνοιξε τις πύλες του για πρώτη φορά στο κοινό το 1989 και μόλις δύο χρόνια αργότερα, το 1991, τιμήθηκε με το βραβείο «Ευρωπαϊκό Μουσείο της Χρονιάς». Το 2006, απέκτησε το «Σπίτι Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων» και το 2010, αφού ανακαινίστηκε ολοκληρωτικά, υπερδιπλασίασε τους χώρους του. Τα αντικείμενα που παρουσιάζονται στους μόνιμους εκθεσιακούς χώρους προσφέρουν στον επισκέπτη ένα ταξίδι στην ιστορία της Λευκωσίας, ξεκινώντας από τον σχηματισμό της περιοχής και τους πρώτους οικισμούς, για να καταλήξει στα νεότερα χρόνια, στη σύγχρονη Λευκωσία. Παράλληλα, το Μουσείο στοχεύει στην προβολή της ιστορίας, της τέχνης και της λαϊκής παράδοσης της Λευκωσίας και της Κύπρου γενικότερα, μέσα από περιοδικές εκθέσεις, διαλέξεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και άλλες εκδηλώσεις.

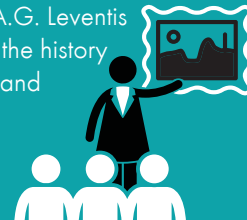

leventismuseum.org.cy

Β1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ

Aspects of Armenian Art – The Kalfayan Collection

The Leventis Municipal Museum is the history museum of Nicosia that was founded in 1984 by the Nicosia Municipality and the A.G. Leventis Foundation to present the history and culture of Cyprus and in particular its capital through its remarkable collections.

AWARENESS & ACCESS

The presence of Armenians and the activity of the Armenian community in Cyprus since the 6th century AD are interwoven in time with the history and fate of the island and its inhabitants.

**PARTICIPATION
& COLLABORATION**

The exhibition that was hosted in 2014 by the Leventis Municipal Museum of Nicosia presented aspects of Armenian art from the late 16th to the 19th century with artefacts of particular artistic and historic value from the large collection of the Kalfayan family. It also incorporated relics from the collection of the Armenian Archbishopric in Cyprus, rare objects of both ecclesiastical and secular use such as manuscripts, textiles, and excellent quality ceramics of the Kütahyan style, Chinese style porcelain objects and other high art objects that revealed the diverse sides and aspects of Armenian history.

**INTERCULTURAL DIALOGUE
& PEACEFUL SOCIETIES**

The exhibition was very successful, attracted remarkable numbers of visitors and was extensively promoted by local and foreign press and media. Its topic and content were an example of intercultural understanding, dialogue, and exchange that made the members of the Armenian community feel proud of their heritage and provided information to the rest of the visitors of the exhibition about a community that lives, works in Cyprus and experiences the historic events of the country in their daily lives.

Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής Φάρος

Το Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής Φάρος αποτελεί το πρώτο διεθνές φεστιβάλ σύγχρονης μουσικής που ιδρύθηκε στην Κύπρο, με στόχο την προώθηση καθιερωμένων μουσικών αριστουργημάτων του σύγχρονου ρεπερτορίου του 20ού αιώνα (τα οποία δεν έτυχε ποτέ να εκτελεστούν στην Κύπρο) και την ερμηνεία μεγάλου αριθμού έργων νέων συνθετών από την Κύπρο και το εξωτερικό, σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση. Πραγματοποιείται από το 2009 και έχει καθιερωθεί ως ένας από τους πιο πρωτοποριακούς και δημιουργικούς επίσης θεσμούς στην Ανατολική Μεσόγειο.

Προσφέροντας μια πλατφόρμα πάνω στην οποία συνθέτες και ερμηνευτές από όλο τον κόσμο θα μπορούν να αναπτύξουν και να προωθήσουν νέα έργα και να εξερευνήσουν καινούργιους ηχητικούς κόσμους, το Φεστιβάλ στοχεύει, παράλληλα, να εξοικειώσει το φιλόμουσο κοινό της

Κύπρου, αλλά και του εξωτερικού, με τα σύγχρονα ακούσματα που αποτελούν τη μουσική των καιρών μας, μια μουσική άμεσα συνυφασμένη με πολλές μορφές εικαστικών τεχνών και επιστημών, η οποία αντικατοπτρίζει το βάθος του σύγχρονου ανθρώπου και του πνεύματος της εποχής μας.

Το Φεστιβάλ έχει θέσει ως πρωταρχικό του στόχο την ενίσχυση της σύγχρονης μουσικής δημιουργίας. Μέχρι το 2015 ανέθεσε και παρουσίασε, σε παγκόσμια πρεμιέρα στην Κύπρο, πάνω από εβδομήντα έργα που γράφτηκαν από νέους συνθέτες ειδικά για τους σκοπούς του Φεστιβάλ, ενώ παρουσίασε πληθώρα έργων σε πρώτη παγκύπρια εκτέλεση, κυρίως έργα του 20ού αιώνα που έχουν πια καθιερωθεί στο διεθνές ρεπερτόριο. Μέσω ενός ιδιαίτερα καλοσχεδιασμένου καλλιτεχνικού προγραμματισμού, αντιπαραβάλλει τη σύγχρονη μουσική με τη μουσική που γράφτηκε στο παρελθόν, ούτως ώστε ο ακροατής να

μπορεί να ακολουθήσει την ιστορική συνοχή της μουσικής εξέλιξης, κατανοώντας απόλυτα τις διάφορες διεργασίες και ως εκ τούτου να απολαμβάνει το τελικό αποτέλεσμα.

“*The festival had an impressively international outlook [...]. This provided a rare opportunity to sample contemporary composition beyond the well-trodden paths. Many of the other new pieces in the festival –indeed many of the best of them– were hard to place in relation either to national stereotypes or to a globalized modern/postmodern hegemony. Indeed, a composer’s biography –their places of education and travel– seemed more important than their country of birth. Or: it ain’t where you’re from, it’s where you’ve been*”

(Tim Rutherford-Johnson, 2011)

ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ ΦΑΡΟΣ

Το Ίδρυμα Τεχνών Φάρος ιδρύθηκε το 1998 και είναι ένας μη-κερδοσκοπικός οργανισμός, αφιερωμένος στην προώθηση των τεχνών και των γραμμάτων. Το Ίδρυμα παρουσιάζει πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία προωθούν τη δημιουργική διαδικασία, έχουν κερδίσει διεθνή αναγνώριση και χαρακτηρίζονται από εξαιρετική καλλιτεχνική αρτιότητα. Οι δραστηριότητες του Ιδρύματος Τεχνών Φάρος περιλαμβάνουν τη Σειρά Συναυλιών και Ρεσιτάλ, δύο ετήσια Διεθνή Φεστιβάλ Μουσικής –το Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικής Δωματίου Φάρος (από το 2001) και το Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής (από το 2009)–, το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα το οποίο έχει ευεργετήσει πέραν των 65.000 μαθητών, το Πρόγραμμα Διαμονής Καλλιτεχνών, το Πρόγραμμα Εικαστικών Τεχνών και τις Εκδόσεις Φάρος.

pharosartsfoundation.org

International Pharos Contemporary Music Festival

This is the first international contemporary music festival that was ever organised in Cyprus (2009) aiming at promoting acclaimed masterpieces of the contemporary

FOSTERING
CREATIVITY

20th century musical repertoire (that had never had the chance to be performed in Cyprus) as well as a great number of world premieres by young leading composers from Cyprus and abroad. It offers a platform on which composers

and performers from all over the world can develop and promote new projects and explore new sound worlds. The Festival also aims at familiarizing the music-loving audiences of Cyprus and abroad with sounds of our times, a kind of music that is directly linked

MOBILITY
OF ARTISTS

with many forms of visual arts and sciences that reflects the depth of the modern-day human and spirit of our times. Through a particularly well designed artistic planning, it presents side by side contemporary music and music of the past so that listeners can follow the historic cohesion of musical development by completely understanding the various processes and therefore enjoying the end result. The Festival is organised by the Pharos Arts Foundation, a non-profit organisation dedicated to the promotion of arts and letters with the organisation of cultural and educational programmes.

Η πνευματική ιδιοκτησία είναι παντού!

Το κυπριακό δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας ακολουθεί την κοινοδικαιική παράδοση, ενώ πολύ σημαντική τα τελευταία χρόνια υπήρξε και η επίδραση του κοινοτικού δικαίου. Αρμόδιο για ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην Κύπρο είναι το Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη. Η Κύπρος έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση της Βέρνης για τη Διεθνή Προστασία των Λογοτεχνικών και Καλλιτεχνικών Έργων, της οποίας βασική αρχή είναι η χορήγηση της προστασίας άνευ διατυπώσεων. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι, σε αντίθεση με ό,τι ισχύει για τα σήματα και τις ευρεσιτεχνίες, ένα πνευματικό έργο προστατεύεται αυτόματα από τη στιγμή της δημιουργίας του, χωρίς να χρειάζεται να κατατεθεί ή να καταχωρηθεί σε κάποιον επίσημο φορέα ή Αρχή. Προϋπόθεση για τη χορήγηση της προστασίας είναι η ύπαρξη πρωτοτυπίας, η οποία διαπιστώνεται όταν το έργο αποτελεί «προσωπικό πνευματικό δημιούργημα του δημιουργού του». Το κριτήριο αυτό στην Κύπρο προσδιορίζεται

με αντικειμενικά κριτήρια, αφού, βάσει της νομολογίας, ένα έργο προστατεύεται όταν δεν είναι αντίγραφο προϋπάρχοντος έργου. Επίσης, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να πληρούται το κριτήριο της υλικής ενσωμάτωσης και το έργο να εντάσσεται σε κάποια από τις κατηγορίες των έργων που απαριθμούνται στον Νόμο 59/1976. Ο δημιουργός και οι άλλοι δικαιούχοι, απολαμβάνουν τις εξουσίες του περιουσιακού δικαιώματος και το ηθικό δικαίωμα (δικαίωμα αναγνώρισης της πατρότητας και σεβασμού της ακεραιότητας του έργου). Ο Νόμος εισάγει έναν μακροσκελή κατάλογο εξαιρέσεων, όπως η ρήτρα “fair dealing”, αλλά και ειδικότερες εξαιρέσεις που εξυπηρετούν διάφορους σκοπούς (εκπαιδευτικούς, ενημερωτικούς, πολιτιστικούς κ.ά.).

Στο πλαίσιο της προώθησης των σκοπών της, η Ένωση Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας διοργανώνει ημερίδες ενημέρωσης δημιουργών, καλλιτεχνών, πολιτιστικών φορέων,

εκπαιδευτικών, βιβλιοθηκών, ερευνητών, δημοσιογράφων, οπτικοακουστικών παραγωγών, ερμηνευτών και του κοινού γενικότερα, για τη σημασία και το εύρος προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας σε κάθε μορφή πολιτιστικής έκφρασης. Συγκεκριμένα, τον Μάιο του 2015, πραγματοποιήθηκε μια ημερίδα με θέμα «*Η πνευματική ιδιοκτησία είναι παντού!*». Μέσα από εξειδικευμένες παρουσιάσεις με έμφαση σε βασικούς τομείς της δημιουργίας και της πολιτιστικής παραγωγής (λογοτεχνία και ποίηση, μουσικά έργα, δημοσιογραφικά έργα, προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή, έργα εικαστικών δημιουργών, φωτογραφίες) αναπτύχθηκε το δικαίκο πλαίσιο της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων και αναλύθηκαν καλές πρακτικές για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και την εξισορρόπησή της με άλλα δικαιώματα. Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για θέματα δημοσιογραφικής δεοντολογίας και

“We need to ensure that we do not lose sight of creators and performers in the new digital economy. Is their role given sufficient value in these new systems? This is an essential question. It is essential for a vibrant culture that creators, composers, songwriters and performers are able to enjoy a decent economic existence through deriving economic value from their music. Without them, we don't have music”

Francis Gurry, WIPO Director General,
Message for the World Intellectual Property Day
2015

προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, προστασίας από την πειρατεία και την παραποίηση, προστασίας των έργων λόγου από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, για το θέμα της θέσης της μουσικής στο κυπριακό δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας και για τα πνευματικά δικαιώματα των εικαστικών δημιουργών και των φωτογράφων.

ΕΝΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Ιδρύθηκε το 2014, με στόχο την ενημέρωση σε ζητήματα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας στην Κύπρο και τη μελέτη των δικαιοκίνων ζητημάτων που άπτονται της προστασίας των δημιουργών. Μέλη είναι ακαδημαϊκοί, δικηγόροι, δημιουργοί, καλλιτέχνες και πρόσωπα ή φορείς που ενδιαφέρονται για ζητήματα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας. Από το 2015, λειτουργεί ως το κυπριακό παράρτημα της Διεθνούς Ένωσης Πνευματικής Ιδιοκτησίας, η οποία ιδρύθηκε στο Παρίσι το 1878 από τον Βίκτωρα Ουγκώ.

edpicyprus.blogspot.com.cy

Intellectual Property
is everywhere!

The Intellectual Property Union of Cyprus was founded in 2014 by a team of lawyers and authors aiming at raising awareness and providing information on issues regarding

FOSTERING
CREATIVITY

the protection of intellectual property in Cyprus and studying the legal aspects of the protection of authors. Within the framework of the promotion of its objectives it organises info-days for authors, artists, cultural

INNOVATIVE
CROSS-SECTORAL
COOPERATION

organisations, educators, libraries, researchers, journalists, audio-visual producers, performers and the general public on the importance and breadth of the protection of intellectual property in all forms of cultural expression. In May 2015, it organised an event entitled “Intellectual Property is everywhere!” where the legal framework of intellectual property and related rights was discussed and best practices were analysed for the protection of intellectual property and its balancing with other rights. It included expert presentations emphasising fundamental fields

FAIR
REMUNERATION

of creation and cultural production (literature and poetry, music, journalism, computer programmes, visual arts, photography). In addition, the participants had the opportunity to be informed on journalism ethics and the protection of intellectual property, the protection from piracy and tampering, the protection of literary works by the intellectual property law, the position of music in the Cyprus law on intellectual property and the intellectual rights of visual artists and photographers.

Make it New και Street Art Square: Εικαστικές παρεμβάσεις στο αστικό τοπίο

Στο πλαίσιο του Προγράμματος *Make it New* πραγματοποιούνται εικαστικές, και όχι μόνον, παρεμβάσεις στο αστικό τοπίο. Επιλέγοντας υποβαθμισμένους χώρους, δημιουργείται ένας ενιαίος νοητός χώρος στο κέντρο της πόλης, ο οποίος υποδέχεται πολυπολιτισμικές δράσεις και ενέργειες των κατοίκων της. Με στόχο τη δημιουργία μιας υπαίθριας γκαλερί, προσκαλούνται καλλιτέχνες και κάτοικοι της πόλης, για να πραγματοποιήσουν εικαστικές παρεμβάσεις στο αστικό τοπίο υποβαθμισμένων χώρων. Στο πνεύμα του Ανοικτού Εργοστάσιου Πολιτισμού (Open Air Factory), το Πάφος 2017 δίνει μίαν άλλη διάσταση σε εναλλακτικούς χώρους πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Σε ανάλογο πνεύμα πραγματοποιούνται, από το 2015, οι ετήσιες δράσεις *Street Art Square*, συμβαδίζοντας με την τρέχουσα τάση ανάπτυξης της «τέχνης του δρόμου» σε ολόκληρο τον κόσμο. Είναι τέτοια η ταύτιση ανάμεσα στα έργα της Street

Art και στη μορφή της μοντέρνας πόλης, ειδικά στον δυτικό κόσμο, ώστε αυτή η ιδιόμορφη τέχνη να αποτελεί, πλέον, αναπόσπαστο τμήμα του αισθητικού, κοινωνικού, ιστορικού, και, βεβαίως, υπαρξιακού φορτίου του σύγχρονου αστικού πολιτισμού. Η απουσία της Street Art από τους δρόμους της Πάφου, μέχρι πριν από μερικά χρόνια, θέτει μια άκρως ενδιαφέρουσα πρόκληση για τους καλλιτέχνες, οι οποίοι καλούνται να δημιουργήσουν αυτή την εικόνα και να την προσαρμόσουν με αισθητική αρτιότητα στον περιβάλλοντα χώρο. Μέσα από την πρωτοβουλία αυτή, η Street Art εισβάλλει σε χώρους της πόλης και τους μετατρέπει σε σημεία αναφοράς του κέντρου, αναδιατάσσοντας τη χαρτογράφηση της καθημερινής ζωής. Το πρόγραμμα, του οποίου την ιδέα και επιμέλεια έχει ο Γιάννης Σακέλλης, πραγματοποιείται με την εμπλοκή καλλιτεχνών από όλη την Κύπρο αλλά και το εξωτερικό, προωθώντας την καλλιτεχνική δημιουργία και ανάπτυξη.

Τα πιο πάνω προγράμματα, καθώς και τα έργα "*Rebench*", "*Sign in Time and Space*", "*Artwins*", "*Second Nature*", "*Τσιμεντογραφίες*", "*Πάρκο Μύθων και Γλυπτικής*" και άλλα, αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ανοικτού μουσείου στην Πάφο, μιας υπαίθριας γκαλερί αφιερωμένης στην τέχνη του δρόμου και ενός εναλλακτικού ανοικτού χώρου πολιτιστικών εκδηλώσεων.

“ Τα έργα της *Street Art*, τα οποία προέκυψαν κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, λειτουργούν συμπληρωματικά με τις εργασίες ανάπλασης, και βάζουν τη σφραγίδα τους -τη σφραγίδα της τέχνης και της δημιουργίας- στη μεταμόρφωση της Πάφου σε ένα ανοικτό πεδίο καλλιτεχνικής έκφρασης ”

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΠΑΦΟΣ 2017

Ο Οργανισμός Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017 δημιουργήθηκε το 2013, μετά την ανάθεση, το 2012, από την αρμόδια Ευρωπαϊκή Επιτροπή του ομώνυμου τίτλου στην πόλη της Πάφου. Το πολιτιστικό πρόγραμμα του Οργανισμού βασίζεται στην ιδέα του Ανοικτού Εργοστασίου Πολιτισμού, συνδέοντας την πόλη με τους ανθρώπους της. Η ιδέα του «ανοικτού» δεν αναφέρεται μόνο στους χώρους, αλλά και στην αποδοχή, στην ένταξη και στην υιοθέτηση διαφορετικών πολιτισμών, ιδεών και τρόπων ζωής. Στόχος, μέσω του συνθήματος «*Συνδέοντας Ηπείρους, Γεφυρώνοντας Πολιτισμούς*» είναι να δώσει την ευκαιρία στην Πάφο να δημιουργήσει ένα νέο πρόσωπο, μέσω του πολιτισμού και να αποτελέσει γέφυρα επανασύνδεσης και αλληλοκατανόησης μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Επιπλέον, άλλος ένας στόχος είναι να ανοίξει νέους δρόμους συνύπαρξης και συνεργασίας με πολιτισμούς της Ευρώπης, της ευρύτερης περιοχής της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής.

pafos2017.eu

Make it New and Street Art Square: Visual interventions on urban landscape

The *Make it New* project is about visual and other interventions on urban landscapes. By choosing dilapidated areas, a unified conceptual space in the city centre is created, which can incorporate any

number of multicultural activities and citizen actions. Aiming at creating an open-air gallery, artists and town residents are invited to create visual interventions on the urban landscape of degraded areas. In the spirit of

Open Air Factory, Pafos2017 provides a different dimension to alternative areas of cultural events. The annual actions of *Street Art Square* have been organised in the same spirit since 2005 in parallel with the current trend of “street art” in the world; an art that is

now an integral part of the aesthetic, social, historical and existential load of modern urban civilisation. Through this initiative, *Street Art* invades urban spaces and transforms them into points of reference for the city centre thus reshaping the map of everyday life.

The project that was inspired and is curated by Yiannis Sakellis involves artists from both Cyprus and abroad and promotes cultural creation and growth.

Ορχήστρα Κουμανδάρια

Η *Ορχήστρα Κουμανδάρια* ιδρύθηκε, το 2009, από το Κυπριακό Οινομουσείο, στο πλαίσιο του πολιτιστικού προγράμματος «*Κινύρας*». Ανάμεσα στους στόχους της περιλαμβάνονται η διάδοση του εγχώριου λόγιου μουσικού πολιτισμού και η διάδοση λόγιων μουσικών έργων, άμεσα συνδεδεμένων με την ελληνική παράδοση, την ιστορία και τη μυθολογία. Το όνομα της Ορχήστρας οφείλεται στην τοποθεσία όπου βρίσκεται το Κυπριακό Οινομουσείο, στο ιστορικό διοικητικό κέντρο της «Μεγάλης Κουμανταρίας», το οποίο ιδρύθηκε από το τάγμα των Ιωαννιτών Ιπποτών. «Κουμανταρία» ονομάζεται, επίσης, το μοναδικό στον κόσμο και αρχαιότερο γλυκό κρασί της Κύπρου, για το οποίο εντοπίζονται αναφορές στο έργο του Ησίοδου και του Ομήρου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ονομασία *Ορχήστρα Κουμανδάρια* έχει δοθεί και στη μουσειακή σειρά Κουμανταρίας, λόγω της σημασίας της λέξης στα ομηρικά χρόνια, η οποία παραπέμπει άμεσα στο *όρχος*,

δηλαδή στο αμπέλι, και στα παράγωγα της λέξης, η οποία συνδέεται με τη διονυσιακή λατρεία, τις τέχνες, τον χορό και το θέατρο.

Η *Ορχήστρα Κουμανδάρια* παρουσιάστηκε, για πρώτη φορά, στα μουσικά δρώμενα το 2009 με το έργο *Κινύρας - Κύπρι και Νηρηίδες*, μέρος του οποίου παρουσιάστηκε στη συνέχεια τη Νύχτα Μουσείων και κατά τη διάρκεια των XIII Αγώνων Μικρών Κρατών της Ευρώπης. Το ίδιο έργο παρουσιάστηκε και κατά την Προεδρία της Κύπρου στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2012. Έκτοτε, η Ορχήστρα δραστηριοποιείται και συνεργάζεται με σημαντικούς καλλιτέχνες, όπως η Νένα Βενετσάνου, ο Ερμής Θεοδωράκης, ο Γιώργος Δεμερτζής, ο prof. Anatoli Krestan, ο Μανώλης Νεοφύτου, η Μαργαρίτα Ηλία και η Αννίη Τσιούτη και με μουσικά σύνολα, όπως το Νέο Ελληνικό Κουαρτέτο, οι Acordes, η Sofia Sinfonietta, η Amadeus Orchester. Επίσης, συνεργασίες έχει

αναπτύξει και με φεστιβάλ, όπως Αιγαίου, Σύρου, Sofia Musical Weeks, καθώς και με οργανισμούς, όπως το Μουσείο Μπενάκη, η Bulgarian National Music Academy και το New Bulgarian University.

Οι δραστηριότητες της Ορχήστρας αποσκοπούν στην προβολή νέων Κυπρίων ερμηνευτών και άλλων καταξιωμένων καλλιτεχνών από την Κύπρο και το εξωτερικό, καθώς και στην προβολή της λόγιας δημιουργίας που είναι συνδεδεμένη με την ιστορική περιοχή της «Μεγάλης Κουμανταρίας της Κύπρου» (Κάστρο Κολοσσίου). Προωθείται, επίσης, η παρουσίαση έργων Κυπρίων συνθετών και η ενθάρρυνση της δημιουργικότητας με τη σύνθεση νέων έργων, σχετικών με τις ανάγκες, τη θεματολογία και τους σκοπούς της Ορχήστρας, τα οποία ερμηνεύονται σε παγκόσμια πρεμιέρα από τους μουσικούς της ομάδας. Καλλιτεχνικός διευθυντής και αρχιμουσικός της Ορχήστρας είναι ο Francis Guy.

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΟΙΝΟΜΟΥΣΕΙΟ

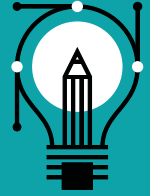
Το Κυπριακό Οινομουσείο ιδρύθηκε το 2004, από την Κύπρια συνθέτρια Αναστασία Guy, με σκοπό την προβολή της μακραίωνης ιστορίας του οίνου της Κύπρου, μέσα από μια θεματική συλλογή αρχαιολογικών ευρημάτων. Παρέχει στους επισκέπτες την ευκαιρία να ενημερωθούν για την παραγωγή, τη φύλαξη, τη χρήση και την εμπορία του οίνου από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. Σκιαγραφεί, επίσης, τη σημασία της αμπέλου, του σταφυλιού και του οίνου στις τέχνες, προβάλλει τις γηγενείς ποικιλίες σταφυλιού, καθώς και την ιστορία ενός από τα αρχαιότερα και μοναδικά κρασιά που ακόμα παράγονται στην Κύπρο, την Κουμανδάρια (Νάμα). Παράλληλα, διοργανώνει διαλέξεις, μαθήματα γευσσιγνωσίας οίνου, παραστάσεις, συναυλίες και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για μαθητές όλων των σχολικών βαθμίδων. Στα πλαίσια του έργου του Οινομουσείου ιδρύθηκε, το 2009, η *Ορχήστρα Κουμανδάρια*.

cypruswinemuseum.com

The Commandaria Orchestra

The *Orchestre La Grande Commanderie de Chypre* (Commandaria Orchestra) was established in 2009 by The Cyprus Wine

Museum and its aims include the spread of the musical

NEW ARTISTIC WORKS

culture of Cyprus, as well as of works from the classical repertoire, directly connected to Greek tradition, history and mythology. The activities of the Orchestra aim at promoting young Cypriot performers and other well-established artists from Cyprus and abroad, promoting classical creation that is connected to the historic area of "La Grande Commanderie de Chypre", presenting works by Cypriot

composers and encouraging creativity with the composition of new works linked to the needs, subjects and aims of the Orchestra that are performed in world premieres by its musicians. The artistic

SUSTAINABLE CITIES & COMMUNITIES

director and chief conductor of the Orchestra is Francis Guy.

Πολυπολιτισμική Κύπρος - Η αρμενική κοινότητα

Βασικός στόχος της Έδρας UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας είναι η προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και της κατανόησης. Στο πλαίσιο της υλοποίησης του στόχου αυτού, η Έδρα διοργάνωσε σειρά εκδηλώσεων σε μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης για την παρουσία και τον πολιτισμό διαφορετικών κοινοτήτων και θρησκευτικών ομάδων που ζουν στην Κύπρο, συγκεκριμένα των Αρμενίων, των Λατίνων, των Μαρωνιτών και των Τουρκοκυπρίων.

Η πρώτη εκδήλωση της σειράς πραγματοποιήθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2013 και ήταν αφιερωμένη στην αρμενική κοινότητα της Κύπρου. Η διοργάνωση έγινε σε στενή συνεργασία με τον Εκπρόσωπο των Αρμενίων στη Βουλή των Αντιπροσώπων, κ. Vartkes Mahdessian. Η ίδια η αρμενική κοινότητα επέλεξε και προετοίμασε το υλικό που εκδήλωσε, όπως ιστορική ανάλυση, μουσική, λογοτεχνία και χορό, σύμφωνα με τα γνωρίσματα που θεωρεί ότι συνθέτουν την ταυτότητα

της. Η ποικιλία των παρουσιάσεων έδωσε μια σαφή και σφαιρική εικόνα της αρμενικής κοινότητας και του τρόπου με τον οποίο «υιοθέτησε» την Κύπρο ως «πατρίδα μακριά από τη χώρα καταγωγής».

Την εκδήλωση χαιρέτισε η κα Καίτη Κληρίδου, Επίτροπος Αποδήμων και Θρησκευτικών Ομάδων, η οποία υπογράμμισε τη σημασία αυτών των δραστηριοτήτων που φέρνουν κοντά όλες τις μειονότητες της Κύπρου, με σεβασμό στην εθνικότητα και την πολιτιστική πολυμορφία. Όπως ανέφερε η κα Κληρίδου, «τέτοιες συνεργασίες μπορούν να αποβούν προς όφελος όλων». Ακολούθως, ο γνωστός εκπαιδευτικός Vartan Tashdjian παρουσίασε διάλεξη με θέμα τη μακραίωνη ιστορία των Αρμενίων, οι οποίοι «έφτασαν στο νησί για πολιτικούς και εμπορικούς λόγους τον 6ο αιώνα μ.Χ., πιθανόν και νωρίτερα», όπως ανέφερε. Τέλος, παρουσιάστηκαν χοροί και παραδοσιακή μουσική από τις αρμενικές πολιτιστικές ομάδες SIPAN και NANOR και προβλήθηκε μια σύντομη ταινία για την αρμενική κοινότητα.

Συνεχίζοντας τις προσπάθειες για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και επιδιώκοντας να ενισχύσει τη συνεργασία που ξεκίνησε με την αρμενική κοινότητα, η Έδρα UNESCO συνέβαλε στην έκδοση *Η Αρμενική γενοκτονία μέσα από τον Κυπριακό Τύπο, 1914-1923, με αναφορές και σε προγενέστερες σφαγές*, της Κυπριακής Επιτροπής Μνήμης για την εκατοστή επέτειο της Γενοκτονίας των Αρμενίων. Την ακαδημαϊκή οργάνωση και επιμέλεια του βιβλίου είχε ο Διευθυντής της Έδρας UNESCO, Ιστορικός και Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος Διοίκησης του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, Δρ Αιμίλιος Σολωμού. Η παρουσίαση του βιβλίου έγινε στην αίθουσα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Όπως ανέφερε ο Δρ Σολωμού, ο οποίος ήταν ο κεντρικός ομιλητής της εκδήλωσης, «στόχος αυτής της έκδοσης δεν είναι να προωθήσει την εκθρόνιση και το μίσος, αλλά, μέσω της διατήρησης της μνήμης, να αποτρέψει παρόμοια γεγονότα. Αποτελεί μνημείο για όλους εκείνους τους ανθρώπους που υπέστησαν παρόμοια μεταχείριση και μοίρα».

ΕΔΡΑ UNESCO ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Ήταν η πρώτη Έδρα UNESCO που εγκαθιδρύθηκε στην Κύπρο, το 2005, με θέμα «Η Πολιτισμική Ετερότητα και ο Διαπολιτισμικός Διάλογος για έναν Πολιτισμό Ειρήνης». Λειτουργεί υπό τη διεύθυνση του Δρα Αιμίλιου Α. Σολωμού και με την υποστήριξη ακαδημαϊκής επιτροπής και διοικητικού προσωπικού. Στόχος της είναι «η προώθηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος δραστηριοτήτων εκπαίδευσης, έρευνας, πληροφόρησης και τεκμηρίωσης στον τομέα της πολιτισμικής διαφορετικότητας και του πολιτισμικού διαλόγου για έναν πολιτισμό ειρήνης, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο». Την επίτευξη του στόχου της επιδιώκει η Έδρα μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, εκδηλώσεις, συνεργασίες και συμμετοχές σε διεθνείς συναντήσεις. Επιπρόσθετα, η Έδρα προωθεί την έρευνα στον τομέα της πολυπολιτισμικότητας και της ειρηνικής συμβίωσης.

unic.ac.cy/el/research/chairs/unesco-chair

Β1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ

Multicultural Cyprus - The Armenian Community

The University of Nicosia UNESCO Chair was founded in 2005 on *Cultural Diversity and Intercultural Dialogue for a Culture of Peace*.

AWARENESS & ACCESS

Its main objective is to promote a number of diverse activities in the fields of education, research, information and documentation in the sector of cultural diversity and cultural dialogue for a culture of peace, at the local and regional level. Within this framework it organised a series of events presenting the culture of various communities and religious groups that live in Cyprus. The first event (December 2, 2013)

EQUALITY & COLLABORATION

was about the Armenian Community of Cyprus and was organised in collaboration with the Armenian Representative in the House of Representatives of Cyprus. The Armenian community selected and prepared the material it wished to present as well as the historical analysis, music, literature and dances that the community itself considered as important features of its identity. The variety of the presentations provided a global picture of the Armenian community and the manner in which it "adopted" Cyprus as a "home away from homeland". Continuing its efforts to promote intercultural dialogue and aiming at reinforcing the cooperation it started with the Armenian community, the Chair has contributed to the research and publication of a book entitled *The Armenian Genocide through the Cypriot press 1914-1923, with reference to earlier massacres*, the aim of which is not to 'promote hostility and hatred but by preserving memory to avert similar events. It is a monument for all those people who suffered a similar treatment and had a similar fate' as was mentioned by Dr Solomou, holder of the UNESCO Chair at the presentation of the book.

INTERCULTURAL DIALOGUE & PEACEFUL SOCIETIES

Διεθνές Λογοτεχνικό Φεστιβάλ «Ες γην εναλίαν Κύπρον»

Το Διεθνές Λογοτεχνικό Φεστιβάλ «Ες γην εναλίαν Κύπρον» διοργανώνεται κάθε δύο χρόνια, από το 2013, φιλοξενώντας συγγραφείς και ποιητές από όλο τον κόσμο. Ανάμεσα στους στόχους του Φεστιβάλ είναι η προώθηση της γλώσσας και της σημασίας της μέσω της μετάφρασης, ο σεβασμός της ταυτότητας και της αρμονικής δημιουργικής συνύπαρξης, η επαφή με τη σύγχρονη διεθνή λογοτεχνική σκηνή, υπερασπίζοντας ταυτόχρονα την κλασική κληρονομιά της λογοτεχνίας, καθώς και η δημιουργία μελλοντικών λογοτεχνικών και οργανωτικών δεσμών. Το δεύτερο Διεθνές Λογοτεχνικό Φεστιβάλ «Ες γην εναλίαν Κύπρον» πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία και στις Πλάτρες από τις 30 Οκτωβρίου μέχρι την 1η Νοεμβρίου 2015 και σ' αυτό συμμετείχαν 29 συγγραφείς –14 από το εξωτερικό και 15 Κύπριοι– καθώς επίσης δεκαεννιά ποιητές με βιντεοποιήματα, μουσικοί, ακαδημαϊκοί, βιβλιοπωλεία και εκδοτικοί οίκοι. Οι συγγραφείς,

ποιητές και πεζογράφοι που έλαβαν μέρος προέρχονταν από τη Νορβηγία, τη Σουηδία, τη Φινλανδία, τη Δανία, την Ιρλανδία, τη Γερμανία, την Ισπανία, την Ελλάδα, το Ισραήλ, την Παλαιστίνη/ΗΠΑ, τη Νιγηρία και την Κύπρο. Απήγγειλαν ή διάβασαν ο καθένας στη γλώσσα του, με ταυτόχρονες προβολές μεταφράσεων των κειμένων τους στα ελληνικά και στα αγγλικά.

Η έναρξη του Φεστιβάλ έγινε στις 30 Οκτωβρίου στην Πύλη Αμμοχώστου, στη Λευκωσία, με αναγνώσεις, προβολές και βιντεοπροβολές. Την επόμενη μέρα, οι συμμετέχοντες μεταφέρθηκαν στις Πλάτρες, στο Πολιτιστικό Κέντρο Γιώργος Σεφέρης, όπου πραγματοποιήθηκε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης, με θέμα τη Μυθολογία. Το βράδυ της ίδιας μέρας ακολούθησε εκδήλωση με τίτλο «Κάτω από το βλέμμα του Σεφέρη», η οποία περιλάμβανε αναγνώσεις και τραγούδια με τη σοπράνο Καίτη Οικονομίδου. Παράλληλα, στις 31

Οκτωβρίου, στην Πύλη Αμμοχώστου, πραγματοποιήθηκαν δύο εκδηλώσεις από εκδοτικούς οίκους με θέματα «Το βιβλίο και η ιστορία του» και «Συνάντηση με τον Κώστα Πατίνιο και την Πόλα Χατζήπαπα». Το τριήμερο Φεστιβάλ συνδυάστηκε με παράλληλη έκθεση βιβλίου στην Πύλη Αμμοχώστου, όπου προβάλλονταν ταυτόχρονα τα δεκαεννιά βιντεοποιήματα που υποβλήθηκαν από Κύπριους ποιητές και ξένους, καθώς και άλλες επιλεγμένες βιντεοπροβολές από το Διεθνές Φεστιβάλ Γραφικών Τεχνών του 2015.

Την 1η Νοεμβρίου 2016, το πρόγραμμα του Φεστιβάλ περιλάμβανε την εκδήλωση με τίτλο «Συνάντηση με τους συγγραφείς», καθώς και την τελετή λήξης, με καλλιτεχνικό διευθυντή τον συνθέτη Κώστα Κακογιάννη και θέμα «Λογοτεχνία και Μουσική», στην οποία συμμετείχαν όλοι οι ξένοι συγγραφείς και ομάδα Κύπριων ποιητών και μουσικών.

“Καταφέρατε να ενώσετε πνεύμα, λογοτεχνία και πολιτισμό. Μας δώσατε την ευκαιρία να ανταλλάξουμε απόψεις και να γνωρίσουμε ανθρώπους με ενδιαφέροντα ίδια με τα δικά μας, κι ακόμη, πήρατε κι εμάς, τους Κύπριους ομότεχνους, ένα βήμα πιο πέρα... ήταν υπέροχη η αίσθηση που μας άφησε αυτό το Φεστιβάλ”

(Μήνυμα από συμμετέχοντα προς τους διοργανωτές)

ΙΔΕΟΓΡΑΜΜΑ

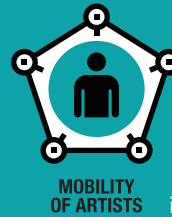
Το Ιδεόγραμμα είναι ένας μη κερδοσκοπικός πολιτιστικός οργανισμός, αφιερωμένος στην προώθηση όλων των μορφών πολιτισμού και συγκεκριμένα της λογοτεχνίας και της χρήσης της γλώσσας. Ιδρύθηκε, το 2006, από τη Λίλη Μιχαηλίδου και τη Νόρα Χατζησωτηρίου. Αποτελεί μια πλατφόρμα για πολιτιστικές ανταλλαγές, αλληλεπίδραση και διαπολιτισμικό διάλογο σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, αξιοποιώντας τη θέση της Κύπρου, η οποία βρίσκεται γεωγραφικά στο σταυροδρόμι της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής.

ideogramma-cy.com

International Literary Festival “To the sea-girt shores of Cyprus”

The Festival is organised biannually since 2013 hosting writers and poets from all over the world. Its objectives include the promotion of language and its significance through translation, respect towards identity and harmonious creative co-existence, contact with the contemporary literary scene while defending the classical heritage of literature as well as the creation of future literary and organisational ties. The 2nd International Literary Festival “To the sea-girt shores of Cyprus” took place in Nicosia and Platres (30 October – 1 November 2015) with

the participation of twenty-nine writers from Cyprus and abroad, nineteen video poetry authors, musicians, academics, bookshops and publishing houses. The Festival is organised by the cultural

organisation Ideogramma, which is dedicated to the promotion of all forms of culture and in particular literature and language use. It was founded in 2006 and it constitutes a platform for cultural exchange, interaction and intercultural dialogue on national and international level taking advantage of the position of Cyprus that is geographically found at the crossroads of Europe, Asia and Africa.

Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής και Πρόγραμμα Europeana Food and Drink

Με στόχο τη διάσωση και προβολή του γαστρονομικού πολιτισμού της Κύπρου, μια ομάδα ερευνητών δημιούργησε ένα ιδεατό (εικονικό) μουσείο, στο οποίο οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να περιηγηθούν και να αποκτήσουν γνώσεις μέσω της ιστοσελίδας του Εικονικού Μουσείου Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής. Παρουσιάζονται ιστορικά και διαχρονικά στοιχεία για τα είδη τροφίμων, τον τρόπο διατροφής του κυπριακού πληθυσμού, τα εργαλεία και τα μέσα παραγωγής, παρασκευής, μεταποίησης και εμπορίου των εδώδιμων αγαθών που παράγαγε και παράγει το νησί μας.

Στο πλαίσιο των δράσεών του, το Μουσείο συμμετείχε ως εταίρος κατά την περίοδο 2014-2016 στο Πρόγραμμα *Europeana Food and Drink*, ένα έργο το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το οποίο βρίσκεται κάτω από την ομπρέλα της Europeana, της ψηφιακής εγκυκλοπαίδειας της Ευρώπης (<http://www.europeana.eu>).

Βασικός σκοπός του Προγράμματος ήταν η προώθηση της ζωντανής και πλούσιας γαστρονομικής κληρονομιάς της Ευρώπης. Επιμέρους στόχοι του ήταν να εμπλέξει το κοινό, τις δημιουργικές βιομηχανίες, τους πολιτιστικούς φορείς και τις βιομηχανίες τροφίμων στη δημιουργία, εκμάθηση, χρήση και διάδοση υλικού και πληροφοριών, τα οποία σχετίζονται με τα τρόφιμα και τη διατροφή γενικότερα. Στο Πρόγραμμα συμμετείχαν 28 εταίροι από 16 ευρωπαϊκές χώρες, με συντονιστή το Collections Trust του Ηνωμένου Βασιλείου, οι οποίοι συνεργάστηκαν για τη διερεύνηση των ακόλουθων τριών θεμάτων:

1. "My Food and Drink Life": οι προσωπικές και οικιακές πτυχές των τροφίμων και των ποτών.
2. "Food and Drink in the Community": οι κοινωνικές πτυχές των τροφίμων και των ποτών, σε σχέση με την κοινότητα.
3. "The Food and Drink Industry": καλλιέργεια, παραγωγή και διανομή τροφίμων και ποτών.

Η υλοποίηση του Προγράμματος περιλάμβανε ανακάλυψη, προετοιμασία, αδειοδότηση και ανάρτηση 70.000 ψηφιακών αντικειμένων, τεκμηρίων και των σχετικών μεταδεδομένων τους από έραν των 40 παροχέων στην Ευρώπη, δράσεις ενημέρωσης και εμπλοκής του κοινού, δημιουργία εννιά καινοτόμων δημιουργικών και εμπορικών εφαρμογών, δραστηριότητες για επέκταση του δικτύου *Europeana Open Labs* και εκδηλώσεις για ανταλλαγή γνώσης, με σκοπό την ανάπτυξη δημόσιων και ιδιωτικών συνεργειών για θέματα ψηφιακού πολιτιστικού περιεχομένου. Αξιοποιώντας το πλούσιο απόθεμα ψηφιοποιημένης πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης, οι εταίροι κλήθηκαν να αναπτύξουν κάποιες πρότυπες εφαρμογές, βάσει των οποίων θα μπορούσαν να αναπτυχθούν από άλλους φορείς αντίστοιχες εφαρμογές με παρόμοιο περιεχόμενο. Παραδείγματα αυτών των εφαρμογών είναι θεματικές γαστρονομικές διαδρομές, θεματικά βιβλία και οδηγοί, μία δυναμική βιβλιοθήκη εικόνων, ένα παιχνίδι για κινητές συσκευές, μία θεματική έκθεση (πραγματική και εικονική) και ανοικτοί εκπαιδευτικοί πόροι.

Το Μουσείο ηγήθηκε της ομάδας για τη δημιουργία ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων και ανέπτυξε τρία σχέδια μαθήματος, καθώς και ένα υπόδειγμα μαθήματος. Τα μαθήματα έχουν σχεδιαστεί με βάση το ψηφιοποιημένο υλικό του Μουσείου Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής και της Europeana. Είναι ελεύθερης πρόσβασης και οι χρήστες μπορούν να επέμβουν ελεύθερα σε αυτά και να τα επεξεργαστούν, καθώς προωθείται η επαναχρησιμοποίηση και ανακατανομή τους. Εκτός από την πορεία μαθήματος, στα σχέδια περιλαμβάνεται παιδαγωγικό και εποπτικό υλικό.

Με στόχο την προώθηση των ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων, το Μουσείο προκήρυξε τον Σεπτέμβριο του 2015 διαγωνισμό για τους εκπαιδευτικούς του μαθήματος Οικιακής Οικονομίας/Αγωγής Υγείας, στο πλαίσιο του οποίου έπρεπε να επιλέξουν, να προσαρμόσουν και να εφαρμόσουν στα τμήματά τους ένα από τα τρία προτεινόμενα σχέδια μαθήματος, με γενική θεματογραφία την κυπριακή παραδοσιακή διατροφή και να καταθέσουν τα αποτελέσματα της εφαρμογής, κυρίως ως προς την επίτευξη των στόχων του μαθήματος.

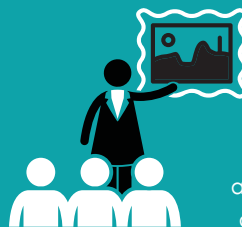
ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

Το Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής είναι ένας μη κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος, από το 2012, ασχολείται συστηματικά με τη μελέτη, έρευνα, διάσωση και διάδοση του γαστρονομικού πολιτισμού της Κύπρου. Το ερευνητικό έργο του Μουσείου, το οποίο διεξάγεται από το 2008, είναι αναρτημένο και ελεύθερα προσβάσιμο σε μία οργανωμένη βάση δεδομένων στην ιστοσελίδα του Μουσείου. Παράλληλα, το Μουσείο δίνει έμφαση στην προώθηση του έργου του και στη συμμετοχή του κοινού, μέσα από τη διοργάνωση ποικίλων δράσεων και εκδηλώσεων. Στα λίγα χρόνια λειτουργίας του, το Μουσείο έχει αναπτύξει ένα σημαντικό δίκτυο συνεργατών και εταίρων διεθνώς, μέσα από τη συμμετοχή του σε ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα και συμπράξεις.

foodanddrinkeurope.eu & foodmuseum.cs.ucy.ac.cy

Cyprus Food and Nutrition Museum and Europeana Food and Drink Project

ACCESS THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES

The Cyprus Food and Nutrition Museum is a non-governmental organisation that was established in 2012 by a group of researchers aiming at safeguarding and promoting the gastronomical culture

of Cyprus. Within this framework, a Virtual Museum was created, a digital depository of data with free access that showcases historical and timeless data on the types of foods and nutrition of the Cyprus population, the tools and the production, preparation, manufacturing and commercial means of our island's edible goods.

INTERNATIONAL COOPERATION

Within the framework of its actions the Museum participated in the *Europeana Food and Drink Project (2014-2016)* that was funded by the European Commission and is under the umbrella of Europeana, the digital library of Europe. The main aim of the Project was to promote the rich gastronomical heritage of Europe, involve the public, the creative industries, the cultural bodies and the food industries in the creation, learning, use and dissemination of material and information related to food and nutrition in general.

The Project included 28 partners from 16 European countries and was coordinated by the Collections Trust of the United Kingdom. It involved the discovery, preparation, licensing and uploading of 70 000 digital

objects from more than 40 providers in Europe, the creation of innovative creative and commercial

28 PARTNERS
COUNTRIES 16
7000 DIGITAL OBJECTS
PROVIDERS 40

applications, activities for the expansion of the Europeana Open Labs network and events for the exchange of knowledge and the development of public-private synergies on digital cultural content.

Διεθνές Φεστιβάλ Σινεμά Animation στην Ύπαιθρο «Όψεις του Κόσμου»

Το Φεστιβάλ ξεκίνησε το 2002, ως το πρώτο φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Κύπρου, στην αυλή του Κύπριου χαρακτήρα Χαμπή, σε ένα μικρό χωριό της επαρχίας Λεμεσού, τα Πλατανίστεια. Από το 2007 το Φεστιβάλ επικεντρώνεται στην τέχνη του animation και αποτελεί την κύρια πλατφόρμα προβολής της συγκεκριμένης καλλιτεχνικής έκφρασης στην Κύπρο. Στηρίζεται από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και συνδιοργανώνεται από τους πολιτιστικούς οργανισμούς «Φεστιβάλ Όψεις του Κόσμου» και το Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή και τελεί υπό την αιγίδα του διεθνούς Οργανισμού για το Animation ASIFA.

Σκοπός του Φεστιβάλ είναι να διαδώσει στο κυπριακό κοινό την τέχνη του ανεξάρτητου σινεμά animation, στηρίζοντας την πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του τομέα στη χώρα.

Επιδιώκει να φέρει τους επισκέπτες του Φεστιβάλ σε επαφή με τους σύγχρονους προβληματισμούς, τις αισθητικές και τις τεχνικές του σινεμά animation, ενώ παράλληλα στοχεύει στη διεύρυνση του καλλιτεχνικού ορίζοντα του κοινού και στην καλλιέργεια αισθητηρίου και αντίληψης, ούτως ώστε οι θεατές να μπορούν να εκτιμήσουν τον κοινωνικό και πολιτικό ρόλο του σινεμά animation. Με αυτόν τον σκοπό συστάθηκε το διεθνές διαγωνιστικό τμήμα του Φεστιβάλ και η διεθνής κριτική επιτροπή. Το πρόγραμμα παρουσιάζει επιλεγμένα έργα κορυφαίων δημιουργών από όλο τον κόσμο. Από το 2013 περιλαμβάνεται και κυπριακό διαγωνιστικό τμήμα, το οποίο επικεντρώνεται σε Κύπριους δημιουργούς. Στο πλαίσιο του Φεστιβάλ λειτουργούν εργαστήρια και masterclasses από καταξιωμένους διεθνείς καλλιτέχνες καθώς επίσης και εκθέσεις και αφιερώματα σε σύγχρονους masters της εποχής μας.

Ο καθοριστικός ρόλος του Φεστιβάλ στην ανάπτυξη της τέχνης του ανεξάρτητου σινεμά animation, αλλά και της ιδέας της πολιτιστικής αποκέντρωσης, συνέβαλε στο να δημιουργηθεί μια νέα κουλτούρα καλοκαιρινών φεστιβάλ στον τόπο μας, που ανέδειξαν και αναδεικνύουν το έργο πολλών Κύπριων και ξένων δημιουργών, καθώς επίσης και τον πολιτισμικό πλούτο της κυπριακής υπαίθρου.

Πέραν του διεθνούς Φεστιβάλ στην Ύπαιθρο, διοργανώνονται ποικίλες δραστηριότητες και κατά τη διάρκεια του χρόνου, όπως ακαδημαϊκά προγράμματα, ειδικά αφιερώματα και το Animafest Cyprus - Junior Edition, κάθε Μάρτιο στη Λευκωσία. Στο Junior Edition διοργανώνονται εκπαιδευτικά προγράμματα και εργαστήρια κινουμένων σχεδίων για παιδιά και νέους, εστιάζοντας στην προβολή του παιδικού animation και εικονογράφησης.

“Οι ανεξάρτητοι δημιουργοί του animation οπλίζονται με το πάθος τους και το ταλέντο τους και δίνουν το παρόν τους σε μια δημιουργική αρένα, φορτισμένη από τις πολιτικές εξελίξεις στην Ευρώπη και τον κόσμο. Οι καλλιτέχνες που παρουσιάζουν τη δουλειά τους φέτος στο Φεστιβάλ, και οι νέοι και οι ωριμότεροι, στρέφουν το βλέμμα προς τον άνθρωπο και τη θέση του στη σύγχρονη κοινωνία, καθώς η εύθραυστη δημοκρατία μας λυγίζει κάτω από την πλεονεξία, τον φόβο και την ανισότητα. Το ανεξάρτητο σινεμά animation εκφράζει, βέβαια, τις κοινωνικές του ανησυχίες με τον δικό του ιδιαίτερο τρόπο, μέσα από ποίηση, σουρεαλισμό, όνειρα και χιούμορ”

(Γιώργος Τσαγγάρης, ANIMAFEST 2015)

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ASIFA ΚΥΠΡΟΥ (ASSOCIATION INTERNATIONALE DU FILM D' ANIMATION)

Η ανάγκη των καλλιτεχνών σε δύσκολες εποχές να επικοινωνήσουν μέσω της τέχνης του animation, οδήγησε στη γένεση της ASIFA το 1960, που συνδέεται με την UNESCO ως διεθνής μη κυβερνητικός οργανισμός. Κύριος στόχος του οργανισμού είναι η συνένωση των ανθρώπων μέσα από την τέχνη και η συμβολή στη δημιουργία συνθηκών για την παγκόσμια ειρήνη. Το Εθνικό κέντρο ASIFA Κύπρου ιδρύθηκε με διεθνές ψήφισμα το 2013 μετά από αίτηση στον Διεθνή Οργανισμό από τον καλλιτεχνικό διευθυντή του Φεστιβάλ Γιώργο Τσαγγάρη.

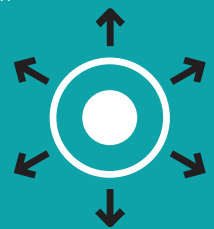
animafest.com.cy

Countryside Animafest Cyprus “Views of the World”

The Festival focuses on the art of animation and it is the main platform for this specific artistic expression in Cyprus. Since it first appeared in 2002, the Festival has been co-organised with the Hambis Printmaking Museum and attracting very diverse audiences from across the social spectrum. Its aim is to cultivate the art of animation, by raising audience awareness and promoting cultural, financial and social development in the field of independent animation filmmaking in the country. It showcases a selection of the world’s latest productions, focusing on independent, non-commercial films that show acute artistic sensibility and originality of idea, story and execution. It aims at bringing its visitors in touch with contemporary concerns, the aesthetics and techniques of artistic independent animation films while expanding the artistic horizon of the public by cultivating an artistic sense and understanding so that audiences can appreciate good animated filmmaking. Apart from the Countryside Animafest Cyprus Festival, other activities are organised throughout the year such as the *Animafest Cyprus Junior Edition*, animation workshops for children and adults, academic activities on animation and masterclasses. The Festival is organised by ASIFA Cyprus Chapter that represents Cyprus on

MOBILITY OF ARTISTS
& CULTURAL GOODS

CULTURAL
DECENTRALIZATION

GLOBAL CITIZENSHIP
& CULTURAL DIVERSITY

the international board of ASIFA (Association Internationale du Film D' Animation). ASIFA International was founded in 1960 and is linked to UNESCO as an international NGO. Its main objective is to shape and develop the art of animation in order to unite people through art and create the conditions for world peace.

B2

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θέκλα Παπαντωνίου
Λειτουργός Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ίδρυσής της, η UNESCO προωθεί την ποιοτική εκπαίδευση για όλους, παιδιά και ενήλικες, σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους, ως έναν παράγοντα «οικοδόμησης της ειρήνης στο μυαλό των ανθρώπων». Αναγνωρίζοντας τον καταλυτικό ρόλο της ποιοτικής εκπαίδευσης ως μέσου για τη διαμόρφωση των αξιών, των γνώσεων και των δεξιοτήτων που χρειάζεται η ανθρωπότητα για να οικοδομήσει την ειρηνική συνύπαρξη και να διασφαλίσει την αειφόρο ανάπτυξη του πλανήτη, η UNESCO εξακολουθεί να τοποθετεί την εκπαίδευση στην κορυφή των προτεραιοτήτων της, στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος μέχρι το 2030. Ο θεμελιώδης ρόλος, τον οποίο διαδραματίζει η εκπαίδευση για την προστασία και την προώθηση της πολιτιστικής έκφρασης, διατυπώνεται στο προοίμιο της Σύμβασης του 2005 της UNESCO, επισημαίνεται ειδικά στο Άρθρο 10 και επεξηγείται καλύτερα στις Επιχειρησιακές Οδηγίες.

Πιο συγκεκριμένα, η Σύμβαση της UNESCO ενθαρρύνει την ευαισθητοποίηση του κοινού για την κατανόηση, την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, μέσω πολιτικών και προγραμμάτων εκπαίδευσης. Παράλληλα, προτρέπει την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και την ενίσχυση των ικανοτήτων παραγωγής πολιτιστικών εκφράσεων μέσω προγραμμάτων κατάρτισης, σε συνεργασία και με άλλα κράτη, διεθνείς οργανώσεις ή φορείς της πολιτιστικής βιομηχανίας (Άρθρο 10). Η καλλιτεχνική εκπαίδευση και η ενθάρρυνση της δημιουργικότητας μπορεί να γίνει είτε στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης –κυρίως μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα– είτε στο πλαίσιο άτυπων και μη τυπικών μορφών μάθησης, συνήθως με πρωτοβουλία πολιτιστικών οργανισμών, καλλιτεχνών ή άλλων φορέων της κοινωνίας των πολιτών.

Με στόχο τον προσδιορισμό ενδεικτικών δράσεων που συμβάλλουν στην προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, οι Επιχειρησιακές Οδηγίες που περιλαμβάνονται στο Άρθρο 10 της Σύμβασης προτρέπουν:

- στην ανάπτυξη εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού από τους καλλιτέχνες και τους επαγγελματίες του πολιτισμού και στη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες των σχολείων και άλλων εκπαιδευτικών οργανισμών,
- στη βελτίωση των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών για την ευαισθητοποίηση των μαθητών τους, σχετικά με την πολυμορφία των πολιτιστικών εκφράσεων [...],
- στην εμπλοκή των ενηλίκων και των Συνδέσμων γονέων όσον αφορά στην εισήγηση θεμάτων και διδακτικών εννοιών για την πολυμορφία των πολιτιστικών εκφράσεων στα σχολεία,
- στην εμπλοκή των νέων στη συλλογή και διάδοση πληροφοριών για την πολυμορφία των πολιτιστικών εκφράσεων στις κοινότητές τους, και
- στη μετάδοση της κεκτημένης γνώσης μέσω της προώθησης συμμετοχικών παιδαγωγικών μεθόδων, δραστηριοτήτων καθοδήγησης και προγραμμάτων μαθητείας.

Παράλληλα, προκύπτει η ανάγκη για συνεχή και επικαιροποιημένη εκπαίδευση των επαγγελματιών του πολιτισμού. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων έχουν συντελεστεί σημαντικές μεταβολές στον χώρο των

πολιτιστικών βιομηχανιών εξαιτίας των τεχνολογικών εξελίξεων και των σύγχρονων Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, έχουν διαφοροποιηθεί τα δεδομένα στις διεθνείς αγορές για τη διανομή πολιτιστικών αγαθών, ενώ οι απαιτήσεις του κοινού αυξάνονται συνεχώς. Δεν αρκεί η δημιουργία πολιτιστικών αγαθών, αλλά είναι απαραίτητη και η κατανόηση της διαδικασίας για τη διάχυσή τους στο κοινό, μέσω μιας ολιστικής προσπάθειας ανάπτυξης ακροατηρίου, αξιοποίησης της τεχνολογίας και εφαρμογής σύγχρονων μεθόδων μάρκετινγκ. Η διαδικασία οικοδόμησης μιας σχέσης μεταξύ του κοινού και των δημιουργών προϋποθέτει γνώσεις και δεξιότητες, οι οποίες αποκτώνται τόσο μέσω προγραμμάτων κατάρτισης όσο και με εμπειρική γνώση στο πεδίο.

Η πολιτιστική συμμετοχή αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα και αναγνωρίζεται ως παράγοντας προσωπικής ανάπτυξης και ποιότητας ζωής. Σύμφωνα με το 2009 UNESCO Framework for Cultural Statistics, «η πολιτιστική συμμετοχή περιλαμβάνει πολιτιστικές πρακτικές που ενδέχεται να αφορούν κατανάλωση, καθώς και δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εντός της κοινότητας, αντικατοπτρίζοντας την ποιότητα ζωής, τις παραδόσεις και τις πεποιθήσεις της. Περιλαμβάνει την παρακολούθηση τυπικών εκδηλώσεων επί πληρωμή, όπως παρακολούθηση συναυλιών ή ταινιών στον κινηματογράφο, καθώς και άτυπων εκδηλώσεων, όπως η συμμετοχή στις πολιτιστικές δραστηριότητες μιας κοινότητας και ερασιτεχνικές καλλιτεχνικές παραγωγές ή καθημερινές δραστηριότητες, όπως το διάβασμα

ενός βιβλίου. [...] Επιπρόσθετα, η πολιτιστική συμμετοχή καλύπτει τόσο ενεργητική όσο και παθητική συμπεριφορά. Περιλαμβάνει το άτομο που ακούει μια συναυλία και το άτομο που παίζει μουσική» (UNESCO-UIS, 2009). Είναι, επομένως, πολύ ευρύ το πεδίο και σε κάποιες περιπτώσεις καθίσταται δύσκολη η διάκριση μεταξύ ενεργητικής και παθητικής συμμετοχής.

Η διασφάλιση της πρόσβασης στις τέχνες και της συμμετοχής του κοινού σε ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών εκφράσεων είναι μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης μεταξύ δημιουργών, επαγγελματιών του πολιτισμού, κρατικών φορέων και κοινωνίας των πολιτών. Το απλό άθροισμα των εισιτηρίων μιας εκδήλωσης δεν είναι πάντα αντιπροσωπευτικό της απήχυσής της ή ενδεικτικό της ευρείας συμμετοχής του κοινού. Είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη και παράγοντες, όπως η κοινωνική ομάδα, η ηλικία, το φύλο και η προέλευση των συμμετεχόντων, ώστε να μπορεί να γίνεται μια αποτίμηση της ευρύτητας του ακροατηρίου και να αποφεύγεται η συστηματική διοργάνωση εκδηλώσεων που απευθύνονται αποκλειστικά σε μια «ελίτ» των αστικών κέντρων. Με στόχο την κατά το δυνατόν ευρεία συμμετοχή του κοινού, οι πολιτιστικοί οργανισμοί χρειάζεται να υιοθετήσουν ποικίλες στρατηγικές και πρακτικές, οι οποίες θα αποσκοπούν στο να τους καταστήσουν «λιγότερο αυτό-οριζόμενους, πιο κοντά στη ζωή της τοπικής κοινότητας και πιο ανοικτούς στις ανάγκες των ακροατηρίων και άλλων φορέων» (European Commission, 2017).

Σε μια πρόσφατη μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα την αναβάθμιση της σχέσης ακροατηρίων και πολιτιστικών οργανισμών, προτείνονται, μεταξύ άλλων:

- η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ πολιτιστικών οργανισμών και εκπαιδευτικού συστήματος, ώστε να τεθούν οι βάσεις για μακροχρόνια συνεργασία και συμμετοχή των νέων στην πολιτιστική ζωή.
- η εκπαίδευση και κατάρτιση των επαγγελματιών του πολιτισμού για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, όπως ανάλυση δεδομένων, μάρκετινγκ, συμμετοχική διαχείριση πολιτιστικών έργων, διαμεσολάβηση, διαχείριση ψηφιακών συσκευών και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αξιολόγηση, ομαδική εργασία, ευρεία αντίληψη και δημιουργική σκέψη. (European Commission, 2017).

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζονται δράσεις που ήδη λαμβάνουν χώρα στην Κύπρο, με στόχο την προαγωγή της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης, τη συμμετοχή του κοινού στην πολιτιστική ζωή και την περαιτέρω κατάρτιση των επαγγελματιών του πολιτισμού.

ARTS EDUCATION AND CULTURAL PARTICIPATION

Thekla Papantoniou
*Officer, Cyprus National Commission
 for UNESCO*

From the very first years of its establishment, UNESCO has been promoting life-long quality education for all, children and adults alike, as a factor of “*building peace in the minds of men and women*”. Recognising the catalyst role of quality education as a means to create the values, knowledge and skills humanity needs to establish peaceful coexistence and to ensure sustainable development on our planet, UNESCO continues to place education at the top of its priorities, in the context of its 2030 Development Agenda. The fundamental role played by education in the protection and promotion of cultural expression is formulated in the Preamble of the UNESCO 2005 Convention, pointed out specifically under Article 10 and further elaborated in the Operational Guidelines.

More specifically, the UNESCO Convention encourages public awareness for the understanding, protection and promotion of the diversity of cultural expressions, through policies and educational programmes. At the same time, it strongly recommends the development of creativity and the strengthening of production capacities through training programmes, also in cooperation with other states, international organisations or stakeholders involved in the cultural industry (Article 10). Art education and the encouragement of

creativity may take place either in the context of formal education –mainly through the school curricula– or in the context of non-formal and informal forms of learning –usually upon the initiative of cultural institutions, artists or other civil society actors.

Aiming to determine indicative actions contributing to the protection and promotion of the diversity of cultural expressions, the Operational Guidelines included under Article 10 of the Convention, urge for:

- The development of educational and training materials by artists and cultural professionals and their participation in the activities of schools and other educational institutions;
- The enhancement of the capacities of teachers to raise students’ awareness about the diversity of cultural expressions [...];
- The involvement of adults and parent associations to suggest themes and modules about the diversity of cultural expressions in schools;
- The involvement of youth in collecting and disseminating information about the diversity of cultural expressions in their communities, and
- The transmission of acquired knowledge through the promotion of participatory educational methodologies, mentoring activities and apprenticeships.

At the same time, the need arises for on-going up-to-date education of cultural professionals. In the course of

the last few years, significant changes took place in the field of the cultural industry due to the advancement of technology and modern media; data on the international markets regarding the distribution of cultural goods have been diversified, whereas the requirements of the public are constantly increasing. It is no longer enough to create cultural goods –what is also necessary is to understand the process of disseminating them to the public through a holistic audience development effort, through maximising technology and applying new marketing methods. The process of forging a relationship between the public and the authors presupposes knowledge and skills which are acquired both through training programmes as well as through empirical knowledge in the field.

Cultural participation constitutes a human right and is acknowledged as a personal development and quality of life factor. According to the *2009 UNESCO Framework for Cultural Statistics*, “cultural participation includes cultural practices that may involve consumption, as well as activities that are undertaken within the community, reflecting quality of life, traditions and beliefs. It includes attendance at formal and for-fee events, such as going to a concert or a movie, as well as informal cultural action, such as participation in community cultural activities and amateur artistic productions or everyday activities like reading a book. [...] Moreover, cultural participation covers both active and passive behaviour. It includes the person who is listening to a concert and the person who practices music.”

(UNESCO-UIS, 2009). Therefore, the field of participation is very broad and in some cases it is hard to distinguish between active and passive participation.

Securing access to arts and the participation of the public in a broad spectrum of cultural expressions is a dynamic process of interaction between creators, cultural professionals, state agencies and the civil society. The simple sum total of an event’s tickets is not always representative of how well the event was received nor is it indicative of a broad participation of the public. It is important to take into account factors such as social group, age, gender and origin of participants in order to appraise the breadth of the audience and to avoid the systematic hosting of events which are exclusively addressed to an “elite” of urban centres. Targeting the widest possible participation of the public, cultural institutions need to adopt various strategies and practices with a common goal of making them “less self-referential, more rooted in the life of the local community, and more open to the needs of audiences and other stakeholders” (European Commission, 2017).

A recent study by the European Commission on upgrading the relationship between audiences and cultural organisations, suggests the following amongst others:

- Enhancing the links between cultural organisations and the educational system in order to lay the foundations for long-term cooperation and the participation of young people in cultural life.

- Educating and training cultural professionals to enable them to develop skills, such as data analysis, marketing, participatory cultural project management, mediation, data devices and social media management, evaluation, group work, broad perception and creative thinking. (European Commission, 2017).

The following unit presents actions already undertaken in Cyprus, with the aim of promoting arts education, public participation in cultural life and training of cultural professionals.

In Tempore Belli: Music against War

Το 2015, εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον πλανήτη τίμησαν πολλές και σημαντικές επετείους, όπως τα εβδομήντα χρόνια από τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, τα εκατό χρόνια από τη γενοκτονία των Αρμενίων και τα είκοσι πέντε χρόνια από την πτώση του τείχους του Βερολίνου, αποτίοντας φόρο τιμής σε όλους όσοι θυσιάστηκαν για ένα καλύτερο αύριο. Τα ιστορικά αυτά γεγονότα, όπως οτιδήποτε κοσμογονικό, αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για αμέτρητους δημιουργούς. Οι τέχνες, και ιδιαίτερα η μουσική, κατάφεραν να εκφράσουν καλύτερα από κάθε άλλο μέσο τα σημεία των καιρών και να αναδείξουν το ανθρώπινο μεγαλείο. Σε εποχές όπου οι κοινωνικές αξίες έχουν αποσαθρωθεί και οι ηθικές αρχές έχουν περιφρονηθεί, οι δημιουργοί αποδεικνύουν πως το μόνο που ενώνει και δίνει ελπίδα, εν τέλει, στους ανθρώπους είναι η πνευματική αναγέννηση μέσω της τέχνης και η μη λεκτική επικοινωνία μέσω της μουσικής.

Με το project *In Tempore Belli: Music against War*, το Ίδρυμα Τεχνών Φάρος γιόρτασε τη δύναμη της μουσικής σε δύσκολους και αντίξοους καιρούς. Περιλάμβανε μια μοναδική συναυλία από το σχήμα Ergon Ensemble σε τρία έργα εμπνευσμένα από τον πόλεμο, διάλεξη από τον Πρεσβευτή Μουσικής Διπλωματίας Raolo Petrocelli, προβολές, καθώς και πολλές εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Η συναυλία πραγματοποιήθηκε στο The Shoe Factory, υπό το φως των κεριών, και ήταν ένα αφιέρωμα στον άνθρωπο: τον άνθρωπο που θυματοποιήθηκε, που θυσιάστηκε για ιδανικά, που άδικα έχασε το δικαίωμα της ζωής. Κυρίως, όμως, αποτελεί μια υπενθύμιση για το μεγαλείο στο οποίο μπορεί να φτάσει ο άνθρωπος, μέσω της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Το σχήμα ερμήνευσε τρία συγκλονιστικά έργα, εμπνευσμένα από τον πόλεμο, τα οποία, ωστόσο, λειτούργησαν ως μέσο κάθαρσης για τους ίδιους τους δημιουργούς τους: τον Dmitri

Shostakovich: *Κουαρτέτο Εγχόρδων Αρ.3* (ενάντια στον Ψυχρό Πόλεμο), τον George Crumb: *Black Angels* για Ηλεκτρικό Κουαρτέτο Εγχόρδων (ενάντια στον Πόλεμο του Βιετνάμ) και τον Ανδρέα Τσιάρτα: *Ταξίμι σε ένα Αρμένικο Lamento* (ενάντια στη Γενοκτονία των Αρμενίων).

Ο Raolo Petrocelli, Ιδρυτής και Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Μεσογειακής Μουσικής Ακαδημίας για την Ειρήνη (γνωστής ως *EMMA for Peace*), παρουσίασε μια διάλεξη με θέμα «Μουσική και Διπλωματία». Το θέμα που πραγματεύτηκε ο ομιλητής στην ενδιαφέρουσα διάλεξή του ήταν ο ρόλος και η αποτελεσματικότητα της τέχνης της μουσικής στα διεθνή ζητήματα, στην παγκόσμια ανάπτυξη και στην προσπάθεια για κοινωνική δικαιοσύνη.

Το *In Tempore Belli: Music against War* περιλάμβανε και μια σειρά παράλληλων εκδηλώσεων κάτω από τον ίδιο τίτλο, όπως εκπαιδευτικές δραστηριότητες, διαλέξεις για μαθητές Μέσης Εκπαίδευσης, καθώς και προβολές σχετικών ντοκιμαντέρ, όπως το πολυβραβευμένο *War Dance* και το *Last Song Before the War*.

ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ ΦΑΡΟΣ

Το Ίδρυμα Τεχνών Φάρος ιδρύθηκε το 1998 και είναι ένας μη-κερδοσκοπικός οργανισμός, αφιερωμένος στην προώθηση των τεχνών και των γραμμάτων. Το Ίδρυμα παρουσιάζει πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία προωθούν τη δημιουργική διαδικασία, έχουν κερδίσει διεθνή αναγνώριση και χαρακτηρίζονται από εξαιρετική καλλιτεχνική αρτιότητα. Οι δραστηριότητες του Ιδρύματος Τεχνών Φάρος περιλαμβάνουν τη Σειρά Συναυλιών και Ρεσιτάλ, δύο ετήσια Διεθνή Φεστιβάλ Μουσικής –το Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικής Δωματίου Φάρος (από το 2001) και το Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής (από το 2009)–, το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα το οποίο έχει ευεργετήσει πέραν των 65.000 μαθητών, το Πρόγραμμα Διαμονής Καλλιτεχνών, το Πρόγραμμα Εικαστικών Τεχνών και τις Εκδόσεις Φάρος.

pharosartsfoundation.org/ergon_ensemble.htm

In Tempore Belli: Music against War

With the project *In Tempore Belli: Music against War* the Pharos Arts Foundation celebrated the power of music

in rough times as a reminder of the greatness man is capable of reaching through artistic creation. It included a unique concert with the eminent Ergon Ensemble that performed three

CULTURAL LEARNING
OPPORTUNITIES

astounding works which although inspired by war, at the same time acted as a way of catharsis to their own composers: Dmitry Shostakovich: String Quartet No.3 (vs The Cold

War), George Crumb: Black Angels for Electric String Quartet (vs The Vietnam War) and Andreas Tsiartas: Taqsimi on an Armenian Lamento (vs The Armenian Genocide). It also presented a lecture by Paolo Petrocelli, a Music Diplomacy Ambassador, about the role and effectiveness of music in international affairs, global development, and social justice effort. The project also included a series of parallel events such as screenings and educational activities for Secondary Education students.

INTERCULTURAL
DIALOGUE & PEACE

Πρόγραμμα Δημιουργικές Συνεργασίες - Καλλιτέχνες στα Σχολεία

Το Πρόγραμμα *Δημιουργικές Συνεργασίες - Καλλιτέχνες στα Σχολεία* αποτελεί καινοτόμο ερευνητική δράση του Κυπριακού Οργανισμού Εκπαίδευσης μέσω των Τεχνών (ΚΟΕΤ). Το Πρόγραμμα εντάσσεται στο πλαίσιο της πολυσχιδούς προσφοράς του Οργανισμού στον τομέα της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και στην προώθηση της ποιοτικής μάθησης, μέσα από τις εικαστικές τέχνες στην κυπριακή εκπαίδευση. Απευθύνεται σε καλλιτέχνες, εκπαιδευτικούς και μαθητές Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης στην Κύπρο και στοχεύει στη διαμόρφωση ποιοτικών εταιρικών σχέσεων μεταξύ τους, με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης και έκφρασης των παιδιών στο μάθημα των εικαστικών τεχνών.

Το Πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε πιλοτική μορφή κατά τους μήνες Ιανουάριο έως Ιούνιο του 2015. Σε πρώτη φάση, περιλάμβανε σειρά επιμορφωτικών σεμιναρίων προς εκπαιδευτικούς και καλλιτέχνες, τα

οποία στόχευαν στην ενημέρωση, κατάρτιση και σύναψη συνεργασιών μεταξύ των συμμετεχόντων. Η δεύτερη φάση του Προγράμματος αποτέλεσε την πρακτική εφαρμογή του σε Νηπιαγωγεία και Δημοτικά Σχολεία της Κύπρου. Σε αυτή τη φάση, κάθε ζευγάρι εκπαιδευτικού-καλλιτέχνη σχεδίασε ενότητα μαθημάτων στο πλαίσιο του μαθήματος της Εικαστικής Αγωγής, η οποία υλοποιήθηκε στην τάξη με την εμπλοκή των μαθητών. Τα ατομικά και ομαδικά έργα, που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος, παρουσιάστηκαν ή εκτέθηκαν τόσο εντός του σχολικού χώρου όσο και σε κοινοτικές εκδηλώσεις και εκθέσεις, που διοργανώθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Ο ΚΟΕΤ έχει συλλέξει δεδομένα και πληροφορίες από την πιλοτική εφαρμογή του Προγράμματος με σκοπό την αξιολόγησή του, ώστε να διαφανεί η αποτελεσματικότητά του και να εξευρεθούν τρόποι για τη βελτιστοποίηση μελλοντικών

εφαρμογών του. Το Πρόγραμμα και τα αποτελέσματά του ερευνητικού μέρους του έχουν ήδη παρουσιαστεί σε Ευρωπαϊκό Συνέδριο του InSEA (International Society for Education through Art), όπου έτυχε θερμής αντιμετώπισης από τους συνέδρους και δέχτηκε πρόταση για δημοσίευση των πορισμάτων του σε έκδοση του πιο πάνω διεθνούς Οργανισμού.

“ *Arts Education both fosters cultural awareness and promotes cultural practices, and is the means by which knowledge and appreciation of the arts and culture are transmitted from one generation to the next* ”

(UNESCO, 2006)

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Ο Κυπριακός Οργανισμός Εκπαίδευσης μέσω των Τεχνών (ΚΟΕΤ) ιδρύθηκε το 1980. Είναι ένας μη κυβερνητικός και μη κερδοσκοπικός Οργανισμός, πλήρες μέλος του International Society for Education through Art (InSEA) ο οποίος τελεί υπό την αιγίδα της UNESCO. Σκοπός του ΚΟΕΤ είναι η προώθηση της εκπαίδευσης μέσω της Τέχνης. Ο Οργανισμός επιδιώκει να βοηθήσει εκπαιδευτικούς Τέχνης να μοιραστούν εμπειρίες, να βελτιώσουν τις μεθόδους διδασκαλίας τους, να αναπτύξουν νέους τρόπους με τους οποίους οι Τέχνες μπορούν να διαμορφώσουν πολιτισμό, αλλά και να αναπτύξουν την ικανότητα των παιδιών να κατανοήσουν τον εαυτό τους σε έναν κόσμο ιδιαίτερα πολύπλοκο και πολυσύνθετο.

facebook.com/cysea.org

Creative Partnerships – Artists in Schools Project

The project *Creative Partnerships – Artists in Schools* is an innovative research activity of the Cyprus Society for Education through Art (CySEA) within the framework of the Society's contribution in the field of teacher training and the promotion of qualitative learning through visual arts in the educational system of Cyprus. The

QUALITY LEARNING
OPPORTUNITIES

aim was to inform and create partnerships between artists, educators and students of Visual Education. The individual and group works that were created within

the framework of the Project were exhibited both at schools and community events and exhibitions organised by the Ministry of Education and Culture. Through creative partnerships CySEA helps Art teachers share experiences, improve their teaching methods, develop new ways with which the Arts can shape culture but also develop the ability of the children to understand themselves in a particularly complicated and complex world.

Η ιστορία της τέχνης ψηφιοποιείται: Μια σειρά ψηφιακών εφαρμογών στη Λεβέντειο Πινακοθήκη

Οι δραστηριότητες προβολής και ενίσχυσης της προσβασιμότητας κατέχουν κεντρική θέση στη φιλοσοφία της Λεβεντείου Πινακοθήκης. Για τον σκοπό αυτόν αξιοποιούνται σε μεγάλο βαθμό οι ψηφιακές τεχνολογίες ως εργαλείο μεγιστοποίησης της επίδρασης στο κοινό.

Στην ίδια την Πινακοθήκη, η μουσειολογική προσέγγιση που διαμορφώνει την παρουσίαση των συλλογών οι οποίες φιλοξενούνται σε ολόκληρο το κτίριο, αποβλέπει στο να επιτρέπει στο παρόν και στο παρελθόν να συμπλέκονται και να συνυπάρχουν, τόσο οπτικά όσο και εννοιολογικά. Οι τοίχοι βιντεοπροβολής και οι ψηφιακές ετικέτες επιδιώκουν να εμπλέξουν το κοινό, ιδιαίτερα τη νέα γενιά επισκεπτών, μέσω της χρήσης διαδραστικής τεχνολογίας και της μάθησης, κεντρίζοντας με αυτόν τον τρόπο την περιέργεια. Για παράδειγμα, ο τοίχος βιντεοπροβολής που βρίσκεται στην είσοδο της Πινακοθήκης, επιτρέπει στους θεατές να «τοποθετήσουν» τους εαυτούς τους στον χώρο της έκθεσης,

επιλέγοντας και «χαρτογραφώντας» τη διαδρομή τους μέσα στην Πινακοθήκη, βάσει των προσωπικών τους προτιμήσεων. Συγχρόνως, η ψηφιακή παράθεση έργων από τρεις συλλογές επιτρέπει στους θεατές να δουν, πέραν από τις παραδοσιακές διακρίσεις σε σχολές, τα διάφορα στυλ και κινήματα και να ανιχνεύσουν ομοιότητες και διαφορές στην κοινή κληρονομιά της ευρωπαϊκής τέχνης.

Οι συλλογές είναι, επίσης, διαθέσιμες και ψηφιακά. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να περιηγηθούν σε αυτές, διαδικτυακά, και να τις κατεβάσουν σε φορητές συσκευές, μέσω μιας ειδικής εφαρμογής, φέρνοντας με αυτόν τον τρόπο, στην κυριολεξία, τα έργα στα δάχτυλα του επισκέπτη. Επιπλέον, επιτρέπει στους επισκέπτες «να πάρουν» τις συλλογές μαζί τους στο σπίτι, μετά την αποχώρησή τους από τον χώρο της έκθεσης, ως μια ανάμνηση της επίσκεψης, αλλά, κυρίως, ως σημείο αναφοράς για άτομα με ακαδημαϊκά και ερευνητικά ενδιαφέροντα. Ένας σημαντικός

σκοπός αυτής της πρωτοβουλίας ήταν, ακριβώς, να καταστήσει προσβάσιμο διαδικτυακά στο ευρύ κοινό και στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα αυτό το πλούσιο υλικό, μεγάλο μέρος του οποίου παρέμενε αδημοσίευτο μέχρι πρότινος. Στο ίδιο πνεύμα, η Πινακοθήκη φροντίζει ώστε, εκτός από τις μόνιμες συλλογές, όλες οι προσωρινές της εκθέσεις να είναι επίσης διαθέσιμες για εικονική περιήγηση 360° και μελέτη, μέσω μιας ειδικής εφαρμογής, διασφαλίζοντας έτσι τη μετάδοση των ιδεών και της έρευνας.

Το 2015, σχεδιάστηκαν νέα παιχνίδια για ψηφιακές ταμπλέτες, με στόχο να ενθαρρύνουν τη διάδραση με επιλεγμένα έργα της συλλογής, με τρόπο διασκεδαστικό. Παράλληλα, είναι διαθέσιμα συγκεκριμένα παιχνίδια, τα οποία βοηθούν τα παιδιά διαφορετικών ηλικιακών ομάδων να εμπλακούν με δημιουργικό τρόπο στη διαδικασία εξερεύνησης των έργων, οξύνοντας ταυτόχρονα τις δεξιότητές τους.

Με στόχο να ζωντανέψει ο πίνακας του Αδαμάντιου Διαμαντή *Ο κόσμος της Κύπρου* και να έρθει πιο κοντά στο νεανικό κοινό, δημιουργήθηκαν παιχνίδια για iPad, ηχογραφήσεις και μια ειδική ιστοσελίδα. Τον Απρίλιο του 2015, ξεκίνησε το project για τη δημιουργία του ψηφιακού Κόσμου της Κύπρου του 21ου αιώνα, ο οποίος αποτελείται από 20.000 φωτογραφίες "selfie", ανδρών, γυναικών και παιδιών, που αντιπροσωπεύουν τον σημερινό κόσμο της Κύπρου, τις οποίες μπορούσε το κοινό να ανεβάσει στην ειδικά διαμορφωμένη ιστοσελίδα www.selfielevantisgallery.org. Η ίδια η πράξη της παράθεσης αυτών των ατομικών "selfies" μετατρέπει τη θέαση αυτού του μνημειώδους έργου σε συμμετοχική εμπειρία.

ΛΕΒΕΝΤΕΙΟΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη, η οποία εγκαινιάστηκε το 2014, δημιουργήθηκε με σκοπό να στεγάσει τις εκτενείς συλλογές έργων τέχνης του Αναστάσιου Γ. Λεβέντη, τις οποίες διαχειρίζεται, μετά τον θάνατό του, το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη. Αποτελεί έναν χώρο όπου καλλιτεχνικοί θησαυροί του παρελθόντος (πίνακες ζωγραφικής, υδατογραφίες, χαρακτικά, σχέδια κ.λπ.), τα οποία διατρέχουν πάνω από τετρακόσια χρόνια ιστορίας της τέχνης, διατηρούνται και παρουσιάζονται στις επερχόμενες γενιές, ενώ η Πινακοθήκη λειτουργεί, συγχρόνως, και ως πυρήνας πολιτισμού στην πόλη. Μέσα από το πολύπλευρο έργο της, προωθεί τον διάλογο και την ανταλλαγή ιδεών, προσκαλεί το κοινό να συμμετέχει, συμβάλλει στον μετριασμό των κοινωνικών ανισοτήτων, εμπλέκει και εμπνέει ανθρώπους διαφορετικών ηλικιών και διαφορετικής εθνικής και κοινωνικής προέλευσης, ώστε να ενώνονται, να κατανοούν και να απολαύουν μαζί την τέχνη.

levantisgallery.org

History of art goes digital;
A series of digital applications in
the A. G. Leventis Gallery

Outreach initiatives and accessibility are central to the philosophy of the A. G. Leventis Gallery, which employs extensively digital technology as a tool to achieve maximum

"openness" and impact. The curatorial approach adopted by the Gallery is intended to allow the past and the present to intertwine, visually and conceptually, through video walls and digital labels, with the aim to engage viewers, through the use of interactive technology and 'curiosity-driven learning'. The Collections and temporary exhibitions are available both in the exhibition spaces with iPad-captions as well as beyond the exhibition rooms, on the Gallery's website and via an application for portable devices. iPad games were also designed, to encourage fun interaction with selected

works of the Collection, while age specific games help children engage with paintings in a creative way, simultaneously sharpening their visual skills and acquiring new dexterities. In 2015, the Gallery launched a project to bring to life the monumental work of A. Diamantis *The World of Cyprus*, with the aim to create a 21st-century digital World of Cyprus consisting of over 20 000 photographic "selfies" of people who represent today's World of Cyprus (www.selfielevantisgallery.org). The act of juxtaposition of these individual "selfies" turns the "viewing" of this iconic image into a participatory experience and ensures that modern-day viewers can actively identify with the work. It also provides an opportunity to raise broader questions and teach respect for diversity.

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «10+1 Κρυμμένα Μυστικά: Χρονοταξίδια με τη Λήδρα και τον Λέδρο»

Λήδρα

Λέδρος
η χρονομηχανή

Το Λεβέντιο Δημοτικό Μουσείο, ως το ιστορικό μουσείο της Λευκωσίας, παρουσιάζει την ιστορία και τον πολιτισμό της Κύπρου και της πρωτεύουσας ιδιαίτερα, μέσα από τις αξιόλογες συλλογές του. Τις μόνιμες αυτές συλλογές αξιοποιεί το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «10 +1 Κρυμμένα Μυστικά: Χρονοταξίδια με τη Λήδρα και τον Λέδρο», εισάγοντας τα παιδιά στον θαυμαστό κόσμο της ιστορίας, της τέχνης και του πολιτισμού διά μέσου των ποικίλων εκθεμάτων του. Το Πρόγραμμα δίνει την προοπτική της εξερεύνησης και προσωπικής ανακάλυψης και παρακινεί μικρούς και μεγάλους σε συνεργασία, παρατήρηση και δημιουργική μάθηση.

Συγκεκριμένα, στην εκπαιδευτική αυτή προσέγγιση προσφέρεται η δυνατότητα βιωματικής εμπειρίας και ενεργούς συμμετοχής σε όλους τους χώρους του Μουσείου. Οι μασκότες του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, η Λήδρα και ο Λέδρος η χρονομηχανή, εμπλέκουν

τα παιδιά σε ενδιαφέροντα χρονοταξίδια. Σε επιλεγμένα σημεία, οι συμμετέχοντες καλούνται να ανακαλύψουν κρυμμένα αντίγραφα (replicas) αυθεντικών αντικειμένων (όπως αγγεία, νομίσματα, υφάσματα, φορεσιές), τα οποία εντοπίζουν στις προθήκες, τα περιεργάζονται και τα ταυτίζουν. Κάθε μικρή ιστορία που εκτυλίσσεται πίσω από κάθε εύρημα, οι γρίφοι και τα μυστικά που αποκαλύπτονται, συνθέτουν το παζλ του ιστορικού χρόνου. Το ταξίδι στην ιστορία ολοκληρώνεται με το πέρας της περιήγησης στις αίθουσες του Μουσείου, την επίσκεψη σε δύο εκπαιδευτικούς σταθμούς (οθόνη αφής και προβολή) και τη δραστηριότητα (εμπέδωση-αξιολόγηση-δημιουργία) στον ειδικά διαμορφωμένο Εκπαιδευτικό Σταθμό «Χρονοταξίδια με τη Λήδρα και τον Λέδρο»

Εκεί, τα παιδιά συναντούν μια ειδική μουσειοκατασκευή με στρωματογραφική αναπαράσταση των ιστορικών περιόδων της

Λευκωσίας, η οποία δημιουργήθηκε ώστε να δρα υποστηρικτικά στο Πρόγραμμα, αλλά και υποβοηθητικά στον εκπαιδευτικό στόχο για ενεργό εμπλοκή των ελεύθερων επισκεπτών. Η μουσειοκατασκευή διαθέτει ντουλαπία εξερεύνησης (curiosity cabinets), στα οποία μικροί και μεγάλοι τοποθετούν τα μυστικά-αντικείμενα που ανακάλυψαν στο ταξίδι τους, καθώς και λεζάντες με απλές περιγραφές στην ελληνική και αγγλική γλώσσα.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «10+1 Κρυμμένα Μυστικά: Χρονοταξίδια με τη Λήδρα και τον Λέδρο» προσφέρεται σε οργανωμένα σχολικά σύνολα, σε οικογένειες με παιδιά σε προκαθορισμένες ημερομηνίες, καθώς και σε ελεύθερους επισκέπτες με παιδιά. Οι οργανωμένες μορφές του Προγράμματος υλοποιούνται από Λειτουργό του Μουσείου, ενώ οι ελεύθερες επισκέψεις υποστηρίζονται από την προαναφερθείσα μουσειοκατασκευή και τα αντικείμενα της, καθώς και από ειδικό βιβλιάριο

αυτόνομης περιήγησης, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους γονείς και στα παιδιά να κινούνται ανάμεσα στα εκθέματα του Μουσείου, διεκπεραιώνοντας αυτόνομα το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα. Το πιο πάνω Πρόγραμμα, ως σύνολο εκπαιδευτικών δράσεων, εμπίπτει στην ευρύτερη εκπαιδευτική πολιτική του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου, η οποία στοχεύει στην προσφορά ποιοτικών εμπειριών με το παρελθόν και στη δημιουργία διαδραστικών διαδρομών ανάμεσα σε ξεχωριστά αντικείμενα της ιστορίας του τόπου μας.

ΛΕΒΕΝΤΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Αποτελεί το ιστορικό μουσείο της Λευκωσίας, μέσα από το οποίο ξεδιπλώνεται η ιστορία της πόλης από τα προϊστορικά χρόνια έως σήμερα. Ιδρύθηκε το 1984 από τον Δήμο Λευκωσίας και το Ίδρυμα Αναστάσιος Γ. Λεβέντης. Άνοιξε τις πύλες του για πρώτη φορά στο κοινό το 1989 και μόλις δύο χρόνια αργότερα, το 1991, τιμήθηκε με το βραβείο «Ευρωπαϊκό Μουσείο της Χρονιάς». Το 2006, απέκτησε το «Σπίτι Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων» και το 2010, αφού ανακαινίστηκε ολοκληρωτικά, υπερδιπλασίασε τους χώρους του. Τα αντικείμενα που παρουσιάζονται στους μόνιμους εκθεσιακούς χώρους προσφέρουν στον επισκέπτη ένα ταξίδι στην ιστορία της Λευκωσίας, ξεκινώντας από τον σχηματισμό της περιοχής και τους πρώτους οικισμούς, για να καταλήξει στα νεότερα χρόνια, στη σύγχρονη Λευκωσία. Παράλληλα, το Μουσείο στοχεύει στην προβολή της ιστορίας, της τέχνης και της λαϊκής παράδοσης της Λευκωσίας και της Κύπρου γενικότερα, μέσα από περιοδικές εκθέσεις, διαλέξεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και άλλες εκδηλώσεις.

leventismuseum.org.cy

“10+1 Hidden Secrets: Time-travelling with Ledra and Ledros” Educational Programme

The Leventis Municipal Museum is the history museum of Nicosia that was founded in 1984 by the Nicosia Municipality and the A.G. Leventis Foundation to present the history and culture of Cyprus and in particular its capital through its remarkable collections. These collections are used by the Educational Programme *Time-travelling with Ledra and Ledros*, which falls under the wider educational policy of the Museum to offer qualitative experiences about the past and create interactive routes

among the special artefacts of our country's history. The programme introduces children to the wonderful world of history, art and culture through its diverse exhibits, encouraging exploration and personal discovery and prompting young and old alike to work together, observe and create. The mascots of the Educational Programme Department, Ledra and Ledros, and their time-machine take the children on interesting time-travels where they discover hidden replicas of original artefacts, learn about the history of each find, solve riddles and put together the puzzle of historical times.

Παγκύπριος Διαγωνισμός Avantgarde για Νεαρούς Πιανίστες

Ο Διαγωνισμός διοργανώθηκε για πρώτη φορά τον Μάιο του 1998 και έκτοτε συνεχίζεται ανά διετία με μεγάλη επιτυχία και συνέπεια, αφού έχει καθιερωθεί ως ο κορυφαίος θεσμός του είδους του στην Κύπρο. Διοργανώνεται από τον Πολιτιστικό Οργανισμό Avantgarde σε συνεργασία με το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου και αφορά παιδιά και νέους κάτω των 17 ετών.

Μέσα από τον Διαγωνισμό καλλιεργείται στα παιδιά η ευγενής άμιλλα, αναδεικνύεται το ταλέντο τους και ενθαρρύνεται η δημιουργικότητά τους. Παράλληλα, προσφέρεται στους νέους η δυνατότητα να προβάλουν τη δουλειά τους, καθώς η τελική φάση του Διαγωνισμού μεταδίδεται ζωντανά από την τηλεόραση του ΡΙΚ. Ταυτόχρονα, οι νεαροί μουσικοί έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με σημαντικές προσωπικότητες και σπουδαίους καλλιτέχνες και παιδαγωγούς της Ευρώπης, αφού η Κριτική Επιτροπή απαρτίζεται από διακεκριμένους μουσικούς.

Κύρια επιδίωξη του Διαγωνισμού είναι να βοηθήσει τα παιδιά να αναδείξουν και να αναπτύξουν περαιτέρω το ταλέντο τους. Για τον σκοπό αυτόν, το βραβείο που απονέμεται δεν είναι χρηματικό, αλλά αφορά σε ένα ταξίδι με όλα τα έξοδα πληρωμένα στην Ευρώπη για τον πρώτο νικητή και τον συνοδό του, ώστε ο νεαρός πιανίστας να επωφεληθεί από μια σειρά μαθημάτων, σχεδιασμένων ειδικά και αποκλειστικά γι' αυτόν από τον Πολιτιστικό Οργανισμό Avantgarde σε συνεργασία με πιανίστες-σολίστ και κορυφαίους καθηγητές πιάνου μεγάλων Πανεπιστημίων της Ευρώπης.

Ο Διαγωνισμός καταξιώθηκε πλήρως στις συνειδήσεις τόσο των μουσικών όσο και του κοινού, χάρη στην αξιοκρατική αξιολόγηση της Επιτροπής, στην άρτια διοργάνωσή του, στην ουσιαστική στήριξη των νέων παιδιών και την περαιτέρω εξέλιξή τους, αλλά και στη βαρύτητα του βραβείου που απονέμει. Το 2014, ο θεσμός ενισχύθηκε περαιτέρω μετά από τη συνεργασία του Πολιτιστικού Οργανισμού Avantgarde με το Ίδρυμα Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου, μέσω της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων Κύπρου. Συγκεκριμένα, η συμφωνία τους ήρθε να επιβραβεύσει ακόμη

περισσότερο την προσπάθεια των νεαρών πιανίστων με μια πρόσκληση σε έναν από τους φιναλίστ του Διαγωνισμού για να συμμετάσχει ως σολίστ με τη Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου.

Στα χρόνια που διεξάγεται ο Διαγωνισμός, έχουν περάσει απ' αυτόν ορισμένοι από τους κορυφαίους νεαρούς πιανίστες της χώρας. Εκατοντάδες παιδιά έχουν συμμετάσχει και δεκαέξι από αυτά έχουν βραβευτεί (όλοι σχεδόν έχουν ακολουθήσει μουσικές σπουδές ενώ κάποιοι εξακολουθούν να φοιτούν ακόμη σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης λόγω του νεαρού της ηλικίας τους). Ο μεγαλύτερος σε ηλικία νικητής ήταν ένα αγόρι δεκαέξι ετών, ενώ η μικρότερη ένα κορίτσι μόλις εννέα ετών. Έχουν κερδίσει τον Διαγωνισμό εννιά αγόρια και επτά κορίτσια, ενώ σε μία περίπτωση το ίδιο κορίτσι έχει κερδίσει τον Διαγωνισμό δύο φορές.

Ο Διαγωνισμός έχει, κατά καιρούς, τεθεί υπό την αιγίδα του Πρέσβη της Γερμανίας στην Κύπρο, του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού και της Πρώτης Κυρίας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

“ Πρόκειται για έναν θεσμό ο οποίος δίνει ιδιαίτερη σημασία τόσο στη σωστή διοργάνωση και την προβολή του όσο και στην εκπροσώπηση της Κύπρου εκτός συνόρων, αλλά και στην ουσιαστική στήριξη των νέων παιδιών και την περαιτέρω εξέλιξη τους ”

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ AVANTGARDE

Ο Πολιτιστικός Οργανισμός Avantgarde είναι ένας μη-κερδοσκοπικός πολιτιστικός οργανισμός που λειτουργεί με Επίτιμη Πρόεδρο την εκάστοτε Πρώτη Κυρία της Κυπριακής Δημοκρατίας και την Υψηλή Προστασία [Patronage] του κορυφαίου πιανίστα-μαέστρου στον κόσμο Vladimir Ashkenazy. Σκοπός του Οργανισμού είναι η ενίσχυση και βελτίωση των πολιτιστικών δρώμενων της Κύπρου, η στήριξη των νεαρών Κύπριων μουσικών και η προβολή του πλούσιου πολιτισμού της Κύπρου εκτός των συνόρων της. Από την ίδρυσή του, ο Οργανισμός έχει κάνει αισθητή την παρουσία του στο πολιτιστικό στερέωμα του τόπου με σημαντικές εκδηλώσεις, εκτεταμένη δισκογραφία και πλούσιο φιλανθρωπικό έργο, που περιλαμβάνει δωρεές δεκάδων πιάνων αξίας εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ σε σχολεία, πανεπιστήμια, θέατρα, πολιτιστικές στέγες, νοσοκομεία, κοινωφελή ιδρύματα, κ.λ.π.

kyriakidesgallery.eu

Pancyprian Avantgarde Competition for Young Pianists

The Competition has been organised biennially since 1998 by the Avantgarde Cultural Foundation whose purpose is to strengthen and

EDUCATION & SKILLS
ENHANCEMENT

improve the cultural life of Cyprus, support young Cypriot musicians and promote the rich culture of Cyprus outside its borders.

The competition is for children and young people under the age of 17 and it aims at cultivating fair play, encouraging creativity and further developing and promoting talent. There is no pecuniary award but the winner travels to Europe with all expenses covered for him/her and his/her chaperon so that the young pianist can benefit from a series of lessons specially and exclusively

YOUNG ARTISTS
IN CREATIVE
INDUSTRIES

designed for him/her in cooperation with piano soloists and prominent piano professors from great European universities. In 2014 the institution was further strengthened after an agreement between

the Avantgarde Foundation and the Cyprus Symphony Orchestra according to which one of the competition's finalists is invited to play solo in one of the concerts of the Cyprus Youth Symphony Orchestra. The completion is organised by the Avantgarde Cultural Foundation in cooperation with the Cyprus Broadcasting Corporation.

PUBLIC-PRIVATE
PARTNERSHIPS

Εφτά Ιστορίες. Δαντέλες και Σύγχρονη Τέχνη

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η παράδοση και ο πολιτισμός της Κύπρου, μέσα από τις προφορικές μαρτυρίες, μπορούν να ενθαρρύνουν τη δημιουργικότητα και την ανάπτυξη σύγχρονων πολιτιστικών εκφράσεων, ο Δήμος Αθηνών και το Καλλινίκειο Δημοτικό Μουσείο Αθηνών εγκαινίασαν, τον Ιούνιο του 2016, την έκθεση *Εφτά Ιστορίες. Δαντέλες και Σύγχρονη Τέχνη*. Μέσα από την έκθεση και τις παράλληλες δραστηριότητες δόθηκε το ερέθισμα σε οκτώ νέους καλλιτέχνες να δημιουργήσουν μια σειρά έργων σύγχρονης τέχνης, αναπτύσσοντας έτσι έναν διάλογο ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, καλώντας συγχρόνως το κοινό να συν-δημιουργήσει στο πλαίσιο καλλιτεχνικών εργαστηρίων που διοργανώθηκαν.

Η έκθεση, η οποία πραγματοποιήθηκε σε συνέχεια της εγγραφής του στοιχείου «δαντέλες βενίς ή πιπρωτές και αθηνίτικη ολόπλουμη

δαντέλα» στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, παρουσίασε έργα νέων δημιουργών, εμπνευσμένα από αφηγήσεις ανθρώπων της Αθηνών, κεντητριών και γόνων κεντηματεμπόρων. Σκοπός ήταν να συμπληρώσει το κενό της απουσίας γραπτών πηγών, να αποτυπώσει με δημιουργικό τρόπο τις μνήμες όπως έζησαν την εποχή της ακμής και της μεγάλης παραγωγής δαντελών (αρχές του 20ού αιώνα) και να ευαισθητοποιήσει μέσω της τέχνης τη νέα γενιά για ένα κομμάτι της ιστορίας και της παράδοσης της Αθηνών, το οποίο δεν είναι πολύ γνωστό.

Κατά την προετοιμασία της έκθεσης καταγράφηκαν αφηγήσεις από κεντήτριες, παιδιά γυναικών που κεντούσαν, απογόνους γνωστών κεντηματεμπόρων, ερευνητές του κυπριακού κεντήματος, καθώς και ιστορικούς. Αυτές οι προφορικές μαρτυρίες έδωσαν έμπνευση σε οκτώ νέους καλλιτέχνες, οι οποίοι προσκλήθηκαν να δημιουργήσουν

έργα που συνδέουν το παρελθόν με το παρόν, ένα είδος παραδοσιακής χειροτεχνίας με σύγχρονες εικαστικές πρακτικές. Πέραν από τις πληροφορίες που τους δόθηκαν από το Καλλινίκειο Δημοτικό Μουσείο, οι δημιουργοί εμπλούτισαν τις γνώσεις τους και συγκέντρωσαν επιπρόσθετες πληροφορίες και αφηγήσεις με συμπληρωματική έρευνα και προσωπική επαφή με τις κεντήτριες και τους ανθρώπους της Αθηνών, προτού δημιουργήσουν τα έργα τους. Τα υλικά που χρησιμοποίησαν οι καλλιτέχνες ήταν αυτά που χρησιμοποιούνται και για την κατασκευή των κεντημάτων, δηλαδή βαμβακερή κλωστή και λινό ύφασμα ή μικτές τεχνικές με λάδι, μελάνι, ακρυλικό, κλωστή, πηλό και οξείδια, γυαλί και ξύλο, ψηφιακές εκτυπώσεις και ύφασμα.

Στο πλαίσιο της έκθεσης και σε συνεργασία με τους καλλιτέχνες, διοργανώθηκαν παράλληλες δραστηριότητες με στόχο την ενεργό εμπλοκή του κοινού, όπως ειδικές ξεναγήσεις για ομάδες μαθητών, εκδηλώσεις με θέμα *Δαντέλες και Σύγχρονη Τέχνη σε Εφαρμογή* και εκπαιδευτικά βιωματικά εργαστήρια

με θέματα όπως: *Δαντέλα στον πηλό και αφηρημένη τέχνη, Ολόπλουμη γραφιστική, Οι σκέψεις, κλωστές δεμένες, Γνωρίζω τον πηλό, αποτυπώνω τις δαντέλες και Αθηνίτικα αδρωπούθκια -υφασμάτινα κουκλάκια*. Τέλος, οι καλλιτέχνες που συμμετείχαν στην έκθεση και στα εργαστήρια δημιούργησαν ένα έργο σύγχρονης τέχνης με θέμα τα σχέδια των δαντελών (*φοινικωτό, γυριστό, ιταρωτό*), το οποίο έκτοτε εκτίθεται μόνιμα μπροστά από το Καλλινίκειο Δημοτικό Μέγαρο Αθηνών.

ΚΑΛΛΙΝΙΚΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΟΥ

Το Καλλινίκειο Δημοτικό Μουσείο Αθηνών εγκαινιάστηκε τον Ιούλιο 2009. Στεγάζεται στο Δημοτικό Μέγαρο Αθηνών και παρουσιάζει συλλογές που αναδεικνύουν πτυχές της ιστορίας της περιοχής από την Ύστερη Εποχή του Χαλκού (1600-1050 π.Χ.) μέχρι και σήμερα. Μία από τις συλλογές, η Συλλογή Εκκλησιαστικής Τέχνης, περιλαμβάνει εικόνες ανεκτίμητης αξίας ζωγραφισμένες από τον μοναχό Καλλίνικο Σταυροβουνιώτη, καθώς και άλλες εικόνες από την προσωπική του συλλογή. Ο μοναχός ήταν ένας εξαιρετικός αγιογράφος και μεγάλος ευεργέτης της Αθηνών και έτσι το Μουσείο ονομάστηκε προς τιμήν του. Αρμόδιος φορέας για τη λειτουργία του Μουσείου είναι ο Δήμος Αθηνών. Στόχοι του είναι η συνεχής αναβάθμιση της ποιότητας της εμπειρίας που αποκτά ο κάθε επισκέπτης, η υλοποίηση δραστηριοτήτων, όπως εκπαιδευτικά προγράμματα, περιοδικές εκθέσεις, διαλέξεις, βιωματικά εργαστήρια και συνέδρια, ο εμπλουτισμός των συλλογών που παρουσιάζουν τη ζωή της Αθηνών και των κατοίκων της από την αρχαιότητα ως τη σύγχρονη εποχή και η συνεργασία με άλλους φορείς πολιτισμού.

athienoumuseum.org.cy

Seven Stories. Lace and Modern Art

After the registration of the element "*pitotti or Venice embroidery needle lace (reticella type) of Athienou*" in the National Inventory of Intangible Cultural Heritage, the Kallinikeion

WOMEN CREATORS EMPOWERED

Museum of Athienou and the Athienou Municipality organised an exhibition with works by new creators inspired by the stories of the people of Athienou.

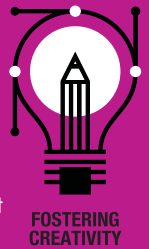
During the preparation of the exhibition oral testimonies were

taken from lace-makers, descendants of lace merchants, researchers of lace and others that inspired young artists to create modern works, connecting the

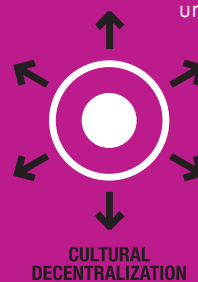
past with the present. Within the framework of the exhibition and in cooperation with the artists, other parallel activities were also organised aiming at involving the public such as special guided tours for student

groups, events on the topic of *Lace and Modern Art* in Application and educational experience-based workshops on topics such as: *Lace in Clay and Abstract Art, Needle Embroidery Graphic Design, Meet Clay, Create Lace*. Finally, the artists who participated in the exhibition and workshops created a modern art work based on lace designs, which is on permanent exhibition in front of the Kallinikeion Municipal Hall of Athienou. The programme falls

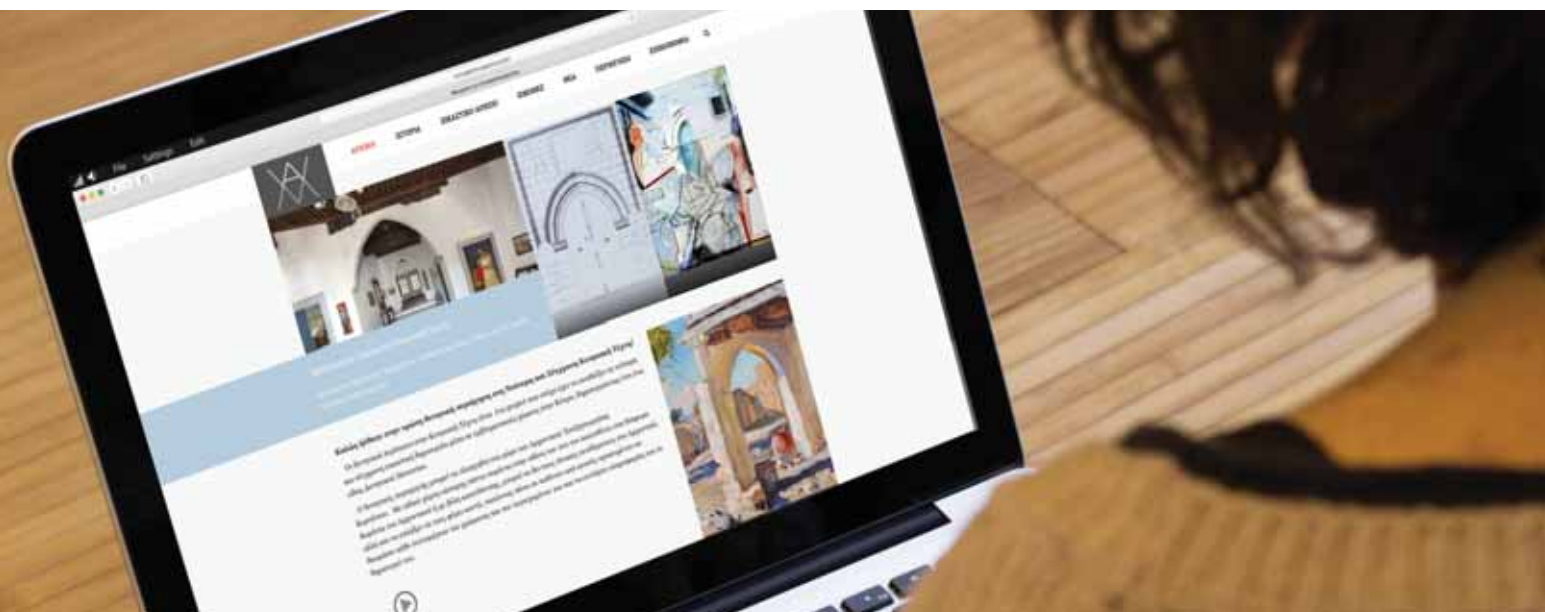
under the Museum's objectives that include the continuous upgrading of the quality of the experience of visitors, the organisation of educational activities and the cooperation with other cultural bodies.

FOSTERING CREATIVITY

CULTURAL DECENTRALIZATION

Δυνητικό Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης

Οι δυνητικοί περίπατοι στην Κυπριακή Τέχνη είναι ένα project που στόχο έχει να αναδείξει τη νεότερη και σύγχρονη εικαστική δημιουργία μέσα σε εμβληματικούς χώρους στην Κύπρο, δημιουργώντας έτσι ένα είδος Δυνητικού Μουσείου. Ο δυνητικός περιηγητής μπορεί να πλοηγηθεί στο χώρο του Αρχοντικού Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου. Με ειδικό χάρτη κάτοψης πάντα παρόντα στην οθόνη του που τον κατευθύνει στα διάφορα δωμάτια του Αρχοντικού ή με βέλη κατεύθυνσης, μπορεί να δει τους πίνακες εκτιθέμενους στο Αρχοντικό, αλλά και να επιλέξει να τους φέρει κοντά, πατώντας πάνω σε καθέναν από αυτούς προκειμένου να θαυμάσει κάθε λεπτομέρεια του χρώματος και του περιεχομένου του και να αντλήσει πληροφορίες για τον δημιουργό του.

Το έργο υλοποιήθηκε από το ΕΚΑΤΕ και την Ομάδα Παραγωγής Δυνητικών Περιπάτων, η οποία συγκροτήθηκε το 2013, με στόχο την ψηφιοποίηση έργων τέχνης και την παρουσίασή τους σε δυνητικά περιβάλλοντα που

αναπαριστούν χώρους και μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Ομάδα αποτελείται από την επιμελήτρια Δρα Έφη Κυπριανίδου, τον διευθυντή παραγωγής και εικαστικό Χρίστο Αβραάμ, τον φωτογράφο και ειδικό στις τρισδιάσστες λήψεις Νίκο Λουκά, τη σκηνοθέτιδα Ελευθερία Αστρινάκη και τον μουσικό Μάριο Τακούσιπ. Ο τίτλος του έργου ήταν: «Ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση: Όψεις της Α΄ γενιάς Κυπρίων καλλιτεχνών».

Το δυνητικό μουσείο ήταν το πρώτο στο είδος του στην Κύπρο και αποτελεί ένα εξαιρετικό εργαλείο προβολής της εικαστικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Αναπαριστά περισσότερα από τριάντα αντιπροσωπευτικά και αξιόλογα έργα Κυπρίων καλλιτεχνών που γεννήθηκαν μεταξύ 1870-1920 (η λεγόμενη «Α΄ γενιά Κυπρίων Καλλιτεχνών», Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων). Τα έργα αυτά βρίσκονται στην Κρατική Πινακοθήκη, στη Δημοτική Πινακοθήκη Λεμεσού και σε κάποιες ιδιωτικές συλλογές.

“*Το εικονικό μουσείο είναι μια ψηφιακή οντότητα που αντλεί από τα χαρακτηριστικά ενός μουσείου προκειμένου να συμπληρώσει, να ενισχύσει ή να αυξήσει την εμπειρία του μουσείου μέσω της διαδραστικότητας*”

(Σαββινίδης και Αβραάμ, 2014)

EKATE

Το Επιμελητήριο Καλών Τεχνών ιδρύθηκε το 1964. Από τότε και μέχρι σήμερα λειτουργεί υπό καθεστώς σωματείου που η κοινωνική του δράση και προσφορά το έχει αναδείξει ως αξιόλογο μη κυβερνητικό οργανισμό που εκπροσωπεί τους Επαγγελματίες Εικαστικούς Δημιουργούς. Πρωταρχικός σκοπός του είναι η προαγωγή της εικαστικής καλλιτεχνικής δημιουργίας στην Κύπρο, η διασφάλιση του δικαιώματος της ελεύθερης καλλιτεχνικής έκφρασης και του καλλιτεχνικού έργου σε όλους τους τομείς των καλών τεχνών και η μέριμνα για τα συμφέροντα των Κυπρίων καλλιτεχνών. Οι σκοποί αυτοί επιδιώκονται και πραγματοποιούνται με συντονισμένες προσπάθειες των μελών, με ομαδικές ή ατομικές εκθέσεις στην Κύπρο και το εξωτερικό, με επαφές και συμμετοχές σε διεθνή συνέδρια, εκθέσεις και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, καθώς και συνεργασία με άλλες πνευματικές και πολιτιστικές οργανώσεις της Κύπρου και του εξωτερικού.

virtualartmuseumcy.com

Virtual Museum of Modern and Contemporary Art

The virtual walking tours in Cypriot Art are a project aiming to showcase modern and contemporary artistic creation in certain iconic locations in Cyprus, thus creating a type of Virtual Museum. The Virtual Museum is

ACCESS & PARTICIPATION

an excellent tool for projecting our artistic and cultural heritage as it depicts more than thirty representatively valuable works by Cypriot artists born between 1870-1920 (the so-called "First generation of Cypriot Artists", Greek Cypriots and Turkish Cypriots alike). These works are physically found in the State Gallery, the Limassol Municipal Gallery and in some private collections. The virtual sightseers can navigate inside the House of Hadjigeorgakis Kornesios using a special floor plan on a screen guiding them inside the mansion house's various rooms, they can view the paintings that are exhibited in the House, choose to zoom in by clicking on each one of them in order to admire every single detail of colour and content and read information about the artist.

The project entitled *Between East and West: Views of the First Generation*

LIFELONG LEARNING OPPORTUNITIES

of Cypriot Artists, was implemented by the Cyprus Chamber of Fine Arts (E.KA. TE) and the Virtual Walking Tours Production Team which was set up in 2013 to digitise works of art and

present them in virtual environments representing cultural heritage locations and monuments. The Cyprus Chamber of Fine Arts was established in 1964 and is a non-governmental organisation representing Professional Visual Artists. Its purpose is to promote visual artistic creation in Cyprus, safeguard the right to free artistic expression and artistic work in all areas of fine arts and support the interests of Cypriot artists.

B3

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θέκλα Παπαντωνίου
Λειτουργός Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Με την κύρωση της Σύμβασης του 2005 της UNESCO για την Προστασία και την Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων, τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται να ενισχύσουν τη μεταξύ τους συνεργασία σε διμερές, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο, ώστε να δημιουργήσουν ένα πλουραλιστικό πολιτιστικό περιβάλλον. Αυτό συνεπάγεται ότι, δεν αρκεί η υιοθέτηση ενός συστήματος πολιτιστικής διακυβέρνησης που είναι αυστηρά προσανατολισμένο στην ανάπτυξη του πολιτισμού σε εθνικό επίπεδο. Αντίθετα, η διεθνής συνεργασία, οι πολιτιστικές ανταλλαγές και η αλληλεπίδραση αποτελούν όρους *sine qua non* για τη διατήρηση του πολιτιστικού πλούτου της ανθρωπότητας και την προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας.

Στο πλαίσιο αυτό, ενθαρρύνεται η κινητικότητα των επαγγελματιών του

πολιτισμού και των καλλιτεχνών ως σημαντική πηγή έμπνευσης, ευκαιρία διαπολιτισμικού διαλόγου και μέσο ανταλλαγής καλών πρακτικών. Μέχρι σήμερα, οι καλλιτέχνες από χώρες του Νότου αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στη διακίνηση τόσο των ιδίων όσο και των έργων τους στο εξωτερικό, είτε λόγω πρακτικών θεμάτων, όπως η εξασφάλιση βίζας εισόδου, είτε λόγω οικονομικών δεδομένων, όπως η χρηματοδότηση του ταξιδιού ή η παραγωγή ανταγωνιστικών πολιτιστικών προϊόντων, τα οποία να μπορούν να ανταπεξέλθουν στην απαιτητική παγκόσμια αγορά των βόρειων χωρών (Van Graan & Sanan, 2015).

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω δεδομένα, στη Σύμβαση 2005 γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην ανάγκη να αναπτυχθούν μηχανισμοί για την προνομιακή μεταχείριση προς τους δημιουργούς και τα πολιτιστικά αγαθά από αναπτυσσόμενες

χώρες (Άρθρο 16). Στην πράξη, αυτό μεταφράζεται σε οικονομική αρωγή και τεχνική υποστήριξη για την ανάπτυξη των πολιτιστικών υποδομών των κρατών του Νότου, δημιουργία των κατάλληλων θεσμικών και νομικών πλαισίων για τη διευκόλυνση της κινητικότητας των καλλιτεχνών, πληροφόρηση για ευκαιρίες χρηματοδότησης και τυχόν διευκολύνσεις στην εξασφάλιση βίζας εισόδου για καλλιτέχνες και ευκαιρίες διάδοσης των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών που παρέχουν. Συγχρόνως, θα πρέπει να αποφεύγεται η μεταφορά πολιτιστικών προτύπων από άλλες χώρες, καλώντας τους αποδέκτες της βοήθειας να τα ενσωματώσουν χωρίς να λάβουν υπόψη την πρόσληψη και την ερμηνεία τους στο διαφορετικό πολιτιστικό περιβάλλον της χώρας υποδοχής, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτόν τις συνθήκες για την επιβολή ενός είδους «πολιτιστικού ιμπεριαλισμού» (Μπουτσιούκη, 2015).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης της UNESCO του 2005 για την Προστασία και την Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων, έχει αναλάβει τη δέσμευση να προωθήσει τους στόχους της στο πλαίσιο των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων της. Ως εκ τούτου, επιδιώκει, μεταξύ άλλων, τη «στήριξη του πολιτισμού ως μοχλού βιώσιμης κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης» και την «προώθηση του πολιτισμικού και διαπολιτισμικού διαλόγου για ειρηνικές διακοινοτικές σχέσεις», αναγνωρίζοντας ότι, «η Σύμβαση αυτή αντικατοπτρίζει και προωθεί θεμελιώδεις αξίες, όπως η ισότητα

των φύλων, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δημοκρατία, η ελευθερία της έκφρασης και το κράτος δικαίου, καθώς και η πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία. Ο πολιτισμός, και ιδίως ο διαπολιτισμικός διάλογος, μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση σημαντικών παγκόσμιων προκλήσεων, όπως η πρόληψη και η επίλυση συγκρούσεων, η ένταξη των προσφύγων, η αντιμετώπιση της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς» (European Commission, 2016).

Όσον αφορά στην Κύπρο, στο επίπεδο της κοινωνίας των πολιτών, η συνεργασία προωθείται, κυρίως, μέσω της διοργάνωσης διεθνών φεστιβάλ, της συμμετοχής σε πολιτιστικά δίκτυα και της πραγματοποίησης εκθέσεων ή προγραμμάτων φιλοξενίας καλλιτεχνών. Οι ανταλλαγές αυτού του είδους συμβάλλουν στην ανάπτυξη των πολιτιστικών εκφράσεων, μέσα από τη δημιουργική αλληλεπίδραση καλλιτεχνών διαφορετικής προέλευσης και την αφομοίωση στο έργο τους των διαφορετικών ερεθισμάτων που δέχονται, στο πλαίσιο διεθνών πολιτιστικών διοργανώσεων και δραστηριοτήτων. Παράλληλα, προωθείται η ανάπτυξη συμπράξεων μεταξύ δημόσιου τομέα, ιδιωτικών οργανισμών και κοινωνίας των πολιτών, η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για τη διάδοση πληροφοριών και την πολιτιστική κατανόηση, καθώς και η σύναψη συμφωνιών συμπαράγωγής και συνδιανομής πολιτιστικών αγαθών (Άρθρο 12).

INTERNATIONAL COOPERATION AND CULTURAL EXCHANGES

Thekla Papantoniou
Officer, Cyprus National Commission
for UNESCO

By ratifying the UNESCO 2005 Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, the contracting parties commit themselves to strengthen bilateral, regional and international cooperation, in order to create a pluralistic cultural environment. This means that it is not sufficient to adopt a system of cultural governance strictly conducive to the development of culture at national level. Conversely, international cooperation, cultural exchanges and interaction are a *sine qua non* for the preservation of the cultural wealth of humanity and the promotion of cultural diversity.

In this context, the mobility of cultural professionals and artists is encouraged as an important source of inspiration, an opportunity for intercultural dialogue and a means to exchange best practices. Up to the present day, artists from countries of the South have been facing serious difficulties in their movements as well as the movement of their work abroad, either due to practical issues, such as securing entry visas, or due to economic factors, such as the funding of the trip or the production of competitive cultural products which can meet the demands and challenges of the world market of the countries of the North (Van Graan & Sanan, 2015).

Taking the above information into account, the 2005 Convention refers specifically to the need to develop mechanisms for the preferential treatment to artists as well as cultural goods from developing countries (Article 16). In practice, this is translated as financial assistance and technical support to develop the cultural infrastructure of the countries of the South, create the appropriate institutional and legal frameworks to facilitate mobility of artists, provide information regarding funding opportunities and any facilitations in securing entry visas for artists and opportunities to disseminate the cultural goods and services they provide. At the same time, the transfer of cultural standards from other countries should be avoided, inviting those who receive assistance to integrate them without taking into account their use and their interpretation in the different cultural environment of the host country, thus creating the conditions of imposing a type of "cultural imperialism" (Boutsiouki, 2015).

The European Union, as a party to the UNESCO 2005 Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, has undertaken the commitment to promote its objectives in the context of its international cultural relationships. Therefore, it shall aim, amongst others, to "support culture as an engine for sustainable social and economic development" and the "promotion of culture and intercultural dialogue for peaceful inter-community relations", recognising that "this Convention reflects and promotes the EU's fundamental values, such as human rights, gender equality, democracy,

freedom of expression and the rule of law, as well as cultural and linguistic diversity. Culture, and in particular inter-cultural dialogue, can contribute to addressing major global challenges –such as conflict prevention and resolution, integrating refugees, countering violent extremism, and protecting cultural heritage" (European Commission, 2016).

As regards Cyprus, cooperation at the level of civil society is promoted primarily via the hosting of international festivals, participating at cultural networks and organizing exhibitions or residencies for artists. This type of exchanges contributes to the development of cultural expressions through the creative interaction of artists of different origin and through adopting in their work the various stimuli they receive in the context of international cultural events and activities. In addition, joint ventures between the public sector, private organisations and civil society are promoted, new technologies for the dissemination of information and cultural understanding are utilized and agreements are concluded for the co-production and co-distribution of cultural goods (Article 12).

Cyprus Rialto World Music Festival

Το Θέατρο Ριάλτο έχει συμβάλει σε μια αδιάλειπτη και συνάμα σημαντική πολιτισμική αναβάθμιση του τόπου. Μέσα από διάφορες μορφές τέχνης, φιλοξενεί και παρουσιάζει σημαντικές εκδηλώσεις και πολιτιστικά γεγονότα, που έχουν καταστήσει τη Λεμεσό και συνεκδοχικά την Κύπρο σε κέντρο πολιτιστικού γίνεσθαι.

Το 2006, το Θέατρο Ριάλτο έκανε δειλά ένα ακόμη βήμα, διοργανώνοντας μια σειρά εκδηλώσεων αφιερωμένων στη διαφορετικότητα και την ανοχή. Έκτοτε, η πλατεία Ηρώων παραμένει ένα σημείο συνάντησης σχημάτων και ήχων από διάφορες χώρες. Δεξιότεχνες μουσικοί από την παγκόσμια μουσική σκηνή συναντώνται, αναζητούν, υιοθετούν επιρροές και τάσεις και δημιουργούν παραστάσεις που ξεπερνούν τα όρια και τα σύνορα όλων των ειδών.

Το Cyprus Rialto World Music Festival πραγματοποιείται ανελλιπώς κάθε

καλοκαίρι, έχοντας ως βάση του την Πλατεία Ηρώων στη Λεμεσό. Μετακομίζει, τα τελευταία χρόνια στην κοινότητα Πλατρών όπου πραγματοποιείται από το 2012 ο θεσμός "Rialto Residency". Πρόκειται για ένα πρόγραμμα μουσικής συγκατοίκησης, όπου Κύπριοι μουσικοί συναντώνται και συνεργάζονται με φιλοξενούμενους καλλιτέχνες από το εξωτερικό. Το αποτέλεσμα αυτής της καλλιτεχνικής σύμπραξης παρουσιάζεται σε συναυλίες ανοικτές προς το κοινό, τόσο σε συμβατικούς όσο και σε υπαίθριους χώρους, όπως είναι ο καταρράκτης Καληδονίων και άλλοι. Στο πλαίσιο του Φεστιβάλ πραγματοποιούνται, επιπλέον, παράλληλες εκδηλώσεις, όπως κινηματογραφικές προβολές, συζητήσεις για τη σημασία και την εξέλιξη της παραδοσιακής μουσικής.

Το 2011, το Φεστιβάλ εντάχθηκε στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Φεστιβάλ των Μουσικών του Κόσμου (European Forum of World Wide Music Festivals) και στράφηκε, κυρίως, προς τις χώρες της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, κρίνοντας ότι μια κοινή προσέγγιση και ταυτότητα καθορίζεται ουσιαστικά από τις γεωγραφικές,

ιστορικές και πολιτιστικές σχέσεις που αναπτύχθηκαν ανάμεσα στις χώρες της περιοχής και οι οποίες έχουν αποτυπωθεί στις μουσικές παραδόσεις τους. Το Φεστιβάλ αναδεικνύει, συνεπώς, την κοινή αφετηρία και τις συνάφειες μεταξύ των πολιτιστικών παραδόσεων της ευρύτερης περιοχής. Δεν περιορίζεται μόνο στην παρουσίαση της παραδοσιακής μουσικής αλλά, ταυτόχρονα, παρουσιάζει σύγχρονους δεξιότεχνες μουσικούς, καταξιωμένους στην παγκόσμια μουσική σκηνή, οι οποίοι ερευνούν, υιοθετούν επιρροές και τάσεις, συνθέτοντας πολύχρωμες παραστάσεις που υπερβαίνουν όρια και σύνορα κάθε είδους.

Είναι αξιοσημείωτο ότι, το Cyprus Rialto World Music Festival έχει συμπεριληφθεί στα κυπριακά φεστιβάλ που τιμήθηκαν με το σήμα "Europe for Festivals, Festivals for Europe (EFFE) 2015-2016". Πρόκειται, ουσιαστικά, για μια «πιστοποίηση αναγνωρισιμότητας» όσον αφορά στην καλλιτεχνική ποιότητα, την ενεργό συμμετοχή στην τοπική κοινότητα, καθώς και την ευρωπαϊκή και διεθνή προοπτική του Φεστιβάλ. Αποτελεί, επιπρόσθετα, μια εγγύηση ποιότητας,

αναγνωρισμένη σε ολόκληρη την Ευρώπη και εντάσσει το Φεστιβάλ σε ένα δίκτυο διοργανώσεων, μέσω του οποίου αναμένεται να αποκτήσει αυξημένη προβολή, να φτάσει σε μεγαλύτερο ακροατήριο και να μεγιστοποιήσει τις δυνατότητες δικτύωσής του.

“Το Φεστιβάλ απευθύνεται σε ένα κοινό που ολοένα και μεγαλώνει, μουσικές που εκπορεύονται μεν από την παράδοση, αλλά φτάνουν στο σήμερα, στο μουσικό παρόν. Αναδεικνύονται, έτσι, μουσικές με κοινές αφηρητές και επιρροές που αντλούν την έμπνευσή τους από την παράδοση της κάθε χώρας, κυρίως από την περιοχή της Μεσογείου και συγχρόνως προβάλλουν την Κύπρο ως γέφυρα μεταξύ τους”

(Θέατρο Ριάλτο, 2015)

ΘΕΑΤΡΟ ΡΙΑΛΤΟ

Το Θέατρο ΡΙΑΛΤΟ αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πολιτιστικούς οργανισμούς στον τομέα των παραστατικών τεχνών. Αναποκρίνεται στις απαιτήσεις ενός πολυπολιτισμικού ακροατηρίου στην Κύπρο, πραγματοποιώντας ποικίλες εκδηλώσεις υψηλού επιπέδου, οι οποίες συγκεντρώνουν πέραν των εβδομήντα χιλιάδων θεατών κάθε χρόνο. Στους στόχους του περιλαμβάνονται η διοργάνωση ενός μεγάλου φάσματος καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, καθώς και η γενικότερη συμβολή στην πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη του παιδικού και του νεανικού κοινού, στη χρήση σύγχρονων μεθόδων επικοινωνίας και διαφήμισης, μέσω της αποτελεσματικής χρήσης του διαδικτύου, στη διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και, γενικότερα, στην πολιτιστική ανάπτυξη της Λεμεσού, μέσα από την αξιοποίηση της Πλατείας Ηρώων, μιας σημαντικής αν και μέχρι πρόσφατα υποβαθμισμένης περιοχής.

cyprusrialtoworldmusic.com

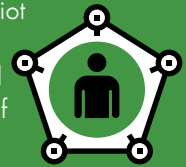
Cyprus Rialto World Music Festival

Since 2006, the Rialto Theatre has been organising every summer the *Cyprus Rialto World Music Festival* in Heroes Square. The Festival projects the similarities of the cultural traditions of the wider Mediterranean region as well as other regions by hosting contemporary virtuoso musicians who investigate and adopt influences and trends in order to compose colourful performances that surpass all kinds of borders

FOSTERING
CREATIVITY

and limits. *Rialto Residency*, a programme of musical cohabitation has also been organised giving the opportunity to Cypriot musicians to cooperate with artists from abroad and present the result of their artistic partnership in concerts open for the public both in conventional and open-air spaces such as the Caledonia Waterfalls and others. Other parallel events are also organised within the framework of the Festival such as film screenings and discussions on the importance and development of traditional music.

MOBILITY
OF ARTISTS

Cyprus Rialto World Music Festival was included in the Cypriot festivals that were honoured with the EFFE Label (Europe for Festivals, Festivals

SUSTAINABLE CITIES

PROFESSIONAL SKILLS
STRENGTHENED

for Europe 2015-2016), a “certificate of recognition” for artistic commitment, community involvement as well as the Festival’s European and international outlook. Since

its establishment, the Rialto Theatre has been contributing to the cultural upgrading of Limassol and Cyprus in general by hosting important cultural events.

Terra Mediterranea - In Crisis: Διεθνές Εικαστικό Πρόγραμμα Σύγχρονης Τέχνης

Το πρόγραμμα συνδιοργανώθηκε από το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας και το Ίδρυμα Πιερίδη, από τον Ιούλιο του 2012 μέχρι τον Ιούλιο του 2013, υπό την αιγίδα της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κεντρικό θέμα του Προγράμματος ήταν η Μεσόγειος, η οποία, πέραν από μια κλειστή θάλασσα, είναι ένας χώρος κατ' εξοχήν πολιτικός, που λειτουργεί ως ένας καλός αγωγός ενέργειας, τόσο σε φυσικό όσο και σε εννοιολογικό επίπεδο, μεταφέροντας ανθρώπους, καινοτόμες ιδέες και ιδεολογίες, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, από την Ανατολή στη Δύση και αντίστροφα, σε καιρούς ειρήνης ή πολέμου. Το Πρόγραμμα περιλάμβανε την ομώνυμη έκθεση *Terra Mediterranea - In Crisis*, η οποία παρουσιάστηκε στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας σε επιμέλεια του Γιάννη Τουμαζή, καθώς και την

έκθεση *Στης Μαρουδιάς*, την οποία επιμελήθηκε η ομάδα «Ρε Αφροδίτη» και παρουσιάστηκε στο Εθνολογικό Μουσείο (Οικία Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου).

Η πρώτη έκθεση με τίτλο *Terra Mediterranea - In Crisis* είχε ως στόχο να ανιχνεύσει, να διερευνήσει και να παρουσιάσει την άποψη σύγχρονων καλλιτεχνών γύρω από το σημερινό τοπίο της οικονομικής, πολιτικής, θρησκευτικής, κοινωνικής, αλλά και βαθύτατα υπαρξιακής κρίσης ταυτότητας. Μια δυναμική ομάδα καλλιτεχνών από την Κύπρο, την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, αλλά και πιο πέραν από αυτή (Ελλάδα, Αίγυπτο, Ισραήλ, Λίβανο, Τουρκία, Βουλγαρία, Μεγάλη Βρετανία και Ηνωμένες Πολιτείες), παρουσίασαν μια «μεσογειακή» άποψη του κόσμου στους δύσκολους αυτούς καιρούς, με κριτικό και συνάμα ποιητικό πνεύμα. Στο πλαίσιο της έκθεσης, κάποιοι από τους συμμετέχοντες καλλιτέχνες συνεργάστηκαν, επιπλέον, με το Κέντρο Έρευνας και Συντήρησης των Μουσείων της Γαλλίας, το οποίο στεγάζεται στο Λούβρο, με στόχο την παραγωγή έργων εμπνευσμένων από την έρευνά τους στο Μουσείο του Λούβρου.

Η δεύτερη έκθεση με τίτλο «Στης Μαρουδιάς» υλοποιήθηκε από το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, το Ίδρυμα Πιερίδη και το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου, σε συνεργασία με την ομάδα «Ρε Αφροδίτη». Στην έκθεση αυτή συμμετείχαν 27 καλλιτέχνες που ασχολήθηκαν με τις άγραφες ιστορίες γυναικών της Κύπρου και τις ιδιωτικές και δημόσιες δομές τους. Η έκθεση επιδίωξε να αμφισβητήσει παλιούς μύθους και αφηγήματα και ταυτόχρονα έθεσε προβληματισμούς γύρω από διάφορες πραγματικές ή ιδεατές κρίσεις: την κρίση της απεικόνισης, της ομορφιάς, της θνησιμότητας και της σεξουαλικότητας, του τετριμμένου και του κίτς, της επίδρασης του τουρισμού στην τοπική παράδοση, καθώς και τη σχέση της ιστορίας και της εθνικής συνείδησης, και άλλα ευρύτερα θέματα που αφορούν στη διαφορετικότητα.

Οι δύο εκθέσεις πλαισιώνονταν από ποικίλες εκπαιδευτικές και ακαδημαϊκές δραστηριότητες και από εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο περιλάμβανε σειρά εργαστηρίων για μαθητές και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης. Παράλληλα με την έκθεση, πραγματοποιήθηκε μια σειρά από μνημιαία κοινωνικά συμπόσια και παρεμβάσεις σε δημόσιους χώρους, και κυκλοφόρησε, επίσης, μια ειδική έκδοση του περιοδικού *The Cyprus Dossier*.

“ *Crisis has come to define the post 9/11 era. It has become so central to our thinking and language that we hear it uttered in the media almost every day. But what does it mean? From politics and the economy to identity and consciousness, crisis has become an everyday existential historical reality we take for granted. There is an urgency to understand crisis more critically. When is it used to oppress, when is it a device for legitimisation, and when can it provoke resistance? ”*

Peter Eramian, Μάριος Μενελάου, Ενταφιανός Α. Ενταφιανός (NiMAC, 2012)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ, ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΙΔΡΥΜΑ ΠΙΕΡΙΔΗ

Το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη [NiMAC] στεγάζεται στο ανακαινισμένο κτήριο της Παλιάς Ηλεκτρικής, στο ιστορικό κέντρο της πρωτεύουσας της Κύπρου, και είναι το παλαιότερο και μεγαλύτερο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης της χώρας. Ανάμεσα στους στόχους του NiMAC είναι η διάνοιξη διαύλων επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ Κύπρου και άλλων χωρών, κυρίως ευρωπαϊκών, η δημιουργία και ενίσχυση συνεργασιών μεταξύ πολιτιστικών παραγωγών και καλλιτεχνών στην Κύπρο και στο εξωτερικό, η εξοικείωση του κυπριακού κοινού με νέες τάσεις και ιδέες στον χώρο της τέχνης και του πολιτισμού, καθώς και η παροχή ευκαιριών σε Κύπριους καλλιτέχνες για συνεργασία με συναδέλφους τους από άλλες χώρες.

nimac.org.cy

Terra Mediterranea – in Crisis: International Contemporary Art Programme

The first exhibition entitled *Terra Mediterranea – In Crisis* aimed at investigating and presenting the views of contemporary artists from Cyprus, the Eastern Mediterranean region and elsewhere on today’s universal landscape of economic, political, religious, social, but also deeply existential crisis of identity in a critical but at the same time poetic spirit. The second exhibition entitled *Stis Maroudias* was organised in cooperation with the Cyprus Antiquities Department and the group *Re Aphrodite*. Twenty seven artists were inspired by some unwritten stories of Cypriot women in order to reflect on the different real or conceptual crises: the crisis of depiction, beauty, mortality, sexuality, the banal and the kitsch, the influence of tourism on local tradition, as well as the relationship between history and national conscience, but also broader subjects on diversity.

SUSTAINABLE CITIES

The exhibitions were accompanied by academic activities, publications, an educational programme for students, symposiums and interventions in public spaces.

NiMAC [The Nicosia Municipal Arts Centre, Associated with the Pierides Foundation] is the oldest and largest Contemporary Art Centre of the island. Its objectives include the opening up of channels of communication and cooperation between Cyprus and other countries, the establishment and strengthening of partnerships between cultural producers and artists in Cyprus and abroad and the familiarisation of the Cypriot public with new trends and ideas in the fields of art and culture.

PEACEFUL & PARTICIPATORY SOCIETIES

Ιστορίες της Γέννησης: Διεθνής έκθεση

Ένας από τους κεντρικούς στόχους στο πενταετές σχέδιο της Λεβεντείου Πινακοθήκης είναι η προώθηση διεθνών συμπράξεων, οι οποίες όχι μόνο θα συμβάλουν στην ενίσχυση των πολιτιστικών δεσμών σε διεθνές επίπεδο –μεταξύ σημαντικών μουσείων και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στην Ευρώπη, και όχι μόνο, αλλά επιπλέον θα ενθαρρύνουν την ανταλλαγή ιδεών και γνώσης. Οι *Ιστορίες της Γέννησης*, η πρώτη διεθνής έκθεση που διοργάνωσε η Λεβέντειος Πινακοθήκη, αποτέλεσε ένα βήμα προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς συγκέντρωσε θησαυρούς της τέχνης από δεκαεπτά διάσημες δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ευρώπη: από τα μουσεία Ashmolean Bibles και Augustines, μεταξύ άλλων, μέχρι το Μουσείο Μπενάκη και την Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλέξανδρου Σούτζου. Τόσο η ίδια η έκθεση όσο και ο δίγλωσσος κατάλογος, ο οποίος περιλάμβανε κείμενα δεκαπέντε συγγραφέων από το Άμστερνταμ, την Οξφόρδη, την Τουλούζη, την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και τη Λευκωσία, αφορούσαν και ενθάρρυναν τη διεθνή

ανταλλαγή με σκοπό την παρουσίαση επιλεγμένων έργων, αδημοσίευτων μέχρι πρότινος, γύρω από την περιγραφή της Γέννησης του Χριστού.

Πέραν από την έμφαση στη διεθνή συνεργασία, η έκθεση επικεντρώθηκε, επίσης, στη συμμετοχή και στη διεπιστημονικότητα. Η έκθεση, η οποία περιστράφηκε γύρω από το ερώτημα «Πόσα γνωρίζουμε για την ιστορία της Γέννησης;», αποσκοπούσε, από τη σύλληψή της, να εμπλέξει τους θεατές και να ενθαρρύνει τη συμμετοχή τους στην κατανόηση του μυστηρίου που περιβάλλει τη γέννηση του Χριστού, όπως διασώζεται διαμέσου της τέχνης και του λόγου.

Η διεπιστημονική ανάγνωση παρουσιάστηκε στην έκθεση μέσω της αντιπαραβολής έργων τέχνης με λογοτεχνικά αποσπάσματα. Με αυτόν τον τρόπο επισημάνθηκαν ποικίλες συνυπάρχουσες αφηγήσεις που αφορούσαν στη Γέννηση, από τη βυζαντινή και τη δυτική μεσαιωνική εικονογραφία του 17ου αιώνα και εξής.

Σε ένα άλλο επίπεδο, η έκθεση παρείχε, επιπλέον, τη δυνατότητα για προβληματισμό γύρω από την ίδια την πράξη της θέασης και τον ουσιαστικό ρόλο του θεατή (ενεργητικού παρά παθητικού) ως «ερμηνευτή» της έκθεσης ή της παρουσίασης. Για τον σκοπό αυτόν, η Λεβέντειος Πινακοθήκη προσκάλεσε τρεις φωτογράφους να επανεξετάσουν εμβληματικές εικόνες σε μουσεία, εκκλησίες και άλλους χώρους στη Λευκωσία, το Λονδίνο και την Αμιένη. Οι φωτογραφίες που είχαν ανατεθεί, στόχευαν στο να παρουσιάσουν την ιστορία της Γέννησης, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από την οπτική γωνία ενός καλλιτέχνη του 21ού αιώνα – εκφράζοντας τις διακρίσεις μεταξύ θεατή, εικόνας και συγκεκριμένου. Οι φωτογραφίες πασίγνωστων γεννήσεων, σε τελετουργικό και λειτουργικό περιβάλλον, αλλά και στο πλαίσιο μουσείων ή άλλων θεσμών, επικεντρώθηκαν στους τρόπους με τους οποίους οι θεατές και το περιβάλλον αλληλεπιδρούν με αυτά τα γνωστά έργα τέχνης.

“ *The exhibition focused on participation and interdisciplinarity and was intended to engage viewers in deciphering the mystery surrounding Christ’s birth, as it is told across centuries, through art and text* ”

ΛΕΒΕΝΤΕΙΟΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη, η οποία εγκαινιάστηκε το 2014, δημιουργήθηκε με σκοπό να στεγάσει τις εκτενείς συλλογές έργων τέχνης του Αναστάσιου Γ. Λεβέντη, τις οποίες διαχειρίζεται, μετά τον θάνατό του, το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη. Αποτελεί έναν χώρο όπου καλλιτεχνικοί θησαυροί του παρελθόντος (πίνακες ζωγραφικής, υδατογραφίες, χαρακτικά, σχέδια κ.λπ.), τα οποία διατρέχουν πάνω από τετρακόσια χρόνια ιστορίας της τέχνης, διατηρούνται και παρουσιάζονται στις επερχόμενες γενιές, ενώ η Πινακοθήκη λειτουργεί, συγχρόνως, και ως πυρήνας πολιτισμού στην πόλη. Μέσα από το πολύπλευρο έργο της, προωθεί τον διάλογο και την ανταλλαγή ιδεών, προσκαλεί το κοινό να συμμετέχει, συμβάλλει στον μετριασμό των κοινωνικών ανισοτήτων, εμπλέκει και εμπνέει ανθρώπους διαφορετικών ηλικιών και διαφορετικής εθνικής και κοινωνικής προέλευσης, ώστε να ενώνονται, να κατανοούν και να απολαύουν μαζί την τέχνη.

leventisgallery.org

The Nativity Stories: an international exhibition

The A.G.Leventis Gallery, which was inaugurated in 2014, houses the extensive collections of Anastasios G. Leventis and the A. G. Leventis Foundation. Its vision is to promote dialogue, exchange of ideas, public participation and engagement of people of diverse age, cultural, ethnic and social background, through the enjoyment of art. Among its key objectives is the promotion of international partnerships as a means to exchange ideas and scholarship. The Nativity Stories, the first international exhibition organised by the Gallery, brought together art-treasures from 17 celebrated public and private collections around Europe. Centred around a question (“How much do we know about the story of the Nativity?”), the exhibition focused on participation

PARTICIPATION & CREATIVE REFLECTION

EDUCATION FOR CULTURAL DIVERSITY

and interdisciplinarity and was intended to engage viewers in deciphering the mystery surrounding Christ’s birth, as it is told across centuries, through art and text. On a different

level, the exhibition provided the opportunity to think about the very act of viewing, and the role of the viewer as “interpreter” of an exhibition.

For this purpose, the Gallery invited three photographers to revisit “iconic” images in museums, churches, and other settings in Nicosia, London and Amiens and portray in their photographs the story of the Nativity from a 21st century standpoint, capturing the dichotomies between viewer, image and context.

SUSTAINABLE CITIES

Ethno Cyprus: εκπαιδευτική κατασκήνωση παραδοσιακής μουσικής

Το Πρόγραμμα *Ethno Cyprus*, το οποίο είναι βασισμένο στην ιδέα των *Ethno Camps* του Jeunesses Musicales International, εφαρμόζεται στην Κύπρο από το 2005, με μεγάλη επιτυχία. Πρόκειται για μια εκπαιδευτική κατασκήνωση παραδοσιακής μουσικής, η οποία αποτελείται από μουσικά εργαστήρια αφιερωμένα σε καθεμιά ξεχωριστά από τις χώρες που συμμετέχουν. Κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων, οι νεαροί μουσικοί ενθαρρύνονται να ανακαλύψουν τις ρίζες της κοινής πολιτισμικής ταυτότητας μεταξύ του ευρωπαϊκού και του αραβικού πολιτισμού. Η ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων καταλήγει στη δημιουργία ενός πρωτότυπου συναυλιακού προγράμματος.

Το 2013, πραγματοποιήθηκε το πέμπτο στη σειρά *Ethno Cyprus*, από τις 28 Ιουνίου μέχρι τις 8 Ιουλίου. Συμμετείχαν σαράντα νέοι μουσικοί από την Αίγυπτο, το Βέλγιο, την Ιορδανία, την Κροατία, την Κύπρο και

τον Λίβανο, οι οποίοι συναντήθηκαν στη Λεμεσό με στόχο να αναζητήσουν μαζί την κοινή πολιτιστική τους ταυτότητα, μέσα από τη μουσική. Στο πλαίσιο των μουσικών εργαστηρίων, που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια της δεκαήμερης παραμονής των νεαρών μουσικών φωνητικής και οργανικής μουσικής, δημιουργήθηκε ένα πρόγραμμα συναυλίας, το οποίο συνδύαζε με δημιουργικό τρόπο ήχους και μουσικές της Μεσογείου. Το πρόγραμμα παρουσιάστηκε στο κοινό τόσο στη Λεμεσό όσο και στη Λευκωσία.

Η διοργάνωση του *Ethno Cyprus* συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Youth in Action και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Για την υλοποίηση του Προγράμματος συνεργάστηκαν η Πολιτιστική Κίνηση Επιλογή Λεμεσού -Jeunesses Musicales Cyprus, η Jeunesses Musicales International, η Arab Academy of Music of the Arab League, η Jeunesses Musicales

of Croatia, η Jeunesses Musicales Belgium, η AGORA Cultural Association από την Αίγυπτο, το Holy Spirit University Kaslik (USEK) από τον Λίβανο και το National Music Conservatory of Amman της Ιορδανίας.

Ακολούθησε η πραγματοποίηση του έκτου *Ethno Cyprus*, το 2016, με τη συμμετοχή τριάντα πέντε μουσικών παραδοσιακής μουσικής από το Βέλγιο, την Κροατία, την Κύπρο, την Αίγυπτο, την Ιορδανία και τον Λίβανο. Αυτή η εκπαιδευτική μουσική κατασκήνωση ολοκληρώθηκε με τη διοργάνωση μιας συναυλίας στην πλατεία Ηρώων, σε συνεργασία με το Θέατρο Ριάλτο και στην πλατεία Γεροσκήπου, σε συνεργασία με την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017.

Αναγνωρίζοντας τη συμβολή του πολιτισμού στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή, το *Ethno Cyprus* φιλοδοξεί να στηρίξει τη δημιουργικότητα και την κινητικότητα νέων μουσικών, οι οποίοι με τη σειρά τους θα εξελιχθούν σε φορείς θετικών αλλαγών στις κοινότητές τους.

“Οι εικόνες από τον αραβικό κόσμο, που αναπαράγονται καθημερινά, είναι εικόνες βίας και μισαλλοδοξίας. Την ίδια στιγμή, όμως, σε αυτόν τον τόσο πλούσιο πολιτισμικά κόσμο δημιουργούν και συνυπάρχουν ειρηνικά εξαιρετικοί άνθρωποι. Υπάρχει ανάγκη δημιουργίας διαφορετικού παραδείγματος συνύπαρξης του ευρωπαϊκού με τον αραβικό κόσμο, η οποία είναι δυνατή και από την οποία έχουμε να επωφεληθούμε όλοι”

Μελίνα Δημητρίου, Λειτουργός ΕΑΥΜΚ
(Γεωργίου και Δημητρίου, 2016)

ΕΥΡΩ-ΑΡΑΒΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (ΕΑΥΜΚ)

Ιδρύθηκε, το 2012, από τη Jeunesses Musicales International (JMI), την Πολιτιστική Κίνηση «Επιλογή» Λεμεσού και την Αραβική Ακαδημία Μουσικής (League of Arab States), με το όραμα να αναπτύσσει δραστηριότητες ως ενεργό, δυναμικό και αναγνωρισμένο δίκτυο και να παρέχει ποικίλα ποιοτικά μουσικά προγράμματα για τους νέους, τόσο από ευρωπαϊκά όσο και από αραβικά κράτη. Με βάση τη συμφωνία μεταξύ των εταίρων, οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται από το Κέντρο θα πρέπει να συνάδουν με τις ακόλουθες τρεις βασικές αρχές: να στοχεύουν στη νεολαία, να σχετίζονται με τη μουσική και να συνεισφέρουν στον διαπολιτισμικό και ευρω-αραβικό διάλογο. Το ΕΑΥΜΚ στηρίζεται στην πεποίθηση ότι η μουσική δημιουργία και απόλαυση αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα, αλλά και απαραίτητη προϋπόθεση, που συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων, διά μέσου της ενεργούς συμμετοχής των νέων.

eaymc.org & jmi.net/programs/euro-arab-youth-music-centre

Ethno Cyprus: traditional youth music camp

“Ethno Cyprus” is an educational traditional music camp that takes place in Cyprus and consists of music workshops dedicated to each of the participating countries. During the workshops young musicians are encouraged to discover the roots of the common cultural identity between

the European and Arab civilisations.

The exchange of experiences and knowledge concludes with the creation of an original concert that is presented to the public both in Limassol and Nicosia. Acknowledging the contribution of culture in economic development and social cohesion “Ethno Cyprus”

aspires to support the creativity and mobility of young musicians who in their turn will become vectors of positive change in their communities.

The organisation is undertaken by the Euro-Arab Youth Music Centre ((EAYMC) that was founded in 2012 by Jeunesses Musicales International (JMI), the cultural movement of

Limassol Epilogi, and the Arab Academy of Music (League of Arab States). Its activities are addressed to young people, are related to music and contribute to intercultural and Euro-Arab dialogue.

40 ARTISTS
6 COUNTRIES

Η Σκηνή που Ταξιδεύει

Η Σκηνή που Ταξιδεύει είναι ένα Πρόγραμμα, το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης Πάφος 2017, και λειτουργεί ως πλατφόρμα, συνδέοντας την Ανατολή με τη Δύση και χώρες, ανθρώπους και πολιτισμούς, σε ένα Ανοικτό Εργοστάσιο Πολιτισμού. Πρόκειται για ένα πολυπολιτισμικό Πρόγραμμα, το οποίο ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2014, παρουσιάζοντας συναυλίες με ποικίλο, πολυπολιτισμικό περιεχόμενο, σε διάφορους χώρους της Πάφου και της περιφέρειάς της. Η Σκηνή που Ταξιδεύει διατηρεί τη συμβολική και σημειολογική της σημασία, αποτελώντας, ταυτόχρονα, το μέσο για την οργάνωση και μεταφορά εκδηλώσεων τόσο σε χώρους απρόβλεπτους, όσο και πιο συμβατικούς.

Δημιουργώντας γέφυρες, υποδομές και δομές και ταξιδεύοντας στις διαστάσεις του χρόνου και του

χώρου, μέσα από συνεργασίες και συνέργειες, το Πρόγραμμα στοχεύει στην ενθάρρυνση της πρόσβασης περισσότερων θεατών στα καλλιτεχνικά δρώμενα, καθώς και στην προβολή καλλιτεχνών στο ευρύ κοινό. Το Ανοικτό Εργοστάσιο Πολιτισμού έχει επιλέξει μουσικές που εμπνέονται και συνομιλούν με όλες τις θεματικές παραμέτρους, όσες αναπτύσσονται στις σχετικές ενότητες και διοργανώνει συναυλίες και μουσικές παραστάσεις και εκδηλώσεις Κυπρίων αλλά και ξένων καλλιτεχνών, οι οποίες ταξιδεύουν σε κοινότητες της επαρχίας Πάφου και σε σημεία της πόλης απρόσμενα, διατυπώνοντας με τον πιο εμφατικό και μελωδικό τρόπο την πρόσκληση/πρόκληση για το κοινό να εμπλακεί στα πολιτιστικά δρώμενα. Έτσι, η Σκηνή που Ταξιδεύει αποτελεί μια πλατφόρμα πολιτισμικών ανταλλαγών, χώρο διαλόγου και ψυχαγωγίας, πλαίσιο για εκπαιδευτικά προγράμματα, καθώς επίσης και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΠΑΦΟΣ 2017

Ο Οργανισμός Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017 δημιουργήθηκε το 2013, μετά την ανάθεση, το 2012, από την αρμόδια Ευρωπαϊκή Επιτροπή του ομώνυμου τίτλου στην πόλη της Πάφου. Το πολιτιστικό πρόγραμμα του Οργανισμού βασίζεται στην ιδέα του Ανοικτού Εργοστασίου Πολιτισμού, συνδέοντας την πόλη με τους ανθρώπους της. Η ιδέα του «ανοικτού» δεν αναφέρεται μόνο στους χώρους, αλλά και στην αποδοχή, στην ένταξη και στην υιοθέτηση διαφορετικών πολιτισμών, ιδεών και τρόπων ζωής. Στόχος, μέσω του συνθήματος «Συνδέοντας Ηπείρους, Γεφυρώνοντας Πολιτισμούς» είναι να δώσει την ευκαιρία στην Πάφο να δημιουργήσει ένα νέο πρόσωπο,

“Στις συναντήσεις της Σκηνής που Ταξιδεύει, η μουσική παράδοση της Κύπρου και της Μεσογείου συναντά ήχους ανατολικούς από τον αραβικό κόσμο, καθώς και τα μείζονα κληροδοτήματα των ευρωπαϊκών κλασικών (και όχι μόνο), με την παρουσία καλλιτεχνών διεθνούς κύρους και εγνωσμένης αξίας. [...] Η μουσική, που εξασφαλίζει την ενότητα όλου του Προγράμματος, διεκδικεί και κατακτά την ενότητα του ίδιου του εαυτού της, μέσα από τη συνδιάλεξη τόσων διαφορετικών ειδών και παραδόσεων”

(Οργανισμός Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017)

μέσω του πολιτισμού και να αποτελέσει γέφυρα επανασύνδεσης και αλληλοκατανόησης μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Επιπλέον, άλλος ένας στόχος είναι να ανοίξει νέους δρόμους συνύπαρξης και συνεργασίας με πολιτισμούς της Ευρώπης, της ευρύτερης περιοχής της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής.

pafos2017.eu

The Travelling Stage

The Travelling Stage is a Programme that was created within the framework of the European Capital of Culture Pafos2017 and acts as a platform that connects the East with the West and countries, people and cultures in an Open Air Factory of Culture. It is a multicultural Programme that began in the summer of 2014 with concerts of a diverse and multicultural character

SUSTAINABLE CITIES

at various places in Pafos city and its district. *The Travelling Stage* maintains a symbolic and semantic significance while becoming the medium for the organisation and transfer of events to both unexpected and conventional spaces. By building bridges, infrastructure and structures and by travelling in the space-time dimension, through synergies and partnerships, the Programme aims at providing access for more people to artistic events as well as promoting artists to the wider public. Thus, *The Travelling Stage* becomes a platform of cultural exchanges, a space of dialogue and entertainment, and a framework for educational programmes as well as other cultural events.

PEACEFUL & INCLUSIVE SOCIETIES

MOBILITY OF ARTISTS

Park in Progress: Πρόγραμμα Φιλοξενίας Καλλιτεχνών και Ευρωπαϊκή Νύχτα Νεανικής Δημιουργίας

Πρόκειται για ένα Πρόγραμμα κινητικότητας, το οποίο ξεκίνησε από το *Répinières européennes pour jeunes artistes*, με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Πρόγραμμα Πολιτισμός). Το Πρόγραμμα, το οποίο στη διάρκεια της εφαρμογής του ένωσε οκτώ διαφορετικά μέρη σε επτά χώρες, φέρνει κοντά νέους καλλιτέχνες και επαγγελματίες από τον χώρο των δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε διάφορα στάδια, όπως, για παράδειγμα, της δημιουργίας, της παραγωγής, της διάδοσης και της διανομής πολιτιστικών προγραμμάτων, στο πλαίσιο των οποίων αναπτύσσουν διεπιστημονικές προσεγγίσεις και εμπειρίες.

Το *Park in Progress 11*, το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία σε συνεργασία με το *Artos Foundation*, περιλάμβανε δύο μέρη. Το πρώτο αφορούσε ένα

καλλιτεχνών (*Artist Residency*), μεταξύ 29 Σεπτεμβρίου έως 5 Οκτωβρίου 2014, όπου δεκαεπτά Κύπριοι και ξένοι καλλιτέχνες είχαν την ευκαιρία να συναντηθούν και να αναπτύξουν κοινές προτάσεις βασισμένες στη θεματολογία του Προγράμματος, η οποία ορίστηκε ως «*συνάντηση και από κοινού δημιουργία*». Ακολούθως, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος φιλοξενίας καλλιτεχνών στις 5 Οκτωβρίου 2014, πραγματοποιήθηκε η Ευρωπαϊκή Νύχτα Νεανικής Δημιουργίας. Σε αυτό το μέρος του Προγράμματος, οι συμμετέχοντες μοιράστηκαν τις προτάσεις τους με το ευρύ κοινό υπό τη μορφή μιας ζωντανής, διαδραστικής περιδιάβασης στον χώρο του Δημοτικού Κήπου Λευκωσίας. Οι δράσεις για την Ευρωπαϊκή Νύχτα Νεανικής Δημιουργίας περιλάμβαναν παραστάσεις, εγκαταστάσεις ήχου και βίντεο, σύγχρονο χορό και μουσική.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ARTOs

Το Ίδρυμα ARTOs ιδρύθηκε, το 2000, από τους καλλιτέχνες Αχιλλέα Κεντώνη και Μαρία Παπαχαραλάμπους. Είναι ένα κέντρο σύγχρονης τέχνης, επιστήμης και φιλοσοφίας, αφιερωμένο στις τέχνες, τις επιστήμες, την καινοτομία και τον κοινωνικό αντίκτυπο. Το Ίδρυμα εμπνέει τον σύγχρονο καλλιτέχνη, δημιουργό και επιστήμονα, προσφέροντάς του μια εμπειρία και έναν χώρο αλληλεπίδρασης, προσωπικής και συλλογικής ανάπτυξης. Το Ίδρυμα δραστηριοποιείται μέσα από ένα δίκτυο εταίρων σε Ευρώπη, Μέση Ανατολή και ΗΠΑ, αναπτύσσοντας σειρά προγραμμάτων και στοχευμένων δράσεων με επίκεντρο τον άνθρωπο. Ταυτόχρονα, η δράση του αναπτύσσεται και σε τοπικό επίπεδο, σε συνεργασία με καλλιτέχνες, επιστήμονες, στοχαστές, φιλοσόφους, καθώς και με ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, με στόχο την ελεύθερη έκφραση και ανάπτυξη νέων, καινοτόμων και διαχρονικών μορφών σκέψης.

artosfoundation.org

Park in Progress: Artist Residency and European Night of Young Creation

Park in Progress is a travelling mobility programme that brings together young artists and cultural and creative professionals, who work at different stages of an artistic creation, on a common project that requires transdisciplinary experience. At each stage of this journey, the artists take

MOBILITY OF ARTISTS

over a park, or a wooded urban area, in order to create a nocturnal promenade in progress. *Park in Progress 11* (September-October 2014) consisted of two sections: a short 7-day artists residency where the participants met and developed common proposals following the programme's concept "encounter and joint creation"; and the

PROFESSIONAL SKILLS STRENGTHENED

European Night of Young Creation, which took place in the Nicosia Municipal Gardens and where participants shared their proposals with a broad audience, showcasing a multitude of performances, sound and video installations, contemporary dance and music. *Park in Progress 11* was hosted by the ARTOs Cultural and Research Foundation, which is an artistic and scientific centre based in Nicosia. It fosters creativity and research by supporting artists and stakeholders from various fields on local and international level, and organises workshops, conferences, shows and exhibitions on theatre, music, dance, visual arts, literature and sciences.

INTERDISCIPLINARY COOPERATION

Compassion: on the phenomenology of being ill

Τον Οκτώβριο του 2015, η μη κερδοσκοπική εικαστική κολεκτίβα Compassion εγκαινίασε τη δράση της, παρουσιάζοντας το project *Compassion: on the phenomenology of being ill* (Συμπόνια: Για τη φαινομενολογία της ασθένειας) στον χώρο του ιστορικού Künstlerhaus Bethanien του Βερολίνου, ενός πρώην νοσοκομείου. Συγκεκριμένα, ο χώρος του Bethanien επαναδιαμορφώθηκε σε νοσοκομειακή πτέρυγα δωματίων αλλαγής πληγών και αναμονής πριν την υποβολή σε θεραπεία. Για τον σκοπό αυτόν, εκπονήθηκε αρχιτεκτονική μελέτη και κατασκευάστηκαν μικρά ξύλινα δωματάκια-κουβούκλια, τα οποία τοποθετήθηκαν στον χώρο. Στους διαμορφωμένους αυτούς χώρους, δημιουργήθηκαν και εγκαταστάθηκαν, *in situ*, έργα Κυπρίων, Ελλήνων και Γερμανών εικαστικών καλλιτεχνών, μέσα από τα οποία εξετάζονταν ζητήματα φαινομενολογίας του πόνου και της ασθένειας, εξετάζονταν δηλαδή τα συναισθήματα που νιώθει

ένας άνθρωπος όταν βρίσκεται σε κατάσταση πόνου και ασθένειας.

Η διερεύνηση των πιο πάνω ζητημάτων μπορεί να έχει ιδιαίτερη αξία και σημασία για τους Λειτουργούς που ασχολούνται με την ιατρική περίθαλψη, για τους οικείους των ασθενών, σε ιδιαίτερες περιπτώσεις και για τους ίδιους τους ασθενείς και, γενικότερα, για όσους ενδιαφέρονται για το νόημα της ζωής, της ασθένειας και του θανάτου. Για την κολεκτίβα *Compassion*, ο διεπιστημονικός διάλογος ανάμεσα σε γιατρούς, ψυχολόγους, φιλοσόφους και καλλιτέχνες μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην κατανόηση της ασθένειας, ενώ σημαντικό στόχο αποτελεί και η υποστήριξη της ακαδημαϊκής έρευνας στα πλαίσια του διαλόγου αυτού.

Όπως σημειώνει η επιμελήτρια της έκθεσης Δρ Έφη Κυπριανίδου, «Δεν επιδιώκουμε να αντιμετωπίσουμε την τέχνη ως ένα πέπλο που επισκιάζει

τους φόβους της ασθένειας και του πόνου, αποδίδοντάς τους κάποια μεταφυσική σκοπιμότητα, ούτε και θεωρούμε ότι η τέχνη προσφέρει οποιαδήποτε διέξοδο από τις δυσκολίες των σοβαρών ασθενειών. Αντίθετα, μέσα από τη δράση δημιουργούνται έργα τέχνης που μπορούν να λειτουργήσουν για τους θεατές ως ασκήσεις ενσυναίσθησης, προσφέροντάς τους έναν εντελώς ιδιαίτερο τρόπο κατανόησης ζητημάτων, όπως είναι η διάκριση μεταξύ της αντικειμενικής προσέγγισης της ασθένειας από τη δυτική ιατρική και της υποκειμενικής εμπειρίας της ασθένειας και του πόνου, το πώς είναι να ασθενεί κανείς σε αντίθεση με το να είναι υγιής, το πρόβλημα της επικοινωνίας των συναισθημάτων που σχετίζονται με την ασθένεια και τον πόνο, αλλά και ηθικά ζητήματα που αφορούν στην ιατρική πρακτική».

Στην έκθεση συμμετείχαν καλλιτέχνες από την Ελλάδα, την Κύπρο και τη Γερμανία, ενώ το ερευνητικό μέρος του project εκπονήθηκε από ερευνητές και ακαδημαϊκούς. Την ευθύνη της επιμέλειας της έκθεσης είχαν η Έφη Κυπριανίδου και η Πέννη Μονογιού.

“Μέσα από τη δράση δημιουργούνται έργα τέχνης που μπορούν να λειτουργήσουν για τους θεατές ως ασκήσεις ενσυναίσθησης, προσφέροντας ένα ιδιαίτερο είδος κατανόησης ζητημάτων όπως η διάκριση μεταξύ της αντικειμενικής προσέγγισης της ασθένειας από τη δυτική ιατρική και της υποκειμενικής εμπειρίας της ασθένειας και του πόνου”

(Έφη Κυπριανίδου, επιμελήτρια έκθεσης)

COMPASSION

Η Compassion είναι μια μη κερδοσκοπική καλλιτεχνική κολεκτίβα εθελοντών, η οποία ιδρύθηκε το 2014 από τις Πέννυ Μονογιού και Έφη Κυπριανίδου και δραστηριοποιείται στην Κύπρο και στη Γερμανία. Οι εικαστικοί και οι θεωρητικοί επιστήμονες που συμμετέχουν σ' αυτή, επιχειρούν να κατανοήσουν τον χώρο της ασθένειας και του συσχετιζόμενου πόνου, σε μια προσπάθεια ενδυνάμωσης της ενσυναίσθησης για τους πάσχοντες και ευαισθητοποίησης του κοινού, μέσω καλλιτεχνικών και θεωρητικών οδών, με στόχο τη βελτίωση της θέσης του ασθενούς στην κοινωνία και, ειδικότερα, εντός του συστήματος περίθαλψης. Η *Compassion* φιλοδοξεί να αποτελέσει μια πλατφόρμα που θα συνιστά σημείο συνάντησης για διάφορους εταίρους, φιλοσόφους, εικαστικούς, ειδικούς στον χώρο της υγείας, ψυχολόγους και άλλους ενδιαφερομένους από την Κύπρο και το εξωτερικό.

compassionphilosophy.com

Compassion: on the phenomenology of being ill

In October 2015 the non-profit visual collective “Compassion” inaugurated its activities by presenting the project *Compassion: on the phenomenology*

INCREASED QUALITY OF LIFE

of being ill in the historic space of a former hospital, Künstlerhaus Bethanien, in Berlin. More specifically,

a hospital wing with a waiting room for patients before treatment and rooms to change the dressings of wounds were recreated where works by Cypriot, Greek and German visual artists were developed and set up in situ examining issues of the phenomenology of pain and illness. The exploration of such issues can

CROSS-SECTORAL PARTNERSHIPS

have particular significance for people who work in the field of health care, the patients' families and in special cases the patients themselves but also everyone who is interested in the meaning of life, illness, and death. For the “Compassion” collective the interdisciplinary dialogue between doctors, psychologists, philosophers, and artists may contribute significantly to the understanding of illness. The visual artists and theoretical scientists who participate attempt to understand the field of illness and the pain attached to it in an effort to strengthen empathy for the sufferers and raise

CREATIVITY FOR SUSTAINABLE CITIES

awareness among the public in order to improve the patients' position within the society and the health care system.

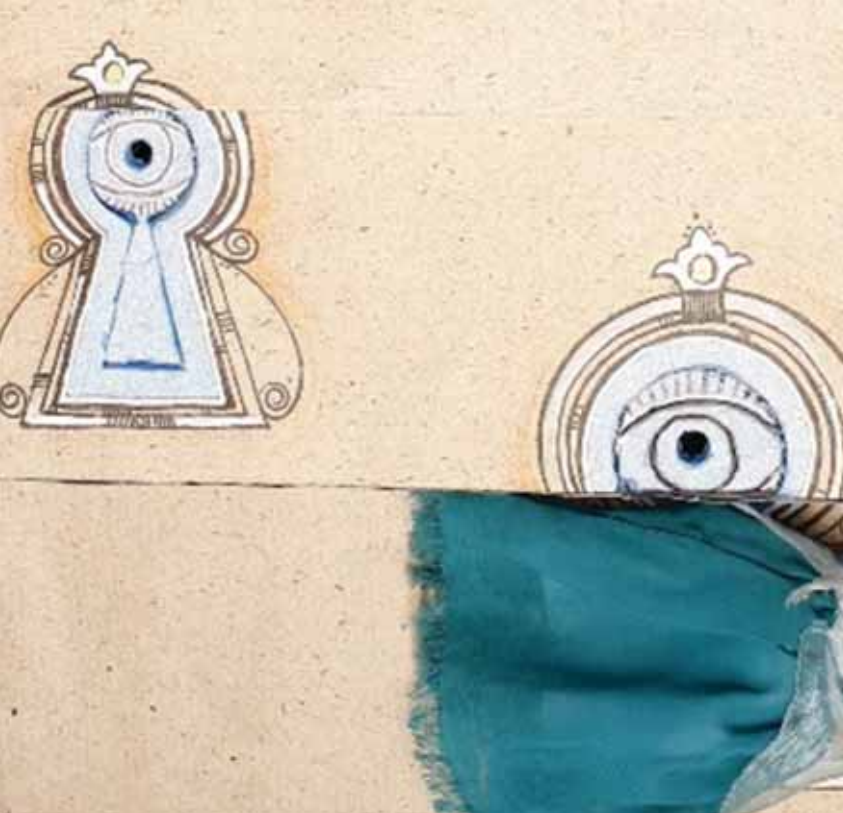
Wonderland Project

Το 2015 σηματοδότησε την 150ή επέτειο από την έκδοση του μυθιστορήματος του Lewis Carroll, *Οι Περιπέτειες της Αλίκης στη χώρα των Θαυμάτων*. Το μυθιστόρημα, το οποίο αποτελείται από δώδεκα κεφάλαια και ένα προοιμιακό ποίημα, θεωρείται σήμερα ένα από τα σπουδαιότερα αριστουργήματα της παιδικής λογοτεχνίας. Το *Wonderland Project* ανέθεσε, αρχικά, σε δεκατρείς διεθνούς φήμης συνθέτες, τη δημιουργία μουσικής για το καθένα ξεχωριστά από τα κεφάλαια του βιβλίου. Ακολουθώντας, το Ίδρυμα Τεχνών Φάρος, σε συνεργασία με το International Motion Festival Cyprus, απύθηναν πρόσκληση υποβολής νέων έργων, και από τις 127 συνολικά αιτήσεις που έλαβαν, έδωσαν την ευκαιρία σε 13 ομάδες σκηνοθετών από όλο τον κόσμο να δημιουργήσουν ταινίες, ανταποκρινόμενες στο κάθε κεφάλαιο, και να συνθέσουν τη μουσική του. Το συνολικό αποτέλεσμα του "Wonderland Project" είναι

ποικίλο και εξαιρετικά ενδιαφέρον και προσφέρει μια εντυπωσιακή σύζευξη ταινίας και μουσικής.

Η παγκόσμια πρεμιέρα του *Wonderland*, με προβολή των δεκατριών ταινιών μικρού μήκους και ζωντανή εκτέλεση της μουσικής από τους Ashley Wass (πιάνο) και Matthew Trusler (βιολί), πραγματοποιήθηκε στο The Shoe Factory, στη Λευκωσία, στις 26 Νοεμβρίου 2015. Οι ταινίες και η μουσική του *Wonderland* διατίθενται σε CD & DVD από την εταιρεία Orchid Classics του Ηνωμένου Βασιλείου και όλα τα έσοδα διατίθενται στο Lenhy Trusler Children's Foundation, ένα ίδρυμα αφιερωμένο στην ανακούφιση παιδιών από σοβαρές ασθένειες. Το *Wonderland* ήταν το πρώτο project μιας νέας πρωτοβουλίας του Ιδρύματος Τεχνών Φάρος, με στόχο τη δημιουργία ταινιών και μουσικών συνθέσεων, που θα βασίζονται στην παιδική λογοτεχνία.

Wonderland Project

In order to mark the occasion of the 150th anniversary of the publication of *Alice in Wonderland* by Lewis Carrol,

the Pharos Arts Foundation initially commissioned 13 internationally acclaimed composers to write music for each of the chapters of the book. In cooperation with the International Motion Festival Cyprus, the

CROSS-SECTORAL PARTNERSHIPS

Foundation then called for proposals of new works and 13 directors' groups, from all over the world, were selected to create films and compose music for each chapter. The result of the *Wonderland Project* is diverse and exceptionally interesting and it offers an impressive combination of film and music. It was the first project of a new initiative by the Pharos Arts Foundation aimed at creating films and music based on children's literature. The Foundation

FOSTERING CREATIVITY

was established in 1998 and it is a non-profit organisation dedicated to promoting arts and letters. It organises cultural and educational programmes that promote creative process and international cooperation.

ACCESS TO THE MARKETS

ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ ΦΑΡΟΣ

Το Ίδρυμα Τεχνών Φάρος ιδρύθηκε το 1998 και είναι ένας μη-κερδοσκοπικός οργανισμός, αφιερωμένος στην προώθηση των τεχνών και των γραμμάτων. Το Ίδρυμα παρουσιάζει πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία προωθούν τη δημιουργική διαδικασία, έχουν κερδίσει διεθνή αναγνώριση και χαρακτηρίζονται από εξαιρετική καλλιτεχνική αρτιότητα. Οι δραστηριότητες του Ιδρύματος Τεχνών Φάρος περιλαμβάνουν τη Σειρά Συναυλιών και Ρεσιτάλ, δύο ετήσια Διεθνή Φεστιβάλ Μουσικής –το Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικής Δωματίου Φάρος (από το 2001) και το Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής (από το 2009)–, το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα το οποίο έχει ευεργετήσει πέραν των 65.000 μαθητών, το Πρόγραμμα Διαμονής Καλλιτεχνών, το Πρόγραμμα Εικαστικών Τεχνών και τις Εκδόσεις Φάρος.

pharosartsfoundation.org/wonderland_project.htm

MINSTREL: Μουσικό Δίκτυο που Υποστηρίζει Διακρατικές Ανταλλαγές και Διάχυση Μουσικής και Ανθρώπινου Δυναμικού σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Ο μουσικός πολιτισμός αποτελεί σημαντική παράμετρο της ευρωπαϊκής ταυτότητας, αλλά και της οικονομίας. Ο χώρος της μουσικής βιομηχανίας απασχολεί περισσότερους από 600.000 Ευρωπαίους πολίτες και αντιστοιχεί σε αγορά 40 δισ. ευρώ. Παράλληλα, όμως, υπάρχουν και πολλά προβλήματα τα οποία εμποδίζουν την αναπτυξιακή δυναμική του, όπως τα ακόλουθα:

α) Αρκετό από το μουσικό υλικό, ενώ υπάρχει ήδη σε ψηφιακή μορφή, δεν είναι προσβάσιμο από τους πολίτες, είτε επειδή δεν έχει ενταχθεί σε σχετικές κοινές πλατφόρμες, είτε επειδή υπόκειται σε πνευματικά δικαιώματα.

β) Ο πλούσιος τοπικός μουσικός πολιτισμός και η μουσική ζωή των διαφόρων ευρωπαϊκών χωρών δεν είναι γνωστά σε άλλες χώρες και η διακρατική κυκλοφορία μουσικών έργων περιορίζεται, κυρίως, στην εμπορική μουσική.

γ) Παρά το γεγονός ότι η μουσική είναι μια διεθνής γλώσσα, οι μουσικοί δραστηριοποιούνται κατά

κανόνα μόνο στη χώρα τους και έχουν περιορισμένες δυνατότητες αναγνώρισης ή παρουσίας σε άλλες χώρες.

Το Πρόγραμμα MINSTREL είχε ως στόχο να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για την επίλυση ή αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων. Για τον σκοπό αυτόν, δώδεκα έμπειροι μουσικοί οργανισμοί –οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν Κέντρα Μουσικής Πληροφόρησης– δημιούργησαν ένα παραγωγικό δίκτυο συνεργασίας, αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας μια σειρά σχετικών δράσεων και διοργανώσεων. Οι δράσεις αυτές αποσκοπούσαν είτε στην παραγωγή συγκεκριμένων προϊόντων σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος, είτε αφορούσαν καινοτόμες διακρατικές δραστηριότητες, με στόχο τη δημιουργία συγκεκριμένων αναπτυξιακών μοντέλων που θα μπορούσαν να εφαρμόζονται σε βάθος χρόνου. Οι κοινές δράσεις διακρίνονται στις εξής τρεις βασικές κατηγορίες:

1. Διακρατική κυκλοφορία μουσικών έργων

Με στόχο τη βελτίωση της προσβασιμότητας στο μουσικό υλικό, υλοποιήθηκε η δημιουργία μιας συνεργατικής πλατφόρμας στο διαδίκτυο, μέσα από την οποία προβάλλονται και αξιοποιούνται τα σημαντικά ψηφιοποιημένα μουσικά αρχεία των Ευρωπαϊκών Μουσικών Οργανισμών.

2. Διακρατικές δράσεις κινητικότητας μουσικών (καλλιτεχνών και επαγγελματιών)

Στόχος αυτής της δράσης ήταν να ενισχύσει την κινητικότητα των μουσικών, πέραν από τα σύνορα της χώρας τους και να προβάλει τη μουσική μιας χώρας σε μian άλλη.

3. Διαπολιτισμικός διάλογος: Δράσεις συνεργασίας και προβολής

Η ενότητα αυτή στοχεύει στην ανάπτυξη του παραγωγικού διαλόγου μεταξύ των κρατών-μελών, καθώς και στη διάχυση των πληροφοριών τόσο στους επαγγελματίες του μουσικού χώρου όσο και στους πολίτες.

Μέσα από τη δημιουργία του πιο πάνω δικτύου συνεργασίας των συμμετεχόντων μουσικών φορέων και την υλοποίηση των περισσότερων από τριάντα δράσεων και εκδηλώσεων που προνοούσε το Πρόγραμμα, έχει παραχθεί σημαντική εμπειρία, ενισχύθηκε η διακρατική κυκλοφορία των μουσικών αγαθών και η κινητικότητα των μουσικών, συμβάλλοντας έτσι στη μουσική ανάπτυξη και υποστηρίζοντας την ευρωπαϊκή μουσική ποικιλομορφία.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Τον Ιούλιο του 2008, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ξεκίνησε η λειτουργία του Κέντρου Μουσικής Πληροφόρησης Κύπρου, με στόχο να προσφέρει μία πληθώρα υπηρεσιών στους Κύπριους συνθέτες, μουσικούς, εκπαιδευτές, σπουδαστές και γενικότερα στο μουσικόφιλο κοινό της Κύπρου. Το Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης τυγχάνει διαχείρισης από τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου και βρίσκεται κάτω από την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, μέσω των *ex officio* Λειτουργών του Υπουργείου που συμμετέχουν στο Διοικητικό Συμβούλιο της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου. Αποστολή του Κέντρου Μουσικής Πληροφόρησης Κύπρου είναι η διάσωση, η προβολή και η προώθηση της σύγχρονης κυπριακής μουσικής δημιουργίας.

cymic.org.cy & minstrel.eu

MINSTREL:

Music Network Supporting Trans-national exchange and dissemination of music Resources at European Level

Music and creativity are important aspects of the European culture.

Furthermore, the music industry is constantly transformed as there are new consumption methods to be anticipated, new economic models to discover, new activities and new professions to define. Acknowledging that

a lot of music material is not easily accessible by European citizens and professionals; that musically rich civilizations and lively local music movements of several European countries are not well known to other countries; and that musicians are only active mainly in their homelands and are not given the opportunity to be recognised and have a presence in other countries, the *MINSTREL* project aimed at the promotion of music diversity and mobility, in line with the 2005 UNESCO Convention.

Through the *MINSTREL* project, twelve organisations, with a long-standing experience in the music sector in their countries, established a productive cooperation network, and implemented a series of activities aiming at the transnational mobility of musicians and music works as well as the enhancement of intercultural dialogue and cooperation for the dissemination of information.

Among the partners of the programme was the Cyprus Music Information Centre, which is administered by the Cyprus Symphony Orchestra with the aim to promote Cypriot contemporary music.

ACCESS TO
THE MARKETS

PROFESSIONAL SKILLS
STRENGTHENED

BALANCED FLOW
OF CULTURAL GOODS

Léim Project

Το *Léim* είναι ένα καινοτόμο πρόγραμμα ενεργητικής έρευνας που πρόσφερε σε επιλεγμένους συμμετέχοντες την ευκαιρία να προβούν σε προσωπικό και συλλογικό ταξίδι ανάπτυξης ικανοτήτων επαγγελματικής ηγεσίας σε οργανισμούς με υψηλό επίπεδο εμπειρίας στον χορό, τόσο στις δικές τους χώρες όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μεταξύ των ετών 2013-2015.

Επικεφαλής του διευτούς αυτού προγράμματος ήταν η Dance Ireland (IE) και συνεργάτες οι CSC / Bassano del Grappa (IT), Στέγη Σύγχρονου Χορού Λεμεσού (CY), Mercat de les Flors Βαρκελώνη (ES) και TanzHaus NRW Ντίσελντορφ (DE). Η υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Πολιτισμός 2007-2013 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι δέκα συμμετέχοντες –δύο από κάθε χώρα– κλήθηκαν να ερευνήσουν, να διδαχθούν, να

ανταλλάξουν και να υλοποιήσουν τα projects τους γύρω από τον χορό, αλληλεπιδρώντας, παράλληλα, σε νέα πολιτισμικά πλαίσια. Συγχρόνως, με την υποστήριξη των οργανισμών που τους φιλοξενούσαν κάθε φορά και τις καλλιτεχνικές τους κοινότητες, μπόρεσαν να γνωρίσουν εμπειρικά μερικά παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών, να μοιραστούν ιδέες και να δημιουργήσουν νέα μοντέλα εργασίας, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις βασικές ανάγκες ηγεσίας των καλλιτεχνών και των ινστιτούτων χορού.

Οι συμμετέχοντες που επιλέχθηκαν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα ήταν ελεύθεροι να ακολουθήσουν τις δικές τους ιδέες στο πλαίσιο του *Léim*, το οποίο τους πρόσφερε ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων της κατάρτισης, της καθοδήγησης, της υποστήριξης και της ενθάρρυνσης, καθώς και της πρόκλησης και της πρακτικής εμπλοκής.

Σε πρώτο στάδιο, οι συμμετέχοντες βρέθηκαν στο πλαίσιο τεσσάρων εκπαιδευτικών συναντήσεων, καθεμιά από τις οποίες επικεντρώθηκε σε μία θεματική ενότητα, ανάλογα με την εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία που μπορούσε να προσφέρει το καθένα από τα κέντρα φιλοξενίας. Αυτές οι συναντήσεις ήταν ανοικτές σε περιορισμένο βαθμό και στο κοινό, ώστε να πολλαπλασιαστεί η θετική επίδραση του προγράμματος και σε τοπικό επίπεδο. Τα θέματα που εξετάστηκαν ήταν: Επικοινωνία και Ακροατήρια· Οι τέχνες μεταξύ του κοινού και του ιδιωτικού· Ηγεσία σε ανοικτό πλαίσιο· Βιωσιμότητα και Συνεργασία. Ακολούθως, προσφέρθηκε στους συμμετέχοντες η ευκαιρία εργασίας σε τρία διαφορετικά περιβάλλοντα, εκ των οποίων το ένα στη δική τους χώρα, βάσει των προσωπικών σχεδίων των συμμετεχόντων και των δραστηριοτήτων των εταιρών. Στο τελευταίο στάδιο, οι συμμετέχοντες υλοποίησαν το δικό τους πολιτιστικό project σε ζευγάρια σε έναν από τους πέντε συνεργαζόμενους οργανισμούς.

“How often do we notice the spaces we inhabit – the towns we live in; the shopping malls we browse? How do these structured spaces impact our activities, our routines, our movement? In an effort to raise awareness of the significance of these physical interactions on our bodies, and in turn, our health and creativity, the project invited the public to take another look at the structure of the spaces they use. Reconsider what is normal, and think more about what is natural. What if the stairs weren't stairs, but slides? What if the ground was never flat or if we had suspension bridges in our shopping malls instead of wide corridors? What if we saw the world as a playground?”

(Concept note for the “Walk Me” project, *Léim*, 2015)

ΣΤΕΓΗ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΧΟΡΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ

Η Στέγη Σύγχρονου Χορού Λεμεσού είναι ένας χώρος που στηρίζει την τέχνη του χορού καλλιεργώντας διεθνείς συνεργασίες και προωθώντας την εκπαίδευση για παιδιά και νέους και τη δια βίου μάθηση. Προσφέρει καλλιτεχνική και χορογραφική ανάπτυξη μέσω προγραμμάτων φιλοξενίας, συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, ανοιχτά μαθήματα και εργαστήρια καθώς και ερευνητικά προγράμματα. Ταυτόχρονα, παραμένει ένας χώρος ανοιχτός σε κάθε μορφή σύγχρονης τέχνης και είναι προσιτός σε όλους επιθυμούν να δουλέψουν και να πειραματιστούν με τον σύγχρονο χορό και την κίνηση.

leimproject.eu

Léim Project

Léim was an innovative piece of action research, offering selected participants the opportunity to undertake a personal and collective professional leadership development journey in organisations with a high degree of expertise in dance both in their own countries and the EU. Led by Dance Ireland (IE) in partnership with CSC /Bassano del Grappa (IT), Dance House Lemosos (CY), Mercat de les Flors Barcelona (ES) and TanzHaus nrw Düsseldorf (DE), LÉIM was a 2-year cooperation project financed by the EU Culture 2007-2013 Programme.

Ten participants were invited to learn, research, exchange and implement their dance projects while interacting within new cultural contexts. Together, and with the support of the host organisations and their artistic communities, they were able to experience best practices, share ideas and create new models of working, in order to address the core leadership needs of dance artists and dance institutions. Built upon principles of sharing and exchange of artistic and managerial approaches in the development of dance practices, participants had access to an extensive international network of artists, cultural operators and institutions through which they got the chance to learn and present themselves as active cultural stakeholders. Mobility, transfer of knowledge, exchange of information and exposure to different artistic communities, audiences and local contexts were the main principles upon which this professional development opportunity was implemented.

NEW ARTISTIC WORKS

Dance House Lemosos is a space of creativity and exchange, research and practice, artistic development and innovation, a meeting point for local and international dance makers. Its mission is the promotion of dance art and performance at local and international level, through structures open and accessible to all.

B4

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θέκλα Παπαντωνίου
Λειτουργός Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Η διασύνδεση του πολιτισμού και της πολιτιστικής πολυμορφίας με την ανάπτυξη, αναγνωρίζεται από το προοίμιο της Σύμβασης 2005, καθώς αναφέρεται συγκεκριμένα ότι «η πολιτιστική πολυμορφία δημιουργεί έναν πλούσιο και ποικίλο κόσμο που διευρύνει τις επιλογές, καλλιεργεί τις ανθρώπινες ικανότητες και αξίες και είναι επομένως ένα θεμελιώδες κίνητρο για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων, των λαών και των εθνών». Ως εκ τούτου, η βιώσιμη ανάπτυξη ορίζεται ως μία από τις αρχές που κατευθύνουν την εφαρμογή της Σύμβασης 2005 (Άρθρο 2) και τα κράτη ενθαρρύνονται να ενσωματώσουν τον πολιτισμό στις εθνικές πολιτικές για την ανάπτυξη, ενισχύοντας και προωθώντας την πολυμορφία των πολιτιστικών εκφράσεων (Άρθρο 13).

Η ανάπτυξη «δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται μόνο ως μία διαδικασία μείωσης της φτώχειας και επέκτασης των ευκαιριών σε

ευρύτερες ομάδες του πληθυσμού, αλλά και ως ένας θεμελιώδης τρόπος εδραίωσης και ισχυροποίησης των ηθικών χαρακτηριστικών και των αξιών των κοινωνιών» (Μπουτσιούκη 2015). Η ολιστική και ισορροπημένη θεώρησή της επιβάλλει την αναγνώριση της συμβολής του πολιτισμού στους τρεις πυλώνες βιώσιμης ανάπτυξης, την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον (Operational Guidelines-Integration of Culture in Sustainable Development στο UNESCO, 2015). Οι πυλώνες αυτοί είναι αλληλένδετοι και λειτουργούν συμπληρωματικά μεταξύ τους. Ο πολιτισμός, η πολιτιστική πολυμορφία και η συμβολή τους στη βιώσιμη ανάπτυξη περιλαμβάνονται, επίσης, στους Στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη μέχρι το 2030 (Sustainable Development Goals –SDGs, UN, 2015), όπως σε σχέση με την ποιοτική εκπαίδευση και τη δημιουργία βιώσιμων πόλεων και ανθρώπινων οικισμών. Η πολιτιστική δημιουργία και έκφραση στις ποικίλες εκφάνσεις

της συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή, στην ατομική και συλλογική ευημερία, στην αυτοπραγμάτωση και στην οικοδόμηση κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς, στις οποίες καλλιεργείται ο σεβασμός και αναγνωρίζεται η ισοτιμία όλων των πολιτισμών.

Όπως η διατήρηση της βιοποικιλότητας αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την περιβαλλοντική αειφορία (UN, 2015) κατ' ανάλογο τρόπο και η πολιτιστική πολυμορφία αποτελεί κίνητρο, γνώμονα και μοχλό ανάπτυξης προς όφελος των σύγχρονων και των επερχόμενων γενεών. Από αυτή τη σκοπιά, ο προσδιορισμός της πολιτιστικά βιώσιμης ανάπτυξης μπορεί να εξεταστεί σε συνάρτηση με τους παράγοντες, βάσει των οποίων καθορίζεται η περιβαλλοντική αειφορία: *«Όπως το φυσικό κεφάλαιο περιλαμβάνει τους φυσικούς πόρους, τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα, έτσι και το πολιτισμικό κεφάλαιο περιλαμβάνει τους πολιτιστικούς πόρους, τα πολιτιστικά δίκτυα και την πολιτιστική ποικιλομορφία»* (Throsby, 2008; Throsby, 2015). Στην οικονομική του ερμηνεία, το πολιτισμικό κεφάλαιο αναφέρεται ως στοιχείο, το οποίο ενσωματώνει ή δίνει έναυσμα για τη δημιουργία πολιτισμικής αξίας, πέραν της οποιασδήποτε οικονομικής αξίας δύναται να διαθέτουν (Throsby, 1999; Throsby, 2015).

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αξιοσημείωτη αύξηση και αναβάθμιση των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών, όπως η κινηματογραφική, η τηλεοπτική και η μουσική παραγωγή, οι εκδόσεις, το θέατρο, και μαζί με αυτές έχουν

πολλαπλασιαστεί και οι συναφείς οικονομικοί και τεχνολογικοί κλάδοι, γεγονός που αποφέρει σημαντικά οφέλη για την οικονομία (Μπουτσιούκη, 2015). Ωστόσο, θα ήταν υποβάθμιση των πολιτιστικών αγαθών, δραστηριοτήτων και υπηρεσιών να αντιμετωπίζονται ως αν είχαν αποκλειστικά εμπορική αξία (προοίμιο, Άρθρο 4) ή ως είδη, τα οποία μπορούν να αποφέρουν μόνο εισόδημα και οικονομικό κέρδος. Η ιδιαιτερότητά τους έγκειται στο γεγονός ότι έχουν διπλή οικονομική και πολιτιστική φύση, διότι είναι φορείς ταυτότητων, αξιών και νοημάτων. Ως τέτοια, εμπεριέχουν εγγενή αισθητική, πνευματική και κοινωνική αξία, η οποία σε πολλές περιπτώσεις υπερβαίνει την υλική τους αξία, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια της δημιουργικότητας και στην ανάπτυξη του ανθρώπου και του κόσμου (Throsby, 2015). Ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός προγραμμάτων και πολιτικών για τον πολιτισμό, καθώς και η μελέτη της συμβολής του στη βιώσιμη ανάπτυξη, συνολικά, θα πρέπει πάντοτε να λαμβάνει υπόψη τη διπλή φύση των πολιτιστικών αγαθών.

Πώς συνδέεται όμως, στην πράξη, ο πολιτισμός με τους τρεις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης—οικονομία, κοινωνία, περιβάλλον— και τι είδους δράσεις συντελούν στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων; Για την οικονομική ανάπτυξη, είναι απαραίτητη κατ' αρχήν η ανάπτυξη ικανοτήτων επικοινωνίας, προβολής και επιχειρηματικότητας στους τομείς της πολιτιστικής και δημιουργικής βιομηχανίας, καθώς και η ανάπτυξη ικανοτήτων αποτελεσματικής και βιώσιμης διαχείρισης πολιτιστικών οργανισμών, ιδιαίτερα για νέους

επαγγελματίες στον χώρο του πολιτισμού. Με τον τρόπο αυτόν αναπτύσσονται οι ικανότητες για τη βέλτιστη αξιοποίηση του πολιτισμικού κεφαλαίου, τη δημιουργία εσόδων και την αύξηση των θέσεων εργασίας στον τομέα των πολιτιστικών βιομηχανιών. Παράλληλα, για την κοινωνική ανάπτυξη, χρειάζονται δράσεις για την ανάδειξη της εγγενούς αξίας του πολιτισμού και της συμβολής του στη συνοχή των τοπικών κοινωνιών και στην ισότητα, καθώς και δράσεις για την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών με στόχο την ενεργό συμμετοχή τους στην πολιτιστική ζωή. Παρά το γεγονός ότι σήμερα το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού διαμένει στα αστικά κέντρα, τα οποία έχουν εξελιχθεί σε πυρήνες πολιτιστικής δημιουργίας, είναι σημαντικό να επιδιώκεται η αποκέντρωση και η εξισορρόπηση των ευκαιριών συμμετοχής σε ένα πλούσιο και ποικίλο φάσμα πολιτιστικών εκφράσεων τόσο στις πόλεις όσο και στην επαρχία (Throsby, 2015). Σε σχέση με το περιβάλλον, αρκετές είναι οι περιπτώσεις στις οποίες η τέχνη λειτουργεί ως μέσο ευαισθητοποίησης για τα σύγχρονα περιβαλλοντικά ζητήματα. Τέλος, όπως σημειώνεται και πιο πάνω, η βιοποικιλότητα και η πολιτιστική πολυμορφία είναι αλληλένδετες: τόσο η πολιτιστική όσο και η βιολογική πολυμορφία διαμορφώθηκαν στο πέρασμα του χρόνου μέσα από σύνθετες διαδικασίες αμοιβαίας συν-εξέλιξης ανθρώπων και περιβάλλοντος.

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται επιλεγμένες δράσεις, οι οποίες υλοποιήθηκαν από την κοινωνία των πολιτών και έμμεσα ή άμεσα συμβάλλουν

στην ανάδειξη του πολιτισμού ως παράγοντα βιώσιμης ανάπτυξης. Τα παραδείγματα αυτά αφορούν, κυρίως, δράσεις στους τομείς της πολιτιστικής και δημιουργικής βιομηχανίας, δράσεις για την αποκέντρωση, την εξισορρόπηση των ευκαιριών συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή τόσο στις πόλεις όσο και στην επαρχία, στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στο αστικό περιβάλλον και στη δημιουργία προϋποθέσεων για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω του πολιτισμού.

CULTURE AS A DRIVER FOR DEVELOPMENT

Thekla Papantoniou
*Officer, Cyprus National Commission
 for UNESCO*

The connection of culture and cultural diversity with development is acknowledged in the preamble of the 2005 Convention, as it specifically states that “*cultural diversity creates a rich and diversified world which expands the options, nurtures human capabilities and values and is therefore a fundamental incentive for the sustainable development of communities, peoples and nations*”. Therefore, sustainable development is defined as one of the guiding principles for the application of the 2005 Convention (Article 2) and states are encouraged to integrate culture in their national development policies, thus strengthening and promoting the diversity of cultural expressions (Article 13).

Development “*should not be simply tackled as a process to reduce poverty and to expand opportunities to wider groups of the population, but as a fundamental way of establishing and consolidating moral characteristics and society values*” (Boutsiouki, 2015). Its holistic and balanced consideration imposes the acknowledgment of culture’s contribution in the three pillars of sustainable development: economic, social and environmental (UNESCO, 2015). These pillars are interdependent and complementary to each other. Culture, cultural diversity and the contribution to sustainable development are also

included in the UN 2030 Agenda Sustainable Development Goals (SDGs) (UN, 2015); they are also related to quality education and the creation of sustainable cities and human settlements. Cultural creation and expression in its various aspects contributes to social cohesion, individual and collective prosperity, self-realisation and the establishment of inclusive societies, nurturing respect and recognizing equity of all cultures.

The preservation of biodiversity constitutes a substantial pre-requisite for environmental sustainability; in a similar way, cultural diversity constitutes a development incentive, a benchmark and a primary impetus for the benefit of current and future generations. Seen from this angle, the defining of culturally sustainable development may be considered in conjunction with factors upon which environmental sustainability is determined: *“Just as natural capital includes natural resources, ecosystems and biodiversity, so also does cultural capital contain cultural resources, cultural networks and cultural diversity”*. (Throsby, 2008; Throsby, 2015). In its economic interpretation, cultural capital is defined as assets which embody or give rise to cultural value in addition to whatever economic value they may possess (Throsby 1999; Throsby 2015, p. 153).

Over the past few years, a remarkable increase and boost of cultural and creative industries has been observed, namely cinema, TV and music production, publications, theatre; alongside this development, the relevant financial

and technological sectors have also multiplied, thus yielding important economic profits (Boutsiouki, 2015). However, if cultural assets, activities and services were seen exclusively for their commercial value, this would be tantamount to trivialising them (Preamble, Article 4) or to considering them as items that may yield income and economic profit. Their specificity lies in the fact that they have a dual economic and cultural nature, because they bear identities, values and meanings. As such, they have an inherent aesthetic, spiritual and social value which in many cases supersedes their material value, thus contributing to nurturing creativity and human and global development (Throsby, 2015). Long-term planning of projects and policies for culture, as well as the study of its contribution to sustainable development should, comprehensively, always take into account the dual nature of cultural goods.

In practice, however, how is culture associated to the three pillars of sustainable development – economy, society, environment– and what type of actions contribute towards achieving the Sustainable Development Goals (SDGs)? For economic development, first and foremost it is necessary to develop communication, promotion and entrepreneurship skills in the areas of cultural and creative industries, as well as to develop skills for effective and sustainable management of cultural organisations, especially for young cultural professionals. Through capacity building activities, the cultural capital may be better used for income generation and jobs creation in the field of creative industries. At the

same time, for social development, awareness-raising actions are necessary, for the promotion of the intrinsic value of culture and its contribution to the cohesion of local communities and equality as well as actions to encourage the active participation of civil society in cultural life. Despite the fact that nowadays the largest part of the population lives in urban centres which have evolved into cultural creation hubs, it is important to aim for decentralisation and balanced and equal opportunities in a rich and diverse spectrum of cultural expressions both in cities as well as in rural areas (Throsby, 2015). In relation to the environment, there are several cases where art functions as a medium raising awareness on the current environmental issues. Finally, as noted above, biodiversity and cultural diversity are interdependent: both cultural as well as biological diversity were shaped with the passage of time through complex processes of mutual co-evolution of man and the environment.

The next unit presents selected actions which were implemented by the civil society and which indirectly or directly contribute to promoting culture as a factor of sustainable development. These examples involve mainly actions in the areas of cultural and creative industry, decentralisation, equal opportunities for participation in cultural life in urban and rural centres, upgrading the quality of life in the urban environment and creating the conditions for enhancing social cohesion through culture.

Μουσικό Χωριό Φέγγαρος και Φεστιβάλ Φέγγαρος

Το *Μουσικό Χωριό Φέγγαρος* είναι μια σειρά από δέκα εργαστήρια διάρκειας πέντε ημερών, που ασχολούνται με ποικίλα μουσικά και θεατρικά θέματα, προτείνοντας εναλλακτικές μεθόδους εκμάθησης και δημιουργίας. Τα ολοήμερα αυτά εργαστήρια πραγματοποιούνται παράλληλα και συνδυάζονται με δωρεάν συναυλίες από τους εισηγητές και μαθητές των εργαστηρίων, αλλά και από καλλιτέχνες της εγχώριας σκηνής κάθε βράδυ, μέχρι και την πέμπτη μέρα, οπότε αρχίζει το Φεστιβάλ Φέγγαρος. Η διοργάνωση προσφέρει καινοτόμα εκπαιδευτικά εργαστήρια σε ένα όμορφο περιβάλλον κοντά στη φύση και την παράδοση της Κύπρου. Οι εισηγητές που επιλέγονται κάθε χρόνο είναι άτομα δραστήρια στον χώρο τους, που έχουν να προτείνουν καινούργια και κυρίως ιδιαίτερα θέματα διδασκαλίας, τα οποία δύσκολα μπορεί κανείς να συναντήσει σε συμβατικά κέντρα εκπαίδευσης, όπως, για παράδειγμα, η κρητική μουσική, η καρνατική μουσική της Νοτίου Ινδίας, τα μακάμ της Κωνσταντινούπολης και άλλα.

Η διαρκής επαφή μεταξύ σπουδαστών και εισηγητών κατά τη διάρκεια των πέντε ημερών του Μουσικού Χωριού, αναπτύσσει μια ξεχωριστή σχέση, η οποία εμπνέει την καλλιτεχνική δημιουργία των συμμετεχόντων ολόχρονα και πολλές φορές καταλήγει σε νέες συνεργασίες. Ενθαρρύνει, επίσης, τις ομαδικές συνεργασίες μεταξύ ντόπιων και ξένων δημιουργών και δημιουργεί μια μουσική κοινότητα ευρείας κλίμακας με βάση την Κύπρο, προσελκύνοντας με αυτόν τον τρόπο εισηγητές και σπουδαστές από το εξωτερικό. Ταυτόχρονα, συμβάλλει στην ανάπτυξη σχέσεων, στην ενίσχυση της κινητικότητας και στην ανταλλαγή καλλιτεχνικών προτάσεων, τόσο στην Ευρώπη και στις γειτονικές χώρες της Μέσης Ανατολής, όσο και στον υπόλοιπο κόσμο.

Το Φεστιβάλ Φέγγαρος, που ακολουθεί το Μουσικό Χωριό, φιλοξενεί ντόπιους και ξένους καλλιτέχνες διεθνούς εμβέλειας σε τρεις ξεχωριστές σκηνές που λειτουργούν παράλληλα για τρεις μέρες, παρουσιάζοντας περισσότερα

από τριάντα μουσικά σχήματα. Στόχος είναι, να φέρει το κοινό του νησιού σε επαφή με το πνεύμα, τον παλμό και την ατμόσφαιρα του τριήμερου καλοκαιρινού Φεστιβάλ και μέσω αυτού να αποτελέσει πηγή έμπνευσης, τόσο για τους συμμετέχοντες καλλιτέχνες, όσο και για το φιλοξενούμενο κοινό. Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο αυτό, Κύπριοι καλλιτέχνες αντλούν στοιχεία έμπνευσης για τη μουσική τους δημιουργία, μέσω της παρουσίασης ενός μεγάλου φάσματος μουσικής. Το Φεστιβάλ λειτουργεί σαν πυρήνας συγκέντρωσης των εκλεκτών της μουσικής δημιουργίας του νησιού, ικανοποιώντας παράλληλα και το πιο απαιτητικό μουσικόφιλο κοινό.

Όλα τα πιο πάνω παρουσιάζονται στο χωριό Κάτω Δρυς της επαρχίας Λάρνακας, σε ένα ειδυλλιακό περιβάλλον που συνδυάζει την παράδοση με τη φύση, φέρνοντας έτσι το κοινό σε επαφή με τα χωριά της Κύπρου, αλλά και προσελκύνοντας το ενδιαφέρον σε λιγότερο τουριστικές περιοχές του νησιού, εκτός των αστικών κέντρων. Η προγραμματισμένη ή αυθόρμητη εμπλοκή των συμμετεχόντων στην ερμηνεία μουσικών ή θεατρικών έργων και τα διαδραστικά εργαστήρια

που πραγματοποιούνται, συμβάλλουν στην ευρεία και ουσιαστική προσέγγιση της μουσικής και του θεάτρου, στην καλλιτεχνική ανάπτυξη και στη δημιουργία μιας υβριδικής καλλιτεχνικής κοινότητας, τα μέλη της οποίας χαρακτηρίζει η αλληλεγγύη, τόσο σε επίπεδο συλλογικής δημιουργίας, όσο και στην παραγωγή και διανομή του καλλιτεχνικού υλικού.

“*Το τραγούδι είναι θεραπευτικό, [...] δημιουργεί συνθήκες αυτογνωσίας, διευρύνει τις γνώσεις μας και ενεργοποιεί τον συναισθηματικό μας κόσμο. Επιπλέον, τραγουδώντας σε μια ομάδα, δημιουργούνται νέες φιλίες, ενώ αναπτύσσεται η κοινωνικότητα και το αίσθημα του ανήκειν*”

(Βασιλική Αναστασίου, για το εργαστήρι «Η δύναμη της φωνής σου», Μουσικό Χωριό Φέγγαρος 2016)

ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΟΥΒΑΝΑ ΔΙΣΚΟΙ

Η Λουβάνα Δίσκοι ιδρύθηκε, το 2009, από τον μουσικό και συνθέτη Λευτέρη Μουμιτζή και τον ηχολήπτη-παραγωγό Αντρέα Τρακωνίτη, με κύριο στόχο την προώθηση και την ανάπτυξη της εγχώριας μουσικής και εκπαιδευτικής σκηνής. Ασχολείται με τη διοργάνωση φεστιβάλ, συναυλιών, παραστάσεων και εργαστηρίων με κεντρική θεματική τη μουσική. Παράλληλα, επιμελείται εξ ολοκλήρου την παραγωγή μουσικών δίσκων εγχώριων καλλιτεχνών και διανέμει δίσκους ξένων καλλιτεχνών. Η Λουβάνα ασχολείται, επίσης, με τη δημιουργία και κυκλοφορία μουσικών βίντεο για σκοπούς προώθησης των καλλιτεχνών της. Ανάμεσα σε άλλους στόχους, η Λουβάνα στοχεύει στην ενίσχυση της κινητικότητας και της ανταλλαγής καλλιτεχνών και παραστάσεων.

louvana.com.cy

Fengaros Music Village and Fengaros Festival

The *Fengaros Music Village* is a series of ten innovative 5-day workshops that

PROFESSIONAL SKILLS
STRENGTHENED

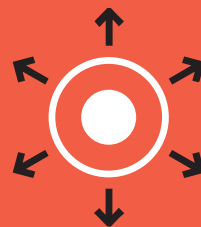
deal with diverse music and theatre topics. The instructors selected every year are people who are active in their respective fields and suggest new teaching topics mainly of

a particular interest that are difficult to find at conventional educational centres. The *Fengaros Festival* that follows hosts local and foreign artists, includes more than thirty music acts, and functions as a gathering place for the most distinguished music artists of the island. All of

MOBILITY
OF ARTISTS

the above take place in the village of Kato Drys, in an idyllic environment that combines tradition with nature thus attracting interest to less touristic areas of the island away from urban centres. The scheduled or spontaneous involvement of the participants in

CULTURAL
DECENTRALIZATION

the performance of music or theatre contributes to a substantial approach of music and theatre, artistic growth and the creation of a hybrid artistic community the members of which are characterised by solidarity

both on the level of collective creation and the production and distribution of artistic material. The organisers are the *Louvana Records Company* which, among other things, aims at supporting mobility and exchange of artists and shows with other countries, and promoting alternative forms of education and decentralization by organising festivals at unusual places.

Στάδια του Μέλλοντος: Αναπτύσσοντας δεξιότητες, διευρύνοντας προοπτικές

Στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας *Στάδια του Μέλλοντος*, η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Cyins of Creativity, το Akamas project και άλλους εταίρους, ξεκίνησε από το 2015 σεμινάρια και διαλέξεις ανάπτυξης δεξιοτήτων και ενημέρωσης, μέσω της παρουσίασης καλών πρακτικών. Τα σεμινάρια *Mosaic Perspectives* απευθύνονταν σε υφιστάμενες κυπριακές βιομηχανίες και διερευνούσαν νέες εμπορικές ευκαιρίες, μέσω της δημιουργικής καινοτομίας και της πολιτιστικής παρέμβασης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Κύπρος είναι μια χώρα πλούσια σε δημιουργικότητα και πολιτισμό και ότι έχει τη δυνατότητα να γίνει και να εξελιχθεί περαιτέρω ως δημιουργική δύναμη στον παγκόσμιο χάρτη, το Πρόγραμμα επιδίωκε τη διερεύνηση και επανεξέταση δυνατοτήτων συνεργασίας που υπάρχουν σε δημιουργικούς και πολιτιστικούς επαγγελματικούς κλάδους της Κύπρου και του εξωτερικού.

Στη διάρκεια των σεμιναρίων εξετάζονται οι λόγοι για τους οποίους οι καθιερωμένες βιομηχανίες δεν κατάφεραν να συνεργαστούν μεταξύ τους στο παρελθόν και στη συνέχεια διερευνήθηκαν και αναπτύχθηκαν καινοτόμες και δημιουργικές λύσεις για ενδεχόμενες εμπορικές προκλήσεις, τις οποίες θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι βιομηχανίες αυτές σήμερα. Σε συνεργασία με επαγγελματίες στον χώρο των δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών, συμβούλους επιχειρήσεων, κυβερνητικούς εκπροσώπους, καθώς και εμπειρογνώμονες σε θέματα ανάπτυξης από τον διεθνή χώρο, συζητήθηκαν τρόποι με τους οποίους η δημιουργική καινοτομία και ο πολιτισμός μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση του εμπορίου και στην οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου, γενικότερα. Επιπρόσθετα, μέσω των σεμιναρίων ενθαρρύνθηκαν νέες δια-τομεακές και διασυνοριακές προσεγγίσεις σε σχέση με τον

πολιτισμό και τις δημιουργικές βιομηχανίες, με στόχο αυτές να συμβάλουν στην αναζωογόνηση της οικονομίας, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και στην προσέλκυση επενδύσεων.

Ημερίδες έχουν, επιπλέον, πραγματοποιηθεί σε κοινότητες της Πάφου με θέματα την ανάπτυξη συνεταιρισμών σε μικρές κοινότητες, τη δημιουργία branding στον τουριστικό τομέα, και στα προϊόντα στην περιοχή του Ακάμα, αλλά και την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των επαγγελματιών στον χώρο των δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών. Στις ημερίδες αυτές συμμετείχαν καλλιτέχνες, μουσικοί, σχεδιαστές μόδας, ακαδημαϊκοί, νέοι που ενδιαφέρονται να ανοίξουν τη δική τους επιχείρηση στον χώρο και γενικά επαγγελματίες που επιθυμούν να κατανοήσουν καλύτερα τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να παρουσιάσουν και να προωθήσουν το πολιτιστικό τους προϊόν.

Στη διάρκεια των σεμιναρίων που πραγματοποιήθηκαν ήδη, οι συμμετέχοντες από τους τομείς των δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν γύρω από τις διαδικασίες εγγραφής και λειτουργίας της επιχείρησής τους στην Κύπρο, καθώς και να πληροφορηθούν για την έναρξη δια-συνοριακών δραστηριοτήτων, διατηρώντας παράλληλα ως βάση τους την Κύπρο.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΠΑΦΟΣ 2017

Ο Οργανισμός Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017 δημιουργήθηκε το 2013, μετά την ανάθεση, το 2012, από την αρμόδια Ευρωπαϊκή Επιτροπή του ομώνυμου τίτλου στην πόλη της Πάφου. Το πολιτιστικό πρόγραμμα του Οργανισμού βασίζεται στην ιδέα του Ανοικτού Εργοστασίου Πολιτισμού, συνδέοντας την πόλη με τους ανθρώπους της. Η ιδέα του «ανοικτού» δεν αναφέρεται μόνο στους χώρους, αλλά και στην αποδοχή, στην ένταξη και στην υιοθέτηση διαφορετικών πολιτισμών, ιδεών και τρόπων ζωής. Στόχος, μέσω του συνθήματος «*Συνδέοντας Ηπείρους, Γεφυρώνοντας Πολιτισμούς*» είναι να δώσει την ευκαιρία στην Πάφο να δημιουργήσει ένα νέο πρόσωπο, μέσω του πολιτισμού και να αποτελέσει γέφυρα επανασύνδεσης και αλληλοκατανόησης μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Επιπλέον, άλλος ένας στόχος είναι να ανοίξει νέους δρόμους συνύπαρξης και συνεργασίας με πολιτισμούς της Ευρώπης, της ευρύτερης περιοχής της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής.

pafos2017.eu

Stages of the Future: Opening capacities

Within the framework of the topic category *Stages of the Future*, the European Capital of Culture Pafos2017, in cooperation with the

**PROFESSIONAL SKILLS
STRENGTHENED**

Cyins of Creativity, the *Akamas project* and other partners launched in 2015 a series of information and capacity building seminars aiming at investigating the cooperation possibilities of

the creative and cultural professional sectors in Cyprus and abroad. The ways that innovation and culture could contribute to the support of commerce and economic growth were discussed in cooperation

**EMPLOYMENT &
ECONOMIC GROWTH**

with professionals from the cultural and creative industries, business consultants, government representatives as well as experts on development issues. New interdisciplinary and cross-border approaches relating to culture were also encouraged aiming at contributing to the revitalization of the economy, the creation of new jobs, the reinforcement of entrepreneurship and the attraction of investments. Various events were organised in communities of Pafos on the development of partnerships in small communities, branding, and the development of relationships between cultural professionals. The workshops are addressed to artists, musicians,

**CROSS-SECTORAL
COOPERATION**

fashion designers, academics and other professionals who wish to understand better the ways with which they can promote their cultural product.

“Play Me, I’m Yours”

Το “Play Me, I’m Yours” είναι μια από τις μεγαλύτερες μουσικές-εικαστικές διαδραστικές εγκαταστάσεις στον κόσμο. Διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2008 στο Birmingham της Βρετανίας και υπολογίζεται ότι πέραν των 140.000 ανθρώπων αξιοποίησαν τα δεκαπέντε πιάνο που βρίσκονταν διάσπαρτα στην πόλη για τρεις εβδομάδες. Έκτοτε, το project υιοθετήθηκε από 44 πόλεις παγκόσμια και ορισμένες μάλιστα το επανέλαβαν.

Δημόσια πάρκα, στάσεις λεωφορείων, αγορές, δρόμοι, πλατείες και άλλοι δημόσιοι χώροι μετατρέπονται σε υπαίθριο εργοστάσιο παραγωγής μουσικής και πολιτισμού, μέσω μίας άνευ προηγουμένου εικαστικής παρέμβασης. Τα πιάνο, που παρουσιάζονται όμορφα φιλοτεχνημένα, είναι διαθέσιμα για όποιον περαστικό επιθυμεί να δημιουργήσει και να απολαύσει μουσική. Συνολικά, τοποθετήθηκαν περισσότερα από 1.200 πιάνο σε όλη την υδρόγειο, από τη Νέα Υόρκη ως το Λονδίνο και από τη Μελβούρνη ως

τη Βαρκελώνη. Το έργο έχει εκτεθεί σε περισσότερα από έξι εκατομμύρια ανθρώπους παγκόσμια.

Τον Οκτώβριο του 2014, η Λευκωσία έγινε η 45η πόλη που φιλοξένησε τη διαδραστική αυτή εγκατάσταση. Δέκα ολοκαίνουργια πιάνο βρέθηκαν για δέκα μέρες σε δημόσιους χώρους της πρωτεύουσας, με την απλούστατη προτροπή “Play Me, I’m Yours” («Παίξε με, Είμαι δικό σου»). Για τη διακόσμηση των πιάνων της Λευκωσίας συνεργάστηκαν μερικοί από τους πιο αξιόλογους και καταξιωμένους εικαστικούς καλλιτέχνες της Κύπρου (ζωγράφοι, γλύπτες, χαρακτές, σκισσογράφοι και graffiti artists). Πρόκειται για τους Πασχάλη Αναστάση, Δώρο Ηρακλέους, Νίκο Κουρούσι, Ανδρέα Λαδόμματο, Αχιλλέα Μιχαηλίδη (Paparazzi), Έλενα Μιχαηλίδου, Χρίστο Μίχλη, Πέτρο Παπαπέτρου (ΠΙΝ), Χαμπή Τσαγγάρη, Ελένη Παναγίδου, Στέλιο Στυλιανού και Ανδρέα Χαραλαμπίδη.

Κατά τη διάρκεια της εγκατάστασης παρατηρήθηκε μια πρωτοφανής πολιτιστική διάδραση. Παιδιά, βρέφη, ενήλικες και υπερήλικες, επαγγελματίες μουσικοί και ερασιτέχνες, άτομα,

ομάδες, σχολεία, ωδεία, χορωδίες, ακόμα και άνθρωποι που πρώτη φορά έβλεπαν πιάνο και άλλοι που δεν είχαν αγγίξει πλήκτρα ποτέ στη ζωή τους, βρέθηκαν να κάθονται στο πιάνο, να δημιουργούν, να απολαμβάνουν και να μοιράζονται τη μουσική δημιουργία.

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, κυρίως το Facebook, κατακλύστηκαν από φωτογραφίες και βίντεο ανθρώπων που ήθελαν να μοιραστούν εντυπώσεις και συναισθήματα από τη δική τους εμπειρία στα πιάνο του “Play Me, I’m Yours”. Υπολογίζεται ότι στις δέκα μέρες που διήρκεσε η εγκατάσταση, γύρω στις 250.000 κόσμου ήρθαν σε επαφή με τα πιάνο, κατατάσσοντας τη Λευκωσία σε μία από τις υψηλότερες θέσεις παγκόσμια σε ό,τι αφορά στη συμμετοχή του κοινού.

Με το πέρασμα της εγκατάστασης, τα φιλοτεχνημένα πιάνο παραχωρήθηκαν δωρεάν για χρήση σε κλινικές, νοσοκομεία, κέντρα απεξάρτησης, παιδικές στέγες και άλλα κοινωφελή ιδρύματα, ενώ η διάδραση αποτυπώθηκε σε μια πολυτελή έκδοση με πλούσιο φωτογραφικό υλικό, η οποία διανέμεται δωρεάν.

“Είμαστε εδώ από την Ιταλία, τη Βουλγαρία, την Αργεντινή, τη Δανία, τη Ρουμανία, την Κύπρο, το Πακιστάν, την Ελλάδα, την Αλάσκα και τη Βρετανία! Συναντηθήκαμε γύρω από ένα πιάνο!

Είναι Παρασκευή, 24 Οκτωβρίου 2014, και είμαστε στη Λευκωσία! Thank you for the music!”

(Μήνυμα που στάλθηκε στους διοργανωτές κατά τη διάρκεια της εγκατάστασης)

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ AVANTGARDE

Ο Πολιτιστικός Οργανισμός Avantgarde είναι ένας μη-κερδοσκοπικός πολιτιστικός οργανισμός που λειτουργεί με Επίτιμη Πρόεδρο την εκάστοτε Πρώτη Κυρία της Κυπριακής Δημοκρατίας και την Υψηλή Προστασία [Patronage] του κορυφαίου πιανίστα-μαέστρου στον κόσμο Vladimir Ashkenazy. Σκοπός του Οργανισμού είναι η ενίσχυση και βελτίωση των πολιτιστικών δρωμένων της Κύπρου, η στήριξη των νεαρών Κύπριων μουσικών και η προβολή του πλούσιου πολιτισμού της Κύπρου εκτός των συνόρων της. Από την ίδρυσή του, ο Οργανισμός έχει κάνει αισθητή την παρουσία του στο πολιτιστικό στερέωμα του τόπου με σημαντικές εκδηλώσεις, εκτεταμένη δισκογραφία και πλούσιο φιλανθρωπικό έργο, που περιλαμβάνει δωρεές δεκάδων πιάνων αξίας εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ σε σχολεία, πανεπιστήμια, θέατρα, πολιτιστικές στέγες, νοσοκομεία, κοινωφελή ιδρύματα, κ.ά.

kyriakidesgallery.eu

“Play me,
I’m Yours”

“Play me, I’m Yours” is one of the largest musical-visual interactive

installations in the world that was first organised in 2008 in Birmingham, UK. In October 2014 Nicosia became the 45th city to host this interactive installation. Ten brand-new pianos

were placed for ten days in public spaces in the capital bearing the simple instruction “Play me, I’m Yours”. Some of the most remarkable and renown visual artists of Cyprus worked together to decorate the Nicosia pianos and

while the installation was in place an unprecedented cultural interaction was noted since people of all ages were seen to sit at the pianos, create, enjoy and share the music. The Social Media were flooded with photographs and videos of people who wished to share their impressions and feelings from their own experience with the pianos of “Play me, I’m Yours”. When the project came to an end the decorated pianos were donated to clinics, hospitals, rehab centres, children’s homes and other public welfare institutions and a luxurious edition was published including many photographs, which is distributed for free. The organisers were the Culture Avantgarde Cultural Foundation and the Cultural Services of the Ministry of Education whose purpose is to strengthen and improve the cultural life of

Cyprus, support young Cypriot musicians and promote the rich culture of Cyprus outside its borders.

Green Urban Lab: Ενεργοποίηση δημόσιων χώρων στην Κύπρο

Το *Green Urban Lab (GUL)* ήταν μια πρωτοβουλία αναζωογόνησης δημόσιων χώρων στις πόλεις της Κύπρου. Το project αποσκοπούσε στην ευαισθητοποίηση του κοινού όσον αφορά στον σημαντικό ρόλο των δημόσιων χώρων, ως μια δημοκρατική συμμετοχική πλατφόρμα. Επιδίωκε να αναπτύξει κοινωνικά βιώσιμες πόλεις, μέσω πρωτοβουλιών που εμπλέκουν απλούς πολίτες και οι οποίες συνάδουν με την αρχή της συμμετοχικής δημοκρατίας.

Το *GUL* πήρε τη μορφή δημόσιων εγκαταστάσεων-κατασκευών σε διαφορετικές τοποθεσίες στις τέσσερις πόλεις της Κύπρου. Σκοπός του project ήταν να εντοπίσει ζητήματα και ευκαιρίες που αφορούν στον δημόσιο χώρο και να προσφέρει κάποιες κατευθυντήριες γραμμές, για το πώς οι βελτιώσεις στον αστικό σχεδιασμό και τη συμμετοχική δημοκρατία θα μπορούσαν να ενισχύσουν την κοινωνία των πολιτών, αναβαθμίζοντας συγχρόνως την ποιότητα ζωής στα αστικά κέντρα.

Οι εκδηλώσεις και οι δημόσιες εγκαταστάσεις δεν σχεδιάστηκαν με μια προσέγγιση από την κορυφή προς τη βάση, αλλά περιλάμβαναν την άμεση εμπλοκή του κοινού στη σύλληψη, στον σχεδιασμό, στη δημιουργία και στην εφαρμογή. Σε συνάρτηση με τη συνεργατική διαδικασία σχεδιασμού, διοργανώθηκαν και άλλες δραστηριότητες, ώστε να συμπεριλάβουν το ευρύ κοινό στη διοργάνωση εκδηλώσεων, όπως διαλέξεις, ομάδες εστίασης, εκθέσεις, επιτόπιες επισκέψεις, παρουσιάσεις σε εγχώρια και διεθνή συνέδρια, εμπλέκοντας με αυτόν τον τρόπο, σε όλα τα στάδια του project, ποικίλους φορείς.

Ως επακόλουθο αυτής της συνεργατικής διαδικασίας, προτάθηκαν προσωρινές λύσεις για τη φιλοξενία των εκδηλώσεων, μέσω ευέλικτων φουσκωτών κατασκευών, οι οποίες έθεται υπό αμφισβήτηση τα αυστηρά όρια των μεσαιωνικών κάστρων, και πρότειναν μια καινοτόμα

κοινωνική έκφραση και διαδραστικές δραστηριότητες. Αυτές οι κατασκευές καταλύτες για την αλλαγή, τοποθετήθηκαν σε τέσσερις πόλεις της Κύπρου και αξιοποιήθηκαν για την παρουσίαση μιας σειράς πολιτιστικών, καλλιτεχνικών και κοινωνικών εκδηλώσεων. Δεδομένης της άυλης, σχεδόν, υπόστασης της κατασκευής, των εύπλαστων, «ρευστών» χώρων και του πλούσιου συνοδευτικού προγράμματος εκδηλώσεων, αυτές οι φουσκωτές κατασκευές κατόρθωσαν να εξαλείψουν την ιστορική και αρχιτεκτονική σοβαρότητα αυτών των χώρων, μετατρέποντάς τους σε πιο ελκυστικά και προσβάσιμα μέρη για όλους.

Λαμβάνοντας υπόψη τον βαθμό συμμετοχής και τον υψηλό βαθμό ικανοποίησης των συμμετεχόντων, το έργο κρίθηκε επιτυχημένο από την ομάδα των διοργανωτών. Η έρευνα, που πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια της δραστηριότητας, εξέτασε τη δυνατότητα αυτές οι δράσεις να λειτουργήσουν ως καταλύτες

κοινωνικής αλλαγής και να ενεργοποιήσουν νέες χρήσεις και αντιλήψεις των δημόσιων χώρων. Τα κύρια αποτελέσματα της ερευνητικής ομάδας αποκαλύπτουν ότι, πράγματι, στα μάτια του κοινού, βελτιώθηκε η αντίληψη των χώρων όπου πραγματοποιήθηκαν οι εκδηλώσεις και ότι αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των χρηστών των χώρων αυτών κατά τη διάρκειά τους (Antoniou, Carraz and Hadjichristou, 2015).

“*Our Mission: Activating urban spaces and transforming them into lively and creative hubs that encourage sustainable living and citizen participation*”

(Urban Gorillas)

URBAN GORILLAS

Οι Urban Gorillas είναι ένας μη κυβερνητικός οργανισμός με έδρα τη Λευκωσία, ο οποίος απαρτίζεται από μια διεπιστημονική ομάδα ενθουσιωδών ανθρώπων που οραματίζονται υγιείς κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς. Δημιουργήθηκε το 2013, με σκοπό τη δημιουργία προγραμμάτων και δράσεων που να μεταφέρουν ενέργεια και να εμπνέουν την αλλαγή των αστικών χώρων. Σε μια εποχή κατά την οποία ο μισός περίπου πληθυσμός της γης διαμένει σε πόλεις, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη της θετικής επιρροής στους δημόσιους χώρους, της δημιουργίας βιώσιμων και υγιών συνθηκών ζωής στην πόλη, και της διατήρησης της δημιουργικότητας. Ως εκ τούτου, το κύριο όραμα των Urban Gorillas είναι η ενεργοποίηση των αστικών χώρων και η μετατροπή τους σε ζωντανά και δημιουργικά κύτταρα, τα οποία θα εξασφαλίζουν βιώσιμες συνθήκες ζωής, καθώς και τη συμμετοχή των ίδιων των πολιτών.

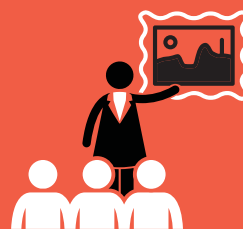
urbangorillas.org

Green Urban Lab: (Re) Activating Cypriot Public Spaces

The *Green Urban Lab (GUL)* was an initiative to regenerate public spaces in Cypriot cities. The project intended to raise awareness on the importance of public spaces and contribute in developing socially sustainable cities through bottom-up initiatives that endorse the principles of participatory democracy. The GUL took the form of public installations through which a series of events, activities, workshops and research took

QUALITY OF LIFE
WITHIN CITIES

ACCESS & PARTICIPATION

place. The purpose was to identify issues and opportunities related to public space and to offer guidelines on how to strengthen civil society, while raising the quality of the urban public scene. The events and public installations used were not designed in a top-down approach, but rather the process involved the public's direct engagement in the conception, design, creation and implementation. The research undertaken during the project aimed at testing whether the events could act as catalysts for social change, and whether they had the properties to activate new usages and perceptions of public spaces (Antoniou, Carraz and Hadjichristou, 2015). GUL was implemented thanks to EEA/Norway Grants and the Republic of Cyprus (Directorate General for European Programmes).

The project was implemented by *Urban Gorillas* an NGO created in 2013 in Nicosia, It is run by a multi-disciplinary team of urban enthusiasts who envision healthy and socially inclusive cities and who develop projects that bring new energy and inspire change in city spaces transforming them into lively and creative hubs that encourage sustainable living and citizen participation.

INCLUSIVE &
PARTICIPATORY
SOCIETIES

Μουσεία και πολιτιστική βιωσιμότητα

Το εργαστήριο Οπτικής Κοινωνιολογίας και Μουσειολογίας του ΤΕΠΑΚ (Visual Sociology and Museum Studies Lab - VSMS Lab) εκπόνησε μια έρευνα διάρκειας δύο ετών (2013-2014), με στόχο τη χαρτογράφηση του περιβάλλοντος των κυπριακών μουσείων και τον εντοπισμό της έμφασης που δίνεται σε διαφορετικές παραμέτρους της πολιτιστικής βιωσιμότητας. Η μελέτη εξέτασε τους βασικούς φορείς (κράτος, Δήμους/κοινότητες και ιδρύματα/άτομα), τα είδη μουσείων που ιδρύονται (αρχαιολογικά, εθνογραφικά, τέχνες, κ.λπ.), καθώς και τους παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις τους (όπως, για παράδειγμα, η πολιτική, το αίσθημα εθνικής ταυτότητας, ο πολιτιστικός τουρισμός, η αναζωογόνηση της οικονομίας και οι προσωπικές ατζέντες). Με τον εντοπισμό των δυνατών σημείων της πολιτιστικής βιωσιμότητας και των κενών σε εθνικό επίπεδο, καθίσταται ευκολότερος ο σχεδιασμός κατάλληλων πολιτιστικών πολιτικών για τα μουσεία από τους φορείς που χαράσσουν την πολιτιστική πολιτική.

Η έρευνα ήταν επηρεασμένη σε μεγάλο βαθμό από τη συμμετοχή και τις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της υλοποίησης της COST Action IS1007- Investigating Cultural Sustainability (2011-2014). Σκοπός της ήταν η καλύτερη κατανόηση και βελτίωση του ρόλου του πολιτισμού στη βιώσιμη ανάπτυξη, βάσει διεπιστημονικών αρχών.

Η έρευνα πρόσφερε ένα θεωρητικό μοντέλο για τη βιώσιμη ανάπτυξη των μουσείων και τη διαδικασία σχεδιασμού κατάλληλων πολιτιστικών πολιτικών για τα μουσεία, έχοντας κατά νου την πολιτιστική βιωσιμότητα. Το πρώτο στάδιο περιλάμβανε την κατάρτιση ενός περιεκτικού καταλόγου όλων των μουσείων στην Κύπρο και μια κατηγοριοποίηση σύμφωνα με το είδος, τη γεωγραφική τους θέση και το νομικό τους καθεστώς. Το δεύτερο στάδιο περιλάμβανε διεξοδικές συνεντεύξεις με επαγγελματίες μουσείων από δεκατρία μουσεία της Κύπρου. Τέλος, το τρίτο στάδιο αφορούσε στην ανάλυση εγγράφων και τρεις συνεντεύξεις εφ' όλης της

ύλης με εκπροσώπους των αρμόδιων κρατικών φορέων για την πολιτιστική πολιτική της Κύπρου.

Ακολούθως, τα ευρήματα αυτής της μελέτης έτυχαν σύγκρισης με τις παραμέτρους για την πολιτιστική βιωσιμότητα, όπως φαίνονται στο Σχήμα 1/Figure 1 και δημοσιεύτηκαν το 2014 (Stylianou-Lambert, Boukas & Yerali-Christodoulou, 2014). Η κυριότερη συνεισφορά της συγκεκριμένης έρευνας, όπως αποτυπώνεται στο πιο πάνω άρθρο, έγκειται στο γεγονός ότι επιχειρεί να δημιουργήσει μια σαφή σύνδεση μεταξύ μουσείων, πολιτιστικής βιωσιμότητας και πολιτιστικών πολιτικών, παρέχοντας ένα θεωρητικό μοντέλο για τη βιώσιμη ανάπτυξη των μουσείων και παρουσιάζοντας μια διαδικασία εντοπισμού των δυνατών σημείων, καθώς και των κενών που υπάρχουν στην πολιτιστική βιωσιμότητα. Η περίπτωση της Κύπρου καταδεικνύει, με ουσιαστικό τρόπο, πώς μπορεί να εφαρμοστεί αυτή η διαδικασία.

“When it comes to the cultural dimension of sustainable museums, policymakers have to consider what is worth preserving as well as how to pass on cultural skills and knowledge to future generations. [...] To be able to preserve and comprehend the past in an inclusive manner, museums should consider ways to include new audiences as well as promote cultural diversity and intercultural dialogue within their exhibitions”

(Stylianou-Lambert, Boukas and Yerali-Christodoulou, 2014).

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΟΠΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

Το Εργαστήριο Οπτικής Κοινωνιολογίας και Μουσειολογίας (VSMSLab) είναι ένα ερευνητικό εργαστήριο της Σχολής Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών (Τμήμα Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών) του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Βασικός σκοπός του είναι η παραγωγή καινοτόμου έρευνας στους τομείς της οπτικής κοινωνιολογίας και της μουσειολογίας. Στον τομέα της οπτικής κοινωνιολογίας, οι δραστηριότητες του Εργαστηρίου περιλαμβάνουν την κριτική εξέταση φωτογραφικών εικόνων, καθώς και τη μελέτη της διανομής και της κατανάλωσής τους. Όσον αφορά στη μουσειολογία, οι δραστηριότητες του εργαστηρίου περιλαμβάνουν τη μελέτη της ιστορίας των μουσείων, των διαφόρων ρόλων που διαδραματίζουν στην κοινωνία (εκπαιδευτικό, κοινωνικό, πολιτικό), καθώς και την έρευνα επισκεπτών.

vsmslab.com

Museums and Cultural Sustainability

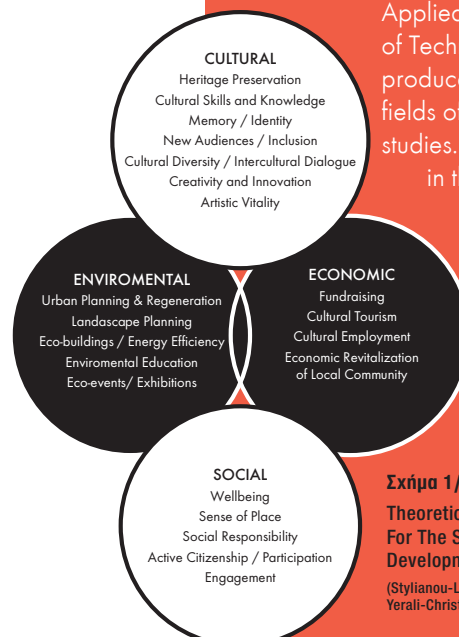

The Visual Sociology and Museum Studies Lab (VSMS Lab) undertook a study which explored the relationship between museums, cultural sustainability, and cultural policies (Stylianou-Lambert,

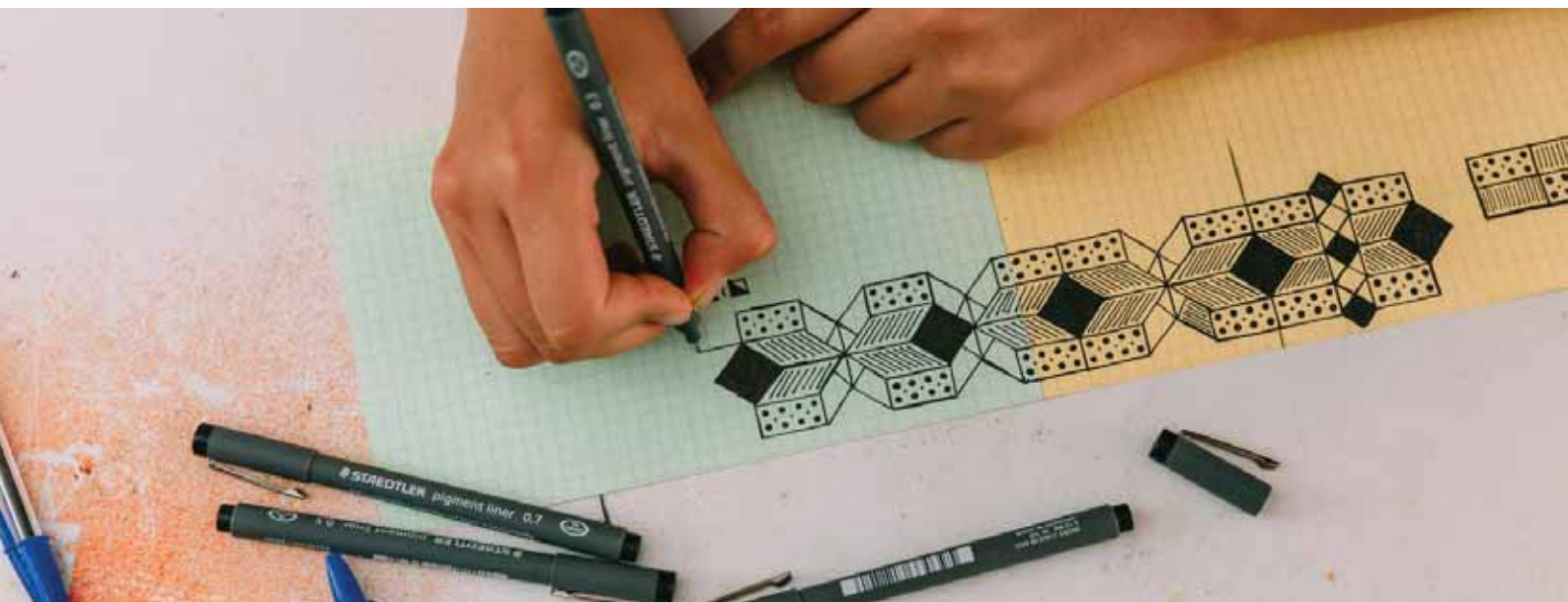
Boukas & Yerali-Christodoulou, 2014). More specifically, it offered a theoretical model for the sustainable development of museums and a process for designing appropriate cultural policies for museums with cultural sustainability in mind. The study examines the main stakeholders, types of museums they establish and the forces influencing their decisions in order to map the Cypriot museum environment and identify the emphasis placed on different parameters of cultural sustainability. The main contribution of the study was that it attempted to create a clear link between museums, cultural sustainability, and cultural policies by offering a theoretical model for the sustainable development of museums and by demonstrating a process of identifying strengths and gaps in cultural sustainability. The VSMS Lab is a research lab of the School of Fine and Applied Arts of the Cyprus University of Technology. Its main goal is to produce cutting edge research in the fields of visual sociology and museum studies. It is also particularly interested

in the critical examination of photographic images, their distribution and consumption as well as theory and practice of museums and visitor studies.

Σχήμα 1/ Figure 1
Theoretical Model
For The Sustainable
Development Of Museums
(Stylianou-Lambert, Boukas &
Yerali-Christodoulou, 2014)

Ετήσιο Φεστιβάλ Ξαρκής

Το «Ξαρκής», ως πολιτιστικός οργανισμός, αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την υλοποίηση δραστηριοτήτων σε μια περιοχή ή συνεργάζεται με τις τοπικές Αρχές και με άλλους ενδιαφερομένους για να συμβάλει στην πολιτιστική αναβάθμιση και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής σε μια περιοχή. Στις πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει μέχρι σήμερα, περιλαμβάνονται η καταγραφή προφορικών ιστοριών με στόχο την ανανέωση ενός κοινού παρελθόντος, η διοργάνωση εργαστηρίων συμμετοχικού σχεδιασμού με στόχο την αναβίωση συγκεκριμένων χώρων που παραμένουν ανεκμετάλλετοι τόσο στην πόλη όσο και στην ύπαιθρο, καθώς και η συνάθροιση ανθρώπων με διαφορετικό κοινωνικό, μορφωτικό, επαγγελματικό και ηλικιακό υπόβαθρο με στόχο τη συζήτηση θεμάτων που συνδέονται με την πολιτιστική κληρονομιά και τη βιωσιμότητα των τοπικών μας κοινωνιών.

Στο πλαίσιο του ετήσιου Φεστιβάλ Ξαρκής, το οποίο πραγματοποιείται σε ένα γραφικό χωριό της Κύπρου, αναμειγνύονται αρμονικά διαφορετικές πτυχές της τοπικής κουλτούρας με εκφάνσεις του σύγχρονου πολιτισμού. Κεντρική ιδέα του Φεστιβάλ είναι ότι, η ζύμωση που συντελείται στο χωριό μπορεί να αποτελέσει μοντέλο αναζωογόνησης και δημιουργικής ανάπτυξης του τόπου μας. Μέσα από διάφορα εργαστήρια και παρουσιάσεις, οι συμμετέχοντες διδάσκονται βιωματικά και αποκτούν ένα ευρύ φάσμα εμπειριών και δεξιοτήτων. Οι δράσεις περιλαμβάνουν τη συλλογή προφορικών κοινωνικών διηγήσεων που αφορούν στο κοινό παρελθόν, ή την οργάνωση διεπιστημονικών εργαστηρίων με τη συνεργασία παραγωγών παραδοσιακών ειδών και σύγχρονων σχεδιαστών, φέρνοντας μαζί ανθρώπους από διαφορετικές γενιές και δημιουργώντας τις συνθήκες για μια δυναμική επικοινωνία και ανταλλαγή.

Οι δραστηριότητες αυτές πραγματοποιούνται μέσα σε μια εορταστική ατμόσφαιρα, βασικός συντελεστής της οποίας είναι το καλλιτεχνικό πρόγραμμα. Η μουσική εκδήλωση του Φεστιβάλ αποτελεί την κορύφωση της «πανηγύρης», αφού πρόκειται για μια μορφή αυτό-έκφρασης, ειδικά για τους νέους που έρχονται να ψυχαγωγηθούν μετά από το πλούσιο επιμορφωτικό πρόγραμμα.

Η δομή και ο τρόπος διοργάνωσης του Φεστιβάλ Ξαρκής συμβάλλει, επίσης, στην αναζωογόνηση ενός παραδοσιακού χωριού, καθώς οι κάτοικοι της πόλης αλληλεπιδρούν με κατοίκους του χωριού και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την ανανέωση των τοπικών επιχειρήσεων.

“ Το Φεστιβάλ «Ξαρκής» έχει ως στόχο την προώθηση και καλλιέργεια κουλτούρας συμμετοχής και ποιοτικής συνεργασίας, ώστε άτομα, γνώσεις, δεξιότητες και διαθέσιμες πηγές να αναδεικνύονται και να αξιοποιούνται για κοινό όφελος. Στόχος, επίσης, είναι να αποτελέσει ευκαιρία και πρότυπο για την αναζωογόνηση και τη δημιουργική ανάπτυξη κοινοτήτων ”

Χριστίνα Σκαρπάρη
(Γεωργίου και Σκαρπάρη, 2016)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΞΑΡΚΗΣ

Η λέξη «Ξαρκής» προέρχεται από την αρχαιο-ελληνική λέξη εξ αρχής (από την αρχή). Η ιδέα για τη δημιουργία του μη κερδοσκοπικού οργανισμού «Ξαρκής» προήλθε από την ανάγκη αναπροσδιορισμού (rebranding) πολιτιστικών δράσεων, που θα επιδράσουν θετικά στην κοινωνική πρόοδο και αλλαγή. Το «Ξαρκής» προσβλέπει σε μια πιο δραστήρια και συμμετοχική κοινότητα πολιτών. Για να συμβάλει στην προσέγγιση αυτού του στόχου, θεωρεί απαραίτητη την αναβάθμιση της ταυτότητας και της κοινωνικής συνοχής των Κυπρίων έτσι, ώστε να κατανοούν καλύτερα και να εκτιμούν περισσότερο την τοπική κουλτούρα, την ιστορία, το φυσικό περιβάλλον και όλα τα άλλα συστατικά της ζωής, τόσο στην περιφέρεια, όσο και στις αστικές περιοχές. Η αναβάθμιση προϋποθέτει, καταρχήν, σεβασμό των τοπικών Αρχών προς τους πολίτες και αντίστροφα, καθώς και αλληλοεκτίμηση και συνεργασία μεταξύ ατόμων διαφορετικής ηλικίας και ενδιαφερόντων. Παράλληλα, ενισχύονται η επιμόρφωση, η ψυχαγωγία, οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες και άλλες προσφερόμενες πολιτιστικές υπηρεσίες.

xarkis.org

Xarkis Annual Festival

The Xarkis Annual Festival takes place at a picturesque village in Cyprus interlinking harmoniously various

aspects of the local culture with modern civilisation. The Festival's main idea is that the blending process that takes place at the village can become a model for the

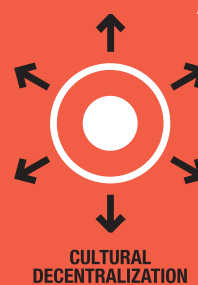
revitalisation and creative growth of the country. Participants in various workshops and presentations are taught with an experienced-

based approach and acquire a wide spectrum of experiences and skills. Activities include the collection of oral

LIFELONG LEARNING

social narratives on our common past or the organisation of interdisciplinary workshops with the cooperation of producers of traditional goods and contemporary designers thus bringing people from different generations together and creating the conditions for dynamic communication and change. The structure and manner of organisation of the Xarkis Festival also contributes to the rejuvenation of a traditional village as the city residents interact with the villagers and create the conditions to revive local business.

“Xarkis”, as a cultural foundation organises activities aiming to culturally upgrade and improve the quality of life of a particular area. Its activities include

the recording of oral stories, the organisation of participatory design workshops for the revival of specific spaces that remain unexploited both in urban and rural areas as well as the gathering of people from different backgrounds to discuss issues connected to cultural heritage and the sustainability of our local societies.

Συμβιώνοντας στο Σπίτι της Συνεργασίας: Το δικαίωμα στην τέχνη και τον πολιτισμό σε μια κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς

Το *Σπίτι της Συνεργασίας (Home for Cooperation - H4C)* είναι ένα ξεχωριστό κοινωνικο-πολιτισμικό κέντρο, που δημιουργήθηκε το 2011 στην καρδιά της Λευκωσίας, εντός της ελεγχόμενης από τα Ηνωμένα Έθνη περιοχής, παρά το ξενοδοχείο Λήδρα Πάλας. Αποτελεί ένα ζωντανό παράδειγμα δικοινοτικής συνεργασίας, όπου οι πολίτες ενώνουν δυνάμεις για την προώθηση της ειρήνης και του διαπολιτισμικού διαλόγου, καθώς τα προγράμματα και οι δραστηριότητες που υλοποιεί, ενθαρρύνουν τη συνεργασία στο πλαίσιο μιας καθημερινότητας χωρίς διαχωρισμούς και δίνουν την ευκαιρία σε ανθρώπους να συναντηθούν και να γνωριστούν. Κινητήρια δύναμη, πίσω από αυτή την πρωτοποριακή δράση του κέντρου, είναι ο διακοινοτικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός *Όμιλος Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας*.

Μέσα από μια πολυεπίπεδη δράση και πλούτο προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, το H4C συμβάλλει

στην ενίσχυση της επαφής μεταξύ ατόμων με διαφορετικό εθνικό, πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο, καθώς και στην καλλιέργεια του διαπολιτισμικού διαλόγου και της κατανόησης, τόσο στην Κύπρο, όσο και σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Παράλληλα, συνδράμει στις συλλογικές προσπάθειες της κοινωνίας των πολιτών για την οικοδόμηση ανοικτού διαλόγου και επικοινωνίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες, με στόχο την ειρήνη και τη συμφιλίωση. Αναπτύσσοντας ποικιλία δραστηριοτήτων, το H4C επιδιώκει να ανατρέψει την παγιωμένη αντίληψη για την ουδέτερη ζώνη, συμβάλλοντας στον μετασχηματισμό της σε ζώνη συνεργασίας.

Ανάμεσα σε άλλες δραστηριότητες για την προώθηση της πολυπολιτισμικότητας και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας, το H4C διοργανώνει το ετήσιο *Buffer Fringe Performing Arts Festival*. Μπερδεύοντας τις γραμμές μεταξύ του

κοινού και των ερμηνευτών, καλλιτέχνες κάθε είδους καταλαμβάνουν τους δρόμους της παλιάς Λευκωσίας και μεταμορφώνουν την πόλη, μέσα από σύγχρονες εκφράσεις των κοινωνικών ταυτοτήτων της Κύπρου. Το *Buffer Fringe Festival* στηρίζει την καλλιτεχνική ελευθερία και παρέχει έναν χώρο για πειραματική έκφραση, δημιουργική αριστεία και ευκαιρίες μάθησης για νέους καλλιτέχνες. Με την ενδυνάμωση των σύγχρονων δημιουργών, το H4C επιδιώκει να διευκολύνει τον μετασχηματισμό της αστικής κουλτούρας και να ενθαρρύνει τον καλλιτεχνικό πειραματισμό και την προώθηση ενός δυναμικού και δημιουργικού περιβάλλοντος στην πρωτεύουσα του νησιού.

Παράλληλα, το H4C, προωθώντας την εκπαίδευση μέσω των τεχνών και την πολιτιστική συμμετοχή, διοργανώνει εργαστήρια και μαθήματα για ενήλικες και παιδιά, κάτω από την ομπρέλα της εκπαίδευσης για έναν πολιτισμό ειρήνης μέσω των τεχνών, από νεαρή ηλικία. Επιπρόσθετα, διατηρεί βιβλιοθήκη ανοικτή στο κοινό, με μια πλούσια συλλογή οπτικοακουστικού υλικού, εκδόσεων και αρχείων στα ελληνικά, αγγλικά και τουρκικά.

“*To Buffer Fringe Performing Arts Festival ως πλατφόρμα πειραματισμού προσκαλεί την πειραματική διάθεση του δημιουργού και ενθαρρύνει τη δυναμική αλληλεπίδραση και τον διάλογο ανάμεσα στο κοινό και τους καλλιτέχνες, η οποία καθορίζει, ταυτόχρονα, τόσο την εξέλιξη του χαρακτήρα του Φεστιβάλ όσο και την εξέλιξη του ίδιου του κοινού*”

Μαρίνα Νεοφύτου, Διευθύντρια H4C
(Μωϋσέως και Νεοφύτου, 2016)

ΟΜΙΛΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η ίδρυση του Ομίλου Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας (ΟΙΔΕ) συνέπεσε με την ιστορική αλλαγή που πραγματοποιήθηκε στο νησί, στις 23 Απριλίου 2003, όταν άνοιξαν τα οδοφράγματα μεταξύ των δύο πλευρών της Πράσινης Γραμμής. Ο ΟΙΔΕ οραματίζεται μια κοινωνία όπου ο διάλογος για τα θέματα της ιστορίας, η ιστοριογραφία, η διδασκαλία και η εκμάθηση της ιστορίας είναι ευπρόσδεκτα ως αναπόσπαστο τμήμα της δημοκρατίας και θεωρούνται ως ένα μέσο για την ενίσχυση της ιστορικής κατανόησης και της κριτικής σκέψης. Η ενότητα συμβάλλει στην ενίσχυση της ιστορικής κατανόησης μεταξύ των πολιτών και ειδικότερα ανάμεσα στα παιδιά, τους νέους και τους εκπαιδευτικούς, παρέχοντας πρόσβαση σε ευκαιρίες μάθησης για άτομα διαφορετικών ικανοτήτων και διαφορετικού εθνικού, θρησκευτικού, πολιτιστικού και κοινωνικού υπόβαθρου, η οποία βασίζεται στον σεβασμό της διαφορετικότητας και τον διάλογο των ιδεών. Ο Όμιλος αποτέλεσε την κινητήρια δύναμη για τη δημιουργία του Σπιτιού της Συνεργασίας, το 2011.

home4cooperation.info

Living together in the Home for Cooperation: the right to art and culture in an inclusive community

The Home for Cooperation (H4C) runs a plethora of projects which focus on innovative cultural development. It regularly hosts groups or individuals

from across the dividing line, thus being the embodiment of intercommunal cooperation, contributing to the collective efforts of civil society in their engagement with peacebuilding and intercultural dialogue.

FOSTERING
CREATIVITY

It provides working spaces and opportunities for NGOs and individuals to design and implement original and ingenious projects. Apart from the multicultural events, the H4C also promotes contemporary cultural creation through pioneering activities, such as the *Buffer Fringe Performing Arts Festival*, held once a year in autumn. Blurring the lines between audience and performers, artists of all types take over the streets of old Nicosia and transform the city with their contemporary expressions of Cyprus social identities. In empowering contemporary artists, the H4C seeks to facilitate the transformation of the expression of urban culture, artistic experimentation, and the promotion of a dynamic and creative environment on the island's capital. The driving force behind this ground breaking initiative is the intercommunal Cyprus based Association for Historical Dialogue and Research (AHDR), which aims at advancing knowledge on the issues of history and history education, nurturing a critical understanding of the linkages between perceptions of history, attitudes and behaviours towards the "other" and increasing public awareness on the importance

GLOBAL CITIZENSHIP
EDUCATION

of dialogue and multi-perspectivity based on the respect for diversity and the dialogue of ideas.

METAPOLIS: Intervention in the City

Η δράση *METAPOLIS: Intervention in the City* έλαβε χώρα στα πλαίσια των δράσεων του Ιδρύματος ARTos για το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ARTECITYA 2014-2018. Πρόκειται για ένα πανευρωπαϊκό Πρόγραμμα, το οποίο φέρνει κοντά καλλιτέχνες, αρχιτέκτονες, πολεοδόμους και πολίτες, ούτως ώστε να αναδημιουργήσουν τις πόλεις όπου θέλουμε να ζούμε. Προτεραιότητα είναι να υποκινήσουν μια καινοτόμα προσέγγιση στο θέμα της αστικής ζωής, λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνιολογική εξέλιξη και τις ανάγκες των ανθρώπων. Το ARTECITYA συγκεντρώνει οκτώ εταίρους από όλη την Ευρώπη, οι οποίοι αφιερώνονται στον σχεδιασμό και στην ανάπτυξη πόλεων, ως προς το αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό περιεχόμενό τους. Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος, οι καλλιτέχνες, αρχιτέκτονες και άλλοι εταίροι που εμπλέκονται, συμπράττουν ώστε να καλλιεργηθεί μια γενικότερη παιδεία σχετική με τη συμμετοχή του πολίτη στη βελτίωση της πόλης ή της

γειτονιάς του και στην από κοινού λήψη αποφάσεων σχετικά με την αστική ανάπτυξη.

Σε αυτό το πλαίσιο, πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο ένα Πρόγραμμα Φιλοξενίας (Residency) διάρκειας μιας εβδομάδας από τους δύο Γάλλους αρχιτέκτονες της ομάδας *Bellastock Architecture Experimentale* Simon Jacquemin και Antoine Aubnais, με θέμα: «Patrimony Issues and Territorial Strategies in Cyprus». Το Πρόγραμμα Φιλοξενίας περιλάμβανε το συμπόσιο «Stock & Reuse Architecture» και το εργαστήρι «Patrimony Issues & Territorial Strategies in Cyprus». Το συμπόσιο επικεντρώθηκε στην επαναχρησιμοποίηση της αρχιτεκτονικής μέσα από μια διεπιστημονική προσέγγιση και στην παρουσίαση μιας σειράς καλών πρακτικών που έλαβαν χώρα στην Κύπρο, στην Ευρώπη και σε άλλα μέρη του κόσμου, με ομιλητές από την Κύπρο, την Ελλάδα και τη Γαλλία. Το εργαστήρι «Patrimony

Issues & Territorial Strategies in Cyprus», με τους αρχιτέκτονες της ομάδας *Bellastock* καλούσε τους συμμετέχοντες να ερευνήσουν «Αόρατες νεκρές / ρυθμιστικές ζώνες» και απορριπτόμενες ύλες βάσει των αναγκών των πολιτών και των κατοίκων της περιοχής, ούτως ώστε να ανατρέψουν τον υφιστάμενο σχεδιασμό στρατηγικής. Στόχος του εργαστηρίου ήταν να συντάξει ένα προσχέδιο για ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα «δημιουργίας χώρων», συμπεριλαμβανομένου του πρωτοκόλλου, του σεναρίου και του σχεδιασμού του.

“As we were trying to write a scenario to our proposal for our Residency in Cyprus, we’ve been through a lot of documentation about the urban situation of Nicosia and its buffer zone, and the obvious patrimonial problematic that goes with it. We were first passionate, but then we thought that it might be possible that this focus point was diverting our eyes and ears from other critical urban situations”

Simon Jacquemin and Antoine Aubnais,
Bellastock Architecture Experimental

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ARTos

Το Ίδρυμα ARTos ιδρύθηκε, το 2000, από τους καλλιτέχνες Αχιλλέα Κεντών και Μαρία Παπαχαλαράμους και είναι ένα κέντρο σύγχρονης τέχνης, επιστήμης και φιλοσοφίας αφιερωμένο στις τέχνες, τις επιστήμες, την καινοτομία και τον κοινωνικό αντίκτυπο, εμπνέοντας τον σύγχρονο καλλιτέχνη/δημιουργό/επιστήμονα και προσφέροντάς του εμπειρία και έναν χώρο αλληλεπίδρασης, προσωπικής και συλλογικής ανάπτυξης. Το Ίδρυμα δραστηριοποιείται μέσα από ένα δίκτυο εταίρων σε Ευρώπη, Μέση Ανατολή και ΗΠΑ, αναπτύσσοντας σειρά προγραμμάτων και στοχευμένων δράσεων με επίκεντρο τον άνθρωπο, αλλά και σε τοπικό επίπεδο, μέσω καλλιτεχνών, επιστημόνων, στοχαστών, φιλοσόφων, ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων, με στόχο την ελεύθερη έκφραση και ανάπτυξη νέων, καινοτόμων και διαχρονικών μορφών σκέψης.

artosfoundation.org

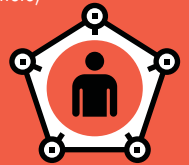
METAPOLIS: Intervention in the City

INTERDISCIPLINARY
COOPERATION

Metapolis: Intervention in the City took place within the activities framework of the ARTos Foundation under ARTECITYA 2014-2018, a Europe-wide project bringing together artists,

architects, town planners and citizens to re-create the cities we want to live in. The priority is to stimulate a vigorously innovative approach to the concept of urban life taking into account the sociological evolution and people’s needs. *Artecitya* groups 8 co-organisers from around Europe devoted to planning and developing towns and cities particularly regarding their architectural and artistic content. During the project the participants work hand in hand to cultivate the concept of citizens’ participation in improving their city or neighbourhood and to jointly take decisions about urban development. A residency programme was also included in

MOBILITY
OF CULTURAL
PROFESSIONALS

this framework on the topic “Patrimony Issues and Territorial Strategies in Cyprus”.

SUSTAINABLE URBAN
DEVELOPMENT

Συναυλίες Κοινωνικής Προσφοράς και Αποκέντρωσης

Οι συναυλίες κοινωνικής προσφοράς του Ιδρύματος Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου (ΙΣΟΚ) αποτελούν σημαντικό μέρος της καλλιτεχνικής του πολιτικής και εφαρμόζονται με μεγάλη επιτυχία από το 2008. Στόχος είναι να φέρουν το σημαντικότερο συμφωνικό σύνολο της χώρας και την ορχηστρική μουσική, κοντά σε κάθε κάτοικο ή επισκέπτη της Κύπρου. Πάντοτε επιδιώκεται μια ισορροπημένη κατανομή στις διάφορες επαρχίες της Κύπρου, καθώς και η συνεχής προσέγγιση καινούργιων χώρων και συνεργασιών. Με τον τρόπο αυτόν, το Πρόγραμμα συμβάλλει στην αποκέντρωση και καθιστά προσβάσιμο το πολιτιστικό προϊόν που προσφέρει η Ορχήστρα σε κοινωνικές ομάδες, οι οποίες για ποικίλους λόγους δεν έχουν την ευκαιρία να το απολαύσουν.

Για τον σκοπό αυτό, η ΣΟΚ βγαίνει από τις καθιερωμένες κλειστές αίθουσες συναυλιών της πόλης και περιοδεύει σε χώρους, όπως πλατείες, υπαίθρια θέατρα και πολιτιστικά κέντρα Δήμων και κοινοτήτων, δημοτικά σχολεία,

ιδρύματα, κέντρα υγείας και αλλού. Επιτυγχάνεται, έτσι, η επικοινωνία με ποικίλες κοινωνικές ομάδες, όπως κατοίκους κοινοτήτων της υπαίθρου, ενοίκους νοσηλευτικών κέντρων, ηλικιωμένους, μετανάστες, τουρίστες και άλλους. Μέχρι σήμερα, έχει παρουσιαστεί σε δεκάδες κοινότητες και Δήμους, όπως Δάλι, Ευρύχου, Λεύκαρα, Γαλάτα, Πλάτρες, Αγρός, Δερύνεια, Παραλίμνι, Τάλα, Πόλη Χρυσοχούς και αλλού, σε υπαίθριους χώρους εντός πόλης, όπως το Σκαλί Αγλαντζιάς και η οδός Ερμού, σε κέντρα απασχόλησης ενηλίκων ή φροντίδας ηλικιωμένων, στο Μακάρειο Νοσοκομείο, στο American Medical Center, στο Ίδρυμα Χρίστου Στέλιου Ιωάννου, στις Κεντρικές Φυλακές και στο παλιό αεροδρόμιο Λευκωσίας (που τελεί υπό τον έλεγχο του ΟΗΕ).

Το καλλιτεχνικό πρόγραμμα που επιλέγεται, κάθε φορά, έχει τόσο ψυχαγωγικό όσο και εκπαιδευτικό χαρακτήρα και περιλαμβάνει δημοφιλή έργα κλασικής μουσικής, έργα ορχηστρικής μουσικής,

ενορχηστρωμένους ελληνικούς και κυπριακούς παραδοσιακούς χορούς, ενορχηστρωμένα τραγούδια από τη λαϊκή παράδοση ή το έντεχνο ελληνικό ρεπερτόριο και άλλα. Συχνά, ο μαέστρος απευθύνεται στο κοινό, εισάγοντας εν συντομία το κάθε έργο, ώστε να το καθιστά κατανοητό. Αξίζει να σημειωθεί ότι, όλες οι συναυλίες κοινωνικής προσφοράς προσφέρονται δωρεάν στο κοινό και πραγματοποιούνται με τη συνεργασία των εμπλεκόμενων κοινοτήτων, Δήμων, ιδρυμάτων και φορέων, των οποίων η συμβολή στην προβολή των συναυλιών και τη δωρεάν παραχώρηση των χώρων είναι σημαντική.

Μέσω των πιο πάνω, οι συναυλίες κοινωνικής προσφοράς συμβάλλουν στην ισορροπημένη ανάπτυξη του ακροατηρίου, αφού μέρος του κοινού που γνωρίζει την Ορχήστρα, με την ευκαιρία αυτή, δύναται να αποτελέσει μέρος του μόνιμου και εκπαιδευμένου κοινού της ΣΟΚ. Παράλληλα, οι συναυλίες συμβάλλουν στην πολιτιστική αναβάθμιση των κοινοτήτων, προσφέροντάς τους ένα μουσικό γεγονός και ένα είδος μουσικής, το οποίο τείνει να συνδέεται, συνήθως, με την κοινωνική ελίτ.

Τέλος, οι συναυλίες συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση του κοινού για την κλασική μουσική και τον θεσμό της συμφωνικής ορχήστρας ως οργανωμένου μουσικού συνόλου, ενώ οι συναυλίες γίνονται και πόλος έλξης τουριστών.

“Οι συναυλίες κοινωνικής προσφοράς συμβάλλουν στην ισορροπημένη ανάπτυξη του ακροατηρίου, στην πολιτιστική αναβάθμιση των κοινοτήτων και στην ευαισθητοποίηση του κοινού για την κλασική μουσική και τον θεσμό της συμφωνικής ορχήστρας”

ΙΔΡΥΜΑ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΚΥΠΡΟΥ (ΙΣΟΚ)

Το ΙΣΟΚ άρχισε τη λειτουργία του την 1η Ιανουαρίου 2007, αναλαμβάνοντας τη λειτουργία της Κρατικής Ορχήστρας και της Κρατικής Ορχήστρας Νέων, οι οποίες μέχρι τότε λειτουργούσαν υπό τη διεύθυνση των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και οι οποίες μετονομάστηκαν σε Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου και σε Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου, αντίστοιχα. Παράλληλα, ανέλαβε και τη λειτουργία της Μουσικής Σχολής της Ορχήστρας Νέων. Είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός ιδιωτικού δικαίου με θεσμικό χορηγό το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο. Στόχοι του είναι η ανάπτυξη και προώθηση της τέχνης της ορχηστρικής μουσικής, η αναβάθμιση της μουσικής ζωής και της μουσικής παιδείας του τόπου και η περαιτέρω εμπλοκή της κοινωνίας σε μουσικές δραστηριότητες.

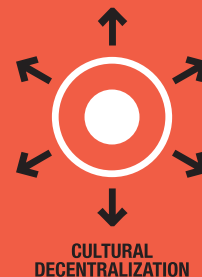
cyso.org.cy

Community Outreach and Decentralisation Concerts

The community outreach concerts of the Cyprus Symphony Orchestra (CYSO) are an important part of its artistic policy and have been successfully organised since 2008. The orchestra comes out of the conventional concert halls of the city and tours in squares, open-air theatres, municipal and community

centres, schools, institutions, health centres and elsewhere. The aim is to bring orchestral music and the most important symphonic ensemble of the country close to every resident or visitor of Cyprus. It always aims at distributing the concerts evenly across all districts of Cyprus and approach new venues and collaborations. The community outreach concerts contribute to a well-rounded audience development since part of the public is only able to meet the Orchestra through such concerts and may become part of the regular and loyal audience of CYSO. These concerts are also offered free of charge thus contributing to the cultural upgrading of communities and raising awareness of the public about classical music and the institution of the symphony orchestra as an organised music ensemble. The Cyprus Symphony Orchestra (CYSO) is a non-profit organisation of private law whose institutional sponsor is the Ministry of Education and Culture.

EQUAL OPPORTUNITIES & INCLUSIVE SOCIETIES

Its aims are to develop and promote the art of orchestral music, upgrade music life and education in the country and further involve the society in musical activities.

Πολιτιστική Χαρτογράφηση Λεμεσού Limassol Cultural Mapping

Πολιτιστική Χαρτογράφηση Λεμεσού

Με σκοπό την αναβάθμιση της πολιτιστικής συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο, το Συντονιστικό Συμβούλιο Πολιτιστικών Φορέων Λεμεσού, σε συνεργασία με το εργαστήριο Οπτικής Κοινωνιολογίας και Μουσειολογίας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου και τον Δήμο Λεμεσού, υλοποίησε το Πρόγραμμα *Πολιτιστική Χαρτογράφηση Λεμεσού*. Το Πρόγραμμα αφορούσε στη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού χάρτη της πόλης και στην καταγραφή της πολιτιστικής ταυτότητας της Λεμεσού. Η διαδικασία της χαρτογράφησης ξεκίνησε στα μέσα του 2012 με δημόσια διαβούλευση και εμπλοκή όλων των σχετικών κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών παραγόντων της πόλης.

Στο διαρκώς εναλλασσόμενο πολιτιστικό τοπίο της σύγχρονης Κύπρου, η Λεμεσός ξεχωρίζει ανάμεσα στις πιο δραστήριες πολιτιστικά πόλεις του νησιού, κατέχοντας ταυτόχρονα σημαντική θέση στον

πολιτιστικό χάρτη της Μεσογείου. Πέραν από τα ιστορικά αξιοθέατα και την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της, που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το αρχαίο θέατρο Κουρίου, το Μεσαιωνικό Κάστρο στο ιστορικό κέντρο της πόλης και την αρχαία πόλη της Αμαθούνας, τη Λεμεσό εμπλουτίζει πολιτιστικά ένας μεγάλος αριθμός δράσεων και εκδηλώσεων, τις οποίες διοργανώνουν δραστήριες πολιτιστικές ομάδες, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οργανωμένα σύνολα, ανεξάρτητοι καλλιτέχνες και άλλοι φορείς.

Στη διαδικτυακή αυτή πύλη, όπως και στις εφαρμογές σε Google, Play Store και Apple App Store, επιχειρήθηκε η χαρτογράφηση της πολιτιστικής ταυτότητας της πόλης, σε μια προσπάθεια ανάπτυξης συντονισμένης επαρχιακής πολιτιστικής πολιτικής και προώθησης της ευρύτερης έννοιας του Πολιτισμού, ως αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωής των πολιτών. Στον πολιτιστικό

χάρτη της Λεμεσού τοποθετούνται πολιτιστικοί οργανισμοί, σωματεία, μη κυβερνητικές οργανώσεις, εκθεσιακοί χώροι και πολιτιστικές ομάδες. Οι οργανισμοί χωρίζονται σε ενότητες, με βάση την καλλιτεχνική τους ιδιότητα (φωτογραφία, εικαστικά, χορός, θέατρο, κ.λπ.). Συγκεκριμένα, ο επισκέπτης μπορεί να βρει πληροφορίες για όλα τα μουσεία της πόλης, όπως το Μουσείο Μεσαιωνικού Κάστρου, το Δημοτικό Μουσείο Λαϊκής Τέχνης, τη Δημοτική Πινακοθήκη Λεμεσού, το Παττίσιο Ιστορικό Αρχείο και πολλά άλλα, για τα σωματεία-μέλη του Συντονιστικού Συμβουλίου Πολιτιστικών Φορέων Λεμεσού και για τα φεστιβάλ που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο στην πόλη. Στο προφίλ του κάθε οργανισμού περιέχονται τα στοιχεία επικοινωνίας του, όπως ιστοσελίδα, ηλεκτρονική διεύθυνση και σελίδα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

“Με κίνητρο την αναβάθμιση της πολιτιστικής στρατηγικής σε τοπικό επίπεδο, δημιουργήθηκε ένας ηλεκτρονικός χάρτης της πόλης, στον οποίο καταγράφεται η πολιτιστική ταυτότητα της Λεμεσού”

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΛΕΜΕΣΟΥ

Το Συντονιστικό Συμβούλιο Πολιτιστικών Φορέων Λεμεσού είναι ένας πολιτιστικός φορέας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με κύριο σκοπό την πολιτιστική αναβάθμιση και ανάπτυξη της πόλης και επαρχίας Λεμεσού. Ιδρύθηκε στη Λεμεσό το 1992 ως ομάδα συνεργαζομένων φορέων και εγγράφηκε ως σωματείο το 1995. Εκπροσωπεί σαράντα πέντε πολιτιστικά σωματεία με έδρα τη Λεμεσό, στα οποία υπάγονται θεατρικοί οργανισμοί, μουσικά σύνολα, ομάδες χορού, εικαστικοί, λογοτέχνες, κ.ά. Το Συντονιστικό Συμβούλιο είναι, επίσης, ο διαχειριστής της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Λεμεσού.

culturalmappinglimassol.com

Limassol Cultural Mapping

ACCESS TO CULTURE
& PARTICIPATION

The project *Limassol Cultural Mapping* was created by the Coordinating Council of Limassol Cultural Associations in collaboration with the Visual Sociology and Museum Studies Lab (VSMS

Lab) of the Cyprus University of Technology and the Municipality of Limassol, with the aim of creating an online map of the city, recording therefore the cultural identity of Limassol. The project started back in 2012 through public consultation and involved every social, cultural and political actor of the city.

This e-portal, as well as the Google Play Store and Apple App Store applications attempted to map the cultural identity of the city in an effort to develop a coordinated district cultural policy and promote Culture as an integral part of the citizens' daily life.

The Limassol Cultural Map includes cultural organisations, associations, NGOs, exhibition spaces and cultural groups according to their artistic capacity (photography, visual arts, dance, theatre, etc.). Visitors can find information on city museums, associations-members of the coordinating Council of Limassol Cultural Associations, and festivals that take place yearly in the city. The Coordinating Council of Limassol Cultural Associations is a non-profit cultural body whose main objective is the cultural upgrading of Limassol.

It represents forty five cultural associations registered in Limassol and it administrates the House of Arts and Letters of Limassol.

INNOVATIVE
PARTNERSHIPS

SUSTAINABLE URBAN
DEVELOPMENT

INFOGRAPHICS MAP

The infographics are related to the objectives of the 2005 Convention, the Strategic Plan for Culture of the Ministry of Education and Culture and the UN Sustainable Development Goals (SDGs).

1 ACCESS AND PARTICIPATION

participation & creative reflection/access and participation/participation and audience development/access to culture & participation/awareness and access/access through digital technologies/awareness & participation/enhanced participation

2 QUALITY EDUCATION AND CULTURAL DIVERSITY

global citizenship & cultural diversity/cultural learning opportunities/quality learning opportunities/education & skills enhancement/lifelong learning opportunities/professional skills strengthened/education for cultural diversity/lifelong learning/global citizenship education

3 PEACEFUL COEXISTENCE

peaceful & participatory societies/peaceful and inclusive societies/inclusive & participatory societies/cooperation & partnerships/intercultural dialogue & peaceful societies/intercultural dialogue & peace

4 CREATIVITY AND INNOVATION

new artistic works/creativity & artistic innovation/fostering creativity

5 EQUALITY

equal opportunities & inclusive societies/participation and collaboration/equality & collaboration

6 PARTNERSHIPS FOR CULTURAL DIVERSITY

enhanced north-south cooperation

7 MOBILITY

mobility of artists/balanced flow of cultural goods/mobility of artists & cooperation/mobility of cultural professionals/mobility of artists & cultural goods

8 INTERDISCIPLINARY AND CROSS-SECTORAL COOPERATION

interdisciplinary cooperation/cross-sectoral partnerships/cross-sectoral cooperation/innovative partnerships/international cooperation/innovative cross-sectoral cooperation/public-private partnerships

9 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

sustainable cities/creativity for sustainable cities/quality of life within cities/sustainable urban development/sustainable cities and communities

10 CULTURAL INDUSTRIES AND ECONOMIC GROWTH

access to the markets/employment & economic growth/empowering cultural industries/fair remuneration/young artists in creative industries

11 GENDER EQUALITY

empowerment of women creators

12 INTERDISCIPLINARY CULTURAL COOPERATION

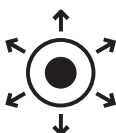

13 CULTURAL DIVERSITY AND QUALITY OF LIFE

increased quality of life

14 CULTURAL DECENTRALIZATION

ΛΕΖΑΝΤΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ / PHOTO CREDITS

Σελίδα / Page

- 2**
«Ομήρου Ιλιάδα», σε σκηνοθεσία Στάθη Λιβαθνοπού, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2014.
"Homer's Iliad", directed by Stathis Livathinos, KYPRIA International Festival 2014.
© 2014, KYPRIA / Michalis Georgiades
- 10-11**
Θεατρική παράσταση «Φάουστ», του Στέφανου Δρουσιώτη, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2013.
Performance of "Faust", directed by Stephanos Droussiotis, KYPRIA International Festival 2013.
© 2013, KYPRIA / A. Bargilly
- 20-21**
Παράσταση «Η βασίλοπούλα τζ' οι μάισες» (Κυπριακό λαϊκό παραμύθι), σε σκηνοθεσία Γιολάντας Χριστοδούλου και χορογραφία Χλόης Μελίδου, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2014.
Performance of "The princess and the witches" (Cypriot folk tale), directed by Yiolanda Christodoulou and choreographed by Chloe Melidou, KYPRIA International Festival 2014.
© 2014, KYPRIA / Michalis Georgiades
- 27**
«Το βιολί της Κύπρου συναντά το βιολί της Δύσης», Philokallia Ensemble, Τσεχία-Κύπρος, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2015.
"The violin music of Cyprus meets the West", Philokallia Ensemble, Czech Republic-Cyprus, KYPRIA International Festival 2015.
© 2015, KYPRIA / Michalis Georgiades
- 30**
Παράσταση της όπερας «ΡΑ... ΠΑΤΣΙΑ... ΟΥ...», του συνθέτη Άντη Σκορδή, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2016.
Performance of the opera "RA...PATSI...OU...", by the composer Andys Skordis, KYPRIA International Festival 2016.
© 2016, KYPRIA / Michalis Georgiades
- 46-47**
Carmina Burana, Spellbound Contemporary Ballet, Ιταλία, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2013.
Carmina Burana, Spellbound Contemporary Ballet, Italy, KYPRIA International Festival 2013.
© 2013, KYPRIA / A. Bargilly
- 48**
«Ρωμαίος και Ιουλιέττα για Δύο», σε σκηνοθεσία Κώστα Γάκη, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2013.
"Romeo and Juliette for Two", directed by Kostas Gakis, KYPRIA International Festival 2013.
© 2013, KYPRIA / A. Bargilly
- 60-61**
Παράσταση «Άτιτλο», σε σκηνοθεσία και χορογραφία της Καρολίνας Κωνσταντίνου, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2013.
"Atitlo" [Untitled] performance, directed and choreographed by Carolina Constantinou, KYPRIA International Festival 2013.
© 2013, KYPRIA / A. Bargilly
- 62**
«Ο κόσμος του Διαμαντή», σύγχρονη παράσταση μπαλέτου, σε χορογραφία της Μαργαρίτας Μακρίδου και ερμηνεία του Dancecyprus και της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2014.
"The world of Diamantis", modern ballet performance, choreographed by Margaret Makridou and performed by Dancecyprus and the Cyprus Symphony Orchestra, KYPRIA International Festival 2014.
© 2014, KYPRIA / Michalis Georgiades
- 72**
Λεπτομέρεια της έκθεσης «Όψεις Αρμένικης Τέχνης-Η Συλλογή Καλφαγιάν».
Detail from the exhibition "Aspects of Armenian Art-The Kalfayan Collection".
© Leventis Municipal Museum of Nicosia
- 76**
SARDAM Festival 2014.
© 2014, Charis Evagorou
- 77**
SARDAM Festival 2014.
© 2014, Charis Evagorou
- 78-79**
Άποψη της έκθεσης «Όψεις Αρμένικης Τέχνης-Η Συλλογή Καλφαγιάν»: εκθέματα καθημερινής ζωής και εκκλησιαστικά αντικείμενα.
View of the exhibition "Aspects of Armenian Art -The Kalfayan Collection": ecclesiastical and secular objects.
© Leventis Municipal Museum of Nicosia
- 80**
7ο Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής Φάρος, Slagwerk den Haag Percussion Ensemble, The Shoe Factory, Λευκωσία, Οκτώβριος 2015.
7th International Pharos Contemporary Music Festival, Slagwerk den Haag Percussion Ensemble, The Shoe Factory, Nicosia, October 2015.
© 2015, Pharos Arts Foundation
- 81**
7ο Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής Φάρος, Het Collectief Ensemble, The Shoe Factory, Λευκωσία, Οκτώβριος 2015.
7th International Pharos Contemporary Music Festival, Het Collectief Ensemble, The Shoe Factory, Nicosia, October 2015.
© 2015, Pharos Arts Foundation
- 82**
Παράσταση «Αστερισμοί», του Nick Payne, σε σκηνοθεσία Βαγγέλη Θεοδωρόπουλου, Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2014.
"Constellations" performance, by Nick Payne, directed by Vaggelis Theodoropoulos, Cyprus Theatre Organisation (THOC), KYPRIA International Festival 2014.
© 2014, KYPRIA / Michalis Georgiades
- 84**
Street Art Square-Παρεμβάσεις στο Αστικό Τοπίο, Καλλιτέχνης: Batu Gundal (5 Οκτωβρίου 2016-9 Οκτωβρίου 2016).
Street Art Square-Visual Interventions on urban landscape, Artist: Batu Gundal (5 October 2016-9 October 2016).
© Foto Larko, Pafos
- 86-87**
Η ορχήστρα Κουμανταρία στην Αυλή των Ιπποτών του Κυπριακού Οινομουσείου.
Commandaria Orchestra at the Knights' Court of the Cyprus Wine Museum.
© 2016, Cyprus Wine Museum
- 88-89**
Στιγμιότυπο από την εκδήλωση «Πολυπολιτισμική Κύπρος-η Αρμενική κοινότητα».
Snapshot of the event "Multicultural Cyprus-The Armenian Community".
© 2013, UNESCO Chair of the University of Nicosia

90

Η ποιήτρια-περφόρμερ Hanne Ørstavik από τη Νορβηγία, στη διάρκεια του 2^{ου} Διεθνούς Λογοτεχνικού Φεστιβάλ «Ες γην εναλίαν Κύπρον», 2015.

The poet-performer Hanne Ørstavik from Norway, during the 2nd International Literary Festival "To the sea-girt shores of Cyprus", 2015.

© 2015, Ideogramma

92

Στο πλαίσιο του προγράμματος Europeana Food and Drink, το Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής συνέβαλε στην ανάπτυξη ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων.

In the framework of the programme Europeana Food and Drink, the Cyprus Food Virtual Museum contributed to the development of open educational resources.

© Europeana Food and Drink

94

Αφίσα του Φεστιβάλ Animation στην Ύπαιθρο «Όψεις του Κόσμου» 2015. Καλλιτέχνης: Kaspar Jancis.

Poster of the Countryside Animafest Cyprus "Views of the World" 2015. Artist: Kaspar Jancis.

© 2015, Animafest Cyprus.

96

Η ορχήστρα «Ακαδημία του Αγίου Μαρτίνου των Αγρών» (Academy of St Martin in the Fields) στο Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2015, Σολίστ-πιάνο: Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου, Μάεστρος: Νίκος Χριστοδούλου.

The "Academy of St Martin in the Fields" orchestra performing during KYPRIA International Festival 2015, Soloist-piano: Alexandra Papastefanou, Conductor: Nikos Christodoulou.

© 2015, KYPRIA / Michalis Georgiades

99-100

Παράσταση "Deca Dance" 2015 New Edition, Batsheva Dance Ensemble, Ισραήλ, σε χορογραφία του Ohad Naharin, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2015.

Performance of "Deca Dance" 2015 New Edition, Batsheva Dance Ensemble, Israel, choreographed by Ohad Naharin, KYPRIA International Festival 2015.

© 2015, KYPRIA / Michalis Georgiades

102

Στιγμιότυπο από τη συναυλία "In Tempore Belli: Music against War".

Snapshot of the concert "In Tempore Belli: Music against War".

© 2015, Pharos Arts Foundation

103

Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για μαθητές Μέσης Εκπαίδευσης στο πλαίσιο του προγράμματος "In Tempore Belli: Music against War".

Educational activities for Secondary Education students within the framework of the programme "In Tempore Belli: Music against War".

© 2015, Pharos Arts Foundation

104

Έργα μαθητών που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα «Δημιουργικές Συνεργασίες - Καλλιτέχνες στα Σχολεία», εμπνευσμένα από στοιχεία της κυπριακής παράδοσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Students' artworks, created in the framework of the programme "Creative Partnerships - Artists in Schools", inspired by Cyprus tradition and cultural heritage.

© 2015, Cyprus Society for Education through Art

105

Επίσκεψη μαθητών στο εργαστήρι της Ολιβέρας Νικολάου, όπου γνώρισαν τη δουλειά της και πειραματίστηκαν με τα υλικά που χρησιμοποιεί η καλλιτέχνη.

Students visit the workshop of Olivera Nikolaou, where they became familiar with her work and they experimented with the materials used by the artist.

© 2015, Cyprus Society for Education through Art

106

Εκπαιδευτικό παιχνίδι της Λεβεντιού Πινακοθήκης.

Educational game of the A. G. Leventis Gallery.

108

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα στο Λεβέντιο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας και οι μασκότ Λήδρα και Λέδρος.

Educational programme at the Leventis Municipal Museum of Nicosia and the mascots Ledra and Ledros.

© Leventis Municipal Museum of Nicosia

110

Ο Ανδρέας Μιχαήλ, νικητής του παγκύπριου Διαγωνισμού Avantgarde για νεαρούς πιανίστες το 2012.

Andreas Michael, winner of the Pancyprian Avantgarde Competition for Young Pianists in 2012.

© 2012, Stavros Kyriakides

112

Λεπτομέρεια του έργου «Λευκά περιστέρια», μικτή τεχνική, που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης «Εφτά Ιστορίες. Δαντέλες και Σύγχρονη Τέχνη». Καλλιτέχνες: Έλενα Τσιγαρίδου και Σάντυ Αντωνίου.

Detail of the work "White pigeons", mixed technique, created in the framework of the exhibition "Seven Stories. Lace and Modern Art". Artists: Elena Tsigaridou and Sandy Antoniou.

© 2016, Kallinikeion Municipal Museum of Athienou / Noni Papouli Papsiantfi

114-115

Δυνηπικό Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης.

Virtual Museum of Modern and Contemporary Art.

© 2014, Nicos Louca

116

Άποψη της έκθεσης Terra Mediterranea - In Crisis στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας.

View of the exhibition Terra Mediterranea - In Crisis in NiMAC (Nicosia Municipal Arts Centre).

© 2012, NiMAC

120

Cyprus Rialto World Music Festival.

© Cyprus Rialto World Music Festival / Rialto Theatre

122

Άποψη της έκθεσης "Terra Mediterranea - In Crisis" στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας.

View of the exhibition "Terra Mediterranea - In Crisis" in NiMAC (The Nicosia Municipal Arts Centre).

© 2012, NiMAC

124

Άποψη της έκθεσης *Ιστορίες της Γέννησης* στη Λεβέντειο Πινακοθήκη.

View of the exhibition *The Nativity Stories* in the A. G. Leventis Gallery.
© A. G. Leventis Gallery

126

Ομαδική φωτογραφία του *Ethno Cyprus* 2016.

Group photo of *Ethno Cyprus* 2016.
© 2016, Kariem Saleh

128

Yasmin Levy, μια συναυλία στο πλαίσιο της θεματικής πλατφόρμας «Η Σκηνή που Ταξιδεύει» (26 Ιουλίου 2016).

Yasmin Levy concert in the context of the thematic platform "The Travelling Stage" (26 July 2016).
© Foto Larko, Pafos

130

Moataz Nasr, "Park in Progress 11", Δημοτικός Κήπος Λευκωσίας, 2014.

Moataz Nasr, "Park in Progress 11", Nicosia Municipal Gardens, 2014.
© 2014, Achilleas Kentonis & Melvyn Bonnaffe

132

"When a song begins", στο πλαίσιο της έκθεσης "Compassion: on the phenomenology of being ill", Καλλιτέχνες: Γιάννης Πόθος.

"When a song begins", in the framework of the exhibition "Compassion: on the phenomenology of being ill", Artist: Yiannis Pothos.
© Petros Monogios

134

O Swoon (Marc Neys), δημιουργός video art και ηχοτοπίων, μαζί με τον Poul Ruders, οργανίστα και συνθέτη, δημιούργησαν μια ταινία εμπνευσμένη από το Κεφάλαιο 4 του βιβλίου *Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων*, στο πλαίσιο του "Wonderland Project".

Swoon (AKA Marc Neys), video-artist / soundscape-creator and Poul Ruders, organist and composer, created a film and music inspired by Chapter 4 of *Alice in Wonderland* within the framework of "Wonderland Project".
© 2015, Pharos Arts Foundation

135

Sara Shabani, γραφίστρια και η Augusta Read Thomas, συνθέτρια, δημιούργησαν μια ταινία εμπνευσμένη από το Κεφάλαιο 12 του βιβλίου *Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων*, στο πλαίσιο του "Wonderland Project".

Sara Shabani, graphic designer and Augusta Read Thomas, composer, created a film and music inspired by Chapter 12 of *Alice in Wonderland* within the framework of "Wonderland Project".
© 2015, Pharos Arts Foundation

136

Το συγκρότημα "Pol Belardi's Force" στο 2^ο Cyprus Jazz & World Music Showcase (2015).

The group "Pol Belardi's Force" performing at the 2nd Cyprus Jazz & World Music Showcase (2015).
© 2015, Pavlos Vryonides

138

Στιγμιότυπο από το project "Walk Me", στο πλαίσιο του "Léim Project" στο Mercat de les Flors της Βαρκελώνης. Το project υλοποιήθηκε από τους: Helena Lizari (χορογράφος), Κωνσταντίνo Κυπριανού (Αρχιτέκτονα), David Dalmazzo (Interactive Designer) και Μαρία Φιλίππου, Sheila Creevey, Natalia Alvarez Sim (Léim Team).

Snapshot of the "Walk Me" project, devised in the framework of the "Léim Project" in Mercat de les Flors in Barcelona. The project was implemented by Helena Lizari (Choreographer), Constantinos Kiprianou (Architect), David Dalmazzo (Interactive Designer) and Maria Philippou, Sheila Creevey, Natalia Alvarez Sim (Léim Team).
© Maria Philippou

140

Buffer Fringe Performing Arts Festival 2016.
© Elena McDonough

143

Παράσταση σύγχρονου χορού, "A city seeking its bodies", χορογράφος: Alexandra Waierstall, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 216.

Contemporary Dance performance, "A city seeking its bodies", choreographer: Alexandra Waierstall, KYPRIA International Festival 2016.
© 2016, KYPRIA / Michalis Georgiades

144

«Μουσικές Γέφυρες», She'Koyokh - Monsieur Doumani, Ηνωμένο Βασίλειο-Κύπρος, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2016.

"Musical Bridges", She'Koyokh - Monsieur Doumani, UK-Cyprus, KYPRIA International Festival 2016.
© 2016, KYPRIA / Michalis Georgiades

146

Φεστιβάλ Φέγγαρος 2015. Στιγμιότυπο από τη μικρή σκηνή του Φεστιβάλ με όνομα «Village Stage». Επί σκηνής το σχήμα του Δημήτρη Μπασλάμ από τη Θεσσαλονίκη, το οποίο παρουσίασε ένα πρόγραμμα για μικρούς και μεγάλους με παραδοσιακά όργανα.

Fengaros Festival 2015. Snapshot of the small stage of the festival, the "Village Stage". Dimitris Baslam group, from Thessaloniki, on stage; it performed a programme with traditional musical instruments, for younger and older people.
© Louvana Records Ltd

148

Συμπόσιο με θέμα «Αρχαιολογική Πολιτιστική Κληρονομιά Χερσονήσου Ακάμας» (16 Απριλίου 2016).

Symposium on the topic "Archaeological Cultural Heritage of Akamas Peninsula" (16 April 2016).
© Foto Larko, Pafos

150

Εγκατάσταση του *Play Me, I'm Yours* μπροστά από τη Λεβέντειο Πινακοθήκη.

Play Me, I'm Yours Installation in front of the A.G. Leventis Gallery.
© 2014, Stavros Kyriakides

152

Δημόσια παρέμβαση στο πάρκο Ειρήνης, στο Φεστιβάλ Νεολαίας, στο πλαίσιο του Προγράμματος "Green Urban Lab". Πρόταση για έναν αστικό χώρο πολλαπλών χρήσεων για τοπικούς καλλιτέχνες γκράφιτι, παιδότοπο και πλατφόρμα διαλόγου (2015).

Public intervention at Irinis Park, during the Youth Festival, in the framework of the project "Green Urban Lab". Proposal for an urban, multi-purpose space for local artists, graffiti, playground and dialogue platform (2015).
© Apostolia Michael

154

Οδηγός Μουσείων της Κύπρου, ένα άλλο αποτέλεσμα της έρευνας για τα Μουσεία και την πολιτιστική βιωσιμότητα.

Cyprus Museum Guide, another outcome of the study about Museums and cultural sustainability.

156

Εργαστήρι Αποδόμησης μοτίβων, με τη Δέσποινα Καννάουρου και τη Χριστίνα Σκαρπάρη, στο Φεστιβάλ Ξαρκής.

Workshop for deconstructing patterns, with Despoina Kannaourou and Christina Skarpari, in the context of *Xarkis* Festival.

© Xarkis / Emma Louise Charalambous

158

Buffer Fringe Performing Arts Festival 2016.

© Elena McDonough

160

“METAPOLIS: Intervention in the City”:

Πρόγραμμα Φιλοξενίας στην Κύπρο με τους Bellastock Architecture Experimentale, μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος Δημιουργική Ευρώπη - ARTECITYA 2014-2018.

“METAPOLIS: Intervention in the City”:

Architecture Residency in Cyprus with Bellastock Architecture Experimentale, within the framework of the programme Creative Europe - ARTECITYA 2014-2018.

© 2015, Antoine Aubnais, Simon Jacquemin, Achilleas Kentonis

162

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου στην Τάλα (επαρχία Πάφου) στο πλαίσιο των Συναυλιών Κοινωνικής Προσφοράς και Αποκέντρωσης (2014).

The Cyprus Symphony Orchestra performing in Tala (Pafos district) within the framework of the Community Outreach and Decentralization Concerts (2014).

© 2014, Cyprus Symphony Orchestra Foundation

164

Πολιτιστική Χαρτογράφηση Λεμεσού.

Limassol Cultural Mapping.

© 2015, Coordinating Council of Limassol Cultural Associations

166-7

Θεατρική παράσταση “Φάουστ”, του Στέφανου Δρουσιώτη, Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2013.

Performance of “Faust”, directed by Stephanos Droussiotis, KYPRIA International Festival 2013.

© 2013, KYPRIA / A. Bargilly

ΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΠΑΡΑΘΕΜΑΤΑ / STATEMENTS - QUOTES

76

Χριστοδούλου, Ι. και Ιωάννου, Μ. (2014). Η λογοτεχνία αλλιώς. *City Free Press*. [διαδικτυακό] Διαθέσιμο από: <http://m.citysigmalive.com/article/4578/i-logotehnia-allios> (Πρόσβαση 21 Ιουλίου 2017).

77

[Σαρδάμ Λογοτεχνίας, 2016]. *Διάλογος*. [διαδικτυακό] Διαθέσιμο από: <http://dialogos.com.cy/blog/sardam-logotechnias> (Πρόσβαση 2 Ιουλίου 2017).

81

Rutherford-Johnson, T. (2011). It ain't where you come from, it's where you've been. *The New Music Box*, [online]. Available at: <http://www.newmusicbox.org/articles/it-aint-where-youre-from-its-where-youve-been> (Accessed 2 July 2017).

83

Gurry, F. (2015). World Intellectual Property Day 2015 – "Get up, Stand Up. For Music". *World Intellectual Property Organization Official Website*. [online] Available at: http://www.wipo.int/ip-outreach/en/ipday/2015/dg_message.html (Accessed 21 July 2017).

95

Animafest Cyprus (2015). *Κατάλογος 14ου Διεθνούς Φεστιβάλ «Όψεις του Κόσμου»* [διαδικτυακό]. Διαθέσιμο στο: http://www.animafest.com.cy/images/editions/pdf/Cat_WEB_2015.pdf (Accessed 28 June 2017).

104

UNESCO (2006). *Road Map for Arts Education. The World Conference on Arts Education: Building Creative Capacities for the 21st Century. Lisbon, 6-9 March 2006*. Available at: http://www.unesco.org/fileadmin/multimedia/HQ/CLT/CLT/pdf/Arts_Edu_RoadMap_en.pdf (Accessed 23 July 2017).

115

Σαββινίδης, Γ. και Αβραάμ Χ. (2014). Virtual Museum: Ψηφιακός περίπατος στην κυπριακή τέχνη. *Ο Φιλελεύθερος*. Διαθέσιμο από: <http://archive.philenews.com/el-gr/politismos-kypros/162/218582/virtual-museum-fa-berat-st-pta> (Πρόσβαση 25 Ιουλίου 2017).

121

Θέατρο Ριάλτο (2015). 10ο Ριάλτο Έθνικ Φεστιβάλ Μουσικών του Κόσμου. *Cyprus Rialto World Music Festival Official Website* [διαδικτυακό]. Διαθέσιμο από: <http://cyprusrialtoworldmusicgr.moonfruit.com/10/4589777076> (Πρόσβαση 26 Ιουλίου 2017).

123

NiMAC (2012). *Terra Mediterranea - In Crisis Press Release* [online]. Available at: http://nimac.org.cy/wp-content/uploads/2015/02/IN_CRISIS-PRESS_RELEASE-ENG.pdf (Accessed 28 June 2017).

127

Γεωργίου, Α. και Δημητρίου, Μ. (2016). Μελίνα Δημητρίου: Εθνο Cyprus - Για να αποδυναμωθούν η προκαταλήψεις και στερεότυπα. *Διάλογος* [διαδικτυακή] Διαθέσιμο από: <http://dialogos.com.cy/blog/melina-dimitriou-ethno-cyprus-gia-na-arodinamothou-prokatalipsis-ke-stereotipa/#.Wα6EbrJJaM8> (Πρόσβαση 25 Ιουλίου 2017).

129

Οργανισμός Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Πάφος 2017, (2016). *Ανοικτό Εργαστάσιο Πολιτισμού - Πρόγραμμα Εκδηλώσεων 2017*.

139

Léim, 2015. *Walk me*. Available at: <http://www.leimproject.eu/walk-me/> (Accessed 20 July 2017).

157

Γεωργίου, Α. και Σκαρπάρη, Χ. (2016). Χριστίνα Σκαρπάρη: Φεστιβάλ Ξαρκής - Μια γιορτή δημιουργίας. *Διάλογος* [διαδικτυακή]. Διαθέσιμο από: <http://dialogos.com.cy/blog/christina-skarpari-festival-xarkis-mia-giortidi-miourgias/#.WαZ5yLJJaM8> (Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2017).

159

Μωυσέως, Μ. και Νεοφύτου, Μ. (2016). 3ο Buffer Fringe | Φεστιβάλ με προκλητική/πειραματική διάθεση. *Παράθυρο*. Διαθέσιμο από: <http://www.parathyro.com/?p=50220> (Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2017).

161

Artos Foundation (2015). *METAPOLIS: Intervention in the City* [online]. Available at: <http://artosfoundation.org/?project=eu-program-artecitya-en> (Accessed 10 July 2017).

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ / REFERENCES

- Anheier, H. (2015). Towards a monitoring framework. In: UNESCO, *Re/Shaping Cultural Policies. A decade promoting the Diversity of Cultural Expressions for Development. 2005 Convention Global Report*. Paris: UNESCO, pp. 31-43.
- Antoniou, V., Carraz, R., Hadjichristou, Y. (2015). Inflating the Public: A Series of Urban Interventions. World Academy of Science, Engineering and Technology, International Science Index 107. *International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering*, 9(11), pp. 3438-3444.
- Asmal, K. (2007). A risk analysis of cultural diversity. Priorities for governments and civil society - Flight of the flamingos. In: C. M. Merkel & A. Steinkamp (eds.), *Cultural diversity, our common wealth: the Essen/RUHR. 2010 Bellini manual on prospects of cultural diversity*. Bonn: German Commission for UNESCO.
- Bennett, T. (2001). *Differing diversities: Transversal study on the theme of cultural policy and cultural diversity*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Council Decision 2006/515/EC of 18 May 2006 on the conclusion of the Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expression. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006D0515&from=EN> (Accessed 31 July 2017).
- Council Conclusions 2012/C 393/03 of 26 November 2012 on *Cultural Governance*. OJ C 393, 19.12.2012, pp. 8-10.
- European Commission (2010). *Regional Policy contributing to smart growth in Europe 2020*. COM (2010) 533 final. Available at: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/smart_growth/comm2010_553_en.pdf (Accessed 31 July 2017).
- European Commission (2012). *Promoting cultural and creative sectors for growth and jobs in the EU*. COM (2012) 537 final. Available at: http://www.europarl.europa.eu/registre/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2012/0537/COM_COM%282012%290537_EN.pdf (Accessed 31 July 2017).
- European Commission (2016). *Joint Communication to the European Parliament and the Council. Towards an EU Strategy for International Cultural Relations*. Brussels: European Commission. [Online]. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2016%3A29%3AFIN> (Accessed 27 June 2017).
- European Commission (2017). *Study on audience development - How to place audiences at the centre of cultural organisations: executive summary*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [Online]. Available at: <http://engageaudiences.eu> (Accessed 21 July 2017).
- Hawkes, J. (2001). *The Fourth Pillar of Sustainability: Culture's Essential Role in Public Planning*. Melbourne: Common Ground P/L.
- Isar, Y. R. & Pykkönen, M. (2015). Confusing Culture, Polysemous Diversity: "Culture" and "Cultural Diversity" in and after the Convention. In: C. De Beukelaer, M. Pykkönen & J.P. Singh (eds.), *Globalisation, Culture and Development. The UNESCO Convention on Cultural Diversity*. UK: Palgrave Macmillan UK.
- Mißling, S. and Scherer B. M. (2012). Article 7: Measures to promote cultural expressions. In: S. Von Schorlemer and P.T. Stoll (eds.), *The UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions: Explanatory notes*. Heidelberg: Springer Verlag, pp. 199-222.
- Μπουτσιούκη, Σ. (2015). Η πολυμερής Πολιτιστική Διπλωματία. Διεθνείς Οργανισμοί και Διεθνείς Συλλογικές Πρωτοβουλίες. Στο: Ν. Βασιλειάδης, Σ. Μπουτσιούκη (επιμ.), *Πολιτιστική διπλωματία*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο από: <http://hdl.handle.net/11419/4422> (Πρόσβαση 2 Ιουλίου 2017).
- Palmer, R. & Merkle, K. (2012). Article 12: Promotion of International Cooperation. In: S. Von Schorlemer and P.T. Stoll (eds.), *The UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions: Explanatory notes*. Heidelberg: Springer Verlag, pp. 353-360.
- Stylianou-Lambert, T., Boukas, N. & Yerali-Christodoulou, M. (2014). Museums and Cultural Sustainability: Stakeholders, Forces and Cultural Policies. *International Journal of Cultural Policy*, 20(5), pp. 566-587.
- Throsby, D. (1999). Cultural capital. *Journal of Cultural Economics*, 23(1), pp. 3-12.
- Throsby, D. (2012). Article 13: Integration of culture in sustainable development. In: S. Von Schorlemer and P.T. Stoll (eds.), *The UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions: Explanatory notes*. Heidelberg: Springer Verlag, pp. 361-70.
- Throsby, D. (2015). Culture in sustainable development. In: UNESCO, *Re/Shaping Cultural Policies. A decade promoting the Diversity of Cultural Expressions for Development. 2005 Convention Global Report*. Paris: UNESCO, pp. 151-69.
- UN (1948). *Universal declaration of human rights* [Online]. Available at: <http://www.un.org/en/documents/udhr/> (Accessed 31 July 2017).
- UN (2015). *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development (A/RES/70/1)*. New York, UN. [Online]. Available at: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld> (Accessed 29 June 2017).
- UNESCO (1982a). *Mexico City declaration on cultural policies*. Mexico City: UNESCO.
- UNESCO (1982b). *World Culture Report: Cultural diversity, conflict and pluralism*. Paris: UNESCO.
- UNESCO (2001). *Οικουμενική Διακήρυξη της UNESCO για την Πολιτιστική Πολυμορφία*. Παρίσι: UNESCO. Διαθέσιμο από: http://www.unesco.org/fileadmin/multimedia/HQ/CLT/CLT/pdf/declaration_cultural_diversity_el.pdf.pdf (Πρόσβαση 31 Ιουλίου 2017).
- UNESCO (2012a). *Quadrennial Periodic Reports: Cyprus*. UNESCO Official Website for the Diversity of Cultural Expressions [Online]. Available at: <https://en.unesco.org/creativity/monitoring-reporting/periodic-reports/available-reports> (Accessed 31 July 2015).
- UNESCO (2012b). *Intergovernmental Committee for the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions*, Sixth

ordinary session [Online]. Available at: http://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/sessions/conv2005_6igc_summary_record_en.pdf (Accessed 31 July 2017).

UNESCO (2015). *Basic Texts of the 2005 Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions*. Paris: UNESCO.

UNESCO-UIS (2009). *2009 UNESCO Framework for Cultural Statistics*. Montreal: UIS.

United Cities and Local Governments (2010). *Culture: Fourth Pillar of Sustainable Development*. [Online]. Available at: http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/documents/en/zz_culture4pillarsd_eng.pdf (Accessed 31 Ιουλίου 2017).

van Graan, M., Sanan, S. (2015). Minding the gaps: promoting mobility. In: UNESCO, *Re/Shaping Cultural Policies. A decade promoting the Diversity of Cultural Expressions for Development. 2005 Convention Global Report*. Paris: UNESCO, pp. 105-19.

von Schorlemer, S. & Stoll, P.T. (eds.) (2012). *The UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions: Explanatory notes*. Heidelberg: Springer Verlag.

**Cyprus National
Commission**
for UNESCO

